

ΚΝΟΥΤ ΧΑΜΣΟΥΝ

εργον Περουαίτου

Ο ΠΑΝ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ
ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

98

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΜΙΧΑΗΛ Σ. ΖΗΚΑΚΗ
ΑΘΗΝΑΙ - 1924

Τύποις^ε Σεργιάδου Γεωργίου Σταύρου, 10.

ΣΕΛΙΔΕΣ ΑΠΟ ΤΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ
ΤΟΥ ΛΟΧΑΓΟΥ ΘΩΜΑ ΓΚΛΑΝ.

Α'

Είναι λίγος καιρός πού δὲν παύω νὰ συλλογίζωμαι τίς ἀνύχτωτες καλοκαιρινὲς ἡμέρες τῆς Νορβανδίας. Καὶ μοῦ ἔρχονται στὸν νοῦ, αὐτὴ τῇ στιγμῇ, σὰν νὰ βρίσκωμαι ἀκόμα στὸ καλυδάκι, πού εἶχα διαλέξει γιὰ κατοικία μου, καὶ στὸ δάσος πού ἀπλωνότανε ἀτελείωτο πίσω του. Γράφω γιὰ νὰ σκοτώνω τὸν καιρό μου. Οἱ ἡμέρες μοῦ φαίνονται πὼς ἀργοκυλοῦν χωρὶς τέλος καὶ ὅμως δὲν ἔχω καμμίαν ἀφορμὴ νὰ εἶμαι μελαγχολικὸς καὶ περνῶ χαρούμενα τὴ ζωὴ μου. Εἶμαι εὐχαριστημένος καὶ τὰ τριάντα μου χρόνια δὲν μὲ βαραίνουν καθόλου. Χθὲς κάποιος μοῦ στείλε δυὸ φτερά πουλιοῦ, πράσινα. Ἐφθάναν ἀπὸ μακριὰ σ' ἓνα δέμα, μὲ τὴν σφραγίδα τοῦ ταχυδρομείου, ρουλωμένο μὲ ὅστιες—δῶρο πού δὲν τὸ περίμενα. Αὐτὰ τὰ δυὸ φτερά, μὲ τὸ διαβολικὸ πράσινο χρῶμα, μοῦ προξένησαν μιὰ ἐξαιρετικὴ εὐχαρίστησι. Μὲ λίγα λόγια ἡ μόνη μου σκουτούρα εἶναι ἓνας πόνος στὸ ἀριστερὸ ποδάρι, ἀπὸ μιὰ πληγὴ σφαίρας. Ὁ πόνος μὲ πιάνει πότε-πότε ἡ πληγὴ μου ἔχει κλείσει ἀπὸ καιρό.

Θυμοῦμαι ὅτι πρὸ δύο χρόνων ὁ καιρὸς μοῦ φαίνότανε πὼς περνοῦσε γρηγορώτερα. Τὸ καλοκαίρι εἶχε περάσει, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβω. Ἐδῶ καὶ δυὸ χρό-

νια, στὰ 1855—μου κάνει εὐχαρίστησι νὰ μιλῶ γιὰ τὸ περιστατικὸ αὐτὸ—μου ἔτυχε μιὰ ἱστορία, ποὺ δὲν τὴν φανταζόμουν. Δησιμόνησα πολλὰ σχετικὰ πράγματα, ἐξαιτίας ποὺ δὲν τὰ ξανασυλλογίσθηκα ἀπὸ τότε, θυμοῦμαι ὅμως πολὺ καλὰ, ὅτι οἱ νύχτες ἦσαν καθαρῶτατες. Ὅλα σχεδὸν ἦσαν παράξενα τότε, ἡ νύχτα ἀπαράλλακτη μὲ τὴν ἡμέρα, χωρὶς ἄστρο στὸν οὐρανό. Οἱ ἄνθρωποι ποὺ ἔδλεπα εἶχαν καὶ τι ἰδιαίτερο καὶ διαφορετικὸ ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Μιὰ νύχτα, κάποτε, ἔφθανε νὰ τοὺς δώσῃ τὴν ἀκμὴ καὶ τὴν ὠραιότητα τῆς νεότητος. Δὲν ἦσαν μάγια ὅλα αὐτά, βέβαια, τέτοιο πρᾶγμα ὅμως δὲν τὸ εἶχα ξαναἰδεῖ ποτέ μου.

Σ' ἓνα μεγάλο σπίτι λευκό, στὸ περιγιάλι, συναντοῦσα συχνὰ ἓνα πρόσωπο, ποὺ γιὰ μερικὸ καιρό, κατεῖχε ὅλους μου τοὺς λογισμούς. Τώρα δὲν τὸ πολυσυλλογίζομαι αὐτὸ τὸ πρόσωπο, κοντεύω μάλιστα νὰ τὸ ξεχάσω ἐντελῶς . . . Ἐξ ἐναντίας ὅλα τὰ ἄλλα μένουν ζωηρὰ στὸ μυαλό μου, οἱ φωνές τῶν θαλασσινῶν πουλιῶν, τὰ κυνήγια μου στὸ δάσος, οἱ νύχτες μου, οἱ ζεστὲς ὥρες τοῦ καλοκαιριοῦ . . . Ἐπειτα τὸ πρόσωπο αὐτὸ τὸ γνόρισα ἀπὸ μιὰ ἐξαιρετικὴ περίστασι, καὶ χωρὶς αὐτὴ, δὲν θάμενε οὔτε μιὰν ἡμέρα στὴ μνήμη μου.

Ἀπὸ τὸ σπιτάκι μου παρατηροῦσα τὰ νησάκια καὶ τοὺς βράχους στὴν ἄκρῃ τῆς θαλάσσης, τίς κορυφές τῶν βουνῶν μὲ τὸ γαλάζιο χρῶμά τους. Πίσω ἀπὸ τὸ καλυδάκι μου ἦτο τὸ δάσος, ἓνα ἀπέραντο δάσος. Μιὰ χαρά, μιὰ εὐχαρίστησις μοναδικὴ μου ἐρχότανε ἀπὸ τίς εὐωδιές ποὺ σκορποῦσαν οἱ ρίζες καὶ τὰ φύλλα, ἀπὸ τὸ ἄρωμα τοῦ ρετσινιοῦ, ἓνα ἄρωμα παχὺ σὰν ἀπὸ μεδοῦλι. Ἡ ψυχὴ μου ἀνα-

παυότανε κάτω ἀπὸ τὰ μεγάλα δένδρα, τὸ καθετί μέσα μου γινότανε ἁρμονία καὶ δύναμις. Περπατοῦσα καθεμέρα μὲ τὸν Αἴσωπο στὰ δασωμένα ὑψώματα καὶ ἡ μόνη μου εὐχὴ ἦτον νὰ μπορούσα νὰ ἐξακολουθήσω αἰωνίως τοὺς καθημερινοὺς αὐτοὺς περιπάτους στὸ χιόνι καὶ τῇ λάσπῃ. Ὁ μόνος μου σύντροφος ἦτον ὁ Αἴσωπος. Σήμερα μὲ συντροφεύει ἡ Κόρα· ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὅμως εἶχα τὸν σκύλλο μου τὸν Αἴσωπο, ποὺ τὸν σκότωσα ἀργότερα.

Συχνὰ τὸ βράδυ, ὅταν γύριζα ἀπὸ τὸ κυνήγι, ἡ γλυκεῖα ἡσυχία τοῦ σπιτιοῦ πλημμυροῦσε τὸ σῶμά μου ἢ μᾶλλον ἐδοноῦσε ὅλη μου τὴν ὑπαρξί μ' ἕνα γλυκύτατο νανούρισμα. Μὲ τὸν Αἴσωπο λογαριάζαμε συχνὰ τὴν εὐτυχία, ποὺ χαιρόμαστε.—Χμ! δὲν ἀνάδωμε τώρα τὴ φωτιά νὰ ψήσωμε κανένα πουλί; . . . Τί λές;» Καὶ ὅταν ὅλα τελείωναν, ὅταν τελειώναμε τὸ φαγί, ὁ Αἴσωπος πήγαινε στὴ γωνιά του, ἐγὼ ξαπλωνόμουν στὸ κρεβάτι καὶ κάπνιζα τὴν πίπα μου, μὲ τὸ αὐτὶ καρφωμένο στὰ μουρμουρητὰ τοῦ δάσους. Τὰ ἐλαφρὰ φύσηματα τοῦ ἀνέμου μοῦφερναν τὴ φωνὴ κανενὸς πουλιοῦ, κανένα ἄλλο σημάδι ζωῆς.

Συχνὰ μοῦ ἔτυχε ν' ἀποκοιμηθῶ μὲ τὰ ροῦχά μου καὶ νὰ μὲ ξυπνήσουν μόνο τὰ κραξίματα τῶν θαλασσινῶν πουλιῶν. Ἀπὸ τὸ παράθυρο ἀντίκριζα τὰ μεγάλα λευκὰ οἰκοδομήματα τοῦ λιμένος, τὸ κρηπίδωμα τοῦ Σίριλουνδ, τὸ μαγαζάκι ποὺ ἀγόραζα ψωμί. Κάποτε ἔμενα σὰν ἐκστατικός, ὅταν συλλογιζόμουν πῶς εἶχα εὑρεθεῖ, μέσα σ' ἐκεῖνο τὸ καλυδάκι, μπροστὰ στὸ ἀπέραντο δάσος . . .

Ὁ Αἴσωπος τίναζε τὸ μακρύ, λεπτοκαμωμένο του σῶμα καὶ τὰ κουδουνάκια τοῦ λαιμοδέτη του καμπάνιζαν. Ἐπειτα κουνοῦσε τὴν οὐρά του μὲ χασμου-

ρητά. Ἐγὼ κοιμώμουν τρεῖς-τέσσερες ὥρες καὶ ξυπνοῦσα ἀναπαυμένος καὶ χαρούμενος.

Πολλὲς νύχτες πέρασαν ἔτσι.

Β'

Ὁ χειρότερος καιρὸς τοῦ κόσμου δὲν εἶναι καθόλου δυσάρεστος. Μιὰ παιδικὴ χαρὰ γεμίζει τὴν ψυχὴ μας τὶς βροχερὲς ἡμέρες. Ἀπομονώνεται ὁ ἄνθρωπος καὶ θέλει νὰ κρατήσῃ γιὰ τὸν ἑαυτὸ του μονάχα τὴν κρυφὴ του εὐτυχία. Πνίγει μέσα του κάτι μικρὰ γέλια ἡδονῆς, ποὺ θέλουν νὰ ξεσπάσουν, ὅταν κυττάξῃ τριγύρω του. Τί συλλογίζεται τάχα κανένας; Ἕνα φωτεινὸ τζάμι, μιὰν ἀκτῖνα ἡλίου στὸ παράθυρο, ἓνα βλέμμα γρήγορο πρὸς κάποιον ποταμάκι, πρὸς κάποια γαλανὴ γωνίτσα τοῦ οὐρανοῦ... καὶ δὲν χρειάζεται τίποτε περισσότερο κάποτε.

Ἄλλοτε πάλι τὰ πιὸ ἀπροσδόκητα γεγονότα δὲν ἔχουν τὴν δύναμι νὰ μᾶς βγάλουν ἀπὸ τὴ νάρκη μας. Μέσα στὴν ἄψυχο τοῦ χοροῦ μένομε ψυχροὶ καὶ ἀδιάφοροι. Ἡ πηγὴ τῆς χαρᾶς καὶ τῆς μελαγχολίας κρύβεται βαθειὰ μέσα μας.

Θυμοῦμαι κάποιαν ἡμέρα. Εἶχα τραδηῆξῃ ὡς τὴν ἀκρογιαλιά. Ἡ βροχὴ μ' ἐπίασε ξαφνικά. Ἐπῆγα καὶ χῶθηκα σ' ἓνα ὑπόστεγο καὶ μουρμούριζα κάποιο τραγουδάκι νὰ σκοτώνω τὴν ὥρα.

Ὁ Αἴσωπος ἔξαφνα τέντωσε τ' αὐτιά του. Ἐπαύσα τὸ τραγουδί μου καὶ ἐπροσπάθησα ν' ἀκούσω τί τρέχει· ἀκούονται φωνῆς ἰπέξω, ἄνθρωποι πλησιάζουν... Τί τρέχει; Ἕνα τυχαῖο πράγμα, ὀλωσδιόλου τυ-

χαϊτο... Δυὸ ἄνδρες κ' ἓνα κορίτσι μπαίνουν στὸ ὑπό-
στεγο· γελοῦν καὶ φωνάζουν·

—Γρήγορα! Νὰ χωθοῦμε ἐδῶ.

Σηκώθηκα. Ὁ ἓνας ἄνδρας φοροῦσε ἓνα πουκά-
μισο ἀκολάριστο, τσαλακωμένο ἀπὸ τὸ μούσχεμα τῆς
βροχῆς· ἐπάνω στὸ πουκάμισό του ἦτο καρφωμένη
μιὰ διαμαντένια καρφίτσα. Φοροῦσε μακρουλά, μυ-
τερὰ σκαρπίνια σὰν λιμοκοντόρος. Τὸν ἐχαιρέτησα·
ἦτον ὁ κ. Μάκ, ὁ ἔμπορος τοῦ Σίριλουνδ, τὸν ἐγνώ-
ριζα γιατί τὸν εἶχα ἰδεῖ ἄλλοτε στὸ μαγαζάκι ποῦ
ἄγοράζα τὸ ψωμί μου. Μὲ εἶχε μάλιστα προσκαλέσει
στὸ σπίτι του, ἀλλὰ ἔως τώρα δὲν εἶχα πάει νὰ τοῦ
κάμω ἐπίσκεψι.

—Ὡρα καλή! εἶπε, καθὼς μὲ εἶδε. Ἐδῶ ἔχομε
καὶ γνωριμίες βλέπω. Λογαριάζαμε νὰ πᾶμε ἔως τὸ
μῦλο, μὰ τὴν ἐπάθαμε κ' ἐγυρίσαμε πίσω... Τί και-
ρός!... Πότε θὰ σᾶς ἰδοῦμε λοιπὸν στὸ Σίριλουνδ;
Τί λέτε, κύριε λοχαγέ;

Μοῦ παρουσίασαν τὸν μικρὸ κύριο μὲ τὰ μαῦρα
γένεια, ποῦ ἦτο μαζὶ του, ἓνα γιατρὸ τῶν περιχώρων.

Τὸ κορίτσι ἐσήκωσε τὸ βέλο τοῦ λιγάκι καὶ καίτι
εἶπε στὸν Αἴσωπο. Παρατήρησα ὅτι ἡ ζακέττα τῆς
ἦτο ξαναδαμμένη, ὅπως ἐφαινότανε ἀπὸ τὴν φόδρα
καὶ τίς κουμπότρυπες. Ὁ κ. Μάκ μοῦ παρουσίασε καὶ
τὴν νέα· ἦτον ἡ κόρη του καὶ τὴν ἔλεγαν Ἐδουάρδα.

Ἡ Ἐδουάρδα μοῦρριξε μιὰ ματιὰ ἀνάμεσα ἀπὸ
τὸ βέλο. Ἐπειτα γύρισε πάλι πρὸς τὸ σκυλί καὶ διάβασε
τὴν ἐπιγραφή ἐπάνω στὸ κολλάρου του.

—Αἴσωπο σὲ λένε λοιπόν... Γιατρέ, ποῖος ἦτον
ὁ Αἴσωπος; Θυμοῦμαι μόνον ὅτι ἔγραψε παραμύ-
θια... Δὲν ἦτο ἀπὸ τὴ Φρυγία; Δὲν ξέρω τίποτε
περισσότερο.

“Ένα παιδάκι έκαϊ, ένα παλιχοκόριτσο... Ήτο ψηλή, άσχημάτιστη άκόμη και φαινότανε ως δεκαπέντε ή δεκαέξι έτών· τὰ χέρια της μακρυὰ και μελαχροινά, χωρίς χειρόκτια. Ίσως τήν ήμέρα εκείνη νὰ είχε κυττάξει σέ κανένα λεξικό τήν λέξι Αἴσωπος, για κάθε ένδεχόμενον...

“Ο κ. Μάκ μου έκαμε μερικὰς έρωτήσεις για τὸ κυνήγι και τίς χαρές του, με ρώτησε τί πουλιὰ έσκότωνα περισσότερο. Μοῦ εἶπε ότι έχει στήν διάθεσί μου ένα άπό τὰ πλοιά του και ότι δέν εἶχα παρὰ νὰ τὸν εἰδοποιήσω, όταν ήθελα. “Ο γιατρός δέν έδγαλε τσιμουδιά. “Όταν χωρισθήκαμε εἶδα ότι κούτσαινε λιγάκι και ότι άκουμποῦσε σ’ ένα μπαστούνι.

“Εγύρισα στὸ σπῖτι μου με τὸ ἴδιο βαρετὸ κέφι, μ’ ένα άδιάφορο τραγουδάκι μέσα άπό τὰ δόντιά μου. “Η συνάντησις αὐτὴ μέσα στὸ υπόστεγο δέν μοῦ εἶχε κάμει καμμίαν έντύπωση. “Εκείνο πού μοῦ έμενε έντυπωμένο στὸ μυαλό μου ήτο τὸ τσαλακωμένο πουκάμισο τοῦ κ. Μάκ, με τὴ διαμαντένια καρφίτσα, πού εἶχε τόσο άσχημα νερά.

Γ’

Μπροστὰ στὸ καλυδάκι μου ήτο μιὰ πέτρα, μιὰ ψηλὴ στακτιὰ πέτρα. Μοῦ φαινότανε ή πέτρα αὐτὴ σὰ μιὰ φιλικὴ φυσιογνωμία, σὰν νὰ με κύτταζε και νὰ μ’ ανεγνώριζε όταν έρχόμουν στὸ σπῖτι. “Όταν έδγαίνα τὸ πρωϊ, περνοῦσα κοντὰ άπό τήν πέτρα. “Ενόμιζα πὼς άφίνα ένα φίλο, ένα φίλο πού θὰ περίμενε τήν επιστροφή μου.

Τὸ κυνήγι ἄρχιζε στὸ δάσος. Κάποτε χτυποῦσα κάτι τι, κάποτε τίποτε.

Πέρα ἀπὸ τὰ νησιά, ἡ θάλασσα ἀπλώνετο σ' ἓνα βαρὺ κατάχνιασμα. Τὴν καμάρωνα μακρυὰ ἀπάνω ἀπὸ τὰ ὑψώματα. Μὲ τὴν μπουνάτσα τὰ πλοῖα ἔμεναν καρφωμένα στὴ θέσι τους. Τὸ ἴδιο πανάκι φαινότανε δυὸ καὶ τρεῖς ἡμέρες, μικρὸ καὶ λευκὸ, σὰν γλάρος ἐπάνω στὰ νερά. Μὰ μόλις ἔπερνε ὁ ἄνεμος, τὰ μακρυὰ βουνὰ μαύριζαν, ἡ μπόρα ξεσποῦσε καὶ τὸ θέαμα τῆς συρράξεως τῶν στοιχείων ξετυλιγότανε ὅλο μεγαλεῖο στὰ μάτια μου. Οὐρανὸς καὶ γῆ ἐγίνοντο ἓνα μέσα στὴν κοσμοχαλασιά, ἡ θάλασσα φούσκωνε μὲ σπασμούς καὶ τὰ κύματά της ἔπερναν σχήματα ἀνθρώπων, ἀλόγων ἢ ἀνέμιζαν ψηλὰ σὰν σημαῖες. Καθὼς ἤμουν ἀπαγκισσμένος κάτω ἀπὸ ἓνα βράχο, ὁ νοῦς μου πετοῦσε ἐδῶ κ' ἐκεῖ, οἱ χορδὲς τῆς ψυχῆς μου τέντωναν ὅλες. Ὁ Θεὸς ξέρει, ἔλεγα μέσα μου, τί γίνεται μπροστὰ στὰ μάτια μου.

Γιατί ἡ θάλασσα σκάδει αὐτὴ τὴν ἄδυσο μπροστὰ μου; Μήπως βλέπω αὐτὴ τὴ στιγμὴ τὸ κέντρον τοῦ πλανήτου μας, ποῦ ὅλο ἀνακατεύεται καὶ βράζει; Ὁ Αἴσωπος φαινότανε ἀνήσυχος· ὕψωνε τὰ ρουθούνια του καὶ μύριζε τὸν ἀέρα, στενοχωρημένος· τὰ πόδια του ἔτρεμαν. Καὶ καθὼς ἐγὼ δὲν τοῦ μιλοῦσα, ξάπλωνε ἀνάμεσα στὰ πόδια μου καὶ κύτταζε μαζί μου τὴ θάλασσα. Οὔτε φωνή, οὔτε λαλιὰ ἀνθρώπου, τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ ταραχὴ τῶν στοιχείων. Κάτω χαμηλά, μιὰ ξέρα ξεχώριζεν ἔρημη, μισοσκεπασμένη ἀπὸ τὰ νερά. Ὅταν κανένα μεγάλο κύμα τὴν χτυποῦσε, πηδοῦσε ἑξαφνα ἑξῶ ἀπὸ τὸ νερὸ καὶ ψήλωνε σὰν θαλάσσιος θεὸς—ἓνας θεὸς ποῦ ἐδγαινεν ἀπ' τὴν ἄδυσο μὲ τὸ νεροστάλακτο κορμί του, νὰ καμαρώσῃ

τὴν πλάσι καὶ ξερνοῦσε ἄφρους ὀλοτρόγυρα, καὶ τὰ μαλλιὰ του καὶ τὰ γένεια του στριφογύριζαν σὰ ρόδα γύρω ἀπὸ τὸ κεφάλι του κ' ἔπειτα πάλι ξαναδουτοῦσε στὰ κύματα.

Μέσα στὴν ἄψη τῆς μπουράσκας ἓνας μικρός, μαῦρος καπνὸς ζύγωνε στὸ ἀκρογιάλι.

Τὸ ἀπόγευμα ὅταν ἔφθασα στὸ μῶλο, τὸ μικρό, μαῦρο βαποράκι ἦτο στὸ λιμάνι. Ἦτο τὸ ταχυδρομικὸ βαπόρι. Ἐνα πλῆθος κόσμου ἦσαν μαζωμένοι στὴν προκυμαία, νὰ τὸ ἰδοῦν ἀπὸ κοντά. Μοῦ ἐρχότανε στὸν νοῦ μου ὅτι ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι εἶχαν πέρα καὶ πέρα γαλανὰ μάτια. Κατὰ τὰ ἄλλα ἦσαν ἐντελῶς διαφορετικοὶ ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλον. Λίγο μακρύτερα στεκότανε μιὰ νέα μ' ἓνα ἄσπρο μάλλινο μαντύλι στὸ κεφάλι. Τὸ μαντύλι αὐτὸ ξεχώριζε φαντακτερὰ ἐπάνω στὰ μαῦρά της μαλλιὰ. Μὲ εἶδε καλὰ-καλὰ ἀποπάνω ὡς κάτω, κύτταξε τὰ πέτσινα ροῦχά μου, τὸ τουφέκι μου καὶ ξαφνίσθηκε ὅταν τῆς εἶπα: «Ἐπρεπε πάντα νὰ φορῆς αὐτὸ τὸ ἄσπρο μαντύλι· σοῦ πάει τρέλλα». Τὴν στιγμὴ αὐτὴ ἓνας ἄνδρας χονδροκαμωμένος, μὲ μιὰ ναυτικὴ πουκαμίσσα ἰσλανδική, τὴν πλησίασε. Ἦτον φαίνεται κόρη του. Τὸν γνώριζα αὐτὸν τὸν χονδρὸ ἄνθρωπο· ἦτο σιδηρουργὸς σ' ἐκεῖνο τὸ μέρος καὶ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν μοῦ εἶχε μάλιστα διορθώσει ἓνα ἀπὸ τὰ τουφέκια μου.

Ἡ βροχὴ καὶ ὁ ἀέρας λυώσανε τὰ χιόνια. Ἐνας ἄνεμος ἐχθρικός καὶ κρύος φύσηξε ἐπάνω στὴ γῆ· τὰ σάπια κλαδιὰ τριζοβολοῦσαν, τὰ κοράκια ἐκραζαν κοπαδιαστά. Δὲν ἐκράτησε πολὺ· ἓνα πρωτὶ ὁ ἥλιος φάνηκε πίσω ἀπὸ τὸ δάσος. Ὅταν ὁ ἥλιος ἀνατέλλῃ, μιὰ ἀκτῖνα χαρᾶς περνᾷ ὀλόκληρο τὸ σῶμά μου. Πέρνω τὸ τουφέκι στὸν ὦμο μ' ἓνα ξέσπασμα σιωπηλῆς εὐθυμίας.

Δ

Εύρισκα τότε ἄφθονο κυνήγι. Χτυπούσα ὅ,τι ἤθελα λαγούς, ἄλιαετούς, ἀγριόκοτες. Ἄν μοῦ τύχαινε νὰ βρῶ στὸ περιγιάλι κανένα θαλασσοπούλι, καθισμένο σὲ καμμιὰ πέτρα, τὸ χτυπούσα καὶ αὐτό. Ἦτον ὠραῖος καιρός. Ἡ ἡμέρα μεγάλωνε, ὁ ἀέρας ἦτον καθαρός. Ἐκανα τὶς προμήθειές μου γιὰ δυὸ ἡμέρες καὶ τραβοῦσα στὰ κορφοδούνια· ἐκεῖ ἀπαντοῦσα Λάπωνας ποὺ μοῦ ἔδιναν μικρὰ κεφαλοτύρια, ποῦχαν γεῦσι χορταριοῦ. Ἐπήγαινα συχνά. Στὸν γυρισμό μου χτυπούσα ὅ,τι πουλὶ μοῦ τύχαινε μπροστά μου καὶ τὸ ἔχωνα στὸν σάκκο μου. Ἐπειτα καθόμουν κ' ἔδεναν τὸν Αἴσωπο. Ἐνα μίλλι μακρὰ ἔδλεπα τὴν θάλασσα. Τὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ ἦσαν ὑγρὰ καὶ μαῦρα, ἀπὸ τὰ νερὰ ποὺ κυλοῦσαν σὲ μικρὰ ρυάκια μ' ἓνα ἐλαφρὸ κελάδημα. Μὲ τὸ φλοίσδημα τῶν ρυακιῶν οἱ ὥρες περνοῦσαν γρηγορώτερα κ' ἔμενα ἔτσι καιρὸ κ' ἐκαμάρωνα τὴ φύσι. Συλλογιζόμουν· ἡ ἀδιάκοπη αὐτὴ νότα λέγει τὸν ἦχο της χωρὶς κανεὶς νὰ τὴν ἀκούῃ . . . κανεὶς δὲν τὴν προσέχει καὶ ὅμως ἐξακολουθεῖ τὸ κελάδημά της . . . Τὸ βουνὸ δὲν μοῦ φαινότανε τῶρα ἔρημο, μ' αὐτὸ τὸ μουρμούρισμα. Πολλὲς φορὲς πάλι, μιὰ φοδέρα βροντῆς τράνταζε τὸ χῶμα· ἓνας βράχος ξεκολλοῦσε ἀπὸ τὸν βράχο καὶ κατρακυλοῦσε ὡς στὴ θάλασσα, ἀφίνων πίσω του μιὰ πλατεῖα κορδέλα ἀπὸ σκόνῃ σὰν καπνὸ. Ὁ Αἴσωπος σήκωνε τὰ ρουθούνια του στὸν ἀέρα καὶ μύριζε ξαφνισμένος κάποιαν ἀσυνείθιστη μυρωδιά. Μιὰ του-

φεκιά, μιὰ δυνατὴ φωνὴ μπορούσε νὰ ξεκολλήσῃ ἓνα μεγάλο κομμάτι βράχο, ἀπὸ τὸ βουνό, ποὺ τὰ χιόνια λυόνοντας τοῦτρωγαν καὶ τοῦ ροκάνιζαν τὶς κουφάλες.

Περνοῦσε καμμιὰ ὥρα καὶ περισσότερο. Ὁ καιρὸς πετοῦσε. Ἐλυνα πάλι τὸν Αἴσωπο, ἔρριχνα τὸν σάκκο μου στὸν ὄμο καὶ ξανάρχιζα τὸν δρόμο. Ἡ ἡμέρα ἔπερτε. Κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα εὑρίσκα τὸ γνῶριμο μονοπάτι, τὸ στενό, μὲ τὰ παράξενα στριφογυρίσματά του. Ἀκολουθοῦσα σιγὰ-σιγὰ τοὺς γύρους του ἀμέριμνος, γιατί κανένας δὲν μὲ περίμενε στὸ σπίτι... Ἐπλανώμουν στὸ ἥσυχο δάσος, ὅπως μοῦ κάπνιζε, σὰν βασιλεῖας. Ὅλα τὰ πουλιὰ εἶχαν βουδαθεῖ καὶ μόνο τὸ νυχτοπούλι κελαῖδοῦσε τὸ μονότονο κελάϊδισμά του.

Ἐνα ἀπόγευμα, καθὼς ἔδβαινα ἀπὸ τὰ πυκνὰ δένδρα, εἶδα δυὸ ἀνθρώπους ποὺ περιπατοῦσαν μπροστά μου. Τοὺς ἐπλησίασα καὶ ἀνεγνώρισα τὴν Ἐδουάρδα μὲ τὸν γιατρό. Τοὺς χαιρέτισα. Ἦθελαν νὰ τοὺς δείξω τὸ τουφέκι μου, τὸν διαδότη μου, τὴν τσάντα μου. Τοὺς προσκάλεσα ν᾿ῤῥθουν στὸ καλύδι μου καὶ μοῦ ὑποσχέθηκαν ν᾿ῤῥθουν καμμιὰ μέρα.

Βράδυασε· γυρίζω στὸ σπίτι μου, ἀνάδω τὴ φωτιά μου καὶ φήνω ἓνα πουλὶ γιὰ τὸ δεῖπνό μου. Αὐριο ὁ ἥλιος θ' ἀνατελεῖ πάλι.

Τώρα ἀπὸ παντοῦ, ὀλοτρόγυρα, σιγαλιὰ καὶ ἀκινησία. Σκυμμένος στὸ παράθυρό μου κυττάζω. Μιὰ ἀντανάκλασις φαντασμαγορικὴ ἀπλώνεται στοὺς ἀγρούς καὶ τὸ δάσος. Ὁ ἥλιος ποὺ βασιλεῦε, ἄφησε πίσω του στὸν ὀρίζοντα μιὰ κόκκινη βαφή, παχειὰ σὰ λάδι. Ὁ οὐρανὸς πέρα-πέρα μονόχρωμος καὶ καθαρός. Βύθισα τὰ μάτια μου στὸ γαλῆνιο αὐτὸ ἄπει-

ρο μ' ἓνα αἰσθημα παρόμοιο σάν νά ἐκαμάρωνα τὰ τρίςδαθα τῆς Πλάσεως. Ἡ καρδιά μου χτυποῦσε ζωηρά μέσα στοῦ ἀδειο διάστημα, σάν ν' ἀντίκρυζα μιὰ γνώριμη καί ἀγαπημένη τοποθεσία. Καί συλλογιζόμουν. Γιατί ὁ ὀρίζων στολίζεται αὐτὸ τὸ βράδυ μὲ πασχαλιές καί χρυσάφια; Μήπως εἶναι τάχα καμμιὰ γιορτὴ ἐκεῖ ψηλά, στοὺς κόλπους τοῦ σύμπαντος, μεγάλη γιορτὴ μὲ συνοδεῖες μουσικῆς ἀπὸ τοὺς κόσμους τῶν ἀστρων, μὲ βαρκοῦλες ποὺ περνοῦνε ἀράδα-ἀράδα στὰ ποτάμια; . . . "Εἶσαι μοῦ φαινότανε!... Μὲ τὰ μάτια κλειστὰ ἀκολουθοῦσα τὸ πέρασμα τῶν πανιῶν καί στὸν ἄφρὸ τοῦ λογισμοῦ μου γλυτροῦσαν ἰδέες ἀλοιώτικες, πολλές, μιὰ-μιὰ.

Πολλὲς ἡμέρες πέρασαν ἔτσι.

Περπατοῦσα, βλέπων τὸ χιόνι ποὺ ἔλυωνε σιγά-σιγά καί τίς παγωνιῆς ποὺ ράγιζαν καί ξεκολλοῦσαν. Ἡμέρες ὀλόκληρες ξεχνοῦσα ν' ἀδειάσω τὸ τουφέκι μου, ἔφθανε νὰ εἶχα κάτι τι νὰ φάγω στὸ καλύδι μου· περπατοῦσα σάν χαζός, χωρὶς νὰ καταλαβαίνω τὸ πέρασμα τῆς ὥρας. Παντοῦ κάτι τι εὑρίσκα νὰ μελετήσω, κάτι τι ν' ἀφιγκρασθῶ· ἡμέρα μὲ τὴν ἡμέρα ἀλλάζαν ὅλα τριγύρω μου· καί αὐτὲς οἱ λυγαριές κ' οἱ κουμαριές ἐφαίνοντο σάν νὰ περιμένουν τὴν ἀνοιξί. Ὁ νερόμυλος ἦτον ἀκόμα σκιάδος μέσα στοὺς πάγους· ἡ γῆ ὅμως ὀλοτρόγυρα ἦτον σακαμμένη ἀπὸ τὰ πόδια τῶν ἀνθρώπων, ποὺ ἀπὸ χρόνια καί χρόνια κουδαλοῦν στὴ ράχι τους τὰ σακκιά, τὰ γεμάτα ἀπὸ ἀλεῦρι. Ἐπάνω στοὺς τοίχους τοῦ μύλου ἦσαν γραμμένα ἀρχικὰ ψηφία καί ἡμερομηνίες· θαρροῦσα πὼς μ' ἐτριγύριζαν ἀνθρώπινες μορφές.

Τί τὰ θέλεις! . . .

Ε'

Θὰ ἐξακολουθήσω νὰ γράφω; "Οχι, ὄχι! Λίγο, ἀκόμη, γιατί με τὸ νὰ διηγηθῶ πὼς ἦρθε ἡ ἄνοιξις πρὸ δυὸ ἐτῶν καὶ ποιά ὄψι εἶχαν οἱ ἄγροί, ὁ καιρὸς θὰ μοῦ φανῇ συντομώτερος. Πρῶτα-πρῶτα ἡ γῆ καὶ τὸ νερὸ εἶχαν μιὰ μυρουδιὰ ἀπὸ θειάφι, ἐξαιτίας ἀπὸ τὰ παλαιὰ φύλλα, ποὺ σάπιζαν στὸ δάσος. Οἱ καρ- κάξες κουβαλοῦσαν μικρὰ κλαδάκια γιὰ νὰ χτίσουν τίς φωλιές τους. Ὑστερα ἀπὸ λίγες ἡμέρες τὰ πο- ταμάκια ἐφούσκωσαν καὶ σκεπάσθηκαν ἀπὸ ἀφρούς· ποῦ καὶ ποῦ φάνηκαν μερικές πεταλοῦδες· τὰ ψαρά- δика καΐκια ἐτοιμάσθηκαν γιὰ φευγάλα. Τὰ δυὸ γιὰ τ τοῦ ἐμπορίου ἐφθασαν φορτωμένα ψάρι· κ' ἔρριζαν τὴν ἀγκυρὰ μπροστὰ στὸ μεγαλῆτερο ἀπὸ τὰ νησάκια. Τὸ νησάκι γέμισε ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ πηγαينوήρ- χοντο γιὰ τὸ ξέραμα τῶν ψαριῶν. "Ολ' αὐτὰ τὰ ὅλεπα ἀπὸ τὸ παράθυρό μου.

Ὁ θόρυβος δὲν ἐφθανε ὡς τὸ σπιτάκι μου· ἤμουν μὲ τὰ σωστά μόνος μου. Πότε-πότε κανέναν διαδάτης περνοῦσε. Μιὰν ἡμέρα ἦτον ἡ Εὐα, ἡ κόρη τοῦ σιδη- ρουργοῦ, μὲ καὶ τσεπράδες ποὺ εἶχε βγάλει στή μύτη.

—Ποῦ πᾶς; τὴ ρώτησα.

—Στὸ δάσος, μοῦ ἀποκρίθηκε σιγαλά.

Κρατοῦσεν ἓνα σχοινὶ γιὰ νὰ δέσῃ ξύλα.

Εἶχε πάλι τὸ λευκὸ μαντύλι στὸ κεφάλι. Τὴν ἀκο- λούθησα μὲ τὸ βλέμμα, ἀλλὰ δὲν ἐγύρισε νὰ με ἰδῇ.

Πολλὲς ἡμέρες πέρασαν χωρὶς νὰ ἰδῶ κανένα.

Ἡ ἀνοιξις προχωροῦσε, τὸ δάσος ἄρχισε νὰ ντύνεται μὲ τ' ἀνοικτὰ του χρώματα. Ἦτον μιὰ χαρὰ νὰ βλέπῃ κανένας τὶς τσίχλες νὰ χαιρετοῦν μὲ μικρὰς φωνοῦλες τὸν ἥλιο ἀπὸ τὶς κορυφὰς τῶν δένδρων. Συχνὰ σηκώνομουν ἀπὸ τὶς δυὸ τὸ πρωτὶ γιὰ νὰ συμμερισθῶ τὴν εὐθυμία ποὺ μεθοῦσε τὰ ζῷα στὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.

Μὰ κ' ἐγὼ δὲν πήγαινα πίσω, μὲ τὴν ἀνοιξί· τὸ αἶμά μου χτυποῦσε ζωηρὰ στὶς ἀρτηρίες μου, μὲ χρόνο ἐμδατηρίου. Καθισμένος στὸ καλυδάκι μου σκέφθηκα νὰ ρίξω μιὰ ματιὰ στὰ ἐργαλεῖα τοῦ φαρμάκτος· μὰ οὔτε τὸ κούνησα καθόλου, καθόμουν μὲ σταυρωμένα χέρια. Ἐνα προαίσθημα χαρούμενο καὶ ἀνακατωμένο μὲ τάραζε. Ἐξαφνα ὁ Αἴσωπος πετάχτηκε, στάθηκε ὀρθίος, τεντωμένος κ' ἔδγαλε ἓνα μικρὸ γαύγισμα. Κάποιος ἐρχότανε. Ἐδγαλα γρήγορα-γρήγορα τὸ κασκέτο μου. Ἡ φωνὴ τῆς Ἐδουάρδας ἀκούσθηκε στὴν πόρτα. Ἡ νέα καὶ ὁ γιατρὸς ἤρχοντο φιλικὰ, ἀπλούστατα, νὰ μοῦ κάμουν τὴν ἐπίσκεψι, ποὺ μοῦ ὑποσχέθηκαν.

— Ἐδῶ εἶναι, ἔλεγε.

Ἐμπήκε, καὶ μοῦ ἄπλωσε τὸ χέρι μὲ μιὰ κοριτσιῶτικη ἀφέλεια.

Ἐξηγήθηκε·

— Ἦλθαμε χθές, μὰ δὲν σὰς βρήκαμε.

Ἐκάθισε στὸ κρεβάτι μου κ' ἔρριξε μιὰ ματιὰ τριγύρω στὸ καλύδι μου. Ὁ γιατρὸς κάθισε κοντὰ μου στὸν μπάγκο. Ἀρχίσαμε τὶς κουδέντες. Τοὺς μιλοῦσα γιὰ τὸ κυνήγι, ποὺ εἶχεν αὐτὴ τὴν ἐποχὴ τὸ δάσος καὶ γιὰ τὰ πουλιά, ποὺ εἶχε ἀπαγορευθεῖ πρὸ ὀλίγου τὸ κυνήγι τους.

Ὁ γιατρὸς δὲν ἔλεγε καὶ πολλὰ πράγματα. Ἐν

τούτοις ὅταν εἶδε τὴν μπαροτιέρα μου, στολισμένη με μιὰ εἰκόνα τοῦ Πανός, μᾶς διηγήθηκε τὸν μῦθον τοῦ θεοῦ αὐτοῦ.

— Ἀλλά, ἐρώτησεν ἡ Ἐδουάρδα, με τί θὰ ζήτε ὅταν δὲν θὰ μπορεῖτε πιὰ νὰ κυνηγᾶτε ;

— Θὰ τρέφωμαι με ψάρια. Δὲν θὰ μοῦ λείψῃ ποτὲ τὸ χρειαζούμενο.

— Θὰ μπορούσατε νὰ πέρνετε τὸ γεῦμά σας στὸ σπίτι μας. Πέρσου κατοικοῦσεν ἐδῶ ἓνας Ἀγγλος. Ἐρχότανε συχνὰ κ' ἔτρωγε στὸ σπίτι.

Ἡ Ἐδουάρδα με κύτταζε καὶ τὴν κύτταζα κ' ἐγώ. Κάποιο γλυκὸ καὶ φτερωτὸ χάδι, ἴσως ἀπὸ τὸ ἀνοιξιάτικο ἀεράκι καὶ τῇ διαφάνειᾳ τῆς ἀτμοσφαίρας, ἔκανε τὴν καρδιά μου νὰ λαχταρίζῃ. Ἄλλο τίποτε δὲν ἐθαύμαζα ἀπὸ τὰ καμαρωτὰ φρύδια τῆς Ἐδουάρδας.

Ἐκείνη εἶπε λίγα λόγια γιὰ τὴν κατοικία μου. Εἶχα ἀπλωμένα στοὺς τοίχους δέρματα ζώων καὶ φτερὰ πουλιῶν· τὸ καλυδάκι μου ἔμοιαζε ἀπὸ μέσα σὰ φωλιά ἀρκούδας. Ἦτο σύμφωνη κ' ἐκείνη· «Ναί, εἶπε, ἀπαράλλακτη σὰν ἀρκουδοφωλιά».

Καθὼς δὲν εἶχα τίποτε νὰ φιλέψω τοὺς ξένους μου, τοὺς ἐπρότεινα νὰ τοὺς ψήσω κανένα πουλί, νὰ τὸ φᾶνε με τὰ χέρια, σὰν τοὺς κυνηγοὺς. Θὰ ἦτο διασκεδαστικὸ πρᾶγμα. Καὶ τὸ πουλί μπῆκε στὴ φωτιά.

Ἡ Ἐδουάρδα μίλησε γιὰ τὸν Ἀγγλο, ἓνα παράξενον γεροντάκι, ποὺ μιλοῦσε ὁλοένα μοναχό του. Ἦτο καθολικὸς καὶ εἶχε πάντα στὴν τσέπη του μιὰ σύνοψιν τυπωμένη με μαῦρα καὶ κόκκινα ψηφία.

— Θὰ ἦταν Ἰρλανδός.

— Ἰρλανδός ;

— Ναί, ἀφοῦ ἦτον καθολικός.

Ἐκείνη κοκκίνησε, γύρισε τὰ μάτια της ἄλλοῦ καὶ μουρμούρισε.

— Ἴσως νὰ ἦταν Ἱρλανδός, ἀλήθεια.

Ἀρχισε νὰ χάνη τὸ κέφι της. Λυπήθηκα νὰ τὴν βλέπω ἔτσι λυπημένη καὶ προσπάθησα νὰ διορθώσω τὸ λάθος μου.

— Εἴχατε δίκαιο. Ἦτον Ἀγγλος. Οἱ Ἱρλανδοὶ δὲν ταξιδεύουν ποτὲ στὴ Νορδηγία.

Ἐμείναμε σύμφωνοι ὥστε νὰ πάρωμε μιὰ μέρα ἓνα πλοῖο, νὰ πᾶμε ὡς τὸ νησί γιὰ νὰ ἴδουμε τὸ κατάστημα, ποὺ ξέραιναν τὰ ψάρια.

Ἀφοῦ συνώδευσα κάμποσο δρόμο τοὺς ξένους μου, ξαναγύρισα στὸ σπίτι μου καὶ ἄρχισα νὰ διορθώνω τὰ ἐργαλεῖα τοῦ ψαρέματος. Τὸ δίχτυ μου ἦτον κρεμασμένο σ' ἓνα καρφὶ ἀπὸ καιρὸ καὶ ἡ σκουριά μου εἶχε χαλάσει μερικὲς θηλιές, τρόχισα τ' ἀγκίστρια καὶ ἔδωσα τ' ἀρμίδια στὰ καλὶμια. Δούλεψα ὅμως χωρὶς ὄρεξι. Ἐνα σωρὸ σκέψεις μου παίρνοῦσαν ἀπὸ τὸ κεφάλι. Μοῦ φαινότανε πὼς δὲν ἔκαμα καλὰ ν' ἀφίσω τὴν Ἐδουάρδα νὰ καθίσῃ στὸ κρεβάτι· ἔπρεπε νὰ τὴ βάλω στὸν πάγκο. Ἐδῶκα μπροστά μου ἀκόμη καθαρά τὸ ἡλιοκαμμένο πρόσωπό της καὶ τὸν μελαχροινό της λαιμό. Εἶχε τραδηγμένη τὴν ποδιά της χαμηλά, γιὰ νὰ φαίνεται μακρύτερη ἀπὸ τὴ μέση καὶ ἔπάνω, ὅπως εἶναι ὁ συρμός. Θυμόμουνα μὲ κάποια συγκίνησι τὴν παρθενικὴ χάρι ποὺ εἶχαν τὰ μακρουλά της δάχτυλα· κάτι λακέκια στοὺς ἄρμους τῶν δαχτύλων ἦσαν τρέλλα. Τὸ στόμα της ἦτο μεγάλο καὶ τὰ χεῖλια της κατακόκκινα.

Σηκώθηκα, ἀνοῖξα τὴν θύρα καὶ ἀφιγκράσθηκα... τί μποροῦσα ν' ἀκούσω ὅμως; Ξανάκλεισα τὴ θύρα. Ὁ Αἴσωπος σηκώθηκε ἀπ' τὸ στρῶσίδι του καὶ μὲ Χάμσουν : «Ὁ Πᾶν»

κύτταζε σάν νά τοῦκανε ἐντύπωσι ἡ ταραχή μου. Μοῦ ἦρθε ἡ ἰδέα νά τρέξω πίσω ἀπὸ τὴν Ἑδουάρδα καὶ νά τῆς ζητήσω λίγο μετάξι γιὰ νά διορθώσω τὰ δίστυα μου. Δὲν θὰ τῷπερνα γιὰ πρόφασι, γιατί θὰ τῆς ἔδειχνα τὶς χαλασμένες θηλιές. Ἦμουν αὖ πιά στὸ δρόμο, ὅταν θυμήθηκα πὼς μοῦμενε ἀκόμα ἀρκετὸ μετάξι στὸ κουτὶ τοῦ δολώματος. Ἐγύρισα πάλι σιγὰ σιγὰ, χωρὶς ὄρεξι, μιὰ φορὰ ποὺ εἶχα τὸ μετάξι ποὺ μοῦ χρειαζόταν.

Σάν ἓνα γλυκὸ ἀεράκι, παράξενο, μὲ χάιδεψε μέσα στὸ καλυδάκι μου· μοῦ φαινότανε πὼς δὲν ἦμουν πιά μόνος.

ΣΤ'

Κάποιος μ' ἐρώτησε ἂν ἄφισα τὸ κυνήγι. Δυὸ ἡμέρες ποὺ ψάρευεν ἐκεῖ τριγύρω δὲν μ' ἄκουσε νά ρίξω μιὰ τουφεκιά. Ἐμένα στὸ σπίτι μου ὥς ποὺ μοῦ τελείωσαν τὰ τρόφιμά μου.

Τὴν ἄλλην ἡμέρα πῆρα πάλι δρόμο. Τὸ δάσος ἦτο καταπράσινο· παντοῦ μιὰ μοσχοβολιὰ ἀπὸ τὰ χῶμα καὶ τὰ δένδρα· τὰ κρεμμύδια ξεφύτρωναν ἀνάμεσα στοὺς βάλτους. Νευρικὸς λιγάκι, περπατοῦσα, καθόμουν καὶ πάλι περπατοῦσα. Τρεῖς ἡμέρες τώρα δὲν εἶχα ἰδῆ ψυχὴ, παρὰ μόνον τὸν χθεσινὸν φαρᾶ. Κ' ἔλεγα μέσα μου· Ἴσως σήμερα τὸ βράδυ θᾶχω πάλι στὸ σύνορο τοῦ δάσους κανένα συναπάντημα, ἐκεῖ ποὺ ξαναεῖδα μιὰ φορὰ τὸν γιατρὸ μὲ τὴν Ἑδουάρδα. Ἴσως νά κάνουν πάλι τὸν περίπατό τους σάν τὴν ἄλλην ἡμέρα... Μὰ γιατί ὅλο νά τοὺς συλλογί-

ζωμαι ;... Χτύπησα δυο άγριόκοττες κ' έψησα τή
μιά. "Επειτα έδεσα πάλι τόν Αΐσωπο.

"Ετρωγα ξαπλωμένος στο χῶμα. Μιά γαλήνη
απέραντη έσκέπαζε τήν έξοχή, και μόνο κάποιο κε-
λάδημα πουλιοῦ τήν τάραζε που και που. Κύτταζα
τά ευλύγιστα κλαδιά νά σειοῦνται νανουριστά· τὰ
σιγαλὸ αεράκι έκανε τὸν σκοπὸ του, έπερνε τήν ἄχνη
τῆς γύρεως ἀπὸ κλαδι και γέμιζε κάθε κάλυκα λου-
λουδιοῦ. Τὸ δάσος ὁλόκληρο ἦτο μαγεμένο. Μιά
κάμπια πράσινη σέρνεται ακούραστη σ' ἓνα κλαδί.
"Εχει μάτια και δὲν βλέπει τίποτε τριγύρω της· που
και που στυλῶνεται και ψάχνει στο κενόν, για νά
ξεχωρίση κανένα ἐμπόδιο στὸν δρόμο της. Φαίνεται
σὰν πράσινη κλωστή που κάνει κάποιο σιγαλὸ στρί-
φωμα. "Ισως τὸ βράδυ νά φθάση στο τέλος τοῦ τα-
ξειδιοῦ της...

Πάντα ἡ ἴδια γαλήνη. Σηκώνομαι και κάνω μερι-
κά βήματα. Ξανακάθομαι και ξαναπερπατῶ. Εἶνε τέσ-
σερες ἡ ὥρα ἀπάνω κάτω. Στὶς ἑξῆ θὰ πάρω πάλι
τὸν δρόμο τοῦ σπιτιοῦ μου με τήν ἐλπίδα ν' ἀπαντήσω
κανένα. "Εχω δυὸ ὥρες ἀκόμη μπροστά μου και εἶ-
μαι ἀνήσυχος. Τινάζω τὰ ροῦχά μου που εἶνε γεμά-
τα ἀπὸ βρύα και χορτάρια. "Ολα τὰ μέρη που περ-
νῶ τὰ ξέρω ἀπόξω· τὰ δένδρα, οἱ πέτρες μένουν πάν-
τα στο ἴδιο μέρος, στή μοναξιά τους· τὰ φύλλα τρί-
ζοβολοῦν κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μου. Τὸ μονότονο ψιθύ-
ρισμα, οἱ πέτρες και τὰ δένδρα, που με γνωρίζουν,
με συγκινοῦν βαθειά, μιὰ παράξενη ευχαρίστησι φθά-
νει ὡς τήν καρδιά μου, ἔλα μοῦ φαίνονται πὼς με
χαιρετοῦν και με καλημερίζουν και γίνονται ἓνα με
τήν ψυχή μου κ' ἐρωτεύομαι με τὸ καθετὶ τριγύρω
μου. Σηκώνω ἓνα κλαδάκι ξεραμένο ἀπὸ τῇ γῇ και

τὸ κυττάζω. Εἶναι μισοπατημένο· ἡ ταπεινὴ του φλούδα μου μιλεῖ στὴν ψυχὴ καὶ μιὰ ἐφήμερη εὐσπλαχνία γλυστρᾷ ὥς τὴν καρδιά μου. "Όταν σηκώνομαι γιὰ νὰ φύγω δὲν τὸ πετῶ μακριά μου, τὸ ἀφίνω σιγὰ-σιγὰ ἐπάνω στὸ χῶμα· κ' ἐκεῖ ἀκόμα μου ἄρᾶσει. Μὲ τὰ μάτια δακρυσμένα τοῦ ρίχνω ἀκόμα ἓνα βλέμμα τελευταῖο, πρὶν τ' ἀφίσω.

Εἶναι πέντε ἡ ὥρα. Ὁ ἥλιος μὲ γέλασε· περπάτησα κατὰ τὴ δύσι ἀπὸ τὸ πρωῒ· πάω μπροστὰ μισὴ ὥρα, κατὰ τὸ ἡλιακὸ ρολόγι πού ἔχω μπροστὰ στὴ θύρα τοῦ καλυβιοῦ μου. Τραβῶ ἀκόμη μερικὸ δρόμο, γιὰ νὰ σκοτώσω τὸν καιρό. Καὶ τὰ φύλλα τριζοβολοῦν κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μου. . . "Έτσι περνᾷ μιὰ ὀλόκληρη ὥρα.

Ἀποκάτω μου βλέπω τὸ ποταμάκι καὶ τὸν μικρὸ νερόμυλο, πού ὅλον τὸν χειμῶνα ἦτον σκλαδωμένος μέσα στὰ παγωμένα νερά. Ἡ ρόδα του γυρίζει καὶ ὁ κρότος της μὲ ξυπνᾷ ἀπὸ τ' ὄνειροπλάνεμά μου. . . Σταματῶ διαμιάς καὶ φωνάζω δυνατά. Ἡ ὥρα πέρασε! . . . "Ένας καὺμὸς μὲ σφάζει. Γυρίζω ἀμέσως πίσω· νὰ ὁ δρόμος τῆς καλύδας μου καὶ ἄργησα πολύ, τὸ ξέρω. . . Γρηγορεύω τὸ βῆμά μου, τρέχω. Ὁ Αἴσωπος νοιώθει πὼς κάτι τρέχει, τεντώνει τὸ σχοινί του, μὲ σέρνει μπροστὰ λαχανιασμένος. Τὰ ξερὰ φυλλώματα σπιθοβολοῦν γύρω μας. "Όταν φθάσαμε στὸ σύνορο τοῦ δάσους, δὲν ἦτον κανένας ἐκεῖ, ἐρημιὰ παντοῦ. . .

«Κανένας δὲν εἶναι!» εἶπα. Καὶ ὅμως κάποιον περιμένα!

"Εφυγα γρήγορα μὲ χίλιες δυὸ σκέψεις, πού μὲ τυραννοῦσαν. Πέρασα μπροστὰ στὸ καλύδι μου καὶ τράβηξα πρὸς τὸ Σίριλουνδ, μὲ τὸν Αἴσωπο, τὴν

τάς μου, τὸ τουφέκι μου, ἔτσι ὅπως ἤμουν.

Ὁ κ. Μάκ μὲ δέχθηκε μὲ τὴ μεγαλειότερη καλωσύνη καὶ μὲ προσκάλεσε νὰ δειπνήσω μαζί τους.

Z'

Νομίζω πὼς ἔχω τὴν ἱκανότητα νὰ διαδάζω στὴν ψυχὴ τῶν ἄλλων . . . Ἴσως εἶναι πλάνη . . . Μερικὲς στιγμὲς ἔχω τὴν πεποίθησι πὼς βλέπω τί γίνεται μέσα στὸ βάθος τῶν πλασμάτων, μολονότι δὲν εἶμαι καὶ πολὺ δυνατὸ κεφάλι. Ἀνδρες καὶ γυναῖκες ἀθροῦνται μαζί σου σ' ἓνα δωμάτιο καὶ ἐγὼ μαντεύω τί συλλογίζονται, τί σκέπτονται γιὰ μένα. Ἐξηγῶ τὰ κινήματά τους. Κάποτε τὸ αἷμα τοὺς ἀνεδαίνει στὰ μάγουλα, ἄλλοτε κάνουν πὼς κυττάζουν ἄλλου καὶ μὲ προσέχουν μὲ τὴν ἄκρη τοῦ ματιοῦ τους. Τίποτε δὲν μοῦ ξεφεύγει ἀπὸ ὅλα αὐτά· αὐτοὶ οὔτε φαντάζονται πὼς ἐγὼ ξέρω τί ἔχουν στὸ μυαλό τους. Εἶνε πολλὰ χρόνια, ποὺ αἰσθάνομαι αὐτὴ τὴ δύναμι . . . Ἴσως καὶ ν' ἀπατῶμαι . . .

Πέρασα τὴ βραδιὰ στὸ σαλόνι τοῦ κ. Μάκ. Μποροῦσα νὰ φύγω καὶ ἀμέσως, γιὰτὶ δὲν εὑρίσκα κανένα ἐνδιαφέρον νὰ μένω ἐκεῖ· ἂν εἶχα ἔλθει ἐκεῖ, ἦτο γιὰτὶ κάποια σκοτεινὴ θέλησις μέσα μου μὲ εἶχε σπρώξει· μὰ μποροῦσα πάλι νὰ φύγω μόλις ἤλθα; Μετὰ τὸ δείπνο παίξαμε γουῆστ, πίνοντες γκρόγκ. Εἶχα τὸ κεφάλι σκυφτό. Ἀπὸ πίσω ἡ Ἐδουάρδα πηγαινοερχότανε. Ὁ γιατρὸς εἶχε πάει στὸ σπίτι του.

Ὁ κ. Μάκ μοῦδειξε μὲ θαυμασμοὺς τίς λάμπες μὲ τὸ μεταλλικὸ λάδι, τίς πρώτες τοῦ νέου αὐτοῦ συ-

στήματος, πού είχαν ἔλθει στὰ μέρη ἐκεῖνα, ὥραϊες λάμπες μὲ βάσεις ἀπὸ μολύδι. Τὶς ἀναδε μοναχὸς του, ἀπὸ φόβο μήπως συμβῇ κανένα δυστύχημα. Μοῦ μίλησε ὕστερα γιὰ τὸν παπποῦ του, τὸν πρόξενο· «Ὁ παπποῦς μου, ὁ πρόξενος Μάκ, ἔλαβε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Καρόλου—Ἰωάννου αὐτὴ τὴν καρφίτσα, δῶρο», εἶπε, καὶ ἄγγιξε μὲ τὸ δάχτυλο τὴ διαμαντένια καρφίτσα του. Ἡ γυναῖκά του ἦτο πεθαμένη· μοῦ ἔδειξε στὸ γειτονικὸ δωμάτιο τὴν εἰκόνα της, εἰκόνα μιᾶς γυναίκας μ' εὐγενικὸ ὕφος, μὲ χαριτωμένο χαμόγελο καὶ μ' ἓνα σκούφωμα ἀπὸ δαντέλλες στὸ κεφάλι. Στὸ ἴδιο δωμάτιο ἦτο μιὰ βιβλιοθήκη μὲ γαλλικὰ βιβλία, κληρονομία τῶν προγόνων τους χωρὶς ἄλλο. Μερικὰ ἀπὸ τὰ βιβλία αὐτὰ ἦσαν ἐπιστημονικά. Ὁ κ. Μάκ θὰ ἦτο, φαίνεται, σπουδασμένος ἄνθρωπος.

Οἱ δύο του ὑπάλληλοι προσεκλήθησαν γιὰ τὸ γουστ. Ἐπαιζαν μὲ μεγάλη ἀφοσίωσι καὶ ὅμως ἔκαναν πολλὰ λάθη. Ἡ Ἐδουάρδα βοήθησε τὸν ἓνα ἀπ' αὐτούς.

Ἐγὼ εἶχα τὴ δυστυχία ν' ἀναποδογυρίσω τὸ ποτηρί μου. Στενοχωρημένος πολὺ σήκώθηκα ἀπάνω·

— ὦχ! ἀναποδογύρισα τὸ ποτηρί μου.

Ἡ Ἐδουάρδα ἔσκασε στὰ γέλια καὶ εἶπε·

— Τὸ βλέπομε! Τὸ βλέπομε . . .

Μὲ βεδαίωσαν ὅλοι πὼς δὲν ἦτο τίποτε. Μοῦ φέρανε μιὰ πετσέτα νὰ σκουπισθῶ κ' ἔπειτα τὸ παιγνίδι ξανάρχισε. Τ' ὠρολόγι κτύπησε ἔνδεκα.

Τὸ γέλιο τῆς Ἐδουάρδας μοῦ προξένησε κάποια ἀόριστη δυσαρέσκεια, τὴν παρατηροῦσα καλὰ καὶ μοῦ φαινότανε τώρα πὼς τὸ πρόσωπό της ἦτο πολὺ κοινὸ καὶ ὅχι καὶ τόσο θελκτικό. Ἐπὶ τέλους ὁ κ. Μάκ διέκοψε τὸ παιγνίδι, μὲ τὴν πρόφασιν πὼς ἦτον

ὦρα νὰ κοιμηθοῦν οἱ ὑπάλληλοί του. Ἐπειτα ξαπλώθηκε στὸν καναπέ, τοῦ ἀνήγγειλε πὼς ἐσκόπευε νὰ βάλῃ μιὰ ἐπιγραφή στὴν πρόσοψι τοῦ σπιτιοῦ του, καὶ ζήτησε τὴ γνώμη μου γιὰ τὸ χρῶμα ποὺ ἔπρεπε νὰ προτιμήσῃ. Εἶχα ἀρχίσῃ νὰ βαρειοῦμαι καὶ ἀποκρίθην ὅπως μοῦ κατέδθηκε. — Κάμετέ την μαύρη.

— Μαύρη! ἐπανέλαβεν ὁ κ. Μάκ. Αὐτὸ ἔλεγα κ' ἐγώ! «Ἀποθήκη ἄλατος καὶ κενὰ βαρέλια» μὲ μεγάλα μαύρα στοιχεῖα. Θάχῃ πολλή μεγαλοπρέπεια... Ἐδουάρδα δὲν πᾶς νὰ κοιμηθῇς.

Ἡ νέα σηκώθηκε μοῦσφιξε τὸ χέρι κ' ἔφυγε. Ἐμεῖς μέيناμε λιγάκι, συνομιλοῦντες γιὰ τὸ καινούργιο σιδηρόδρομο καὶ γιὰ τὴν πρώτη τηλεγραφικὴ γραμμή, ποὺ τὴν περίμεναν ἀκόμα. Πόσον καιρὸ ἔπρεπε νὰ περιμένουν τὸν τηλεγράφο στὰ ὑπερδύρεια αὐτὰ μέρη; . . . Ἐπειτα σωπάσαμε.

— Βλέπετε, ξανάρχισεν ὁ κ. Μάκ, εἶμαι σαρανταῆς ἐτῶν καὶ γέμισα ἄσπρα μαλλιά. Ναί, ναί, αἰσθάνομαι πὼς γερνῶ. Τὴν ἡμέρα μὲ πέρνει κανέννας γιὰ νέον ἀκόμα· μὰ τὸ βράδυ ἐδῶ, μοναχὸς μου χάνω τὸ κουράγιό μου. Κάνω πασιέντσες, καὶ μοῦ βγαίνουν ὅλες, γιὰτὶ κάνω καὶ ζαβολιές.

— Σᾶς βγαίνουν γιὰτὶ κάνετε ζαβολιές; ρώτησα.

— Ναί.

Τὴν στιγμή αὐτὴ μοῦ φάνηκε πὼς διάβαζα στὰ μάτια του.

Πῆγε πρὸς τὸ παράθυρο καὶ κύτταξε ἔξω. Ἡ ράχι του καμπούριαζε, ὁ λαιμός του ἦτο τριχωτός. Σηκώθηκα κ' ἐγώ. Γύρισε καὶ ἦλθε καταπάνω μου, μὲ τὰ μακρουλά, μυτερά του σκαρπίνια, μὲ τὰ μεγάλα δάχτυλα χωμένα στὶς τσέπες τοῦ γελέκου του, μὲ τοὺς ἀγκωνές του ποὺ παίζανε σὰν φτερὰ στὰ πλευ-

ρά του, μ' ένα χαμόγελο στὰ χεῖλη. Μοῦ ξαναεῖπε πάλι πὼς εἶχε στὴ διάθεσί μου ἕνα πλοῖο του καὶ μοῦδωκε τὸ χέρι.

— Ἀφῆστέ με νὰ σᾶς συνοδεύσω, εἶπε, σδύνων τις λάμπες. Θὰ κάμω εὐχαρίστως ἕνα μικρὸ περίπατο, εἶναι νωρὶς ἀκόμα.

Βγήκαμε. Μοῦδειξε τὸν δρόμο, ποῦ περνοῦσε μπροστὰ ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ σιδηρουργοῦ καὶ εἶπε.

— Ἀποδῶ! Εἶναι συντομώτερα.

— Ὅχι. Συντομώτερα εἶναι ἀπὸ τὸν μῶλο. Εἶπαμε ἀκόμα μερικὰ λόγια γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ χωρὶς νὰ συμφωνήσωμε στὸ τέλος. Ἦμουν βέβαιος πὼς εἶχα δίκαιο ἐγὼ καὶ δὲν καταλάβαινα τὴν ἐπιμονή του. Ἐπὶ τέλους ἐπρότεινα νὰ πάρωμε καθέννας διαφορετικὸ δρόμο. Ἐκεῖνος ποῦ θὰ ἔφθανε πρῶτος θὰ περίμενε τὸν ἄλλο μπροστὰ στὸ καλύδι μου. Φύγαμε καὶ σὲ λίγο ἐκεῖνος εἶχε χαθῇ μέσα στὸ δάσος.

Ἐγὼ περπατοῦσα μὲ τὸ συνειθισμένο μου βῆμα, λογαριάζων πὼς θὰ ἔφθανα προτῆτερα ἀπ' αὐτόν, τοῦλάχιστον πέντε λεπτά. Ἡ ἐκπληξίς μου ἦταν μεγάλη ὅταν ἔφθασα καὶ τὸν βρῆκα ἐκεῖ.

Μοῦ φώναξε·

— Βλέπετε! Ἐγὼ πέρνω πάντα αὐτὸ τὸν δρόμο· εἶναι ὁ πιὸ σύντομος.

Τὸν κύτταξα ἀπορημένος. Δὲν φαινότανε ζεσταμένος καὶ χωρὶς ἄλλο δὲν θὰ εἶχε τρέξει. Ἀφοῦ μ' εὐχαρίστησε γιὰ τὴ βραδιά ποῦ πέρασα μαζί του, ἔφυγε ἀπὸ τὸν ἴδιο δρόμο.

Ἐγὼ συλλογιζόμουν· «Παράξενο πρᾶγμα! Εἶναι δυνατὸν νὰ εἶμαι τόσο ἀπατημένος; Ἐκαμα τόσες φορὲς αὐτοὺς τοὺς δυὸ δρόμους... Ἀ! φίλε μου,

κ' ἐδῶ ἀκόμα κάνεις ζαβολιές. Ἐκτὸς ἂν ὅλα αὐτὰ δὲν εἶνε παρὰ προφάσεις. . . .»

Ἡ ράχι τοῦ κ. Μὰκ ἄρχισε νὰ χώνεται μέσα στὰ πυκνὰ δένδρα. Κρυφὰ-κρυφὰ ἔτρεξα ἀποπίσω του. Ἐσκούπισε πολλὰς φορὲς τὸ πρόσωπό του· δὲν ἤμουν πιά τόσο βέβαιος πὼς δὲν εἶχε τρέξει στὸν ἐρχομό. Προχωροῦσε σιγὰ-σιγὰ. Ἐπὶ τέλους σταμάτησε στὸ σπίτι τοῦ σιδηρουργοῦ. Κρυμμένος μέσα στὴ σκιά, εἶδα ποῦ ἀνοιξε ἡ θύρα καὶ ὁ κ. Μὰκ μπήκε μέσα.

Τὸ χρῶμα τοῦ νεροῦ καὶ τῶν χορταριῶν μοῦ ἔδειχνε πὼς ἦτον μιὰ ὥρα ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα.

Κ'

Μερικὲς ἡμέρες πέρασαν ἔτσι κ' ἔτσι. Οἱ μόνοι μου φίλοι ἦσαν τὸ δάσος καὶ ἡ ἀπέραντη μοναξιά. Θεέ μου! ποτὲ δὲν εἶχα αἰσθανθῇ τὴν μοναξιά μου τόσο πολὺ, ὅσο τὴν πρώτην ἡμέρα ἀπ' αὐτές. Ἡ ἀνοιξὶς ἦτον στὴν ἄψη της. Εὐρῆκα μυριόφυλλα στὰ λειβάδια· εἶχαν φανῇ καὶ οἱ πρῶτοι σπῖνοι καὶ οἱ καρδερίνες. Κάποτε ἔδγαζα δυὸ νομίσματα ἀπὸ τὴν τσέπη μου καὶ τὰ χτυποῦσα γιὰ νὰ διακόψω τὴ σιγαλιά. Συλλογιζόμουν· ἂν παρουσιάζοντο ἑξαφνα ὁ Διδερῖκος καὶ ἡ Ἰζελίνα στὸ ἔρημο μονοπάτι! . . .

Δὲν ἐνύχτωνε πιά καθόλου· ὁ ἥλιος βουτοῦσε στὴ θάλασσα καὶ ξανάδγαινε πάλι κατακόκκινος καὶ ζωηρὸς ἀπὸ τὸ λουτρό του. Σὲ ποιά κατάστασι βρισκόμουν τὴν νύκτα, εἶναι ἀπίστευτο πρᾶγμα. Ὁ Πᾶν μοῦ φαινότανε ἀκόμα πὼς εἶχε τὴν κοιλιά του ἀνοικτὴ καὶ καθότανε κουλουριασμένος σὰν νὰ ἤθελε νὰ

πιῆ ἀπὸ τὸν ὄφαλό του. Μὲ κατασκόπευε καὶ κου-
νοῦσε τὸ δένδρο μ' ἓνα σιωπηλὸ χαμόγελο, ὅταν
καταλάβαινε, πὼς δὲν ἤμουν πιά κύριος τῶν σκέ-
ψεών μου. Τὸ δάσος λαχτάριζε ἀπὸ συγκεχυμένους
κρότους, ρουθουνίσματα ἀγριμιῶν, φωνές πουλιῶν·
ὁ ἀέρας ἐγέμιζε ἀπὸ τὰ φωναχτὰ αὐτὰ συνθήματα.
Τὸ σουσούρισμα τῆς μηλολόνηθης ἀνακατευότανε μὲ τοῦ
πυράφτη· ἓνα ψιθύρισμα χυνότανε ἀπὸ παντοῦ κάτω
ἀπὸ τὰ φυλλώματα. Πόσα πράγματα ν' ἀκούσῃ κανέ-
νας! Τρεῖς νύχτες δὲν κοιμήθηκα, συλλογιζόμουν
τὸν Διδερίκο καὶ τὴν Ἰζελίνα.

Μπορεῖ ν' ἄρθουν ἔξαφνα, ἔλεγα μέσα μου. Ἡ
Ἰζελίνα θὰ τραδῆξῃ τὸν Διδερίκο κοντὰ σ' ἓνα δέν-
δρο καὶ θὰ τοῦ πῇ. «Κάθισε ἐκεῖ καὶ φύλαγε καλά.
Θέλω νὰ μοῦ δέσῃ αὐτὸς ὁ κυνηγὸς τὶς κορδέλλες
στὰ γοδάκια μου».

Ὁ κυνηγὸς εἶμαι ἐγώ· μὲ μιὰ ματιὰ θὰ μοῦ δώσῃ
νὰ τὸ καταλάβω. Ἡ καρδιά μου τὸ νοιώθει καὶ
κτυπᾷ δυνατά. Ἡ Ἰζελίνα εἶναι γυμνὴ κάτω ἀπὸ
μιὰ ψιλὴ βατίστα καὶ τὸ χέρι μου ἀγγίζει τὸ σῶμά
της.

«Δέσε μου τὶς κορδέλλες στὰ γοδάκια μου» μοῦ
εἶπε κατακόκκινη. Σὲ λίγο μουρμουρίζει κολλητὰ
στο στόμα μου. «ὦ! δὲν ξέρεις νὰ δέσῃς τὶς κορ-
δέλλες στὰ γοδάκια μου, ὄχι, δὲν ξέρεις νὰ τὶς δέσῃς,
ἀγαπημένε μου . . . »

Ὁ ἥλιος βουτάει στὴ θάλασσα καὶ ξαναφαίνεται
κατακόκκινος σὰν νὰ εἶχε πιῆ κ' ἐμέθυσε στὴ βουτιά
ποῦ ἔκαμε. Κι' ὁ ἀέρας εἶναι γεμάτος ἀπὸ μουρμου-
ρητά. Ὑστερα ἀπὸ μιὰ ὥρα εἶπε, μὲ τὰ χεῖλια της
κολλημένα στὰ δικά μου.

«Πρέπει νὰ σ' ἀφίσω».

Φεύγει καὶ μοῦ γνέφει μὲ τὰ χεράκια της. Τὸ πρόσωπό της εἶναι ἀναμμένο, ἐρωτικό. Ξαναγυρίζει πάλι καὶ μὲ χαιρετᾷ μὲ τὸ χέρι.

Ὁ Διδερίκος τὴν πλησιάζει καὶ τῆς λέει·

—Τί ἔκαμες Ἰζελίνα; Τὰ εἶδα ὅλα.

Κ' ἐκείνη τοῦ ἀποκρίνεται.

—Τί ἔκαμα Διδερίκο; Τίποτε κακὸ δὲν ἔκαμα.

—Τὰ εἶδα ὅλα, Ἰζελίνα.

Φεύγουν καὶ οἱ δύο. Ἀμαρτωλή, τρελλή ἀπὸ εὐτυχία, γεμίζει τὸ δάσος μὲ τὸ γέλιο της, τὸ χαρούμενο καὶ καθαρό. Ποῦ πηγαίνει; —Ν' ἀνταμώσῃ τὸν πρῶτο κυνηγὸ ποῦ θὰ τῆς βγάλῃ ὁ δρόμος μπροστά της.

... Ἦτο μεσάνυχτα. Ὁ Αἴσωπος ἔκοψε τὸ σχοινὶ τοῦ καὶ κυνηγοῦσε μόνος του. Ἄκουγα τὶς πατισιές του στὰ ὑψώματα. Ξαναγύρισε ὕστερα ἀπὸ μιὰ ὥρα. Μιὰ βοσκοπούλα πέρασε, ἔπλεκε κάλτσα, τραγουδοῦσε γλυκὰ καὶ κύτταζε τριγύρω της. Μὰ ποῦ ἦσαν τ' ἀρνάκια της; Τί τὴν ἔφερνε στὸ δάσος μέσα στὴ νύκτα; Τίποτε, τίποτε... Ἴσως κάποια ἔγνοια, ἴσως κάποια χαρά· τί μ' ἔμελ' ἐμένα; Μοῦ ἤλθε στὸν νοῦ, πῶς ἄκουσε τὰ γαυγίσματα τοῦ σκύλου μου καὶ μάντευε τὴν παρουσίαν μου.

Σηκώθηκα, μόλις ἐπλησίασε, καὶ τὴν καμάρινα, τόσο λεπτοκαμωμένη καὶ νέα. Ὁ Αἴσωπος τὴν κύτταζε.

—Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι; τὴν ἐρώτησα.

—Ἀπ' τὸν νερόμυλο.

Τί νάκανε τάχα τέτοια ὥρα στὸν νερόμυλο:

—Δὲν φοβᾶσαι ποῦ περπατεῖς τέτοια ὥρα στὸ δάσος, τόσο νέα καὶ σερπετή;

Γέλασε καὶ μοῦ ἀποκρίθηκε.

—Δὲν εἶμαι τόσο νέα, ποῦ νομίζεις· Εἶμαι δεκαεννιά ἐτῶν.

Ἦμουν βέβαιος πὼς ἔλεγε περισσότερα. Δὲν θὰ ἦτο παραπάνω ἀπὸ δεκαεπτὰ. Μὰ γιατίι νὰ λήη ψέματα;

— Κάθισε, τῆς εἶπα, καὶ πές μου τὸνομά σου.

Κοκκίνισε, κάθισε κοντά μου καὶ μοῦ εἶπε πὼς λέγεται Ἀριέττα.

— Ἐχεις κανέναν ἀγαπητικό, Ἀριέττα; Σ' ἔχει φιλημένη;

— Ναί, μοῦ εἶπε μὲ ντροπαλὰ γέλια.

— Πόσες φορές;

Τσιμουδιά.

— Πόσες φορές;

— Δυὸ φορές, ἀποκρίθηκε σιγαλὰ· τὴν τράδηξα κοντά μου.

— Πὼς ἔκανε ὁ ἀγαπητικός σου;... Ἔτσι...

— Ναί! μουρμούρισε κ' ἔτρεμε σύσσωμη.

Ἡ ὥρα ἦτον τέσσερες.

Τὰ εἶπαμε μὲ τὴν Ἑδουάρδα.

— Θαῶχουμε βροχὴ σὲ λιγάκι, τῆς λέω.

— Τί ὥρα εἶναι; μ' ἐρώτησε.

Κύτταξα τὸν ἥλιο καὶ τῆς εἶπα·

— Κοντεύει πέντε.

— Τὸ καταλαβαίνετε τόσο καλὰ ἀπ' τὸν ἥλιο.

— Ναί, τὸ βλέπω ἀπ' τὸν ἥλιο.

Σωπάσαμε.

— Μὰ ὅταν δὲν ἔχει ἥλιο, πὼς κάνετε γιὰ νὰ βρίσκετε τὴν ὥρα;

— Χίλια πράγματα μὲ ὀδηγοῦν· οἱ παλλίρροιες,

τὸ χορτάρι ποὺ γέρνει στὸ χῶμα κάποιες ὥρες, τὸ κελάδημα τῶν πουλιῶν. Μερικὰ ἀρχίζουν νὰ κελαΐδουν τὴν ὥρα ποὺ παύουν τᾶλλα. Εἶνε ἀκόμα τὰ λουλούδια ποὺ σφαλοῦν πρὸς τὸ δειλινό, τὰ φυλλώματα ποὺ ἄλλοτε τὸ πράσινό τους εἶναι γυαλιστερό κι' ἄλλοτε θαμπό. Ἐπειτα καταλαβαίνω μέσα μου τὴν ὥρα ποὺ περνάει, δὲν μοῦ φεύγει λεπτό.

— Ἀλήθεια ; εἶπε.

Φοδῆθηκα μήπως μᾶς πιάσῃ ἡ βροχὴ καὶ καθὼς δὲν ἤθελα νὰ τὴν κρατήσω περισσότερο στὸν δρόμο, ἔκαμα νὰ τὴν χαιρετίσω. Αὐτὴ ὅμως μὲ ξαναρώτησε ἄλλα πράγματα· ἤθελε νὰ μάθῃ γιατί ἦλθα νὰ ζήσω ἐδῶ, γιατί πήγαίνα στὸ κυνῆγι, γιατί αὐτὸ καὶ γιατί ἐκεῖνο. Τῆς ἀποκρίθηκα πὼς χτυποῦσα μονάχα ὅσο κυνῆγι μοῦ χρειαζόταν γιὰ τὸ φαγί μου. Ὁ Αἴσωπος τὸν περισσότερο καιρὸ ξεκουραζότανε.

Κοκλίνησε καὶ φάνηκε στενοχωρημένη. Κατάλαβα τότε πὼς τῆς εἶχαν μιλήσει γιὰ μένα καὶ πὼς οἱ ἐρωτήσεις της τῆς εἶχαν ὑπαγορευθῇ ἀπὸ κάποιον. Τὴν συμπαθοῦσα γιὰ τὸ ὕφος ποὺ εἶχε, ἓνα ὕφος ἔρημου παιδιοῦ· συλλογιζόμουν πὼς δὲν θὰ εἶχε μητέρα· τ' ἀδύνατα χεράκια της σοῦ ἔκαναν λύπη. Ἀρχισα νὰ συγκινούμαι.

— Ὅχι, τῆς εἶπα, δὲν σκοτώνω γιὰ τὴν εὐχαρίστησι τῆς καταστροφῆς, ἀλλὰ μόνον γιὰ νὰ ζήσω. Ἄν μοῦ χρειαζότανε ἓνας ἀλιάετος σήμερα, δὲν θὰ σκότωνα δυό. Γιατὶ νὰ σκοτώσω περισσότερα ; Τὸ ἄλλο τὸ σκοτώνω αὔριο.

Ἡ ζωὴ μου ὅλη περνοῦσε στὸ δάσος, ἤμουν παιδὶ τοῦ λόγγου — τῆς ἔδωκα νὰ τὸ καταλάβῃ. Ἀπὸ τὴν πρώτην Ἰουνίου τὸ κυνῆγι τοῦ λαγοῦ καὶ τῆς ἀγριόκοττας ἦταν ἀπαγορευμένο καὶ καθὼς δὲν εἶχα πολλὰ

πράγματα νὰ χτυπήσω, τρεφόμεουν μὲ ψάρια. Σὲ λίγο θὰ πήγαινα μὲ τὸ πλοῖο ποὺ μοῦ ὑποσχέθηκεν ὁ πατέρας της. Ὁχι βέβαια, δὲν κυνηγοῦσα ἀπὸ γοῦστο καταστροφῆς, ἀλλὰ γιὰ νὰ περνῶ ὅλη τὴν ἡμέρα μου στὸ δάσος. Περνοῦσα καλὰ, ἔτρωγα ξαπλωμένος στὸ χῶμα, ὄχι καθισμένος καὶ στυλωμένος σὲ μιὰ καρέκλα· δὲν εἶχα φόβο ν' ἀναποδογυρίσω τὸ ποτῆρί μου. Ἐκανα ὅ,τι μοῦ ἄρεσε, ξαπλωνόμουν ἀνάσκελα κ' ἔκλεινα τὰ μάτια, ἔλεγα ὅ,τι μοῦ κατέδαινε ἀπ' τὸ κεφάλι. Μοῦ κάπνιζε νὰ ξεφωνήσω καὶ θαρροῦσα πὼς ἄκουγα μιὰ φωνή, ποῦδγαινε ἀπὸ τῇ ζωντανῇ καρδίᾳ τοῦ δάσους. Καταλάδατε; τῆς εἶπα στὸ τέλος.

Ἐκείνη μοῦ ἀποκρίθηκε·

—Ναί.

Ἐνοιωθα πὼς τὰ βλεμματά της ἦσαν καρφωμένα ἐπάνω μου καὶ εἶπα ἀκόμα·

—Ἄν ἤξέρατε τί βλέπω, ὅταν περιπατῶ στὸ δάσος. Τὸν χειμῶνα διακρίνω ἀπάνω στὰ χιόνια τὰ πατήματα τῆς ἀγριόκοττας. Λίγο μακρύτερα δὲν φαίνονται περὶ τὰ πατήματά της, πάει νὰ πῇ πὼς τὰ πουλιά πετάζανε. Τὰ ἴχνη ὅμως ποὺ ἀφίνουν οἱ φτεροῦγες τοὺς μοῦ δείχνουν πρὸς περὶ μέρος πρέπει νὰ τραδῇξω γιὰ νὰ βρῶ τὸ κυνήγι. Κάθε φορὰ ποὺ κάνω μιὰ ἀνακάλυψι σὰν κι' αὐτή, ἔχω μιὰ καινούρια εὐχαρίστησι. Τὸ φθινόπωρο βλέπει κανέννας συχνὰ τᾶστρα ποὺ κυλοῦνε. Συλλογίζομαι τότε στὴ μοναξιά μου· Μήπως εἶναι τάχα κανέννας κόσμος ποὺ χαλιέται; Κ' ἐγὼ τὸν βλέπω ἀποδῶ κάτω!... Τὸ καλοκαίρι σὲ κάθε φυλλαράκι εἶναι κ' ἓνα μαρμουνί· ἄλλα εἶνε χωρὶς φτερά καὶ δὲν κουνοῦνε, ζοῦν καὶ πεθαίνουν στὸ φυλλαράκι ἀπάνω, ποὺ γεννήθηκαν. Γιὰ συλλογισθῆτε το! Κάποτε παρατηρῶ γαλάζιες μυ-

γες. Οί ἄλλοι δὲν τὰ προσέχουν αὐτά... Δὲν ξέρω
 ἂν μὲ καταλαβαίνετε...

—Ναί, ναί, σᾶς καταλαβαίνω.

—Μ' ἀρέσει ἀκόμα νὰ κυττάζω τὰ στάχυα· ἴσως
 κι' αὐτὰ νὰ μὲ κυττάζουν... Ποιὸς ξέρει! Ἕνα χορτα-
 ράκι σαλεύει ἐλαφρὰ καὶ εἶναι κάτι τι κι' αὐτό! Λέω
 ἀπὸ μέσα μου· Νὰ ἔνα χορταράκι ποὺ λαχταρεῖ. Καὶ
 ὅταν κάθομαι καὶ κυττάζω κανένα ἔλατο, βρίσκω
 τοῦλάχιστον ἓνα κλαδί του ποὺ μὲ κάνει νὰ ὄνειρο-
 πολῶ. Κάποτε μοῦ συμβαίνει ν' ἀπαντῶ καὶ ἀνθρώ-
 πους ἐκεῖ ποὺ τριγυρίζω.

Ἡ Ἐδουάρδα σκυμμένη μ' ἄκουε. Δὲν τὴν ἀνε-
 γνώριζα πειά. Καθὼς ἦτον ἀφηρημένη δὲν ἐπρόσεχε
 τὸν ἑαυτὴ της καὶ γινότανε ἀσχημη, μὲ τὸ πρόσωπο
 κουτό, μὲ τὸ χεῖλι κρεμασμένο.

—Ἄ! εἶπε κ' ἐτινάχθηκε.

Ἄρχισε νὰ ψιχαλίζη.

—Βρέχει, τῆς λέγω.

—Μὰ ναί, βρέχει.

Τὴν ἄφισα νὰ φύγῃ μόνη της καὶ τράδηξα τὸν
 δρόμο μου πρὸς τὸ καλύδι μου. Ὑστερ' ἀπὸ λίγα
 λεπτά ἡ βροχὴ ἄρχισε νὰ δυναμώνῃ. Ἀξαφνα ἀκούω
 κάποιον, πούτρεχε ἀπὸ πίσω μου· σταματῶ καὶ βλέπω
 τὴν Ἐδουάρδα, κόκκινη καὶ χαμογελαστή.

—Λησιμόνησα εἶπε, λαχανιασμένη, αὔριο θὰ πᾶμε
 στὸ νησί μὲ τὸ γιατρό... Μπορεῖτε ν' ἀρθετε;

—Αὔριο; Μπορῶ, μάλιστα.

—Τὸ εἶχα ξεχάσει, εἶπε πάλι χαμογελαστή.

Καθὼς ἔφυγε, παρατήρησα τὰ ὠραῖα, λεπτοκαμω-
 μένα γαμπάκια της, βρεγμένα ἀπὸ τὴ βροχὴ.

Τὰ γοδάκια της ἦσαν πατημένα.

I'

Θυμοῦμαι ἀκόμη πολὺ καλὰ ἐκείνη τὴν ἡμέρα, πού, μπορῶ νὰ εἰπῶ, πὼς τὸ καλοκαίρι ἄρχισε γιὰ μένα. Ὁ ἥλιος ἔλαμπε τώρα καὶ τὴν νύκτα· εἶχε ξεράνει τὸ ὑγρὸ χῶμα· ὁ ἀέρας ἦτον ἐλαφρὸς καὶ γλυκύπνοος ὕστερ' ἀπὸ τὴ βροχή.

Ἐπῆγα στὸν μῶλο τὸ ἀπόγευμα. Τὰ νερὰ ἦταν γαλήνια καὶ ὀμιλίες καὶ χάχανα ἔφθαναν ὡς τ' αὐτιά μου ἀπ' τὸ νησάκι, ὅπου παιδιὰ καὶ κορίτσια ἐδούλευαν στὰ ψάρια. Ἦτον ἓνα χαρούμενο ἀπόγευμα. Εἴχαμε μαζί μας πανέρια γεμάτα μὲ φαγώσιμα καὶ εἶμαστε ἓνα σωρὸ κόσμος, μοιρασμένοι στὰ δυὸ πλοῖα. Ἦσαν καὶ νέες γυναικοῦλες μὲ ἀνοιχτὰ φορέματα . . . Ἦμουν τόσο εὐχαριστημένος! τραγουδοῦσα μὲ σιγαλὴ φωνή.

Ἀπὸ ποῦ εἶχαν μαζευθῇ τόσα νειάτα; Ἦσαν ἐκεῖ τὰ κορίτσια τοῦ νομάρχου μὲ τὶς δασκάλες τους καθὼς καὶ οἱ κυρίες τοῦ πρεσβυτέρου. Πρώτη φορὰ εἶχα χάσει τὴν συνήθεια τοῦ κόσμου, μοῦ ἔσφευγαν μερικὰ πράγματα· μιλοῦσα ἔξαφνα στὰ κορίτσια μὲ τὸ «ἐσύ», σὰ νὰ τὶς ἐγνώριζα ἀπὸ καιρό. Μὰ δὲν τοὺς κακοφαινότανε. Εἶπα ἀκόμη σὲ κάποια «καλὲ σὺ» καὶ σὲ ἄλλη «καλέ μου». Μοῦ τὸ συγχώρεσαν κι' αὐτό· ἔκαναν πὼς δὲν ἄκουαν.

Ὁ κ. Μάχ φοροῦσε, ὅπως τὸ συνείθιζε, ἓνα ἀκολληάριστο ποκάμισο καὶ τὴ διαμαντένια καρφίτσα του. Εἶχε πολὺ κέφι καὶ φώναζε στὴν ἄλλη βάρκα.

— Βρὲ τρελλόπαιδα, τὸ νοῦ σας στὰ πανέρια μὲ

τις μποτίλλιες ! Γιατρέ, είσαι υπεύθυνος για τις μποτίλλιες, νά τὸ ξέρης.

— Βέβαια, βέβαια, εἶπε ὁ γιατρός.

Τὰ λόγια αὐτά, ἀπὸ βάρκα σὲ βάρκα, ἀντηχοῦσαν χαρούμενα, μ' ἓνα γιορτερὸ τόνο.

Ἡ Ἐδουάρδα φοροῦσε τὸ ἴδιο φόρεμα ποὺ εἶχε καὶ χθές, εἴτε γιατί δὲν εἶχε ἄλλο, εἴτε γιατί τις ἄρεσε νὰ φορῇ τὸ ἴδιο. Τὰ γοδάκια της ἦσαν τὰ ἴδια. Τὰ χέρια της μοῦφάνηκαν σὰ λιγάκι βρώμικα. Τὸ καπέλλο της ὅμως ἦτο κατακαίνουργο, στολισμένο μὲ φτερά. Ἔβαλε τὴ βαμμένη ζακέττα στὸ σκαμνὶ τῆς βάρκας καὶ κάθισε ἐπάνω.

Τὴν ὥρα ποὺ πιάσαμε στὴ στεριά, ἔρριξα δυὸ πιστολιές μὲ τὸ δίκαννο πιστόλι μου, γιὰ νὰ εὐχαριστήσω τὸν κ. Μάκ, ποὺ τὸ ἤθελε. Σὲ λίγο ὅλη ἡ συντροφιά ξεφώνιζε· «ζήτω ! . . . ζήτω . . . » Οἱ ἄνθρωποι ποὺ ξέραιναν τὰ ψάρια μᾶς χαιρέτισαν. Ὁ κ. Μάκ ἔπιασε ὀμίλιες μὲ τοὺς ἐργάτες του. Ἐπειτα σκορπισθήκαμε στὸ νησί καὶ μαζεύαμε μαργαρίτες καὶ καμπανέλια. Ἔνα σωρὸ θαλασσοπούλια γέμιζαν τὸν ἀέρα καὶ τὸ περιγιάλι μὲ τῆς φωνές τους.

Ξαπλωθήκαμε στὰ χορτάρια, κοντὰ σὲ μιὰ τοῦφα ἀπὸ ἄρρωστιάρικες ἀσπριδερές σημύδες· ἀνοίξαμε τὰ πανέρια· ὁ κ. Μάκ ξεβούλωσε τῆς μποτίλλιες. Τριγύρω φορέματα, ὅλο μὲ ἀνοιχτὰ χρώματα, τσουγκρίσματα ποτηριῶν, ἡ θάλασσα, τᾶσπρα πανάκια . . . τραγουδήσαμε κάτι τι. Καὶ ὅλα τὰ μάγουλα ἄρχισαν νὰ κοκκινίζουν . . .

Πέρασε μιὰ ὥρα καὶ ἡ ψυχὴ μου εἶναι γεμάτη χαρά. Τιποτένια πράγματα μοῦ κάνουν ἐντύπωση. Ἔνα βέλο παίζει μὲ τὸν ἀέρα γύρω ἀπὸ ἓνα καπέλλο, κάποια μαλλάκια λύνονται, ματάκια λιγώνονται καὶ

μισοκλείνουν ἀπ' τὰ γέλια, κ' ἐγὼ συγκινοῦμαι ἀπ' ὅλα αὐτά. ὦχ! αὐτὴ ἡ ἡμέρα, αὐτὴ ἡ ἡμέρα!

—Μοῦ εἶπαν πῶς κάθεσθε σὲ μιὰ παράξενη καλύδα, κύριε λοχαγέ.

—Μάλιστα μιὰ φωλιά... Θεέ μου!... πῶς μ' ἀρέσει!... Ἐλάτε νὰ μὲ ἰδῇτε καμμιά μέρα, δεσποινίς· αὐτὴ ἡ καλύδα δὲν ἔχει τὸ ταῖρι της. Καὶ ἀποπίσω εἶναι ἓνα μεγάλο δάσος.

Μιὰ ἄλλη κοπέλλα μοῦ λέει μὲ καλосύνῃ.

—Πρώτη φορὰ ἔρχεσθε στὰ βορεινά μας τὰ μέρη;

—Ναί, καὶ ξέρω πιά ὅλον τὸν τόπο πέρα καὶ πέρα. Τὴν νύκτα κάθομαι μοναχός μου καὶ ἀντικρύζω τὰ βουνά, τὴ γῆ, τὸν ἥλιο. Δὲν θέλω νὰ σᾶς πῶ μεγάλα λόγια... Μὰ τί θαυμάσιο καλοκαίρι ποῦχετε στὰ μέρη σας! Μιὰ νύχτα, ἐκεῖ ποὺ κοιμοῦνται ὅλοι ἔρχεται τὸ καλοκαίρι... Τὸ πρωτὶ ξυπνᾶς καὶ νὰ σου το. Ἐσκυφα ἀπ' τὸ παράθυρό μου καὶ εἶδα τὸ καλοκαίρι. Ἐχω δυὸ παραθυράκια.

Ἄλλη κοπέλλα ἔρχεται. Ἡ φωνὴ της καὶ τὰ χεράκια της εἶναι χαριτωμένα... Τί ἀξιολάτρευτες ποὺ ἦσαν ὅλες του!... Καὶ λέει·

—Θέλετε ν' ἀλλάξωμε τὰ λουλουδιὰ μας; Εἶναι γοῦρι.

Ἀπλῶσα τὸ χέρι μου καὶ τῆς ἀποκρίθηκα.

—Καλὰ λέτε, ὅς τ' ἀλλάξωμε· σᾶς εὐχαριστῶ ποὺ μοῦ τὸ προτεῖνατε... Τί ὄμορφη ποὺ εἶσαστε! Ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ ἤλθαμε ἀκούω τὴ φωνούλα σας. Τί γλυκειὰ ποὺ εἶναι!

Ἐκείνη ὁμῶς γύρισε πίσω καὶ εἶπε ξερὰ, ξερὰ.

—Τί πάθατε καλέ; Δὲν σᾶς μίλησα ἐσᾶς.

Δὲν μοῦ μίλησε ἐμένα! Ντροπιασμένος ἀπὸ τὴ στραβομάρα μου ἔλεγα μέσα μου. «Καλλίτερα νὰ

ἤμουν μακρυά, νὰ ἤμουν στὸ καλυδάκι μου, ποὺ μοῦ μιλοῦσε μονάχα ὁ ἄνεμος».

— Μὲ συγχωρεῖτε, εἶπα, ἔκανα λάθος.

Τὰλλα κορίτσια κυτταχθήκανε καὶ τραβήχθησαν ἀπὸ κοντά μου γιὰ νὰ μὴ μὲ ντροπιάσουν.

Τὴν στιγμὴ ἐκείνη μιὰ γυναῖκα χύνεται ἐπάνω μας. Ὅλοι τὴν βλέπουν. Εἶναι ἡ Ἐδουάρδα. Ἔρχεται ὁλοῖσις πρὸς ἐμένα, κᾶτι λέει, πέφτει στὸν λαιμό μου, μὲ σφίγγει στὰ χέρια της καὶ μὲ φιλεῖ πολλὰς φορὲς στὸ στόμα· καὶ σὲ κάθε φιλὶ κᾶτι λέει, μὰ τί λέει δὲν ἀκούω. Δὲν μποροῦσα νὰ καταλάβω τί ἔτρεχε· ἡ καρδιά μου εἶχε πιασθῇ καὶ δὲν ἐννοιωθα τίποτε ἄλλο, παρὰ τὸ φλογερὸ τῆς βλέμμα. Ὅταν μ'ἄφισε ἀπὸ τὰ χέρια της, τὸ λαιμάκι της φούσκωνε ἀπ'τὸ λαχάνισμα. Καὶ στεκότανε ἀκόμη ἐκεῖ μὲ τὸ μελαχροινὸ τῆς πρόσωπο καὶ τὸν μελαχροινὸ τῆς τὸν λαιμό, ψηλὴ, ἀδύνατη, μὲ σπίθες στὰ μάτια, ἀδιάφορη γιὰ ὅλο τὸν κόσμο.

Πολυεὐσπλαχνε Θεέ! Μὲ εἶχε φιλήσει μπροστά σ' ὅλον τὸν κόσμον! Ἐγὼ μασσοῦσα τὰ λόγια μου·

—Τί τρέχει, κυρία Ἐδουάρδα.

Ἐννοιωθα τὸ αἷμά μου ποὺ χτυποῦσε μέσα στὸν λαιμό μου καὶ δὲν μποροῦσα νὰ μιλήσω καθαρά.

—Δὲν εἶναι τίποτε, εἶπε ἐκείνη. Τὸ ἤθελα καὶ τῶκαμα. Δὲν πειράζει τίποτε.

Μηχανικῶς ἔδγαλα τὸ κασκέτο μου κ' ἔρριξα τὰ μαλλιά μου πίσω. Τὴν ἐκύτταξα κ' ἔλεγα μὲ τὸν ἑαυτό μου· Ἀλήθεια τὸ λέγει πὼς δὲν πειράζει τίποτε;

Ἡ φωνὴ τοῦ κ. Μὰκ ἀκούσθηκε ἀπὸ τὴν ἄλλη ἄκρην τοῦ νησιοῦ. Δὲν μποροῦμε νὰ καταλάβουμε τί λέει· σκέπτομαι ὅμως μὲ χαρὰ πὼς δὲν εἶδε τίποτε, δὲν ξέρει τίποτε. Ὅταν ἤσυχασα λιγάκι, πῆγα

κοντά, στοὺς ἄλλους καὶ τοὺς εἶπα γελαστός καὶ μὲ ἀφέλεια·

— Συμπαθηστέ με γι' αὐτὸ ποὺ ἔγινε· δὲν ἦτανε σωστό, εἶμαι νὰ σκάσω. Τῇ στιγμῇ ποὺ ἡ δεσποινὶς Ἐδουάρδα ἠθελε ν' ἀλλάξῃ τὰ λουλούδια τῆς μὲ τὰ δικά μου, δὲν ξέρω πῶς μοῦ ἤλθε κ' ἔκαμα αὐτὸ τὸ ἄτοπο. Ἄς μὲ συχωρέσῃ! Συχωρέστε με ὅλοι σας... Ἐλᾶτε μιὰ στιγμὴ στὴ θέσι μου· ζῶ ὁλομόναχος, δὲν ἔχω τὴ συνήθεια νὰ συναναστρέφωμαι μὲ κυρίες· ἐπειτα ἦπια λίγο κρασί, ἐγὼ ποὺ δὲν τὸ βάζω στὸ στόμα. Παραβλέψετε λιγάκι.

Προσπαθοῦσα νὰ τὸ γυρίσω στ' ἄστεϊα γιὰ νὰ ξε-
χασθῇ τὸ πρᾶγμα. Στ' ἀλήθεια ὅμως δὲν εἶχα καμμιά
ὀρεξὶ νὰ γελάσω. Ἡ Ἐδουάρδα δὲν φαινότανε καθό-
λου ξαφνισμένη ἀπ' τὰ λόγια μου, οὔτε προσπαθοῦσε
νὰ σκεπᾶσῃ τὴν κακὴ ἐντύπωσι ποὺ ἔκαμαν τὰ τρελ-
λοκαμώματά της. Ἐξ ἐναντίας κάθισε κοντά μου καὶ
μ' ἐκύτταζε ὁλοένα. Ποὺ καὶ ποὺ μοῦ μιλοῦσε. Ἀρχί-
σαμε ὕστερα ἓνα παιγνίδι· τὴ χήρα ποὺ γυρεύει γαμ-
πρό. Ἐκεῖνη φώναζε δυνατὰ τότε·

— Ἐγὼ διαλέγω τὸ λοχαγὸ Γκλάν· δὲν θέλω
ἄλλον ἀπ' αὐτόν.

Κτύπησα κάτω τὰ πόδια μου καὶ τῆς σφύριξα
στὸ αὐτί.

— Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, σωπάστε!

Ξαφνίσθηκε, στραβομούριασε, κατσούφιασε κ' ὕ-
στερα ἔκαμε ἓνα ψευτοχαμόγελο, ἀδέξιο. Συγκινήθηκα
ὥς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου· αὐτὸ τὸ παράπονο, ἓνα
παράπονο ἐρημιᾶς κ' ἐγκαταλείψεως, ποὺ ἦτο ζωγρα-
φισμένο στὰ μάτια τῆς καὶ σὲ ὅλο τὸ ἀδύνατο κορ-
μάκι της, εἶχε γιὰ μένα ἓνα ἀκατανίκητο θέλγητρο.

Αἰσθάνθηκα μιὰ συμπάθεια γι' αὐτήν. Τῆς ἔπιασα τὸ λινὸ καὶ μακρουλὸ χεράκι της καὶ τῆς εἶπα.

— Ἀργότερα! ὄχι τώρα. Μποροῦμε νὰ ἰδωθοῦμε καὶ αὔριο.

ΙΑ'

Τὴν νύκτα ἄκουσα μέσα στὸν ὕπνο μου τὸν Αἰσωπο, ποὺ σηκώθηκε ἀπὸ τὴν γωνιά καὶ γκρίνιαζε. "Ἰσα Ἰσα ποὺ ὀνειρευόμουν πὼς ἤμουν στὸ κυνήγι. Τὸ σιγαλὸ γαύγισμα ταίριαζε μὲ τ' ὄνειρό μου καὶ δὲν μὲ ξύπνησε καθόλου. Στάς δέκα τὸ πρωτὶ βγῆκα ἀπὸ τὸ σπίτι μου. Στὸ χορτάρι ἐφαίνοντο σημάδια ἀπὸ περπατησιὰ ἀνθρώπου. Κάποιος εἶχε περάσει μπροστὰ ἀπὸ τὰ παράθυρά μου. Τὰ σημάδια ἐχάνοντο πέρα στὸν δρόμο.

Ἡ Ἐδουάρδα βγῆκε μπροστά μου, μὲ τὰ μάγουλα κατὰκόκκινα, μὲ τὸ πρόσωπο χαρούμενο.

— Μ' ἐπεριμένατε πολλή ὥρα; μ' ἐρώτησε. Φοδῆθηκα πὼς μ' ἐπεριμένατε.

Δὲν τὴν ἐπερίμενα, νὰ πῶ τὴν ἀλήθεια· ἐκείνη μὲ εἶχε προλάβει.

— Κοιμηθήκατε καλά; τὴν ἐρώτησα· δὲν ἤξερα κ' ἐγὼ τί νὰ τῆς πῶ.

— Ὅχι· δὲν ἔκλεισα μάτι ὅλη τὴ νύκτα.

Μοῦ διηγήθηκε ὕστερα πὼς τὴν περισσότερη ὥρα τὴν ἐπέρασε στὴν καρέκλα μὲ τὰ μάτια κλεισμένα· ἔπειτα ἔκαμε ἕναν μικρὸ περίπατο.

— Κάποιος ἐπέρασε κοντὰ ἀπὸ τὸ καλύδι μου, εἶπα· τὸ πρωτὶ εἶδα περπατησιᾶς στὰ χορτάρια.

Ἄλλαξε χρώμα καὶ μοῦπιασε τὸ χέρι, χωρὶς νὰ πῇ τίποτε. Τὴν ἐκύτταξα στὰ μάτια.

— Μήπως εἶσατε σεῖς;

— Ναί, εἶπε, καὶ ἀκούμπησε ἀπάνω μου. Δὲν πιστεύω νὰ σᾶς ξύπνησα, περπατοῦσα σιγὰ-σιγὰ. Ἐγὼ ἤμουν. Ἦθελα νὰ σᾶς ξαναἰδῶ . . . Εἶμαι ἐρωτευμένη μαζὶ σας.

IB'

Καθεμέρα, ναί, καθεμέρα, τὴν ἀντάμωνα. Τί νὰ τὸ κρύψω; Μοῦ ἄρεσε νὰ τὴ βλέπω, ἡ καρδιά μου ἔκανε φτερά. Δυὸ χρόνια πέρασαν ἀπὸ τότε καὶ πάντα τὸ συλλογίζομαι. Αὕτῃ ἡ ἱστορία μὲ διασκεδάζει, μοῦ κάνει εὐχαρίστησι. Ὅσο γιὰ τὰ δυὸ πράσινα φτερά θὰ μιλήσω ἀργότερα.

Ἐδίναμε συνεντεύξεις σὲ πολλὰ μέρη, κοντὰ στὸν νερόμυλο, στὸν μεγάλο δρόμο, καὶ στὸ καλύδι ἀκόμα. Ὅπου τῆς ἔλεγα, ἐρχότανε. « Καλημέρα! » μοῦ φώναζε πρώτη καὶ τῆς ἀπαντοῦσα. « Καλημέρα! »

— Εἶσαι χαρούμενος σήμερα, τραγουδᾷς, μοῦλεγε, μὲ σπίθες στὰ μάτια.

— Ναί, εἶμαι χαρούμενος. Ἐκεῖ στὸν ὠμό σου ἔχεις ἓνα σημάδι ἀπὸ σκόνι, ἀπὸ λάσπη, δὲν ξέρω ἀπὸ τί. Ἀφισέ με νὰ τὸ φιλήσω . . . Ναί, ἀφισέ με. Ὅ,τι εἶναι δικό σου, ὅ,τι ἔχεις στὸ κορμί σου, τὸ ἀγαπῶ. Χάνω τὸν νοῦ μου γιὰ σένα. Δὲν ἐκοιμήθηκα ὅλη τὴ νύκτα.

Καὶ ἦταν ἀλήθεια· ἦσαν νύκτες ποὺ δὲν ἐκοιμώμουν καθόλου.

Ἐπερπατούσαμε ὁ ἓνας στὸ πλευρὸ τοῦ ἄλλου, στὸν μεγάλο δρόμο.

— Τί ιδέα ἔχεις γιὰ μένα; μ' ἐρωτοῦσε. Εἶμαι ὅπως με θέλεις; Σοῦ φαίνομαι φλύαρη; . . . "Ὁχι; . . Πές μου τὴν ιδέα σου. Κάποτε ἔχω τὸ προαίσθημα πὼς δὲν θὰ βγῇ σέ καλὸ.

— Τί πράγμα δὲν θὰ βγῇ σέ καλὸ;

— Νά, σ' ἐμᾶς δὲν θὰ μᾶς βγῇ σέ καλὸ. Θέλεις πιστευσέ το, θέλεις ὅχι, καὶ με κρυώνει· ἓνα κρῦο, μιὰ παγωνιά μου περνᾷ τὸ ραχοκόκκαλο ὅταν σ' ἀγγίζω. Εἶναι ἀπὸ τὴν εὐτυχία!

— Κ' ἐγὼ τὸ ἴδιο· ἀνατριχιάζω ἀπὸ χαρὰ ὅταν σέ βλέπω. Μὰ μὴ φοβᾶσαι, ὅλα θὰ βγοῦνε σέ καλὸ. Στάσου νὰ σοῦ κτυπήσω τὶς πλάτες νὰ σέ ζεστάνω.

Ἐκείνη μου ξεφεύγει, ἐγὼ τὴν κτυπῶ δυνατά, ἔτσι γιὰ νὰ χορατέψω, καὶ τὴν ἐρωτῶ με γέλια, ἂν τῆς ἀρέση.

— "Αχ! ὅχι! . . . "Αφησε τὶς εὐγένειες. Μὴ μοῦ κτυπᾶς τὶς πλάτες!

Αὐτὴ ἢ φράσις! . . . Τί τόνος ἀπελπισίας σ' αὐτὰ τὰ λόγια. «"Αφησε τὶς εὐγένειες! . . . »

Προχωρήσαμε στὸν μεγάλο δρόμο. Θὰ τὴν πειράξῃ τάχα νὰ τῆς εἰπῶ ἓνα χωρατό; "Ας ἴδοῦμε. Τῆς διηγοῦμαι.

— Θυμοῦμαι κάποτε ποῦ εἵμαστέ σέ μιὰ ἐκδρομὴ με ἔλκυθρο. "Ενα κορίτσι ἔδγαλε ἀπὸ τὸ λαιμὸ τῆς ἓνα φουλὰρι ἄσπρο καὶ μοῦ τὸ τύλιξε στὸ λαιμὸ μου. Τὸ βράδυ τῆς εἶπα. « Αὔριο τὸ πρωὶ θὰ σᾶς στείλω πίσω τὸ φουλὰρι σας πλυμένο! — "Ὁχι, δώστέ μου το ἀμέσως, μοῦ εἶπ' ἐκείνη, θέλω νὰ τὸ κρατήσω ἔτσι ὅπως τὸ φορούσατε. » Ὑστερ' ἀπὸ τρία χρόνια τὸ ξαναδρίσκω τὸ κορίτσι. « Τὸ φουλὰρι! » τῆς λέω. Μοῦ

τώφερε μέσα σ' ένα χαρτί, άπλυτο όπως ήτον...
Τό είδα με τά μάτια μου.

Ή Έδουάρδα μοϋρριξε μιá ματιά.

—Καί ύστερα;

—Αυτό ήταν όλο. Μά έχει κάτι τι πού μ'άρέσει.
Τσιμουδιά.

—Πού είναι αυτό τό κορίτσι τώρα;

—Στό έξωτερικό.

Ήφίσαμε αυτό τό ζήτημα. Μά τήν ώρα πού
μ' άποχαιρετούσε, μοϋ είπε·

—Καληνύκτα! Καί μή συλλογίζεσαι πιά αυτό
τό κορίτσι. "Ε! Ήγώ, μονάχα έσένα συλλογίζομαι.

Τήν έπίστευα. Μοϋ έφαινότανε ειλικρινής καί
αυτό μοϋφθανε. Τήν άκολούθησα λιγάκι.

—Σ' ευχαριστώ, Έδουάρδα.

Κ' έπρόσθεσα μ' όλη μου τήν ψυχή·

—Είσαι πολύ καλή μ' έμένα. Σοϋ είμαι ευγνώ-
μων πού δέχθηκες τόν έρωτά μου. Ο Θεός θά σοϋ
τό πληρώση. Πολλοί άλλοι καλλίτεροί μου θά σέ
ήθελαν. Μά έγώ είμαι όλος δικός σου, σέ αγαπώ
τρελλά, σοϋ τ' όρκίζομαι στήν ψυχή μου, τήν άθά-
νατη. Τί συλλογίζεσαι; Τά μάτια σου είνε δακρυ-
σμένα.

—Δέν έχω τίποτε... Μοϋ φάνηκε παράξενο νά
μοϋ λές πώς ό Θεός θά μοϋ τό πληρώση. Λές κάτι
πράγματα πού... Σ' αγαπώ τόσο πολύ.

Πετάχθηκε στόν λαιμό μου, μεσ' στή μέση του
δρόμου καί μ' έφίλησε δυνατά.

Όταν έμεινα μόνος, χώθηκα μέσα στό δάσος,
ήθελα νά κρυφθώ, ν'άπομονωθώ με τήν ευτυχία μου.
Ξαναγύρισα όμως τρέχοντας στόν δρόμο, γιά νά ιδώ
μήπως ήταν κανέννας κρυμένος καί μ'ας έδλεπε.

II'

Καλοκαιρινές νύκτες, ή θάλασσα λάδι, απέραντη σιωπή κάτω από τὸ δάσος. Καμμιὰ φωνή, κανένας θόρυβος στὸν μεγάλο δρόμο. Ἡ καρδιά μου ξεχειλίξε, σὰν νὰ εἶχα πιεῖ δυνατό κρασί.

Τὰ κουνούπια μπαίνουν στὸ δωμάτιό μου, τὰ τραβᾷ ή λάμψεις τῆς γωνιάς μου καὶ ή μυρωδιά ἐνὸς πουλιοῦ ποὺ ψήνω. Ἐνα κοπάδι μικρὰ ἔντομα πετοῦν κάτω ἀπὸ τὴ στέγη μου, βουζουνίζουν στ' αὐτιά μου καὶ μιὰ ἀνατριχίλα χύνεται στὶς φλέδες μου. Ὑστερα πᾶνε καὶ κάθονται ἀπάνω στὴν μπέρουτοθήκη μου. Κάποια ἀπ' αὐτὰ μοῦ φαίνονται πὼς μοιάζουν μὲ ἀνθρώπινες σκέψεις, ποὺ πετοῦν καὶ φεύγουν.

Βγαίνω ἀπ' τὸ καλύδι μου καὶ ἀφιγκράζομαι. Τίποτε, ἀπολύτως τίποτε, τὸ πᾶν κοιμάται. Μυριάδες κωλοφωτιές σκορπίζουν λάμψεις στὸ ἀέρα. Στὸ σύνορο τοῦ δάσους φουντώνει ή φτέρη. Ἡ ἐρείκη ἀνθίζει. Πόσο τ' ἀγαπῶ, τὰ ταπεινὰ αὐτὰ λουλουδία. Σ' εὐχαριστῶ, Θεέ μου, γιὰ ὅλα τὰ λουλουδάκια ποὺ καμάρωσα. Ἀπλώθηκαν κάτι μικρὰ τριανταφυλλάκια στὸν δρόμο μου, ποὺ ὅταν τὰ συλλογίζομαι κλαίω ἀπ' τὴν ἀγάπη τους. Κοντά μου ἀκόμη τὰ μικρὰ ἀγριογαρούφαλα μοῦ στέλλουν τὶς εὐωδιές τους.

Ἐξαφνα μεγάλα λευκάνθεμα ἀνθίζουν· ἀνοίγουν τὰ φυλλοκάρδια τους καὶ ἀνασαίνουν. Τριγυριστάδες φτερωτοὶ τρυπώνουν ἀνάμεσα στὰ φύλλα τους καὶ τὸ φυτὸ ἀναγαλλιάζει καὶ τρέμει σύσσωμό, ὡς τὴ ρίζα του. Τριγυρίζω ἀπὸ λουλούδι σὲ λουλούδι.

“Ολα εἶνε μεθυσμένα. Μεθυσμένα λουλουδάκια, τὰ βλέπω ποὺ μεθοῦνε γλυκὰ-γλυκὰ.

Νοιώθω ἓνα ἐλαφρότατο βῆμα, μιὰ πνοή μὲ χαϊδεύει, ἓνα χαρούμενο «καλησπέρα! . . .» —πέφτω στὸ χῶμα καὶ φιλῶ τὰ γόνατά της καὶ τὸ φτωχικό της φόρεμα.

Σδύνω ἀπ’ τὴν εὐτυχία καὶ ξαναλέω χίλιες φορές·

— Καλησπέρα, Ἐδουάρδα!

Ἐκείνη ψιθυρίζει·

— Πόσο μ’ ἀγαπᾷς!

— Δὲν φαντάζεσαι πόσο εἶμαι εὐτυχισμένος! Εἶσαι δική μου. Καμμιά γυναῖκα δὲν ἔχει τὴν ὁμορφιά σου. Κἄποτε κοκκινίζω ἀπὸ τὴ χαρά μου, σὰν συλλογίζομαι πὼς σ’ ἀγαπῶ.

— Γιατὶ μ’ ἀγαπᾷς τόσο πολὺ σήμερα τὸ βράδυ;

Γιὰ χίλιους δυὸ λόγους τὴν ἀγαποῦσα τόσο πολὺ. Ἐφθανε μόνο νὰ τὴν συλλογισθῶ. Ὡ! ἐκεῖνο τὸ βλέμμα της, κάτω ἀπ’ τὰ καμαρωτά της φρύδια, κι’ ἐκεῖνο τὸ γλυκὸ μελαχροινό της πρόσωπο!

— Πὼς νὰ μὴ σ’ ἀγαπῶ! Εὐχαριστῶ τὸ κάθε δένδρο, τὸ καθετὶ τριγύρω μου, σὰν σὲ βλέπω καλὰ καὶ χαρούμενη. Μιὰ φορὰ σ’ ἓνα χορό, μιὰ νέα, ποὺ δὲν τὴν ἐγνώριζα, καθότανε χωρὶς νὰ χορεύῃ κανένας δὲν τὴν ἐπρόσεχε. Τὸ πρόσωπό της μοῦκαμε ἐντύπωσι. Τῆς εἶπα νὰ χορέψωμε μαζί. Ἐκείνη κούνησε τὸ κεφάλι της. «Δὲν χορεύετε δεσποινίς;» Μοῦ ἀποκρίθηκε· «Τὸ παρατηρήσατε; Ὁ πατέρας μου ἦτον πολὺ ὠραίος ἄνδρας· ἡ μητέρα μου εἶχε μιὰ ὁμορφιά, ἄλλο πρᾶγμα. Ἀγαποῦσαν τρελλὰ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον. Κ’ ἐγὼ εἶμαι κουτὴ!»

— Ἄς καθίσωμε, εἶπε ἡ Ἐδουάρδα. Καθίσαμε ἀπάνω στοὺς θάμνους.

— Ξέρεις τί εἶπε μιὰ φιλενάδα μου γιὰ σένα ; εἶπε ἡ Ἐδουάρδα. Πῶς ἔχεις ἓνα βλέμμα θηρίου, κι' ὅταν τὴν κυττάζης τρελλαίνεται γιὰ σένα· τῆς φαίνεται πῶς τὴ ματιά σου τὴ νοιώθει ἀπάνω στὸ πρόσωπό της.

Αἰσθάνθηκα μιὰ χαρὰ μέσα μου, ὅχι ἀπὸ ματαιοδοξία γιὰ τὰ λόγια ποὺ ἄκουσα, ἀλλὰ γιὰτὶ μοῦ τᾶλεγε ἡ Ἐδουάρδα. Δὲν συλλογιζόμουν ἄλλην ἀπ' αὐτήν. Αὐτὴ τάχα τὴν ἰδέα εἶχε γιὰ τὴ ματιά μου ; Τὴν ἐρώτησα.

— Ποιὰ εἶναι ἡ φιλενάδα σου ;

— Δὲν σοὺ τὴ λέω. Εἶναι ἓνα κορίτσι ποὺ ἦταν μαζί μας προχθὲς στὸ νησαί.

Ἀλλάξαμε ὁμιλία.

— Ὁ πατέρας μου θὰ φύγῃ σὲ λίγο γιὰ τὴ Ρωσία, μοῦ εἶπε. Ὅταν φύγῃ, σχεδιάζω νὰ κάμωμε ἓνα μακρυνὸ περίπατο. Πῆγες ποτέ σου στὰ «Νησαί» ; Θὰ πάρωμε μαζί μας δύο πανέρια μποτίλλιες κρασί... οἱ κυρίες τοῦ πρεσβυτερίου θὰ εἶνε μαζί μας... ὁ πατέρας μοῦδωκε τὸ κρασί. Μὰ δὲν θὰ γυρίσης πιά νὰ ἰδῇς τὴ φιλενάδα μου, ἔ ; Ἄν δὲν μοῦ τὸ ὑποσχεθῇς δὲν θὰ σὲ πάρω μαζί μας.

Χωρὶς νὰ πῇ ἄλλη λέξι ἔπεςε στὸν λαιμό μου καὶ κάρφωσε τὰ μάτια της ἐπάνω μου, λαχανιασμένη. Τὸ βλέμμα της ἦτανε αὐστηρό. Σηκώθηκα καὶ τῆς εἶπα ταραγμένος·

— Λοιπὸν ὁ πατέρας σου φεύγει στὴ Ρωσία ;

— Γιὰτὶ σηκώθηκες ἔτσι ἄξαφνα ;

— Εἶναι ἀργά, Ἐδουάρδα... Τὰ λευκάνθεμα σφαλοῦν, ὁ ἥλιος ἀνατέλλει, ξημερώνει.

Τὴν συνώδευσα μέσα ἀπὸ τὸ δάσος κ' ἔπειτα τὴν ἀκολούθησα πολλὴ ὥρα μετὰ τὸ βλέμμα. Πρὶν χαθῇ

ἀπὸ μπροστά μου, γύρισε καὶ μὲ φώναξε μὲ πνιγμένη φωνή· «Καληνύκτα». Σὲ λιγάκι ἡ θύρα τοῦ σιδηρουργοῦ ἀνοιξε, ἓνας ἄνδρας μὲ ἄσπρο πουκάμισο βγήκε ἀπὸ μέσα, κύτταξε τριγύρω του, κατέβασε τὸ καπέλλο του στὸ μέτωπο καὶ τράβηξε στὸν δρόμο τοῦ Σίριλουγδ.

Τὸ καληνύχτισμα τῆς Ἐδουάρδας ἀντηχοῦσε ἀκόμα στ' αὐτιά μου.

ΙΑ'

Ἡ χαρὰ μεθ' τὸν ἄνθρωπο. Ρίχνω μιὰ τουφεκιά καὶ μιὰ ἡχὴ ἀληθιμόνητη πετᾷ ἀπ' τὸ ἓνα βουνὸ στὸ ἄλλο, χύνεται στὴ θάλασσα καὶ βουίζει στ' αὐτιά κάποιου τιμονιέρη, ἀποκαμωμένου ἀπὸ τὶς ἀγρύπνιες. Τί μὲ κάνει τάχα νὰ μεθῶ ἔτσι; Μιὰ σκέψις ξαφνική, μιὰ ἀνάμνησις, ἓνας ἡχος ἀπ' τὸ δάσος, ἐν ἀνθρώπινο πλάσμα. . . Τὴν συλλογίζομαι· σταματῶ στὸν δρόμο μου καὶ τὴν συλλογίζομαι ἀκόμα καὶ μετρῶ τὰ λεπτὰ τῆς ὥρας, ποὺ περνοῦν.

Μὲ πιάνει δίψα καὶ πίνω ἀπὸ ἓνα ποταμάκι. Κάνω ἑκατὸ βήματα μπροστὰ κ' ἑκατὸ πίσω. Ἐπειτα σκέπτομαι πῶς εἶναι ἀργά.

Ἕνας μῆνας πέρασε—ἓνας μῆνας δὲν εἶναι τίποτε! Καὶ οὔτε ἓνα πετραδάκι στὸ δρόμο μας. Ὁ Θεὸς ξέρεי πόσο γρήγορα πέρασε αὐτὸς ὁ μῆνας γιὰ μένα. Οἱ νύχτες ὅμως εἶνε κάποτε πολὺ μεγάλες. Γιὰ νὰ σκοτώσω τὴν ὥρα, μοῦρχεται ἡ ἰδέα νὰ βρέξω τὸν σκουφό μου στὸ ποταμάκι καὶ ὕστερα νὰ τὸν στεγνώσω.

Ἐλογάριαζα τὸν καιρὸ μὲ τὶς νύχτες. Ἦσαν νύ-

χτες πού δὲν ἔδλεπα καθόλου τὴν Ἑδουάρδα. Κάποτε μάλιστα δυὸ νύχτες κατὰ σειρὰ δὲν ἦλθε ἡ Ἑδουάρδα. Δυὸ νύχτες! . . . Τίποτε ἔκτακτο δὲν μοῦ συνέβη. Καί ὅμως εἶχα τὴν συναίσθησιν, ὅτι ἡ εὐτυχία μου εἶχε φθάσει στὸ ἀπόγειον.

Εἶχε φθάσει πραγματικῶς;

— Ἑδουάρδα, εἶδες πόσο ταραγμένο εἶναι τὸ δάσος αὐτὴ τῇ νύχτα; Κάποια βουδὰ βουητὰ χύνονται ἀπ' τοὺς λόφους, τὰ μεγάλα φύλλα τρέμουν. Ἰσως κάποιο ἀπόκρυφο μυστήριον τελεῖται. Μὰ δὲν ἤθελα νὰ εἰπῶ γι' αὐτό. Ἐνα πουλὶ κελαῖδει ψηλά ἐκεῖ· εἶν' ἓνας μελισσοφάγος. Δυὸ νύχτες τώρα φωνάζει στὸ ἴδιο μέρος, σὰν νὰ προσκαλεῖ κάποιον. Ἀκούς τὸ μονότονο κελάϊδημά του;

— Ναί, τ' ἀκούω. Μὰ γιατί μ' ἐρωτᾷς;

— Τίποτε. Εἶνε δυὸ νύχτες πού κελαῖδει ἔτσι· αὐτὸ ἤθελα νὰ σοῦ εἰπῶ. . . Σ' εὐχαριστῶ, πού ἦλθες, ἀγαπημένη μου! Σ' ἐπερίμενα αὐτὸ τὸ βράδυ ἢ αὔριον· καὶ ἤμουν εὐτυχὴς μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς θὰ ἔλθης.

— Κ' ἐγὼ δὲν ἔδλεπα πότε θὰ περάσῃ ἡ ὥρα. Πάντα ἐσένα συλλογίζομαι, μάζεψα μάλιστα τὰ κομμάτια τοῦ ποτηριοῦ πού ἔσπασες—θυμᾶσαι;—καὶ τὰ φύλαξα. Ὁ πατέρας μου ἔφυγε χθὲς τῇ νύχτα, γι' αὐτὸ δὲν ἦλθα· εἶχα τίς ἐτοιμασίες τοῦ ταξειδιοῦ. Ἦξερα πὼς μὲ περιμένεις ἐδῶ καί, ἐκεῖ πού ἐτοίμαζα τὰ πράγματά μου, ὅλο ἔκλαια.

Δυὸ νύχτες εἶχαν περάσει ὅμως. Τί ἔκανε τὴν πρώτη νύχτα; Καὶ γιατί δὲν ἔλαμπε στὰ μάτια της ἡ ἴδια χαρὰ σὰν ἄλλοτε;

Μιὰ ὥρα πέρασε. Ὁ μελισσοφάγος σώπασε. Τὸ δάσος ἔμεινε βουδὸ καὶ ἀκίνητο. Μὰ ὅχι, τίποτε δὲν ἐτάρασσε τὴν εὐτυχία μας. Τὸ καθετὶ ἦτον σὰν καὶ

πρῶτα· μοῦ ἄπλωσε τὸ χέρι τῆς καὶ μ' ἐκύτταξ ἔρωτικά.

— Λοιπὸν αὔριο ; τῆς εἶπα.

— Ὅχι αὔριο.

Δὲν τὴν ἐρώτησα τὸ γιατί. Ἐκείνη ξαναεἶπε γελαστή·

— Αὔριο ἔχομε τὴν ἐκδρομὴ μας. Ἐλογάριαζα νὰ σοῦ κάμω μιὰ ἐκπληξί· μὰ φαίνεσαι τόσο λυπημένος, ποὺ προτιμῶ νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ ἀπὸ τώρα . . . Ἦθελα νὰ σοῦ στείλω μιὰ γραπτὴ πρόσκλησι.

Ἐνα μεγάλο βάρος σηκώθηκε ἀπὸ τὴν καρδιά μου.

Μ' ἀποχαιρέτισε μ' ἓνα κούνημα τοῦ κεφαλιοῦ. Ἐγὼ τῆς εἶπα χωρὶς νὰ κινηθῶ ἀπ' τὴ θέσι μου.

— Πόσος καιρὸς εἶναι ποὺ μάζεψες τὰ κομμάτια τοῦ ποτηριοῦ ;

— Πόσος καιρὸς ;

— Εἶναι μιὰ ἐβδομάδα ; Δυὸ ἐβδομάδες ;

— Ἴσως δυό . . . Μὰ γιατί μ' ἐρωτᾷς ; . . . Θὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθεια, χθὲς τὰ μάζεψα.

Χθὲς . . . Ἀκόμα χθὲς μὲ εἶχε στὸν νοῦ τῆς ! Ἡσύχασα.

ΙΕ'

Οἱ δυὸ βάρκες περίμεναν στὸ γιολό. Σὲ λίγα εἰμεθα μέσα. Ἀρχίσαμε τὰ τραγοῦδια καὶ τὶς φλυαρίες. Τὰ «Νησακία» ἦσαν ἀνοιχτὰ στὸ πέλαγος, πέρα ἀπὸ τὸ μεγάλο νησάκι. Στὸ ταξίδι ποὺ κράτησε ἄρκετὴ ὥρα, ἀλλάξαμε ὁμιλίες ἀπὸ τὸ ἓνα πλοῖο στὸ ἄλλο. Ὁ γιατρὸς φοροῦσε ἀνοιχτὰ ροῦχα, σὰν τὶς

κυρίες· ποτὲ δὲν τὸν εἶχα ἰδεῖ τόσο εὖθυμο· τώρα ἀνακατευτότανε κι' αὐτὸς στὶς ὀμιλίες, δὲν ἔμενε σιωπηλὸς σὰν ἄλλοτε. Μοῦ φάνηκε πὼς ἦταν λιγάκι στὸ κέφι. "Όταν πατήσαμε τὴ στεριά, ἔδγαλε ἓνα μικρὸ λόγο καὶ μᾶς εὐχήθηκε σὲ ὅλους τὸ «καλῶς ὤρισες». Εἶπα ἀπὸ μέσα μου. Ἡ Ἐδουάρδα θὰ τοῦ εἶπε ν' ἀναλάβῃ τὰ καθήκοντα τοῦ ἀμφιτρύωνος.

Ἦταν περιποιητικώτατος μὲ τὶς κυρίες. Πρὸς τὴν Ἐδουάρδα ἐφάρετο μὲ μιὰ εὐγένεια, μιὰ ἀγάπη, σχεδὸν πατρικὴ, καὶ μὲ κάποια σχολαστικότητα ποὺ πολλὰς φορὲς τὴν εἶχα παρατηρήσει. Ἐκείνη παραδείγματος χάριν εἶπε· «Γεννήθηκα στὰ τριάντα ὀκτώ». "Όταν μιλοῦσα ἐγώ, ἄκουε προσεκτικά, χωρὶς νὰ δείχνῃ τὴν παραμικρὴ περιφρόνησι.

"Ένα κορίτσι ἦλθε καὶ μὲ χαιρέτησε. Καθὼς δὲν τὴν ἀνεγνώρισα ἀμέσως, εἶπα μερικὰ μασσημένα λόγια κ' ἐκείνη ἄρχισε τὰ γέλια. Ἦτον μιὰ ἀπ' τὶς κόρες τοῦ γενικοῦ ἐφόρου, ποὺ τὴν εἶχα γνωρίσει στὸν πρῶτό μας περίπατο στὸ νησάκι καὶ τὴν εἶχα μάλιστα προσκαλέσει νὰ ἔλθῃ στὸ καλύδι μου. Εἶπαμε λίγα λόγια μαζὶ.

Μιὰ-δυὸ ὥρες πέρασαν μὲ τὰ ψέμματα. Ἀρχισα νὰ βαραιοῦμαι καὶ ὅλο μὲ κερνοῦν καὶ ὅλο πίνω. Ἀνακατεύομαι μὲ ὅλες τὶς παρέες καὶ πιάνω ὀμιλίες δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ καὶ τὴν παθαίνω συχνά. Ἔχω χαμένα τὰ νερά μου καὶ καθὼς δὲν ξέρω τὴν τέχνη ν' ἀπαντῶ σὲ κάθε περιποίησι, ποὺ μοῦ κάνουν, λέω ἄλλ' ἄντ' ἄλλων ἢ βουδαίνομαι κι' αὐτὸ μὲ στενοχωρεῖ πολὺ.

Μπροστὰ στὴ μεγάλη πέτρα, ποὺ τὴν ἔχομε γιὰ τραπέζι, ὁ γιατρὸς μιλεῖ μὲ μεγάλες χειρονομίες.

— Ἡ ψυχὴ, τί εἶναι ἡ ψυχὴ; λέει.

Ἡ κόρη τοῦ γενικοῦ ἐφόρου τὸν εἶχε πῇ ἐλευθερόφρονα· μήπως καθένας δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ σκέπτεται ἐλευθέρως; Λένε—ἐξακολουθοῦσε—πὼς ἡ κόλασις εἶναι σὰ μιὰ ὑπόγειος κατοικία καὶ ὁ διάδοχος εἶναι σὰν ἀρχηγὸς ἐκεῖ κάτω. Λοιπὸν εἶναι μιὰ μεγαλειότης. Ἐπειτα ὁμιλῶν γιὰ τὸ ἱερὸ τῆς ἐκκλησίας, τὸ περιέγραφε μ' αὐτὰ τὰ λόγια· ἓνας Χριστός, μερικοὶ Ἑβραῖοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ νερὸ μεταμορφωμένο σὲ κρασί. Πολὺ καλὰ. Καὶ ὁ Χριστὸς εἶχε ἓνα φωτοστέφανο γύρω ἀπ' τὸ κεφάλι του. Καὶ τί εἶναι φωτοστέφανος; Ἐνα μικρὸ, κίτρινο στεφανάκι.

Δυὸ κυρίες σταύρωσαν τὰ χέρια τους, ξαφνισμένες ἀπ' τὰ λόγια ποὺ ἔλεγε. Ὁ γιατρὸς κύτταξε νὰ τὰ μπαλώσῃ καὶ ἐπρόσθεσε μ' ἓνα ὕφος ἄστεϊο·

— Εἶναι τρομερὸ αὐτὸ ποὺ εἶπα, ἔ; Τὸ καταλαβαίνω καὶ μόνος μου. Μὰ ὅταν τὸ πῇ κανένας καὶ τὸ ξαναπῇ ἐπτὰ-ὀκτὼ φορὲς δὲν θὰ φαίνεται πιὰ τόσο τρομερό... Κυρίες μου, ἐπιτρέψατέ μου νὰ λάβω τὴν τιμὴν νὰ προπλῶ εἰς ὑγείαν σας.

Ἐγονάτισε στὰ χόρτα μπροστὰ στὶς δυὸ κυρίες, ἔδγαλε τὸ καπέλλο του μὲ τὸ ἀριστερὸ χέρι καὶ ἄδειασε τὸ ποτήρι του μὲ μιὰ ρουφιξιὰ. Τὸ θάρρος του μ' ἐνθουσίαζε. Θὰ τοῦ ἐπρότεινα νὰ τσουγκρίσωμε τὰ ποτήριά μας, ἀλλὰ τὸ δικό του ἦτον ἄδειο.

Ἡ Ἐδουάρδα κάρφωσε τὰ μάτια τῆς ἀπάνω μου. Τὴν ἐπλησίασα καὶ τῆς εἶπα·

— Θὰ παίξωμε «τὴ χήρα» σήμερα;

Σηκώθηκε καὶ μοῦ εἶπε ταραγμένη·

— Πρόσεξε νὰ μὴ μοῦ μιλήσῃς μὲ τὸ «σύ» ἐδῶ πέρα.

Δὲν τῆς εἶχα μιλήσει μὲ τὸ «σύ». Ἐπῆγα παρα-

πέρα καὶ δὲν ἔδλεπα πότε νὰ περάσῃ ἡ ὥρα. Ἄν εἶχα ἄλλο πλοῖο στὴ διάθεσί μου, θὰ γύριζα στὸ σπίτι μου. Ὁ Αἴσωπος δεμένος στὸ καλύδι συλλογιζότανε τάχα τὸν ἀφέντη του; Ὅσο γιὰ τὴν Ἑδουάρδα, αὐτὴ δὲν μὲ συλλογιζότανε καθόλου, γιατί ἔλεγε πόσο θὰ ἦτον εὐχαριστημένη νὰ κάνῃ ταξίδια, νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ ἄλλα μέρη ἀπ' αὐτά. Τὰ μάγουλά της κοκκίνιζαν, μόνο μὲ τὴν ιδέαν αὐτῇ· καὶ τόσο τὴν ἔπιανε ὁ ἐνθουσιασμός ποὺ ἔχανε τὰ λόγια της.

— Δὲν θὰ ὑπῆρχε περισσότερον πιὸ εὐτυχῆς ἄνθρωπος ἀπὸ μένα, τὴν ἡμέρα ποὺ . . .

— Περισσότερον εὐτυχῆς . . . διώρθωσε ὁ γιατρός.

— Τί εἶπατε ;

— Περισσότερον εὐτυχῆς.

— Δὲν σᾶς καταλαβαίνω.

— Εἶπατε : «περισσότερον πιὸ εὐτυχῆς ἀπὸ μένα».

— Ἄ ! μὲ συγχωρεῖτε . . . Δὲν θὰ ὑπῆρχε πιὸ εὐτυχῆς ἄνθρωπος ἀπὸ μένα, τὴν ἡμέρα ποὺ θὰ ἠμποροῦσα νὰ φύγω γιὰ ἓνα μακρινὸ ταξίδι. Αἰσθάνομαι νοσταλγία δὲν ξέρω γιὰ ποίους ξένους οὐρανούς.

Ἦθελε νὰ ταξειδεύσῃ· δὲν μὲ συλλογιζότανε πιὰ ἐμένα ! Τὸ πρόσωπό της μοῦλεγε πῶς μὲ εἶχε ξεχάσει. Τί μποροῦσα νὰ κάμω; Μὰ μοῦ ἦταν σκληρὸ νὰ τὸ βλέπω ἔτσι γραμμένο στὸ πρόσωπό της. Ἡ ὥρα ἦτον χρόνος, ἀπελπισία ! Ἐπρότεινα νὰ γυρίσω με, μὲ τὴν πρόφασιν πῶς ἦτο ἀργά, πῶς ὁ Αἴσωπος μὲ πρόσμενε δεμένος στὸ καλύδι μου. Οὕτε περνοῦσε καὶ ἀπὸ τὸ μυαλὸ κανενὸς νὰ γυρίσω με πίσω.

Γιὰ τρίτη φορὰ γύρισα καὶ ξαναμίλησα στὴν κόρη τοῦ ἐφόρου, μὲ τὴν βεβαιότητα πῶς αὐτὴ εἶχε

Χάμσουν : «Ὁ Πάν»

εἶπῃ στήν Ἑδουάρδα γιά τὸ ἄγριο βλέμμα μου. Τσουγκρίσαμε τὰ ποτήρια μας. Τὰ μάτια της ἀνήσυχα, τρεμουλιαστά, ἦσαν ὁλοένα προσηλωμένα ἀπάνω μου.

— Δὲν σᾶς φαίνεται, δεσποινίς, πὼς ἐδῶ οἱ ἀνθρώποι μοιάζουν μὲ τὸ σύντομο καλοκαίρι σας; Εἶνε ἄστατοι καὶ γοητευτικοὶ σὰν κι' αὐτό.

~~Μιλοῦσα~~ Μιλοῦσα δυνατὰ ἐξεπύτηδες. Μὲ τὸν ἴδιο τόνο προσκάλεσα πάλι τὴν νέα, νὰ ἔλθῃ νὰ ἰδῇ τὸ καλὺδι μου. — « Θὰ μοῦ κάμετε μεγάλη χάρι » ἐφώναξα, μέσα στὴ στενοχωρία μου. Καὶ συλλογιζόμουν τί θὰ μπορούσα νὰ τὴν χαρίσω, ὅταν θὰ ἐρχότανε· δὲν εὐρίσκα ἄλλο ἀπὸ τὴν μπαρουτοθήκη μου.

Μοῦ ὑποσχέθηκε πὼς θὰ ἔλθῃ.

Ἡ Ἑδουάρδα μὲ τὸ πρόσωπο γυρισμένο ἀπ' τὸ ἄλλο μέρος, μ' ἄφινε νὰ μιλῶ. Ἄκουε τίς γενικὲς ὁμιλίες καὶ κάποτε ἔδαζε καὶ αὐτὴ τὸν λόγο της. Ὁ γιατρὸς ἐκύτταζε τὰ χέρια τῶν κοριτσιῶν καὶ τοὺς ἔλεγε τὴν μοῖρά τους. Τὰ χέρια τὰ δικά του ἦσαν λεπτὰ καὶ μικροκαμωμένα καὶ φοροῦσε ἓνα δακτυλίδι. Ἐγὼ ἀποκαμωμένος κάθισα κάμποση ὥρα μακριά, μοναχός μου, σὲ μιὰ πέτρα. Εἶχε ἀρχίσει νὰ βραδιάζῃ.

« Κάθομαι μοναχός μου ἐδῶ, ἔλεγα μὲ τὸν ἑαυτό μου. Ἐκείνη πού θὰ εἶχε τὴ δύναμι νὰ μὲ σηκώσῃ ἀπ' τὴ θέσι αὐτῇ, μ' ἀφίνει ἔρημο. Ἄς εἶναι· δὲν μὲ μέλλει ».

Ἐνα αἰσθημα μοναξιάς μοῦ ἔσφιγγε τὸ στῆθος. Ἄκουα τίς φλυαρίες τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου. Ἡ Ἑδουάρδα γελοῦσε. Ὅταν ἄκουσα τὸ γέλιο αὐτό, πετάχθηκα ἀπάνω καὶ προχώρησα πρὸς τοὺς ἄλλους. Δὲν μπορούσα νὰ κρατηθῶ καὶ ἄρχισα νὰ λέγω.

— Μοῦ ἤλθε ἡ ἰδέα πὼς θὰ σᾶς ἄρесе νὰ ἰδῇτε τὸ κουτί μὲ τὶς ψεύτικες πεταλοῦδες ποὺ κάνω, γιὰ δολώματα . . . Νὰ το . . . Μὲ συγχωρεῖτε πὼς δὲν τὸ συλλογίστηκα προτῆτερα. Κυττάξετέ το θὰ μοῦ κάμετε μεγάλη εὐχαρίστησι. Κυττάξετε ὅλες τὶς πεταλοῦδες μιὰ-μιὰ· ἔχω κόκκινες καὶ κίτρινες.

Κρατοῦσα τὸν σκοῦφό μου στὸ χέρι, ἔπειτα ὅμως κατάλαβα πὼς δὲν ἦτο σωστό, καὶ τὸν ξαναφόρεσα.

Ὅλοι σιωπάσανε γιὰ μιὰ στιγμή. Κανέννας δὲν ἔπιανε τὸ κουτί. Ἐπὶ τέλους ὁ γιατρός ἀπλωσε τὸ χέρι καὶ εἶπε μὲ εὐγένεια·

— Ἄς ἰδοῦμε. Ἦμουν πάντα περίεργος νὰ μάθω πὼς τὰ κατασκευάζουν αὐτὰ τὰ πράγματα.

— Τὰ κατασκευάζω μόνος μου, εἶπα γεμάτος χαρά.

Ἐπειτα ἄρχισα νὰ ἐξηγῶ τὸν τρόπον τῆς κατασκευῆς, ποὺ ἦτο ἀπλούστατος. Ἀγόραζα φτερά καὶ τὰ κολλοῦσα ὅπως-ὅπως. Εὑρίσκε ὅμως κανεῖς καὶ ἔτοιμες πεταλοῦδες πολὺ ὠραίες.

Ἡ Ἐδουάρδα ἔρριξε σ' ἐμένα καὶ στὸ κουτί μου ἓνα ἀόριστο βλέμμα καὶ ἐξηκολούθησε τὶς ὁμιλίες μὲ τὶς φιλενάδες τῆς.

— Νὰ τὰ ὕλικά, εἶπε ὁ γιατρός. Τί ὠραῖα ποὺ εἶνε αὐτὰ τὰ φτερά!

— Τὰ πράσινα μοῦ ἀρέσουν, εἶπε ἡ Ἐδουάρδα. Ἀφίστε με νὰ τὰ ἰδῶ καλλιτέρα, γιατρέ.

— Πάρτε τα . . . ἐφώναξα, σᾶς παρακαλῶ! Θὰ μοῦ κάμετε χάρι νὰ τὰ πάρετε. Πάρετέ τα γιὰ ἐνθύμησι.

Ἡ Ἐδουάρδα τὰ κύτταξε.

— Γίνονται πράσινα καὶ χρυσὰ κατὰ τὸν τρόπο

πού τὰ κρατεῖ κανέννας στὸν ἥλιο. Εὐχαριστῶ, τὰ δέχομαι, ἀφοῦ μοῦ τὰ προσφέρετε.

— Μάλιστα, μάλιστα, σᾶς τὰ χαρίζω.

Ἐπῆρε τὰ φτερά, ὁ γιατρὸς μοῦ ἐπέστρεψε τὸ κουτί, σηκώθηκε καὶ ρώτησε ἂν δὲν ἦτον ὥρα νὰ γυρίσωμε πίσω. Ἐγὼ εἶπα·

— "Ἀς φύγωμε, γιὰ τὸ Θεό!" Ἐχω ἓνα σκύλο στὸ σπίτι μου, μάλιστα! ἔχω ἓνα σκύλο, πού εἶναι σὰν φίλος μου καὶ μὲ θυμᾶται κἀντα. "Ὅταν ἐπιστρέφω στὸ σπίτι, βάζει τὰ μπροστινά του ποδάρια στὸ παράθυρο καὶ μὲ χαιρετᾷ. . . . Περάσαμε ὥραϊα. Τώρα βράδιασε πλέον, ἄς φύγωμε. . . . Χίλια εὐχαριστῶ σὲ ὅλους!

Στάθηκα καὶ περίμενα στήν προκυμαία γιὰ νὰ ἴδῳ σὲ ποιὸ πλοῖο θὰ μπῇ ἡ Ἐδουάρδα, μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ μπῶ ἐγὼ στὸ ἄλλο. Ἐξαφνα μὲ φώναξε. Εἶδα μ' ἐκπληξί μου, ὅτι τὸ πρόσωπό της ἄρχισε νὰ γίνεται κατακόκκινο. Μοῦ ἔδωκε τὸ χέρι καὶ μοῦ εἶπε μὲ γλυκεῖα φωνή.

— Εὐχαριστῶ γιὰ τὰ φτερά. Θὰ μποῦμε στὸ ἴδιο πλοῖο, δὲν εἶν' ἔτσι;

— "Ἄν θέλετε.

Ἐκάθισε στὸ ἴδιο θρανίο, κολλητά μου· τὸ γόνατό της μὲ ἄγγιζε. Γύρισε καὶ μ' ἐκύτταξε. Τὸ ἄγγιγμα τοῦ γονάτου της μοῦ ἔκαμε καλὸ· ἄρχισα νὰ αἰσθάνωμαι τὸν ἑαυτό μου ἀποζημιωμένον γιὰ τὴν θλιθερὴ αὐτὴν ἡμέρα καὶ ἡ χαρὰ ἄρχιζε νὰ ξαναγυρίξῃ μέσα μου, ὅταν ἔξαφνα γύρισε τὴν πλάτη κι' ἄρχισε νὰ μιλῇ μὲ τὸ γιατρό, πού κρατοῦσε τὸ τιμόνι.

Γιὰ ἓνα τέταρτο τῆς ὥρας ἦτο σὰν νὰ μὴ ὑπῆρχα γι' αὐτήν. Ἐκαμα τότε κᾶτι τι, γιὰ τὸ ὁποῖον λυ-

πούμαι ακόμη σήμερα. Τὸ ἓνα τῆς γοδιάκι τῆς γλύστηρησε ἀπὸ τὸ πόδι κ' ἐγὼ τὸ πῆρα καὶ τὸ πέταξα στὴ θάλασσα, μεθυσμένος ἀπὸ τὴ χαρὰ ποὺ τὴν εἶχα κοντά μου, εἶτε ἀπὸ ἀνάγκη νὰ δείξω πὼς καὶ εἶμαι, νὰ τῆς ἐνθυμίσω τὴν παρουσία μου — κ' ἐγὼ δὲν ξέρω τί. "Ολ' αὐτὰ ἔγιναν σὲ μιὰ στιγμή· δὲν πρόφθασα καλὰ-καλὰ νὰ σκεφθῶ τί ἔκανα, καὶ τι μ' ἔσπρωχνε. Οἱ γυναῖκες ἔδωκαν τὶς φωνές. Ἐγὼ ὁ ἴδιος ἔμεινα σὰν χαζός, σαστισμένος . . . Μὰ ἦτον ἀργὰ πλέον· ὅ,τι ἔγινε, ἔγινε. Ὁ γιατρός ἐφώνησε· «Πὶο γρήγορα τὰ κουπιά σας!» κ' ἔδωκε πλῶρη πρὸς τὸ γοδιάκι. Ὁ κωπηλάτης τὸ πρόφθασε τὴν στιγμή, ποὺ πῆγαινε νὰ βουλιάξῃ. Ἐβρεξε μάλιστα καὶ τὰ μανίκιά του. Πολλοὶ φωνάζανε· «ζήτω! ζήτω!» πανηγυρίζοντες τὴν συγκινητικὴν αὐτὴ διάσωσι τοῦ ναυαγίου.

Ἐγὼ καταντροπιασμένος, ἔγινα κίτρινος σὰν τὸ κερί, καὶ ἄρχισα νὰ σκουπίζω τὸ γοδιάκι μὲ τὸ μαντύλι μου. Ὑστερ' ἀπὸ λίγο μοῦ εἶπε·

— Τέτοιο πρᾶγμα δὲν μοῦ ξαναστάθηκε ποτέ.

— Δὲν εἶν' ἔτσι; εἶπα χαμογελαστός, προσπαθῶν νὰ πάρω ἓνα ὕψος ἀγέρωχο, σὰν νὰ εἶχα κάποιο βαθύτερο σκοπό, ποὺ ἔκαμα τὴν ἀνοησία μου. Μὰ τί εἶδους σκοπὸ μπορούσα νάχω; Ὁ γιατρός, πρώτη φορά, μὲ κύτταξε μὲ περιφρόνησι.

Οἱ βάρκες πλησίαζαν στὸ ἀκρογιάλι· ὁ κόσμος ἄρχισε νὰ συνέρχεται· εἶπαμε καὶ κάποιο τραγουδάκι. Ἡ Ἐδουάρδα εἶπε·

— Δὲν ἤπιαμε καθόλου κρασί· ἔχει πολὺν ἀκόμη. Πρέπει νὰ διοργανώσωμε μιὰ ἐορτὴ, ἓνα χορό, στὸ σπίτι μου, στὴ μεγάλη τῇ σάλα.

Ὅταν βγήκαμε στὴ ξηρά, ζήτησα συγχώρησι ἀπὸ τὴ νέα.

— Δὲν βλέπω τὴν ὥρα νὰ φθάσω στὸ καλύδι μου. Αὐτὴ ἡ ἡμέρα ἦτο σκληρὴ γιὰ μένα.

— Ἀλήθεια! ἦτο σκληρὴ γιὰ σᾶς ἡ ἡμέρα, κύριε λοχαγέ;

— Θέλω νὰ εἰπῶ πῶς σᾶς ἐχάλασα τὴν εὐχαρίστησί σας καὶ τὴ δική μου, μὲ τὸ νὰ ρίξω τὸ γοδάνι σας στὴ θάλασσα.

— Ναί! Τί παράξενη ἰδέα!

— Μὲ συγχωρεῖτε!

ΙΣΤ'

Τί μπορούσε νὰ μοῦ συμβῇ ἀκόμα; Ἀπεφάσισα νὰ κρατήσω τὴν ψυχραιμία μου, ὅτι καὶ ἂν μοῦ συνέβαινε, μάρτυς μου ὁ Θεός! Μήπως ἐγὼ τὴν εἶχα γυρέψει; Ὁχι, χίλιες φορές ὄχι! Μιὰ μέρα βρέθηκα στὸ δρόμο της . . . Τί παράξενο καλοκαίρι, ποῦ ἔκανε ἐδῶ στὰ ὑπερδόρεια μέρη! Οἱ χρυσοκάνθαροι εἶχαν παύσει πιά νὰ φτερουγίζουν ὀλοτρόγυρα. Οἱ ἄνθρωποι καθεμέρα μοῦ ἐφαίνοντο περισσότερον ἀνιγματοῶδεις, μολονότι ὁ ἥλιος τοὺς φώτιζε ἡμέρα καὶ νύχτα. Τί ὀράματα τάχα ν' ἀκολουθοῦσαν μὲ τὰ γαλανὰ τοὺς μάτια καὶ ποιῆς σκέψεις τριγύριζαν πίσω ἀπὸ τὰ μυστηριώδη μέτωπά τους; Κατὰ τὰ ἄλλα ὅλοι μοῦ ἦσαν ἀδιάφοροι. Πῆρα τ' ἀρμίδια μου καὶ γιὰ τρεῖς-τέσσερες ἡμέρες ὅλο ψάρεμα. Τὴ νύχτα ἔμεινε κλεισμένος στὸ καλύδι μου, χωρὶς νὰ κλείσω μάτι . . .

— Τέσσερες ἡμέρες ἐπέρασαν πού δὲν σᾶς εἶδα.
Ἐδουάρδα.

— Τέσσερες ἡμέρες ἀκριβῶς! Εἶχα πολλὰς δου-
λιές, ἐλάτε νὰ ἰδῇτε.

Μὲ ὠδήγησε στὴ μεγάλη σάλα. Τὰ τραπέζια ὅλα
ἦσαν βγαλμένα, τὰ καθίσματα κοντὰ στὸν τοῖχο,
ὅλα τὰ πράγματα εἶχαν ἀλλάξει θέσι. Ὁ πολυέ-
λαιος, ἡ θερμάστρα, οἱ θύρες ἦσαν στολισμένες φαν-
ταστικὰ μὲ πρασινάδες καὶ μαῦρα ὑφάσματα, δα-
νεισμένα ἀπὸ τὰ μαγαζεῖα.

Σὲ μιὰ γωνιὰ ἦτον ἓνα πιάνο.

Αὐτὲς ἦσαν οἱ προετοιμασίες τοῦ χοροῦ.

— Πῶς σᾶς φαίνονται; μ' ἐρώτησε ἡ Ἐδουάρδα.

— Παράξενα.

Ἐδγῆκαμε ἀπὸ τὴ σάλα τοῦ χοροῦ.

— Ἐδουάρδα μὲ ξεχάσατε ἐντελῶς;

— Δὲν σᾶς καταλαβαίνω. Πρὸ ὀλίγου εἶδατε τί
ἔκαμα ἐδῶ. Μποροῦσα νὰ ἔλθω στὸ σπίτι σας;

— Ἀλήθεια! δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἔλθετε.

Ἦμουν ἀποκαμωμένος, νευρικός ἀπὸ τὴν ἀϋ-
πνία· δὲν μποροῦσα νὰ κρατηθῶ καὶ εἶπα ἀνοησίες.
Ἦμουν δυστυχὴς γιὰ ὅλη τὴν ἡμέρα.

— Τῷ ὄντι δὲν μποροῦσατε νὰ ἔλθετε. . . Ἐκεῖ-
νο ὅμως πού θέλω νὰ σᾶς πῶ εἶναι, πῶς κάποια με-
ταβολὴ ἐγινε μεταξὺ μας· κατὶ τι τρέχει. . . Ναι!
Ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ μαντεύσω ἀπὸ τὸ πρόσωπό σας
τί συμβαίνει. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ διαβάσῃ στὸ μέ-
τωπό σας. Ἐδουάρδα. Τώρα καταλαβαίνω.

— Μὰ δὲν σᾶς ξέχασα! εἶπε δυνατά, καὶ κοκκί-
νισαν τὰ μάγουλά της.

Ἐπειτα πέρασε τὸ χέρι της κάτω ἀπὸ τὸ δικό μου.

— Μπορείτε νά μὴ μὲ ξεχάσατε. Τότε δὲν ξέρω πιά τί λέω.

— Αὔριο θὰ λάβετε μιὰ πρόσκλησι. Θὰ χορέψετε στὸ σπίτι μας. ὦ! πόσο θὰ χορέψωμε

— Θέλετε νὰ μὲ συνοδεύσετε μερικὸ δρόμο;

— Τώρα;... Ὁχι, δὲν μπορῶ. Σὲ μιὰ στιγμή θὰ ἔλθῃ ὁ γιατρός. Πρόκειται νὰ μὲ βοηθήσῃ νὰ δώσω με τὸ τελευταῖο χέρι στὶς προετοιμασίες Λοιπὸν σὰς φαίνεται ὁμορφα διωρθωμένη ἡ σάλα; Δὲν νομίζετε ὅτι;...

Μιὰ ἄμαξα σταμάτησε στὴ θύρα.

— Ὁ γιατρός ἔρχεται μὲ ἄμαξι σήμερα;

— Ναί, τοῦ μήνυσα γιὰ νὰ . . .

— . . . Νὰ μὴ κουράσῃ τὸ ἀρρωστημένο του ποδάρι. Πολὺ καλὰ. Ἀφήστε με νὰ πηγαίνω. Καλημέρα γιατρέ! Χαίρομαι πολὺ πὺ σὰς ξαναεῖδα. Εἰσθε πάντα καλὰ;... Συγχωρήστε με, πὺ φεύγω.

Στὸ τελευταῖο σκαλοπάτι γύρισα καὶ κύτταξα πίσω. Ἡ Ἐδουάρδα ἦτο στὸ παράθυρο καὶ μὲ κύτταξε, παραμερίζουσα μὲ τὰ δύο της χέρια τὰ παραπετάσματα γιὰ νὰ βλέπῃ καλλίτερα. Τὸ πρόσωπό της ἦτο σκεπτικό. Ἐγὼ ἀναμμένος ἀπὸ μιὰ γελοία χαρά, ἀπομακρύνομαι γρήγορα, μ' ἓνα ἐλαφρὸ βῆμα, μὲ τὰ μάτια σκοτισμένα. Τὸ τουφέκι μου μοῦ φαινότανε σὰ φτερὸ στὰ χέρια μου . . . ὦ! ὅς ἦταν δική μου καὶ θὰ γινόμουν ὁ καλλίτερος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου . . . Ὅταν ἔφθασα στὸ δάσος ἐξακολουθοῦσα μὲ τὸν νοῦ μου. Ἀς γινότανε δική μου καὶ νὰ γίνω σκλάβος της. Νὰ μοῦ ἔκανε ὅ,τι ἤθελε, νὰ μοῦ ζητοῦσε τ' ἀδύνατα, θὰ ἔκαμα ὅ,τι μπορούσα νὰ κάμω γι' αὐτὴν κι' ἀκόμα παραπάνω, γιὰ μόνη τὴν εὐτυχία νὰ τὴν ἔχω δική μου. Ἐγὼνάτις μὲ τὴν καρ-

διὰ πλημμυρισμένη ἀπὸ ταπεινοσύνη καὶ ἐλπίδα
κ' ἐγλυφα τὸ χορτάρι τοῦ δρόμου.

Τώρα δὲν εἶχα πιά καμμιὰ ἀμφιβολίαν γι' αὐτήν.
"Ὅλ' αὐτὰ ποῦ μοῦ ἔκανε τὸν τελευταῖο καιρὸ ἦσαν
ἰδιοτροπίες τοῦ χαρακτήρός της. Ἦτο στὸ παράθυρό
της, μ' ἀκολουθοῦσε μὲ τὰ μάτια, τὴν ὥρα ποῦ
ἔφευγα. Τί μπορούσε νὰ κάμῃ παραπάνω; Ἦμουν
τρελλὸς ἀπὸ τὴ χαρά μου. Πεινοῦσα τόσο πολὺ ὅταν
ἔφευγα, καὶ τώρα οὔτε τὸ καταλάβαινα.

Ὁ Αἴσωπος ἔτρεχε μπροστὰ· σὲ λίγο τὸν ἄκουσα
νὰ γαυγίζῃ. Κοντὰ στὸ σπιτάκι μου, παρετήρησα
μιὰ γυναῖκα μὲ ἄσπρο μαντύλι στὸ κεφάλι. Ἦτον ἡ
Εὔα, ἡ κόρη τοῦ σιδηρουργοῦ.

— Καλὴμέρα, Εὔα, τῆς φώναξα.

Ὁρθή, κοντὰ στὴ στακτιὰ πέτρα, μὲ τὸ πρόσωπο
κατακόκκινο, πιπίλιζε τὸ δάκτυλό της.

— Ἐσὺ εἶσαι, Εὔα; Κτύπησες;

— Ὁ Αἴσωπος μ' ἐδάγκασε, μοῦ εἶπε, κ' ἔσκυψε
τὰ μάτια της σὰ σαστισμένη. Κύτταξα τὸ δάκτυλό
της. Τὸ εἶχε δαγκάσει μοναχὴ της. Μιὰ ὑποψία μοῦ
πέρασε. Τὴν ἐρώτησα·

— Εἶναι πολλὴ ὥρα ποῦ μὲ περιμένεις ἐδῶ;

— Ὁχι πολλή.

Χωρὶς νὰ εἰποῦμε λέξι παραπάνω, τὴν ἐπῆρα ἀπὸ
τὸ χέρι καὶ τὴν ὠδήγησα ὥς τὸ καλυδάκι μου.

ΙΖ'

Καθὼς ἐγύριζα, σὰν πάντα, ἀπὸ τὸ ψάρεμα,
παρουσιάσθηκα στὸν χορό, μὲ τὸ τουφέκι μου καὶ
τὴν τσάντα μου· μονάχα πὼς εἶχα βάλει τὴν καλλί-

τερη πέτσινή μου φορεσιά. Ἦτον ἀργὰ ὅταν ἔφθασα
 στο Σίριλουνδ· περίμενα ἀπὸ μακριὰ ν' ἀκούσω τῇ
 φασαρία τῆς διασκεδάσεως. Σὲ λίγο καί τι φωνές·
 «Νὰ ὁ κυνηγός! Νὰ ὁ λοχαγός...» μὲ ὑπεδέχθη-
 καν. Πολλοὶ νέοι μ' ἐτριγύρισαν καὶ ἐζητοῦσαν νὰ
 ἴδουν τί ἔφερνα στο σάκκο μου. Εἶχα σκοτώσει δυὸ
 θαλασσοπούλια καὶ εἶχα πιάσει καὶ μερικὰ ψάρια.
 Ἡ Ἐδουάρδα, χαμογελαστή, μοῦ εὐχήθηκε τὸ «κα-
 λῶς ὤρισα»· ἦτο κατακόκκινη ἀπ' τὸν χορό.

— Τὸν πρῶτό σας χορὸ μαζύ μου, μοῦ εἶπε.

Ἐχορέψαμε. Τὸ κεφάλι μου στριφογύριζε, μὰ δὲν
 ἔπεσα κάτω. Ὁ κρότος ποῦ ἔκαναν τὰ ὑποδήματά
 μου μὲ στενοχωροῦσε· ἔπειτα ἔγδερναν καὶ τὸ χρω-
 ματισμένο πάτωμα. Ἀπεφάσισα νὰ μὴ ξαναχορέψω
 πιά, ἦμουν μάλιστα πολὺ εὐχαριστημένος ποῦ δὲν
 ἔκαμα καμμιά σοβαρώτερη ζημία.

Οἱ δύο ὑπάλληλοι τοῦ κ. Μὰκ χόρευαν πολὺ,
 καθὼς καὶ ὁ γιατρός. Ἦσαν ἀκόμα ἐκεῖ τέσσαρα
 παιδαρέλια, τὰ παιδιὰ τοῦ παππᾶ, τοῦ γενικοῦ ἐφό-
 ρου καὶ τοῦ ἐπαρχιακοῦ γιατροῦ, καὶ ἓνας παραγγε-
 λιοδόχος, περαστικὸς ἀπὸ τὸ Σίριλουνδ, ποῦ ἐφημί-
 ζετο γιὰ τὴν ὥραία του φωνή. Ἐτερέτιζε τοὺς χορευ-
 τικοὺς σκοποὺς καὶ κάποτε-κάποτε ἀντικαθιστοῦσε
 τίς κυρίες στο πιάνο.

Τί ἔγινε στὴν ἀρχὴ τοῦ χοροῦ μόλις τὸ θυμοῦ-
 μαι· ἐξ ἐναντίας οἱ τελευταῖες ὥρες τῆς νύχτας ἐκεί-
 νης μοῦ μένουν ἐντυπωμένες στὴ μνήμη μου. Ἕνας
 ἥλιος κατακόκκινος ἔμπαινε ἀπὸ τὰ παράθυρα τῆς
 σάλας· ἔξω τὰ θαλασσοπούλια ἐκοιμῶντο. Μᾶς ἔδω-
 καν κρασί καὶ γλυκύσματα, ὅλοι τραγουδοῦσαν καὶ
 φώναζαν δυνατὰ, τὸ γέλιο τῆς Ἐδουάρδας καμπά-
 νιζε στὸν ἀέρα, ἀφρόντιστο καὶ καθαρό. Μὰ γιατί

δὲν μοῦ μιλοῦσε; Τὴν ἐπλησίασα γιὰ νὰ τῆς κάμω καμμιὰ φιλοφρόνησι, ὅσαμποροῦσα καλλίτερα. Φοροῦσε ἓνα φόρεμα μαῦρο, χωρὶς ἄλλο τὸ φόρεμα τῆς πρώτης μεταλήψεώς της, ποὺ τῆς εἶχε κοντίνειν πειὰ, ἀλλὰ τῆς ἔστεκε καλὰ. Ἡθέλησα νὰ τῆς εἰπῶ λίγα λόγια ἀπάνω σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα.

— Τί ὥραϊα ποὺ σὰς πηγαίνει αὐτὸ τὸ μαῦρο φόρεμα.

Ἐκείνη ὅμως σηκώθηκε, ἄρπαξε ἀπὸ τὴ μέση μιὰ ἀπὸ τίς φιλενάδες της καὶ τὴν τράβηξε πέρα. Τὸ ξανάκαμε πολλὰς φορὰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. Ἐγὼ συλλογιζόμουν. Ἄς εἶναι! τί νὰ τῆς κάμῃς τώρα; Μὰ γιατί λοιπὸν πηγαίνει στὸ παράθυρο ὅταν φεύγω, καὶ φαίνεται λυπημένη; Ἐπὶ τέλους εἶναι δική της δουλειά...

Ἐνα κορίτσι μὲ προσκάλεσε νὰ χορέψωμε. Ἡ Ἐδουάρδα ἦτον ἐκεῖ κοντά. Ἐγὼ ἀποκρίθηκα δυνατὰ.

— Ὅχι, θὰ φύγω σὲ λιγάκι.

Ἡ Ἐδουάρδα μοῦ ἔρριψε ἓνα βλέμμα ἐρωτηματικὸ καὶ εἶπε:

— Θὰ φύγετε!... Ἄ, ὄχι... δὲν θὰ φύγετε.

Δάγκασα τὰ χεῖλιά μου, τὸ πρόσωπό μου ἔγινε σκυθρωπὸ. Ἐκαμα μερικὰ βήματα πρὸς τὴν θύρα.

— Αὐτὸ ποὺ λέτε, δεσποινίς Ἐδουάρδα, μοῦ φαίνεται πὼς ἔχει κάποιο νόημα.

Ὁ γιατρὸς βρέθηκε μπροστά μου στὴ θύρα. Ἡ Ἐδουάρδα ἔτρεξε:

— Μὴν ξεσυνερίζεσθε τὰ λόγια μου—εἶπε ζωηρὰ—ἤθελα νὰ εἰπῶ πὼς εἶχα τὴν ἐλπίδα νὰ σὰς ἴδω νὰ φεύγετε τελευταῖος ἀπ' ὅλους. Εἶναι μιὰ ἢ ὥρα ἀκόμα... Ἀκοῦστε, ἐπρόσθεσε μὲ σπίθες στὰ μάτια,

ἔδωκατε πέντε τάλληρα στὸν κωπηλάτη ποὺ ἔπιασε τὸ γοδάκι μου ἀπ' τῇ θάλασσα... Ἦσαν παραπολλά!

Ἐγύρισε πρὸς τὸν ἄλλον κόσμον κι' ἄρχισε νὰ γελᾷ.

Ἐγὼ ἔμενα μὲ τὸ στόμα ἀνοιχτό, τὰ εἶχα χαμένα ἐντελῶς.

— Ἀστειεύεσθε, τῆς εἶπα ἐπὶ τέλους, δὲν ἔδωκα πέντε τάλληρα στὸν κωπηλάτη σας.

— Ἀλήθεια;

Ἄνοιξε τῇ θύρᾳ τοῦ μαγειρείου κ' ἐφώνησε τὸν κωπηλάτη.

— Ἰακῶδ, θυμᾶσαι τὴν ἡμέρα ποὺ πήγαμε περίπατο στὰ «Νησάκια»; Ἐσὺ δὲν ἔπιασες τὸ γοδάκι μου τὴν ὥρα ποὺ βούλιαζε;...

— Μάλιστα, ἀπήντησε ὁ ἄνθρωπος.

— Δὲν ἐπῆρες πέντε τάλληρα γιὰ τὸν κόπο σου;

— Μάλιστα, μοῦ δώσατε...

— Καλὰ, πήγαινε τώρα.

Τί ἐσήμαινε αὐτὴ ἡ κωμωδία; Ἦθελε τάχα νὰ μ' ἐξευτελίσῃ; Δὲν θὰ τὸ κατῴρθωνε! Ἐφώνησα δυνατὰ καὶ καθαρά.

— Ἦ κάνετε λάθος ἢ λέτε ψέμματα. Ποτὲ δὲν μοῦ κατέδθηκε στὸ μυαλὸ νὰ δώσω πέντε τάλληρα στὸν κωπηλάτη. Ἦσως ἔπρεπε νὰ τὸ συλλογισθῶ. Ἦ ἀλήθεια εἶναι πὼς τέτοιο πρᾶγμα δὲν ἔκανα.

— Ἀφῆστέ τα αὐτὰ τώρα κι' ἄς ἀρχίσουμε τὸν χορό, εἶπε ἐκείνη, ζαρόνοντας τὰ φρύδια της. Γιατὶ δὲν χορεύετε;

Ἦθελα νὰ ἐξηγηθῶ μαζί της καὶ περίμενα νὰ βρῶ στιγμή νὰ τῆς μιλήσω. Καθὼς πήγαινε στὸ διπλανὸ δωμάτιο, τὴν ἀκολούθησα.

— Στὴν ὑγείά σας! τῆς εἶπα.

—Τὸ ποτῆρί μου εἶναι ἄδειο, μοῦ ἀποκρίθηκε ξερά-ξερά.

Τὸ ποτῆρί της ἦτο μπροστά της γεμάτο ὡς τὰ χεῖλια.

— Νόμιζα πὼς ἦτο τὸ ποτῆρί σας αὐτό.

— Ὅχι, δὲν εἶναι τὸ δικό μου.

— Μὲ συγχωρεῖτε.

Ἐκείνη γύρισε τὸ πρόσωπό της πρὸς τὸν πλαγινό της. Πολλοὶ τριγύρω εἶδαν τὰ διατρέξαντα μεταξὺ μας.

Ἐγώ, εἶπα πάλι, θυμωμένος·

— Μοῦ χρεωστεῖτε μιὰ ἐξήγησι !

Ἐκείνη ἔπιασε τὰ δύο μου χέρια καὶ μ' ἓνα ὕφος διαπεραστικό μοῦ εἶπε·

— Ὅχι σήμερα . . . Εἶμαι τόσο μελαγχολική ! Θεέ μου, πὼς μὲ κυττάζετε ! Μιὰ φορὰ εἵμαστε φίλοι . . .

Σαστισμένος ὅσο γίνεται, ἔκαμα ἓνα γύρω καὶ ξαναγύρισα πάλι κοντὰ στοὺς χορευτάς. Σὲ λίγο ἡ Ἐδουάρδα ἤλθε κ' ἐστάθηκε κοντὰ στὸ πιάνο. Μιὰ μυστικὴ στενοχωρία ἦτο χυμένη στὸ πρόσωπό της. Ὁ παραγγελιοδόχος ἔπαιζε κάποιο χορό.

— Δὲν ἔμαθα ποτέ μου πιάνο, εἶπε ἡ Ἐδουάρδα, μὲ τὰ μάτια καρφωμένα ἀπάνω μου, θλιβερά. Ἄν εἶχα μάθει ! . . .

Ἡ καρδιά μου πετοῦσε πρὸς τὴν Ἐδουάρδα.

— Γιατί ἐγίνατε μελαγχολική ἔτσι ἑξαφνα, Ἐδουάρδα ; Δὲν ξέρετε πόσο ὑποφέρω ὅταν σᾶς βλέπω λυπημένη.

— Δὲν μπορῶ νὰ πῶ τὸ γιατί . . . ὅλα μοῦ κάνουν λύπη. Ἦθελα ὅλος αὐτὸς ὁ κόσμος νὰ φευγε ἀποδῶ,

ὄχι ὅμως ἐσεῖς. Τὸ θυμᾶσθε, πὼς πρέπει νὰ φύγετε τελευταῖος.

Μοῦ φάνηκε πὼς εἶχα ξαναγεννηθῇ ἀπὸ τὰ λόγια αὐτά. Ἐδλεπα τώρα τῇ λάμπῃ τοῦ ἡλίου ποὺ γέμιζε τὴ σάλα. Ἡ κόρη τοῦ ἐφόρου ἦλθε καὶ μοῦ μίλησε· καλλίτερα θὰ εἶχα νὰ ἦτον χίλια μίλλια μακριὰ μου καὶ τῆς ἀποκρίθηκα ξερὰ καὶ ξεκομμένα. Θυμώμιονα πὼς εἶχε μιλήσει γιὰ τ' ἄγρια τὰ μάτια μου καὶ ἀπέφυγα νὰ τὴν κυττάξω. Ἐκεῖνη διηγήθηκε κατόπιν στὴν Ἐδουάρδα, πὼς σ' ἔνα ταξειδί της ἕνας ἄνθρωπος τὴν ἀκολουθοῦσε στὸ δρόμο.

— Μ' ἔπερνε ἀποπίσω σὲ κάθε δρόμο ποὺ πήγαινα καὶ μοῦ χαμογελοῦσε.

Ἐσήκωσα τοὺς ὤμους καὶ γιὰ νὰ εὐχαριστήσω τὴν Ἐδουάρδα ἐφώναξα·

— Μήπως ἦτο τυφλός;

Προσδληθεῖσα ἀπὸ τὴν χυδαιότητά μου ἡ νέα, ἀποκρίθηκε·

— Φαίνεται νὰ ἦτο, ἀφοῦ ἀκολουθοῦσε μιὰ γρηῃ καὶ ἀσχημομούρα σὰν κ' ἐμένα.

Ἡ Ἐδουάρδα δὲν ἔμενε πολὺ εὐχαριστημένη ἀπὸ τὴ διαγωγή μου. Ἐφυγαν μαζὺ μὲ τὴν φίλενάδα της μὲ κρυφομιλήματα καὶ κουνοῦσαν τὰ κεφάλια τους. Ἀπὸ τὴν στιγμὴ ἐκεῖνη ἔμεινα ἐντελῶς μόνος μου.

Μιὰ ὥρα πέρασε ἔτσι. Τὰ θαλασσοπούλια ξυπνοῦν ἀπάνω στοὺς βράχους καὶ οἱ φωνές τους φθάνουν ἀπὸ τ' ἀνοιχτὰ παράθυρα. Αἰσθάνομαι μιὰ ζωηρὴ συγκίνησι στὸ ἄκουσμα τῶν διαπεραστικῶν αὐτῶν φωνῶν· ἔχω τὴ νοσταλγία τῶν βράχων . . .

Ὁ γιατρὸς ἦτο πάλι στὰ κέφια του. Ὅλοι τὸν πρόσεχαν, οἱ κυρίες ἦσαν μαζωμένες τριγύρω του.

— Μήπως είναι αντίζηλός μου ; Είπα μέσα μου, σκεπτόμενος τὸ κουτσό του τὸ ποδάρι καὶ τὸ ἄρρωστιάτικο σῶμά του.

Συνείθιζε συχνὰ ὁ γιατρός μιὰ βλασφήμια, ποὺ τοῦ φαινότανε ἴσως πολὺ ἐξυπνη· «κακὸ φόφο νᾶχη!» Ἐγὼ γελοῦσα κάθε φορά ποὺ ἔλεγε τὴν γελοῖαν αὐτὴ ἔκφρασι. Μέσα στὴ στεναχωρία μου δὲν εὕρισκα καλλίτερη ἐνασχόλησι ἀπὸ τὸ νὰ ἐκθειάζω τὰ καμώματα τοῦ ἀντιζήλου μου, ἐπιδοκιμάζων ὅ,τι καὶ ἂν ἔλεγε· — «Σιωπή»· ν' ἀκούσωμε τὸν γιατρό! ἐφώναζα.

— Τὸν ἀγαπῶ αὐτὸν τὸν κόσμο, ἔλεγε, γαντζόνομαι μὲ χέργια καὶ μὲ πόδια ἀπὸ τὴ ζωή. Σὰν πεπάνω ἔχω τὴν ἐλπίδα, πὼς θὰ μὲ βάλῃ ὁ Θεὸς σὲ κανένα μέρος, ἀποπάνω ἀπὸ τὸ Παρίσι ἢ ἀπὸ τὴ Λόντρα, ἐκεῖ ψηλὰ στὸν Παράδεισο, γιὰ ν' ἀκούω ἀπὸ μακριὰ τὸν θόρυβο τῆς πολυκοσμίας.

Ἐφώναζα μὲ μιὰ τρομακτικὴ φωνή· «Εὕγε!» κ' ἔσκισα στὰ γέλια. Καὶ ὅμως δὲν ἤμουν καθόλου μεθυμένος. Ἡ Ἐδουάρδα φαινότανε ἔξω φρενῶν.

Ὅταν ἐδόθηκε τὸ σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεως, γλύσθησα μέσα σ' ἓνα μικρὸ δωμάτιο, κολλητὰ στὴ σάλα τοῦ χοροῦ. Ὁ γιατρός χαιρέτισε κι' αὐτὸς κ' ἔφυγε· σὲ λίγο οἱ φωνὲς σόυσανε. Ἡ καρδιά μου κτυποῦσε δυνατά.

Ἡ Ἐδουάρδα γύρισε πίσω. Ὅταν μὲ εἶδε, ξαφνίσθηκε. Μολοντοῦτο μοῦ εἶπε χαμογελαστή·

— Ἄ, ἐδῶ εἴθε! Πολλή σας καλωσύνη νὰ μέινετε ὡς τὸ τέλος. Εἶμαι φοδερὰ κουρασμένη.

Στεκότανε ὀρθία. Ἐγὼ σηκώθηκα ἀπὸ τὴ θέσι μου·

— Ἐχετε ἀνάγκη ν' ἀναπαυθῆτε. Ἐλπίζω ὅτι

σᾶς ἐπέρασε ἡ μελαγχολία σας, Ἐδουάρδα. Μοῦ ἔκανε λύπη νὰ σᾶς βλέπω μελαγχολική.

— Θὰ μοῦ περάσῃ μὲ τὸν ὕπνο.

Μὴν ἔχων ἄλλο τίποτε νὰ εἰπῶ, ἐπλησίασα στὴ θύρα.

— Σᾶς εὐχαριστῶ ποὺ ἤλθατε, μοῦ εἶπε, σφίγγουσά μου τὸ χέρι.

Ἐκαμα νὰ τὴν ἐμποδίσω νὰ μὲ συνοδεύσῃ ὡς τὴ σκιάλα.

— Μὴν πειράζεσθε, εἶνε περιττό.

Ἐκείνη μολοντοῦτο μὲ ἀκολούθησε καὶ περίμενε ὑπομονητικὰ στὸν ἀντιθάλαμο, ὥς ποὺ νὰ πάρω τὸ κασκέτο μου, τὸ τουφέκι καὶ τὴ τσάντα μου. Ἐνα μπαστοῦνι ἦτο στὴ γωνιά· τὸ γνῶρισα· ἦτο τοῦ γιατροῦ. Ἡ Ἐδουάρδα κοκκίνισε· ἡ ταραχὴ τῆς ἔδειχνε ὅτι δὲν ἤξερε, πῶς βρισκότανε ἀκόμα ἐκεῖ τὸ μπαστοῦνι. Μιὰ στιγμὴ σιωπῆς ἐμεσολάβησε. Ἐπειτα ἔχασε τὴν ὑπομονή της καὶ εἶπε μὲ μιὰ φωνὴ ποὺ ἔτρεμε ἀπὸ θυμό.

— Τὸ μπαστοῦνι σας . . . μὴ ξεχάσατε τὸ μπαστοῦνι σας.

Καὶ μοῦ ἔδινε τὸ μπαστοῦνι τοῦ γιατροῦ! Τὸ χέρι τῆς ἔτρεμε. Ἀποφάσισα νὰ τελειώνω. Ἐπῆρα τὸ μπαστοῦνι, τῶρα πάλι στὴ γωνιά καὶ εἶπα·

— Εἶναι τοῦ γιατροῦ. Δὲν καταλαβαίνω πῶς τὸ ξέχασε ἀφοῦ εἶναι καὶ σακάτης καὶ τοῦ χρειάζεται.

— Μὴ μιλάτε γιὰ τὸ πάθημά του, ἐφώναξε προχωροῦσα ἓνα βῆμα κατεπάνω μου. Ἐσεῖς δὲν κουτσαίνετε! Μὰ ἂν τύχῃ καὶ κουτσαθῆτε, δὲν θὰ μπορῆτε νὰ μετρηθῆτε μ' αὐτόν, ὅχι δὲν θὰ μπορῆτε... Αὐτὸ ποὺ σᾶς λέω!

Προσπάθησα ναὺρῶ καμμιά ἀπάντησι, ἀλλὰ, κα-

θῶς δὲν εὗρισκα, ὁπισθοδρόμησα κ' ἐδγῆκα ἀπὸ τῇ θύρα. Ὅταν βρέθηκα ἔξω, κύτταξα μιὰ στιγμὴ μπροστά μου κ' ἐπῆρα τὸν δρόμο μου.

Εἶχε λοιπὸν ἀφίσει τὸ μπαστουνὶ του. Θὰ ξαναγύριζε ἀπὸ τὸν δρόμον αὐτὸν νὰ τὸ ξαναπάρῃ· καὶ αὐτὸ γιὰ νὰ μὴ φύγω ἐγὼ τελευταῖος ἀπὸ τὸ σπῆτι... Προχωροῦσα σιγὰ-σιγὰ, κυττάζων δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ἕως στὸ σύνορο τοῦ δάσους. Ἀφοῦ περίμενα ἕως μισὴ ὥρα ἐκεῖ, εἶδα τὸν γιατρό. Μὲ εἶχε παρατηρήσει καὶ προχωροῦσε βιαστικὸς κατεπάνω μου. Ἐπιασα τὸ κασκέτο μου, γιὰ νὰ καταλάβω τί σκοπὸν εἶχε· ἔπιασε κ' ἐκεῖνος τὸ καπέλλο του. Τότε προχώρησα κατεπάνω του καὶ εἶπα·

—Δὲν σὰς χαιρέτισα ἔσας.

Ἔκαμε ἓνα βῆμα πίσω.

—Δὲν μ' ἐχαιρετίσατε ἐμένα;

—Ὅχι!

Μικρὰ σιωπὴ.

—Λίγο μὲ μέλει τί κάματε, εἶπε χλωμός. Ἐγὼ πᾶω νὰ πάρω τὸ μπαστουνὶ μου, ποῦ ξέχασα.

Καθὼς δὲν μποροῦσα νὰ τοῦ πῶ τίποτε, ὅσο γι' αὐτό, σκέφθηκα νὰ ἐκδικηθῶ μὲ ἄλλον τρόπο. Σήκωσα τὸ τουφέκι μου, σημάδεψα καὶ τοῦ εἶπα, σὰν νὰ ἦτανε σκυλί·

—Ἐμπρός. Πάρτο!

Καὶ σφύριξα γιὰ νὰ τοῦ δώσω θάρρος, ὅπως κά-
νουν στὰ σκυλιά.

Αὐτὸς ἔδραζε μέσα του· χίλια χρώματα ἀλλάξε· μὲ τὰ χεῖλια σφιγμένα, κύτταζε τὸ χῶμα. Ἐξαφνα κάρφωσε ἐπάνω μου ἓνα διαπεραστικὸ μάτι κ' ἐρώ-
τησε μὲ προσποιημένο χαμόγελο.

—Τί σημαίνουν ὅλα αὐτά;

Χάμσουν: «Ὁ Πάν»

Ἐγὼ δὲν ἀπάντησα· ἡ ἐρώτησίς τοῦ ὅμως μοῦ ἔκαμε κάποια ἐντύπωση. Μοῦ ἄπλωσε τὸ χέρι καὶ ἐπρόσθεσε.

—Τί ἔχετε λοιπόν; Ἄν θέλετε νὰ ἐμπιστευθῇτε σ' ἐμένα, ἴσως...

Ἡ γαλήνη τῆς στάσεώς τοῦ μ' ἐντρόπιασε καὶ μὲ ἀπέλπισε. Ἡθέλησα νὰ ἐπανορθώσω τὸ λάθος μου καὶ τὸν ἀγκάλιασα ἀπ' τὴ μέση.

—Συγχωρήστέ με!... εἶπα δυνατά. Δὲν ἔχω τίποτε, ἀπολύτως τίποτε, δὲν ἔχω ἀνάγκη τῶν καλῶν σας ὑπηρεσιῶν. Ἴσως ζητεῖτε τὴν Ἑδουάρδα; Θὰ τὴν βρῇτε στὸ σπίτι της. Μὴν ἄργητε ὅμως γιατί θὰ κοιμηθῇ γρήγορα... Ἦτον τόσο κουρασμένη, φαινότανε τόσο κουρασμένη! Πηγαίνετε, πηγαίνετε, σᾶς λέω πῶς θὰ τὴν βρῇτε στὸ σπίτι.

Τοῦ γύρισα τὴ ράχι καὶ χώθηκα μέσα στὸ δάσος.

Ὅταν γύρισα στὸ καλύδι μου, κάθισα στὸ κρεββάτι μου, μὲ τὴν τσάντα μου στὸ πλευρό, μὲ τὸ τουφέκι μου στὸ χέρι. Παράξενες σκέψεις τριγύριζαν στὸ κεφάλι μου. Γιατὶ νὰ ἐκτεθῶ ἔτσι στὸν γιατρό; Ἦμουν στενοχωρημένος τώρα, ποῦ τὸν εἶχα ἀγκάλιασει ἀπὸ τὴ μέση καὶ τὸν εἶχα κυττάξει μὲ δακρυσμένα μάτια. Χωρὶς ἄλλο θὰ διασκέδαζε σὲ βάρος μου, θὰ γελοῦσε ἴσως αὐτὴ τὴ στιγμή μαζὺ μὲ τὴν Ἑδουάρδα γιὰ ὅσα ἔγιναν. Καὶ κουτσὸς ἀκόμη δὲν θὰ μπορούσα νὰ μετρηθῶ μ' αὐτόν... Τὸ εἶχε εἰπῇ ἡ Ἑδουάρδα.

Πηγαίνω καὶ στέκομαι στὴ μέση τοῦ δωματίου, κρεμῶ τὸ τουφέκι μου στὶς πλάτες τοῦ σχύλου μου, στηρίζω τὴν κάννα στὸ ποδάρι μου καὶ πιέζω τὴ σκανδάλη. Πέρνει φωτιά, τὰ σκάγια περνοῦν τὸ πο-

δάρι μου καὶ χώνονται στὰ σανίδια. Ὁ Αἰσωπος ἐκφράζει τὴν τρομάρα του μ' ἓνα μικρὸ γαύγισμα.

Σὲ λίγο κτυπᾷ ἡ θύρα. Μπαίνει ὁ γιατρός.

— Μὲ συγχωρεῖτε, ποῦ σᾶς ἀνησυχῶ. Ἐφύγατε τόσο ἀποτόμως! Ἐσκέφθηκα πὼς θὰ ἦτο καλὸ νὰ μιλήσωμε μαζί... Μὰ ἐδῶ βρωμάει μπαροῦτι . . .

Δὲν φαινότανε καθόλου ταραγμένος.

— Εἶδατε τὴν Ἐδουάρδα; Καὶ τὸ μπαστοῦνί σας, τὸ βρήκατε;

— Τὸ μπαστοῦνί μου τὸ πήρα· ἡ Ἐδουάρδα ὅμως εἶχε κοιμηθῇ . . . Μὰ γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ! τί συμβαίνει ἐδῶ μέσα; ἐσεῖς εἰσθε καταματωμένος...

— Ἄ! δὲν εἶναι τίποτε. Πήγα νὰ βάλω τὸ τουφέκι μου στὴ θέσι του καὶ πήρε φωτιά . . . Μὰ ἐπὶ τέλους θὰ σᾶς δώσω λόγον τί ἔκανα; Νὰ πάρῃ ὁ διάβολος! Λοιπὸν πήρατε τὸ μπαστοῦνί σας;

Αὐτὸς ἐκύτταξε μὲ ἀταραξία τὸ σχισμένο ὑπόδημά μου καὶ τὸ αἷμα ποὺ ἔτρεχε. Διαμιᾶς ἄφισε τὸ μπαστοῦνί του καὶ ἔδωκε τὰ χειρόκτιά του.

— Μὴν κουνιέσθε καὶ ἀφήτέ με νὰ βγάλω τὸ ὑπόδημα. Καλὰ ἔλεγα ἐγὼ πὼς ἄκουσα τουφεκιά.

ΙΙ'

Πόσες φορές μετανόησα γιὰ τὴν τρέλλα μου. Ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ δὲν ἄξιζε καὶ τὸν κόπο νὰ κάμω αὐτὴ τὴν ἀνοησία, ἡ ὁποία ἐπὶ τέλους δὲν μοῦ ἐχρησίμευσε καὶ σὲ τίποτε ἄλλο, παρὰ νὰ μὲ κρατήσῃ ἀρκετὸν καιρὸ μέσα στὸ καλύδι μου. Τὰ βάσανα ποὺ

τράδηξα δὲν μοῦ φεύγουν ἀπὸ τὸ νοῦ, ἕως σήμερα ἀκόμα.

Ἡ πλύστρα μου ἐρχότανε καθεμέρα, φρόντιζε γιὰ τὸ σπιτικό μου καὶ μοῦ ψώνιζε. Ἐβδομάδες ὁλόκληρες βάσταζε αὐτὴ ἢ δουλειά.

Μιὰ ἡμέρα ὁ γιατρὸς μοῦ μίλησε γιὰ τὴν Ἐδουάρδα. "Ακουσα τὸνομά της, ἄκουσα τὰ ὅσα εἶπε καὶ τὰ ὅσα ἔκαμε καὶ δὲν αἰσθάνθηκα τὴν παραμικρὴ συγκίνησι· μοῦ φαινότανε πὼς πρόκειται γιὰ κάποιον μακρινὸ πρᾶγμα, ποῦ δὲν εἶχε καμμιά σχέσι μ' ἐμένα. Καὶ συλλογιζόμουν ἀπορημένος μὲ τὸν ἑαυτό μου·

— Πὼς ξεχνάει κανεὶς γρήγορα !

— Ἐπειδὴ μοῦ μιλήσατε γιὰ τὴν Ἐδουάρδα, πέτε μου, γιατρέ, τί ἰδέα ἔχετε γι' αὐτήν . . . Ἐγώ, νὰ σᾶς εἰπῶ τὴν ἀλήθεια, εἶνε πολλὲς ἑβδομάδες, ποῦ οὔτε τὴν συλλογίζομαι καθόλου. Μεταξύ σας ὅμως δὲν συμβαίνει τίποτε ; Πέτε μου τὴν ἀλήθεια. Σᾶς ἔδλεπα συχνὰ μαζί. Τὴν ἡμέρα ποῦ κάμαμε τὴν ἐκδρομὴν στὰ «Νησάκια» τὴν ἐδοηθούσατε νὰ περιποιῇται τοὺς καλεσμένους. Μὴν τὸ ἀρνηθῆτε· ὕπῃρξε κάποια σχέσις μεταξύ σας . . . Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ὅμως, μὴ μοῦ ἀπαντᾶτε, δὲν μοῦ χρωστᾶτε καμμιά ἐξήγησι καὶ δὲν εἶμαι καθόλου περίεργος νὰ μάθω... "Ἄλλα λόγια τώρα, ἄλλα λόγια. Πότε θὰ μπορέσω νὰ πατήσω τὸ πόδι μου ;

Τὰ λόγια μου τὰ ἴδια μοῦ βασάνιζαν τὸ μυαλό μου. Φοδόμουν μὴ μοῦ εἰπῇ τίποτε ὁ γιατρός. Γιατί ; Τί μ' ἐμελλε γιὰ τὴν Ἐδουάρδα ; Μήπως δὲν τὴν εἶχα λησμονήσει ;

Μιὰ ἄλλη φορὰ μοῦ ξαναμίλησε γι' αὐτήν καὶ τὸν διέκοψα πάλι, ἀπὸ φόβο μήπως μάθω, ὁ Θεὸς ξέρει τί . . .

— Μὰ γιατί μὲ διακόπτετε πάλι ; μ' ἐρώτησε.
Σὰς πειράζει ν' ἀκοῦτε αὐτὸ τὸ ὄνομα ;

— Πέτε μου στ' ἀλήθεια ποία εἶναι ἡ γνώμη σας
γιὰ τὴν δεσποινίδα Ἐδουάρδα ;

Μ' ἐκύτταξε μὲ κάποιο δισταγμό.

— Ἡ γνώμη μου ;

— Ἦμπορεῖ νὰ ἔχετε τίποτε νέο νὰ μοῦ διηγη-
θῆτε, καμμιὰ πρότασι γάμου, πὺ ἐγινε εὐχαρίστως
δεκτὴ . . . Ἦμπορεῖ νὰ σὰς συγχαρῇ κανεὶς ; Ὅχι ; ...
Νὰ σὰς πιστεύσω !

— Αὐτὸ φοδόσαστε ;

— Αὐτὸ φοδόμουν ; Ἀσταιεύεσθε ;

Μιά στιγμὴ σιωπῆς.

— Ὅχι, εἶπε, δὲν τὴν ἐζήτησα σὲ γάμο. Ἴσως
τὸ κάματε ἐσεῖς. Μά, τὴν Ἐδουάρδα δὲν ἦμπορεῖ
νὰ τὴν ζητήσῃ κανένας σὲ γάμο, δὲν ἦμπορεῖ νὰ τὴν
γυρέψῃ κανένας, αὐτὴ πέρνει ὅποιον θέλει. Μήπως
νομίζετε πὺ εἶναι καμμιὰ χωριατοπούλα, γιατί τὴν
συναντήσατε ἐδῶ πέρα, σὲ μιὰν ὑπερβόρειαν ἄκρῃ.
Εἶν' ἓνα κορίτσι πὺ δὲν ἔφαγε πολὺ ξύλο στὴ ζωὴ
τῆς, μιὰ γυναῖκα πὺ ἔχει πολλὰς ἰδιοτροπίες. Εἶναι
κρύα ; ὦ ! Κάθε ἄλλο . . . — Φωτιά ; Ἐγὼ σὰς
λέω εἶνε μπούζι. Μὰ τί εἶναι λοιπόν ; Ἐνα καριτσάκι
δεκαῆξι ἕως δεκαεπτὰ ἐτῶν, ἔ ; Μάλιστα. Δοκιμᾶστε
ὅμως νὰ τοῦ μπῆτε στὸ ρουθοῦνι αὐτουνοῦ τοῦ κορι-
τσιοῦ καὶ θὰ ἰδῆτε τί θὰ πάθετε. Οὔτε ὁ ἴδιος ὁ
πατέρας τῆς δὲν ἦμπορεῖ νὰ τὴν δαμάσῃ. Φαίνεται
πὺ τὸν ὑπακούει, κάνει ὅμως ὅ,τι θέλει ἐκαίνη. Λέει
πὺ ἔχετε ἓνα ἄγριο βλέμμα σὰν θηρίο.

— Ἐχετε λάθος, ἄλλῃ τὸ εἶπε αὐτό.

— Ποιὰ ἄλλῃ ;

— Δέν γνωρίζω. Μιά φιλενάδα της . . . δέν εἶναι ὁμως ἡ Ἐδουάρδα.

— Αὐτὴ λέει καὶ καλὰ πὼς τέτοια ἐντύπωσι τῆς κάνουν τὰ μάτια σας. Σᾶς πέρασε ὁμως ἀπὸ τὸ νοῦ, πὼς αὐτὸ τῆς ἀρέσει; Κυττάξετέ την καλὰ, καρφώσετε ἀπάνω τῆς τὸ γοητευτικὸ σας βλέμμα. Μόλις καταλάβῃ πὼς τὴν κυττάξατε μὲ κάποιο σκοπὸ, θὰ πῇ ἀπομέσα της· Νὰ ἓνας ἄνθρωπος ποὺ μὲ καλοκυττάζει καὶ φαντάζεται πὼς κᾶτι θὰ καταφέρῃ. Μὲ μιὰ ματιὰ ἢ μ' ἓνα ψυχρὸ λόγῳ θὰ σᾶς πετάξῃ χίλια μίλλια μακριὰ. Πιστεύσετέ με, τὴν γνωρίζω ἐγὼ καλὰ. Πόσων ἐτῶν τὴν κάνετε;

— Γεννήθηκε στὰ χίλια ὀκτακόσια τριανταοκτώ.

— Δέν εἶναι ἀλήθεια. Ἐγὼ ἔμαθα καλὰ πὼς εἶναι εἴκοσι ἐτῶν, μὰ δέν φαίνεται περισσότερο ἀπὸ δεκαεπτά. Δέν εἶναι καθόλου εὐτυχισμένη ὁμως· δέν ξέρει καὶ ἡ ἴδια τί θέλει. Κάποτε, ὅταν κυττάξῃ τὴν θάλασσα καὶ τὰ βουνά, κάποιος πόνος τῆς σφίγγει τὰ χεῖλια. Αἰσθάνεται τότε πὼς εἶναι στ' ἀλήθεια δυστυχισμένη. Μὰ δέν καταδέχετε νὰ κλάψῃ. Τὸ πνεῦμά της εἶναι ρομαντικὸ, ἢ φαντασία της ἀτακτῇ. Περιμένει πάντα κάποιο βασιλόπουλο νὰ ἔλθῃ . . . Τί ἦτον ἀλήθεια αὐτὴ ἡ ἱστορία τῶν πέντε ταλλήρων, ποὺ ἐδώσατε μὲ τόση γενναιοδωρία;

— "Α! ἦταν ἀστειότης.

— . . . ἀστειότης ποὺ εἶχε τὴν σημασίαν τῆς ὁμως. Κᾶτι παρόμοιο μοῦ ἔφκιαξε κ' ἐμένα πρὸ ἐνὸς ἔτους. Ἐφεύγαμε μὲ τὸ ἀτμόπλοιον. Ἐκανε κρύο, ἔδρεχε. Μιὰ γυναῖκα μ' ἓνα παιδάκι ἦτο καθισμένη στὸ κατὰστρωμα καὶ τουρτούριζε ἀπὸ τὸ κρύο.

Ἡ Ἐδουάρδα τὴν ἐρώτησε·—«Δέν κρυώνεις, κυρά, μὲ τὸ μικρὸ σου;» Μητέρα καὶ παιδὶ ἦσαν παγω-

μένα. — «Λοιπόν, ξαναεῖπε ἡ Ἐδουάρδα, γιατί δὲν κατεβαίνετε κάτω στὴ σάλα;» Ἡ γυναῖκα ἀποκρίθηκε πὼς ἔχει εἰσιτήριο καταστροφώματος. — «Ἐχει κατάστρομα», μοῦ εἶπε ἡ Ἐδουάρδα. Ἐγὼ ἐσκέφθηκα — «Καὶ τί νὰ τῆς κάμω, σὰν ἔχει κατάστρομα;» μολονότι καταλάβαινα καλὰ τί σημασία εἶχε τὸ βλέμμα της. Δὲν εἶμαι πλούσιος, ὅ,τι ἔγινα, ἔγινα ἀπὸ τὸ τίποτε, πρέπει νὰ εἶμαι συμμαζεμένος στὰ ἔξοδά μου. Λοιπόν, τράδηξα κ' ἐγὼ παραπέρα. — «Ἀς πληρώσῃ ἡ Ἐδουάρδα, εἶπα μέσα μου, ἂν τῆς ἀρέσῃ. Αὐτὴ καὶ ὁ πατέρας της ἔχουν τὰ μέσα».

Ἡ Ἐδουάρδα ἐπλήρωσε τῷ ὄντι. Κάνει κάτι πράγματα ἔξοχα κάποτε· ἔχει εὐσπλαχνικὴ καρδιά. Μά, ὅπως σὰς βλέπω καὶ με βλέπετε, περίμενε νὰ πληρώσω ἐγὼ γιὰ τὴν γυναῖκα καὶ τὸ μικρὸ της... Καὶ ὕστερα;... Ὑστερα ἡ γυναῖκα σηκώθηκε με χίλια εὐχαριστῶ. — «Μὴ μ' εὐχαριστῆτε ἐμένα, νὰ εὐχαριστῆτε τὸν κύριον ἀποδῶ» εἶπε ἡ συχα ἡ Ἐδουάρδα καὶ μ' ἔδειξε με τὸ δάκτυλο στὴν γυναῖκα. Πὼς σὰς φαίνεται αὐτὸ τὸ πρᾶγμα; Ἀναγκάσθηκα νὰ δεχθῶ τὰ εὐχαριστήρια τῆς φτώχειας... Θὰ μποροῦσα νὰ σὰς διηγηθῶ πολλὰ ἄλλα χαρακτηριστικὰ τοῦ εἶδους αὐτοῦ. Τὰ πέντε τάλληρα τᾶδωκε αὐτὴ στὸν κωπηλάτη. Ἄν τᾶχατε δώσει ἐσεῖς, θᾶπεφτε στὸ λαιμό σας...

Κρίμα ποὺ δὲν φανήκατε ὁ μεγάλος κύριος, ποὺ μπορεῖ νὰ πληρώσῃ τόσο ἀκριδὰ ἓνα πατημένο γοβάκι! Μιὰ τέτοια γενναιοδωρία θὰ ἦτο σύμφωνη με τὴν ἰδέα ποὺ εἶχε σχηματίσει γιὰ σὰς. Τῶκαμε στὸ δικό σας ὄνομα. Αὐτὸ ἴσια-ἴσια χαρακτηρίζει τὴν Ἐδουάρδα, με τὴν ἀσωτεία της καὶ με τοὺς ὑπολογισμούς της στὸ καθετί.

—Εἶναι λοιπὸν ἀδύνατο νὰ τὴν κατακτήσῃ κανένας;

—Ἐχει ἀνάγκη ἀπὸ κάποιο σκληρὸ μάθημα, εἶπε ὁ γιατρός, διαφεύγων τὴν ἐρώτησί μου. Αὐτὴ δὲν ἀκούει παρὰ τὴν φαντασία της, κάνει ὅ,τι τῆς ἀρέσει, καὶ πάντα βγαίνει νικήτρια. Τὴν προσέχουν πολὺ, τῆς δείχνουν ἐνδιαφέρον, πάντα βρίσκει κάποιον νὰ μαγεύει μὲ τὴν παράξενη γοητεία της. Βλέπετε πῶς τῆς φέρομαι ἐγώ; Σὺν νὰ εἶναι παιδί τοῦ σχολειοῦ, παληοκόριτσο· τὴν μαλλώνω, τῆς διορθώνω τὰ λόγια της, δὲν ἀφίνω εὐκαιρία ποὺ νὰ μὴν τὴν ταπεινώσω. Ὁ τρόπος μου αὐτὸς τὴν πληγώνει κατὰ-καρδὰ, καὶ εἶναι τόσο ὑπερήφανη ποὺ δὲν θέλει νὰ τὸ ἀποδείξῃ πῶς πειράζεται. Ἔτσι τῆς χρειάζεται. Εἶναι ἓνας χρόνος τώρα ποὺ τὴν ἐπαίδευα μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον, καὶ ἡ θεραπεία εἶχε ἀρχίσει νὰ φέρνῃ σωτήρια ἀποτελέσματα. Ἐκλαίει ἀπὸ τὸ πείσμα της κάποτε. Μὰ ἤλθατε σεῖς καὶ μᾶς τὰ χαλάσατε ὅλα. Ὅταν τὴν ἀφήσει κανεὶς, βρίσκει πολὺ γρήγορα ἄλλον. Ὑστερ' ἀπὸ σᾶς θὰ ἔλθῃ ἄλλος.

—Ἐ! εἶπα μέσα μου, ὁ γιατρός κάποιο λόγο μνησιχακίας ἔχει ἐναντίον της.

Ἐπειτα εἶπα δυνατά·

—Δὲν μὲν λέτε γιατί κανεὶς τὸν κόπο καὶ μοῦ τὰ διηγείσθε ὅλα αὐτά; Ἐχετε τὴν ἀξιῶσι νὰ σᾶς βοηθήσω κ' ἐγὼ νὰ βάλωμε σὲ θεογνωσία τὴν Ἐδουάρδα;

Ἐκεῖνος χωρὶς νὰ προσέξῃ καθόλου στὴν ἐρώτησί μου, ἐξηκολούθησε·

—Κατὰ τὰ ἄλλα ἔχει φωτιά μέσα της, σὰν ἡφαίστειο. Μ' ἐρωτᾶτε ἂν εἶναι ἀδύνατον νὰ τὴν κατακτήσῃ κανεὶς; Γιατὶ εἶναι ἀδύνατο; Αὐτὴ περι-

μένει τὸ βασιλόπουλό της ποὺ δὲν παρουσιάσθηκε ἀκόμα· πολλές φορές ἕως τώρα τὴν ἔχει πάθει. Μιὰ στιγμή φαντάσθηκε πὼς ἐσεῖς εἰσαστε τὸ βασιλόπουλο, ποὺ ὄνειρευότανε . . . ἐξ αἰτίας πρὸ πάντων τοῦ ἀγριωποῦ βλέμματός σας. Ξεύρετε, κύριε λοχαγέ, πὼς ἔπρεπε νὰ φέρετε ἐδῶ τὴν στολή σας· χωρὶς ἄλλο θὰ ἔκανε ἐντύπωσι... Τὴν εἶδα ἐγὼ νὰ σφίγγῃ τὸ ἓνα χέρι μὲ τᾶλλο νευρικά, μὲ τὴν προσδοκία ἐκεῖνου, ποὺ θάρχότανε νὰ τὴν πάρῃ μακριά, γιὰ νὰ γίνῃ κύριος τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματός της. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι ἀπαραίτητον νὰ μὴν εἶναι ἀπὸ τὰ μέρη αὐτά, νὰ φανῇ ἑξαφνα σὰν οὐρανοκατέδατος καὶ νὰ εἶναι ξεχωριστὸ πλάσμα . . . Μαντεύω γιατί ἔκανε πάλι τὸ ταξειδί του ὁ κ. Μάκ. Κι' ἄλλην μιὰ φορὰ ἔφυγε καὶ γύρισε μ' ἓνα κύριον.

— Μ' ἓνα κύριον ;

— Ναί, μὰ δὲν ἦτο καὶ τὴν φορὰν αὐτὴ ἐκεῖνος ποὺ χρειαζότανε, εἶπε ὁ γιατρός, καὶ ἄρχισε νὰ γελᾷ, ἓνα θλιβερὸ γέλιο. Ἦτον ἓνας ἄνθρωπος τῆς ἡλικίας μου, κουτσὸς σὰν κ' ἐμένα. Δὲν ἦτο τὸ βασιλόπουλο.

— Ποῦ μένει αὐτὸς ὁ κύριος ;

Ὁ γιατρὸς ταράχθηκε.

— Ποῦ μένει ; Δὲν ξέρω καθόλου . . . Ἀρκετὰ ὅμως εἶπαμε γιὰ τὸ ζήτημα αὐτό ! Σὲ ὀκτὼ ἡμέρες θὰ μπορέσετε νὰ πατήσετε τὸ ποδάρι σας . . . Καλὴν ἀντάμωσι.

ΙΘ'

Ἀκούω στὴ θύρα μου μιὰ γυναικεῖα φωνή. Ἕνα κῦμα αἵματος μοῦ ἀνεβαίνει στὸ κεφάλι . . . Εἶναι ἡ φωνὴ τῆς Ἑδουάρδας.

— Γκλάν ! . . . Γκλάν εἶσαι ἄρρωστος !

Ἡ πλύστρα μου ἀπαντᾷ, ἀπέξω ἀπὸ τὸ καλύδι μου.

— Κοντεύει νὰ γίνη καλά.

Ἡ φωνὴ αὐτὴ «Γκλάν ! . . . Γκλάν !» μὲ κτύπησε ἴσα στὴν καρδιά. Συγκινήθηκα ν' ἀκούσω ἔτσι δυὸ φορές τ' ὄνομά μου, μὲ τὴν παθητικὴ καὶ λαμπρότατην αὐτὴ φωνή.

Χωρὶς νὰ κτυπήσῃ τὴ θύρα, ἐμπῆκε ὀρμητικὴ καὶ ἔξαφνα τὴν ξαναεῖδα πάλι, ὅπως ἄλλοτε· μὲ τὴν ξαναδαμμένη ξακέττα τῆς, μὲ τὴν ποδιά τῆς τραδηγμένη στὴν κοιλιὰ γιὰ νὰ φαίνεται μακρύτερη ἀπ' τὴ μέση καὶ ἀπάνω· ξαναεῖδα τὸ βλέμμα τῆς, τὸ μελαγχολικὸ τῆς πρόσωπο, τὰ καμαρωτὰ φρύδιά τῆς, τὰ χέρια τῆς, ποὺ εἶχαν κάποια τρυφερότητα ἀνεξήγητῃ γιὰ μένα. Ὅλ' αὐτὰ μαζί μὲ μάγευσαν καὶ μὲ ζάλισαν.—«Τὴν ἔχω φιλημένη !» ἐσκέφθηκα. Σηκώθηκα καὶ στάθηκα ὀρθιος μπροστά τῆς.

— Σηκωθήκατε καλὲ, στέκεσθε ὀρθιος ! φώναξε. Καθῆστε κάτω, τὸ πόδι σας εἶναι ἄρρωστο, εἰσθε πληγωμένος!... ὦ, Θεέ μου πῶς ἔγινε αὐτὸ τὸ πρᾶγμα; Τώρα μόλις τὸ ἔμαθα. Κ' ἔλεγα μέσα μου. Τί γίνεται ὁ Γκλάν; Δὲν φαίνεται πιά... Δὲν ἤξευρα τίποτε. Εἶνε τόσες ἐβδομάδες, ποὺ πληγωθήκατε καὶ νὰ μὴν τὸ ξεύρω ἐγώ !... Πῶς πηγαίνετε τώρα; Κιτρινίσατε πολὺ, γινήκατε ἀγνώριστος... Καὶ τὸ πόδι σας; Εἶναι

φόδος νὰ κουτσαθῇτε; Ὁ γιατρός λέει πὼς δὲν εἶναι φόδος. Χαίρομαι τόσο πολὺ ποὺ δὲν κουτσαθήκατε, εὐχαριστῶ τὸν Θεὸ μὲ ὅλη μου τὴν καρδιά. . . . Μὲ συγχωρεῖτε ποὺ ἦρθα ἔτσι, ἄνω κάτω· ἦλθα τρεχάτη ὅλο τὸν δρόμο.

Ἦτον σκυμμένη ἐπάνω μου, ἐννοιωθα τὴν ἀναπνοή της στὸ πρόσωπό μου. Ἔκαμα νὰ τὴν πιάσω. Ἐκεῖνη τραδῆχθηκε. Τὰ μάτια της ἦσαν δακρυσμένα. Ἐγὼ ἐτραύλισα.

— Νὰ τί ἔτρεξε· ἤθελα νὰ βάλω τὸ τουφέκι μου στὴ γωνιά, τὸ κρατοῦσα ἄσχημα μὲ τὴν κάννα πρὸς τὰ κάτω. Ἐξαφνα πῆρε φωτιά — χωρὶς νὰ τὸ καταλάδω.

— Χωρὶς νὰ τὸ καταλάβετε! εἶπε σκεπτική. Ἀφήστε με νὰ ἰδῶ. Εἶναι τὸ ἀριστερὸ πόδι. Γιατί τὸ ἀριστερό; Καὶ αὐτὸ τυχαῖον;

— Ναὶ τυχαῖον. Πῶς ἡμπορῶ νὰ ξεύρω γιατί αὐτὸ τὸ πόδι καὶ ὄχι τὸ ἄλλο; Τὸ βλέπετε καὶ μόνη σας, κρατοῦσα τὸ τουφέκι μου ἔτσι, καὶ ἦτον δύσκολο νὰ πληγθῶ στὸ δεξιὸ ποδάρι. Δὲν ἦτο καθόλου εὐχάριστο πρᾶγμα.

Μὲ κύτταξε προσεκτικά·

— Λοιπὸν κοντεύετε νὰ γιατρευθῇτε ἐντελῶς. Γιατί δὲν στέλλετε νὰ πέρνετε φαγὶ ἀπὸ τὸ σπίτι μας; Πῶς ἐζήσατε τόσο καιρό;

Μιλῆσαμε ἀκόμη λιγάκι. Ἐγὼ τῆς εἶπα·

— Ὅταν ἐμπήκατε, τὸ πρόσωπό σας ἦτο συγκινημένο, τὰ μάτια σας ἔλαμπαν, μοῦ δώκατε τὸ χέρι. Ἐπειτα τὰ μάτια σας ἔγιναν πάλι ἀδιάφορα. Μήπως ἔχω λάθος;

Μιὰ στιγμὴ σιωπῆς.

— Δὲν ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ εἶναι πάντα ὁ ἴδιος...

— Ἀποκριθῆτε στήν ἐρώτησί μου· τί σᾶς εἶπα, τί σᾶς ἔκαμα σήμερα, ποῦ σᾶς δυσηρέστησε ; Πέστε μου, γιατί μπορεῖ νὰ μοῦ χρησιμεύσῃ γιὰ τὸ μέλλον.

Ἦμουν καθισμένος ἀποπίσω της. Ἐκείνη ὀρθία, ἀντίκρυ στὸ παράθυρο, κύτταζε σκεπτικῇ τὸν ὀρίζοντα· μοῦ ἀποκριθῆκε !

— Τίποτε, Γκλάν. Ἔχει κανεὶς κάποτε τέτοιες ιδέες . . . Σᾶς δυσαρεστεῖ αὐτό ; Ἀκοῦστε ἓνα πρᾶγμα καὶ νὰ μὲ θυμᾶσθε· ὑπάρχουν ἄνθρωποι ποῦ γιὰ νὰ δώσουν ἓνα μικρὸ πρᾶγμα, ὑποφέρουν πολὺ· ἄλλοι ἐξ ἐναντίας δίνουν τὸ πᾶν μ' εὐκολία. Ποιὸς δίνει τὸ περισσότερο ; . . . Ἡ ἀρρώστειά σᾶς ὅμως σᾶς ἔκαμε μελαγχολικόν. Πῶς τὸ καταφέραμε ἀλήθεια νὰ μιλήσωμε τόσο σοβαρά ;

Ἐξαφνα γυρίζει, μὲ τὸ πρόσωπο φωτισμένο ἀπὸ χαρά·

— Κάμετε μιὰ ὥρα ἀρχίτερα νὰ γιатρευθῆτε ἐντελῶς. Θὰ ξαναἰδωθοῦμε.

Μοῦ ἄπλωσε τὸ χέρι. Ἐξαφνα μοῦ ἦλθε ἡ ἀπόφασις νὰ μὴ τῆς δώσω τὸ δικό μου. Μὲ τὰ χέρια ἀποπίσω, ὑποκλίθηκα βαθύτατα καὶ τὴν εὐχαρίστησα μὲ τὸν χαιρετισμὸν αὐτόν, γιὰ τὴν καλή της ἐπίσκεψιν.

— Μὲ συγχωρεῖτε τῆς εἶπα ποῦ δὲν εἴμπορῶ νὰ σᾶς συνοδεύσω.

Ὅταν ἔμεινα μόνος σκέφθηκα γιὰ πολλήν ὥρα. Ὑστερα ἔγραψα ἓνα γράμμα, νὰ μοῦ στείλουν τὴν στολή μου.

Κ'

Η ΠΡΩΤΗ ΜΟΥ ΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΔΑΣΟΣ

Ἦμουν εὐτυχὴς καὶ ἀδύνατος. Ὅλα τὰ ζῶα μ' ἐπλησίαζαν καὶ μ' ἐκύτταζαν καλὰ-καλὰ. Τὰ κοκκορόπουλα πήγαιναν κ' ἐκάθοντο ἀπάνω στὰ φύλλα ἢ ἐσέρνοντο στὸ χῶμα. Τί καλὴ συνάντησις... Αἱ αἰσθήσεις μου ἐνώνοντο ἀρμονικὰ μὲ τὴν γαλήνη τῆς φύσεως, ἔκλαια μόνος μου ἀπὸ μιὰν ἀγάπη χυμένη μέσα μου, ἡ ὑπαρξίς μου ὅλη ἔλυωνε γλυκὰ ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. Εὐεργετικὸ δάσος, ἀγαπημένη μου κατοικία, ἀπ'τὰ βάθη τῆς καρδιάς μου σὲ μακαρίζω· ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ νὰ εἶναι μαζί σου!... Γυρίζω τὰ μάτια μου ὀλοτρόγυρα καὶ χαιρετῶ μὲ τ' ὄνομά τους τὰ πουλιά, τὰ δένδρα, τὶς πέτρες, τὸ χορτάρι καὶ τὰ μυρμήκια. Σηκώνω τὰ μάτια μου στὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ καὶ στέκομαι συλλογισμένος, σὰν νὰ μὲ εἶχε φωνάξει κανένας.—«Ναί, ναί, ἔρχομαι!» Ἐκεῖ ψηλὰ κλωσσοῦσε τ' αὐγὰ του τὸ γεράκι καὶ ἤξευρε ποῦ τὴν εἶχε τὴ φωλιά του, συλλογιζόμουν τὶς ψηλὲς κορυφὲς ποὺ κυρνιαζοῦν τὰ ὄρνια καὶ τὸ πνεῦμα μου πετοῦσε μακριά.

Κατὰ τὸ μεσημέρι ἔλυσα τὴ βάρκα μου καὶ τράβηξα μὲ τὸ κουπὶ ἕως τὸ μικρὸ νησάκι, ποῦ ἦτον κοντὰ στὸ λιμάνι. Εἶχε τὸ νησάκι κατὶ μακρὺ κλωνὰ κόκκινα λουλούδια, ποὺ μοῦφθαναν ἕως τὰ γόνατα· περπατοῦσα ἀνάμεσα σὲ μιὰ βλάστησι παράξενη, χωμένος μέσα στὰ ψηλὰ χορτάρια καὶ στοὺς θάμνους. Κανένα ἴχνος ζώου· ἀνθρώπινο πόδι δὲν εἶχε

ἴσως πατήσῃ αὐτὰ τὰ χῶματα. Ἡ θάλασσα ταραγμένη ἐλαφρά, ἄπλωνε κρόσσια ἀπὸ ἀφρὸ στὰ περιγιάλια καὶ βογγοῦσε τριγύρω μου. Τὰ θαλασσοπούλια ἐπίπιζαν κοπαδιαστὰ στοὺς βράχους· τὰ νερὰ μὲ ἀγκάλιαζαν σὰν ἐρωτεμένα ὀλοτρόγυρα. Εὐλογημένη ἡ ζωὴ καὶ ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, εὐλογημένοι κ' οἱ ἐχθροί μου. Καὶ τοῦ μεγαλειτέρου ἐχθροῦ μου δὲν τοῦ θέλω κακὸ αὐτῇ τῇ στιγμή· νὰ σκύψω καὶ νὰ τοῦ δέσω τοὺς «ἱμάντας τῶν ὑποδημάτων του».

Ἀπὸ μιὰ βάρκα τοῦ κ. Μάκ, φθάνει ὡς στ' αὐτιά μου ἓνα ναυτικὸ τραγοῦδι. Ὁ σκοπὸς του ὁ γνῶριμος χύνει τὸν ἥλιο στὴν ψυχὴ μου. Ξαναγυρίζω στὸν μῶλο, περνῶ μπροστὰ στὶς καλύδες τῶν ψαρράδων καὶ γυρίζω στὸ σπιτάκι μου. Ἀρχίζει νὰ βραδυάζῃ· μοιράζω μὲ τὸν Αἴσωπο τὸ δεῖπνό μου καὶ ξαναγυρίζω στὸ δάσος. Ἐνα γλυκὸ ἀεράκι χαϊδεύει τὸ πρόσωπό μου· εὐλογημένο νὰ εἶναι ποὺ πέταξε νὰ μὲ φθάσῃ! Τὸ αἷμα λαχταρίζει στὶς φλέδες μου ἀπὸ εὐγνωμοσύνη.

Ὁ Αἴσωπος σηκώνει τὸ πόδι του καὶ τὸ βάζει στὸ γόνατό μου. Ἀποκαμωμένος ὅπως εἶμαι ἀπὸ τὴν κούρασι, μὲ πέρνει ὁ ὕπνος.

Τὰ σήμαντρα κτυποῦν . . . Μίλλια μακρὰ στὴ θάλασσα, ἓνα βουνὸ στέκεται ὀλόρθο. Παρακαλῶ τὸν Θεὸ γιὰ τὸ σκύλο μου, παρακαλῶ καὶ γιὰ τὸν ἑαυτό μου. Μοῦ φαίνεται πῶς ἀνοίγει μιὰ πόρτα στὸ βουνὸ καὶ μπαίνομε μέσα, κ' ὕστερα κλείνει ἡ πόρτα πίσω μας καὶ βροντοῦν τὰ μάνταλά της· ξαφνίζομαι στὸν ὕπνο μου.

Ὁ οὐρανὸς εἶναι σὰν φωτιά, νὰ ὁ ἥλιος μιὰ ὀργιὰ κοντὰ μου· ἡ νυχτιάτικη ἀτμοσφαῖρα καὶ τὰ θεμέλια τ' οὐρανοῦ ἀστράφτουν ἀπὸ τὸ φῶς. Ὁ Αἴσωπος

κ' ἐγὼ πᾶμε στὸν Ἰσκιό· ἡ σιγαλιά μᾶς ζώνει ολό-
 τρόγυρα. — « Φθάνει ὁ ὕπνος γιὰ σήμερα, λέω στὸν
 Αἴσωπο, αὐριο θὰ πᾶμε κυνήγι· ὁ ἥλιος κατακόκκι-
 νος λάμπει μπροστά μας, δὲν ἐμπήκαμε στὰ σπλάχνα
 τοῦ βουνοῦ... Κᾶτι ἀλλοιιώτικο νοιώθω μέσα μου,
 τὸ αἷμα κοχλάζει στὸ κεφάλι μου. Ζαλισμένος ἀκόμα
 καὶ ἀδύνατος, νοιώθω ἓνα φιλὶ στὸ στόμα μου. Κυτ-
 τάζω γύρω μου· ψυχὴ! Μελετῶ τὸνομα τῆς Ἰζελί-
 νας. Τὸ χορτάρι ἀναδεύεται μ' ἓναν ἀνάλαφρον
 ἦχο... ἴσως εἶνε τὰ φύλλα ποὺ πέφτουν στὸ χῶμα,
 ἴσως εἶνε περπατησιές... Ἕνα ψιθύρισμα γλυκοτα-
 ράζει τὸ δάσος—μὴν εἶναι τάχα ἡ ἀνάσα τῆς Ἰζελί-
 νας;... Μιὰ φορὰ κι' ἓναν καιρὸ περπάτησε κάτω
 ἀπ' αὐτὰ τὰ δένδρα, καλὴ καὶ γλυχομίλητη στοὺς
 κυνηγοὺς μὲ τοὺς πράσινους μανδύες, μὲ τὰ ψηλὰ
 κίτρινα ὑποδήματα. — Καθότανε σ' ἓνα πύργο μισὸ
 μίλλι ἀποδῶ· ἐδῶ καὶ τέσσερες γενεές ἀνθρώπων,
 ἄκουγε, σκυμμένη στὸ παράθυρό της, τοὺς ἦχους
 τῶν κυνηγετικῶν κεράτων. Κυνηγοὶ πληθὸς κυνη-
 γοῦσαν ἐλάφια, λύκους καὶ ἀρκοῦδες· ὅλοι τὴν περί-
 μεναν νᾶρθη. Ἕνας ἀπ' αὐτοὺς, ἔλεγε, εἶχε ἀγναν-
 τέψει τὰ μάτια της, ἄλλος εἶχε ἀκούσει τὴ φωνή
 της.—Μιὰ νύχτα ἓνας νέος, ποὺ δὲν τὸν ἔπιανε ὁ
 ὕπνος, σηκώθηκε, ἔσκαψε ἓνα λαγοῦμι κ' ἐφθασε ὡς
 τὸ δωμάτιο τῆς Ἰζελίνας· εἶδε τὴν κάτασπρη καὶ
 βελουδένια κοιλιὰ της. Ἦταν δώδεκα χρονῶν ἡ Ἰζε-
 λίνα ὅταν ἦλθε ὁ Δούνδας. Ἦταν ἓνας Σκωτσέζος,
 ποὺ πουλοῦσε ψάρια καὶ εἶχε πολλὰ καράδια δικά
 του. Εἶχε κι' ἓνα ἀγόρι. Ἦταν δεκαῆξι χρονῶν ὅταν
 εἶδε τὸν γιοῦ τοῦ Δούνδα. Ἡ πρώτη της ἀγάπη...

Αἰσθάνομαι ἓνα βᾶρος στὸ κεφάλι, κλείνω τὰ
 μάτια καὶ νοιώθω πάλι τὸ φιλὶ τῆς Ἰζελίνας.... Εἶσαι

ἔδῳ, Ἰζελίνα, τάχα καὶ εἶναι κρυμμένος ὁ Δίδερικ πί-
σω ἀπὸ κανένα δένδρου; . . . Μὰ τὸ κεφάλι μου γίνε-
ται ὀλοένα βαρύτερο, ὁ ὕπνος μὲ σέρνει στὰ κύματά
του.

Μιά φωνή μου μιλεῖ, σὰν κάποια μουσικὴ ἀπὸ
τὴν πούλια ν' ἀντηχῇ μέσα μου· εἶναι ἡ φωνὴ τῆς
Ἰζελίνας.

— «Κοιμήσου κ' ἐγὼ θὰ σοῦ ἀνιστορήσω τὴν
πρώτη μου ἐρωτικὴ νυχτιὰ. Θυμοῦμαι πὼς εἶχα ξε-
χάσει νὰ μανταλώσω τὴν θύρα μου· ἤμουν δεκάξη
χρόνων καὶ ἦταν ἀνοιξί. Ἕνα ἀεράκι χλιαρὸ φυ-
σοῦσε. Ὁ Δούνδας ἔφθασε σὰν τὸν ἀετό, ποὺ σχίζει
τὸν ἀέρα μὲ τὰ δυνατὰ φτερά. Ἕνα πρωῒ, πρὶν
βγοῦνε οἱ κυνηγοὶ ἀκόμα, τὸν ἀπάντησα. Ἦτον εἰκοσι
πέντε χρόνων κ' ἐρχότανε ἀπὸ μακρυνὰ ταξείδια.
Περπάτησα μαζί του στὸ περιδόλι καὶ στὸν περι-
πατο ἀπάνω ἄρχισα νὰ τὸν ἀγαπῶ. Δυὸ κόκκινα ση-
μάδια, σὰν κοκκινάδια θερμῆς, φανήκανε στὸ μέτωπό
του. Πὼς θάῃελα νὰ τὰ φιλοῦσα, τὰ σημάδια αὐτά.

Τὸ βράδυ, σὰν τελείωσε τὸ κυνήγι, τὸν γύρευα
στὸ περιδόλι, κ' ἔτρεμε ἡ καρδιά μου, μήπως καὶ
δὲν τὸν εὗρῳ. Φώναξα μὲ σιγαλὴ φωνή τ' ὄνομά του
καὶ πάλι φοδόμουνα μὴν τύχη καὶ μ' ἀκούσῃ. Ἐξα-
φνα βγῆκε ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ χαμόδενδρα καὶ εἶπε μὲ
σδυσμένη φωνή· «Τὴν νύχτα αὐτὴ, στὴ μιά. Καὶ
χάθηκε.

Ἐγὼ συλλογιζόμουν·

— Τὴν νύχτα αὐτὴ, στὴ μιά; . . . Τί θέλει νὰ
εἰπῇ; . . . Δὲν καταλαβαίνω. Χωρὶς ἄλλο τὴν νύχτα
αὐτὴ, στὴ μιά, θὰ φύγῃ σὲ ταξίδι. Μὰ τί μ' ἐνδια-
φέρει ἐμένα καὶ μου τὸ λέει;

Ἰσα-ἴσια, αὐτὴ ἦταν ἡ φορὰ ποὺ εἶχα ξεχάσει νὰ μανταλώσω τὴν θύρα μου.

— Στὴ μιὰ σωστὰ μπῆκε μέσα στὸ σπίτι μου. Τὸν ἐρώτησα·

— Πῶς ; Δὲν ἦταν μανταλωμένη ἡ θύρα ;

— Θὰ τὴν μανταλώσω τώρα, μ' ἀποκρίθηκεν ἐκεῖνος.

Καὶ μαντάλωσε τὴν θύρα.

Καθὼς χτυποῦσαν τὰ ποδήματά του στὸ πάτωμα, ἔτρεμε ἡ καρδιά μου.—«Πρόσεχε μὴν ξυπνήσης τὴν ὑπηρέτρια». Φοδόμουν ἀκόμα γιατί ἔτριξε ἡ καρέκλα καὶ τοῦ εἶπα.—Μὴν καθίσσης ἐκεῖ.

— Νὰ καθίσω σιμὰ σου στὸν καναπέ ; μ' ἐρώτησε.

Τοῦ εἶπα νὰ καθίσῃ, μόνο καὶ μόνο γιατί ἔτριξε ἡ καρέκλα. Ἐκαμα νὰ τραδηχθῶ λιγάκι ἀπ' αὐτόν, μὰ ἐκεῖνος ὄλο κ' ἐξύγωνε κοντά μου. Ἐγὼ χαμήλωσα τὰ μάτια.

— Κρυώνεις, μοῦπιασε τὸ χέρι καὶ μοῦπε, ὦχ ! πῶς κρυώνεις ! Καὶ μ' ἀγκάλιασε.

Ἦταν ζεστή ἡ ἀγκυλιά του. Μὰ ἔξαφνα ἓνας πετεινὸς ἐλάλησε.

— Ἀκούς, μοῦ εἶπε, τὸ λάλημα τοῦ ὀρνιθοῦ. Ὁρα καὶ θὰ χαράξῃ ἡ ἡμέρα. Ἐγὼ μουρμούρισα ψευδῆ σὰ λιγοθυμισμένη·

— Τάχα τ' ὀρνίθι λάλησε ; Γιὰ παράκουσες ; Τὰ δύο κόκκινα σημάδια ξαναφάνηκαν στὸ μέτωπό του. Ἐκαμα νὰ σηκωθῶ καὶ δὲν μ' ἄφησε. Τότε κ' ἐγὼ ἔσκυφα καὶ φίλησα τὰ δύο του γλυκὰ σημάδια καὶ τὰ μάτια μου ἐκλείσαν μοναχά τους...

Τὸ πρῶτ' ὅταν ἐξύπνησα, οἱ τοῖχοι τῆς κάμαράς μου μοῦ φάνηκαν ὅταν ξένοι, ὅταν ξένα καὶ τὰ γοδάκια μου. Κάτι τι τραγουδοῦσε μέσα μου μὲ τὸν ἦχο

Χάμισουν : «Ὁ Πάν»

μιάς πηγῆς. Τί είναι τάχα τοῦτο τὸ γλυκὸ μουρμούρισμα, ποὺ νοιώθω μὲς στὰ σπλάχνα μου; Συλλογιζόμουναι καὶ γελοῦσα. Τί ὦρα νὰ ἦταν τάχα; Τὰ εἶχα χαμένα, δὲν θυμόμουναι πιά τίποτε ἄλλο, παρὰ μονάχα πὼς εἶχα ξεχάσει νὰ μανταλώσω τὴν θύρα μου.

Μπήκε ἡ ὑπηρετριά μου καὶ μοῦ εἶπε·

— Τὰ λουλούδια σου δὲν εἶνε ποτισμένα.

Εἶχα ξεχάσει νὰ τὰ ποτίσω!

— Τὸ φόρεμά σου εἶναι τσαλακωμένο.

Γελοῦσα ἀπὸ μέσα μου καὶ συλλογιζόμουν.

— Πὼς τὰ κατὰφερα καὶ τσαλάκωσα τὸ φόρεμά μου; Ἴσως τὴν περασμένη νύχτα...

Ἐνα ἀμάξι σταμάτησε μπροστὰ στὰ κάγκελα τοῦ περιβολιοῦ.

— Καὶ ἡ γατούλα σου δὲν ἔχει τίποτε νὰ φάῃ, ξαναεἶπε ἡ ὑπηρετρία.

Ἐγὼ ξεχνῶ ὅμως τὰ λουλούδιά μου, τὸ φόρεμά μου καὶ τὴν γατούλά μου καὶ φωνάζω.

— Μήπως εἶναι τὸ ἀμάξι τοῦ Δούνδα; Πές του πὼς τὸν παρακαλῶ νὰ ὀρίσῃ ἀμέσως. Τὸν θέλω γιὰ νά...

Μέσα μου ἔλεγα· τάχα θὰ φροντίσῃ πάλι νὰ μανταλώσῃ τὴν θύρα! Ἐκτύπησε καὶ τοῦ ἀνοιξα. Γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσω ἔσυρα τὸ μάνταλο.

— Ἰζελίνα! ἔδαλε μιὰ φωνή, καὶ μὲ φίλησε πολλὴν ὥρα στὸ στόμα. Ἐγὼ μουρμούρισα·

— Δὲν σοῦ μήνυσα νᾶρθῃς.

— Ἄ! δὲν μοῦ μήνυσες νᾶρθω.

Νοιώθω πάλι πὼς λιγισθυμῶ καὶ τοῦ ἀποκρίνομαι·

— Ναί, σὲ παρεκάλεσα νᾶρθῃς γιατί ἤθελα τόσο, μὰ τόσο πολὺ νὰ σὲ ξαναἰδῶ... Μείνε μιὰ στιγμή ἀκόμα.

Ἀποκαμωμένη ἀπὸ τὸν ἔρωτα, ἔκρυψα τὰ μάτια

μου. Ὁ Δούνδας μὲ κρατοῦσε στὰ χέρια του καὶ ἐγὼ μαζωνόμουν αὐτὸν ἀπάνω του.

— Μοῦ φαίνεται, εἶπε, τεντώνοντας τ' αὐτὸ τοῦ, μοῦ φαίνεται πῶς λαλεῖ τ' ὀρνίθι.

— Ὅχι, τοῦ εἶπα ἐγὼ ἀναμμένη, πῶς σοῦ πέρασε ἀπ' τὸν νοῦ πῶς λαλεῖ τ' ὀρνίθι τέτοιαν ὥρα; Εἶναι κόττα ποὺ κακαρίζει.

Τότε μοῦ φίλησε τὰ στήθη μου.

— Στάσου, μοῦ εἶπε, νὰ βάλω τὸ μάνταλο στὴν θύρα.

Τὸν ἐκράτησα.

— Τὸ μάνταλο εἶναι βαλμένο, μουρμούρισα...

Βράδευσε. Ὁ Δούνδας μ' ἄφησε. Κάποια μάγια κυλοῦν μὲς στὶς φλέβες μου. Στέχομαι ὀλόρθη μπροστὰ στὸν καθρέφτη μου καὶ δυὸ μάτια ἐρωτικὰ μὲ κυττάζουν κατάματα. Ἀπὸ τὸ δικό μου τὸ ἴδιο μου βλέμμα νοιώθω πῶς μιὰ δύναμις χύνεται μέσα μου καὶ στριφογυρίζει γύρω στὴν καρδιά μου τὰ μάγια τῆς ἀγάπης. ὦ! Θεέ μου, ποτὲ δὲν εἶχα καμαρώσει τὸν ἑαυτό μου μὲ τέτοια μάτια. Ἐσκυφα καὶ φίλησα ἐρωτικὰ τὸ στόμα μου μὲς τὸν καθρέφτη...

Αὕτὴ εἶναι ἡ πρώτη μου ἀγάπη, ποὺ σοῦ ἀνιστόρησα. Ἄλλη φορὰ θὰ σοῦ μιλήσω γιὰ τὸν Σουὲν Χερλούφσεν. Τὸν ἀγάπησα καὶ αὐτόν· καθότανε στὸ νησί ποὺ βλέπεις ἐκεῖ κάτω· τίς ἡσυχες καλοκαιρινὲς νύχτες, τραβοῦσα μόνη μου κουπί καὶ πηγαινα καὶ τὸν εὗρισκα. Καὶ ὁ Στάμερ... αὐτὸς ἦτον παππᾶς καὶ τὸν ἀγάπησα καὶ αὐτόν. Ἡ καρδιά μου εἶναι γιὰ ὅλους...».

Μὲς στὸν ὕπνο μου ἄκουσα τὸ λάλημα ἐνδὲς πετεινοῦ στὸ Σίριλουνδ.

— «Χαρούμενος, ἄπλωσα τὰ χέρια καὶ φώναξα·

Ἄκουε, Ἰζελίνα, γιὰ μᾶς ἐλάλησε τ' ὄρνιθι». Εὐπυνῶ καὶ τὸν Αἴσωπο στὸ πόδι.—«Ἐφυγε ἡ Ἰζελίνα! κα-
νεὶς δὲν εἶναι ἐδῶ . . . » εἶπα μόνος μου λυπητερά.
Σὰν τρελλὸς γυρίζω στὸ καλύδι μου. Ὁ πετεινὸς
λαλοῦσε ἀκόμα ἀπ' τὸ Σίριλουνδ.

Μπροστὰ στὸ καλύδι μου βρίσκω τὴν Εὐα. Πη-
γαίνει στὸ δάσος καὶ κρατεῖ ἓνα σχοινὶ στὸ χέρι.
Μιὰν αὐγὴ ζωῆς φωτίζει τὴν παρθένα, τὸ στηθὸς της
ἀνεβοκατεβαίνει, ὁ ἥλιος τὴν χρυσώνει ἀπ' τὴν κε-
φαλὴ ὥς τὰ πόδια.

— Μὴ νομίζετε . . . ἔκαμε νὰ εἰπῇ.

— Τί πράγμα νὰ μὴ νομίσω;

— Πῶς ἦρθε ἐπίτηδες γιὰ νὰ σᾶς ἰδῶ. Ἐτυχε
καὶ πέρασα . . .

Τὸ πρόσωπό της ἔγεινε κατακόκκινο.

Τὸ πόδι μου μ' ἐνοχλοῦσε ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρό.
Συχνὰ τὴν νύχτα μιὰ φαγούρα δὲν μ' ἄφινε νὰ κλεί-
σω μάτι, ἢ κάποιος σφαχτής. Ὅταν ἄλλαζε ὁ και-
ρὸς κοντὰ στ' ἄλλα ἐρχότανε καὶ ὁ ρευματισμός.
Ἐδάσταζε πολὺ ἡ ἀρρώστειά μου μὰ δὲν κουτσαθῆκα.
Ὁ καιρὸς περνοῦσε. Ὁ κ. Μάκ εἶχε γυρίσει. Μοῦ
ἔδωκε ἀμέσως σημεῖα ζωῆς μὲ τὸ νὰ μοῦ πάρῃ πίσω
τὴν βάρκα του. Αὐτὸ μ' ἔφερε ἄνω κάτω, γιὰτὶ τὸ
κυνηγι δὲν εἶχε ἀρχίσει ἀκόμη καὶ δὲν μπορούσα νὰ
χτυπήσω φτερό. Μὰ γιὰτὶ νὰ μοῦ πάρῃ πίσω τὴν
βάρκα;

Εἶδα μιὰ μέρα τὸν γιατρό καὶ τοῦ εἶπα:

— Μοῦ πήρατε πίσω τὴν βάρκα.

— Ἦλθε ἓνας ξένος ποὺ πᾶει καθεμέρα μὲ τὴν
βάρκα. Μελετᾷ τὸν πυθμένα της θαλάσσης.

Ὁ ξένος ἦτον ἓνας Φιλλανδός, ποὺ τὸν εἶχε γνω-
ρίσει ὁ κ. Μάκ στὸ ταξίδι. Ἐφερνε μαζί του ἀπ' τὴν

Σπιτοβέργγη μιὰ συλλογή ἀπὸ μικρὰ θαλάσσια ζῶα καὶ κοχύλια. Τὸν ἔλεγαν βαρῶνο. Τὸ φθάσιμό του ἔκαμε ἐντύπωσι. Τοῦ εἶχαν παραχωρήσει στὸ σπίτι τοῦ κ. Μάκ μιὰ σάλα κ' ἓνα δωμάτιο.

Ἐγὼ δὲν ἤμποροῦσα νὰ ῥῶ κρέας πουθενὰ καὶ μοῦ ἤλθε ἡ ἰδέα νὰ πάω νὰ δειπνήσω στοῦ κ. Μάκ. Μόλις ἔφθασα, τὸ μάτι μου ἐπῆρε τὸ καινούργιο φόρεμα τῆς Ἐδουάρδας. Καὶ αὕτῃ ἀκόμα φαίνότανε ψηλότερη, καθὼς τὸ φόρεμά της ἦτον πολὺ μακρὺ.

— Μὲ συγχωρεῖτε ποὺ δὲν ἤμπορῶ νὰ σηκωθῶ· μοῦ εἶπε, τείνουσά μου τὸ χέρι.

— Ἡ κόρη μου ὑποφέρει, εἶπε ὁ κ. Μάκ . . . Δὲν φυλάχθηκε καὶ κρυολόγησε . . . Ἐρχεσθε χωρὶς ἄλλο νὰ μοῦ ζητήσετε ἐξηγήσεις γιὰ τὴν βάρκα; Τώρα εἶμαι ἀναγκασμένος νὰ σᾶς δώσω μιὰν ἄλλη, ποῦναι λίγο παλῆλ καὶ σαραδαλιασμένη, μὰ κάνει ἀκόμα τῇ δουλειᾷ της, ἂν τῆς ἀδειάζετε συχνὰ τὰ νερά . . . Καταλαβαίνετε, ἔχομε ἓνα σοφὸ στὸ σπίτι, ὅλη τὴν ἡμέρα παιδεύεται μ' ἐπιστημονικὰς ἔρευνες καὶ δὲν γυρίζει παρὰ τὸ βράδυ. Μὴν φύγετε πρὶν τὸν ἰδῆτε, θὰ εὐχαριστηθῇτε πολὺ νὰ τὸν γνωρίσετε. Νὰ τὸ ἐπισκεπτῆριό του μὲ τὸ βαρωνικὸ στέμμα. Χαριτωμένος ἄνθρωπος! Τὸν ἐγνώρισα τυχαίως.

— Πολὺ καλὰ! ἐσκέφθηκα. Δὲν μὲ προσκαλοῦν στὸ δεῖπνο. Εὐτυχῶς μοῦ βρίσκεται λίγο ψάρι. Δὲν θὰ πεθάνω ἀπὸ τὴν πείνα.

Ὁ βαρῶνος γύρισε. Ἕνας κοντὸς ἄνθρωπος, ὡς σαράντα χρόνων, μ' ἓνα μοῦτρο στενόμακρο, μὲ μάγουλα πεταχτά, μὲ ἀνάρηα μαῦρα γενάκια κ' ἓνα βλέμμα διαπεραστικόν, πίσω ἀπ' τὰ ματογυάλια. Τὰ κουμπιὰ τῶν μανικετιῶν του εἶχαν ἐπάνω, σὰν τὰ ἐπισκεπτῆριά του, τὸ στέμμα μὲ τὶς πέντε μύτες.

Ήτο λιγάκι καμπούρης, τὰ χέρια του ἦσαν ἀδύνατα μὲ γαλάζιες φλέδες καὶ τὰ νύχια εἶχαν ἓνα μεταλλικὸ κίτρινο χρῶμα.

— Χαίρω πολύ, κύριε λοχαγέ . . . Ἔχει πολὺν καιρὸν ἐδῶ ὁ κύριος λοχαγός ;

— Εἶνε μερικοὶ μῆνες.

Εὐχάριστος ἄνθρωπος τῷ ὄντι. Ὁ κ. Μάκ τὸν ἐπροσκάλεσε νὰ μιλήσῃ γιὰ τὶς συλλογές του καὶ τὸ ἔκαμε πολὺ εὐχαρίστως. Περιέγραψε τὴν φύσιν τοῦ πυθμένος τριγύρω ἀπ' τὰ νησιὰ καὶ ἔπειτα ἐπῆγε στὸ δωμάτιό του καὶ ἔφερε ἓνα δείγμα ἀπ' τὰ φύκη τῆς Λευκῆς Θαλάσσης. Ὁλοένα ἔφερνε τὸ ἓνα δάκτυλο τοῦ δεξιοῦ χεριοῦ ὥς τὰ χρυσᾶ γιαλιά του καὶ τὰ διώρθωνε στὴ μύτη του. Ὁ κ. Μάκ τὸν ἄκουε μὲ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον.

Μιά ὥρα πέρασε.

Ὁ βαρῶνος ἔκαμε λόγο γιὰ τὸ ἀτύχημά μου . . . Ἦμουν τώρα καλὰ ; Ἐντελῶς καλὰ ἀλήθεια ; Χαίρῳ τότε πολὺ.

Τὸν ἐρώτησα·

— Ποιὸς σᾶς ἔκαμε λόγο, κύριε βαρῶνε, γιὰ τὸ ἀτύχημά μου ;

— Ποιός ; Μά, ἡ δεσποινὶς Μάκ, ἂν δὲν μ' ἀπατᾷ ἡ μνήμη. Ἔσεῖς δὲν μοῦ τὸ εἶπατε, δεσποινὶς Μάκ ;

Ἡ Ἐδουάρδα κοκκίνισε. Ἦμουν τόσο ἐλσεινός όταν ἐρχόμουν ἐδῶ ! Γιὰ πολλὰς ἡμέρας μ' ἔτρωγε μιὰ θανάσιμη ἀπελπισία. Τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ βαρῶνου ἔκαμαν ν' ἀναδύσῃ μέσα μου μιὰ ζωηροτάτη χαρά . . . ὦ ! εὐχαριστῶ, Ἐδουάρδα, ποῦ εἶπες μὲ τὰ χεῖλή σου, τὸνομά μου, καὶ ὅς τὸ εἶπες ἔτσι, χωρὶς νὰν νὰ τὸ προσέξῃς . . .

Χαιρέτισα νὰ φύγω. Ἡ Ἐδουάρδα ἔμενε καθισμένη, δικχιολογηθεῖσα πάλι ἀπὸ εὐγένεια, ὅτι ἦτον ἀδιάθετη. Μοῦ ἔσφιξε τὸ χέρι μὲ τελείον ἀδιπορία.

Ὁ κ. Μὰκ ἦτον ἀπορροφημένος ἀπὸ τὴν ὁμιλίαν τοῦ βαρώνου.

Ἡ συνδιάλεξις εἶχε φθάσει μέχρι τοῦ παπποῦ τοῦ τοῦ προξένου.

— Δὲν ἤξεύρω, ἂν σὰς διηγῆθῃκα, κύριε βαρῶνε, ἔτι ὁ Κάρολος - Ἰωάννης ἐκάρφωσε μὲ τὰ ἴδια του χέρια αὐτὴν τὴν καρφίτσα στὸ στήθος τοῦ παπποῦ μου.

Κανέναν δὲν μὲ συντρόφευσε ὡς τὴ σκάλα. Καθὼς περνοῦσα ἀπέξω, ἔρριξα μιὰ ματιὰ στὰ παράθυρα τῆς σάλας καὶ εἶδα τὴν Ἐδουάρδα ὄρθια πού τραβοῦσε μὲ τὰ δύο τῆς χέρια τὰ παραπετάσματα γιὰ νὰ κυττάξῃ ἔξω. Ἀπέφυγα νὰ τὴν χαιρετίσω· ἡ σύγχυσις τῶν σκέψεών μου μ' ἔκαμε νὰ ταχύνω τὸ βῆμά μου.

— Ἄλτ ! ἕως ἐδῶ, εἶπα μόνος μου ὅταν βρέθῃκα στὸ δάσος. Πρέπει ἢ ὑπόθεσις αὐτὴ νὰ τελειώνῃ !

Τὸ αἷμά μου ἔδραζε ἀπ' τὸν θυμό. Εἶχα χάσει τάχα κάθε αἴσθημα τιμῆς ; Ἡ Ἐδουάρδα μὲ ἀξίωσε νὰ ἐνδιαφέρεται γιὰ μένα τὸ πολὺ μιὰ ἐβδομάδα. Εἶναι τόσος καιρὸς τώρα πού ὅ,τι καὶ νὰ κάμω δὲν τῆς ἀρέσει καὶ πού δὲν μπορῶ νὰ συμμορφώσω τὴν διαγωγὴν μου μὲ τὴν δική της. Μά, γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, δὲν θ' ἀλλάξουν τάχα τὰ πράγματα !

Γύρισα στὸ σπίτι μου, ἔψησα τὸ ψάρι κ' ἔφαγα.

— Τί νὰ κάνω ἐγώ ; Κάθομαι καὶ λυώνω ἀπὸ ἀγάπη γιὰ ἓνα παλιόκοριτσο, καὶ ἄγρια ὄνειρα ταραζοῦν τὸν ὕπνο μου. Ἀνασπίνω μιὰν ἀτμοσφαῖρα βαρειά καὶ ναυτιώδη, ἐνῶ ἐκεῖ ψηλὰ ὁ οὐρανὸς εἶναι

γαλάζιος, σάν θαύμα, καὶ τὸ βουνὸ μὲ προσκαλεῖ. . .
 Ἐμπρός, δρόμο, Αἴσωπε!

ΚΒ'

Ἵστερ' ἀπὸ μιὰ ἐβδομάδα, πῆρα μὲ τὸ νοῖκι τῇ
 βάρκα τοῦ σιδηρουργοῦ καὶ πῆγαινα καθεμέρα στὸ
 ψάρεμα. Ἡ Ἐδουάρδα ἔδλεπε τὸν βαρῶνο κάθε βράδυ,
 ποὺ γύριζε ἀπὸ τοὺς θαλασσίους περιπάτους του· τοὺς
 εἶδα μιὰ φορὰ κοντὰ στὸν νερόμυλο. Ἄλλη μιὰ φορὰ
 πάλι πέρασαν μπροστὰ ἀπὸ τὸ καλύδι μου. Ἐφυγα
 ἀπὸ τὸ παράθυρο κ' ἔκλεισα συγὰ-σιγὰ τὴν θύρα,
 μὴν τυχὸν τοὺς ἐρχότανε ἡ ἰδέα νᾶμπουν μέσα. Νὰ
 πῶ καὶ τὴν ἀλήθεια, δὲν μὲ συγκίνησε καὶ πολὺ ποὺ
 τοὺς εἶδα μαζὶ· σήκωσα μὲ ἀδιαφορία τοὺς ὤμους
 μου· τοὺς ἀπάντησα ἀκόμη καὶ στὸν δρόμο. Περι-
 μενα νὰ μὲ χαιρετίσῃ πρῶτος ὁ βαρῶνος. Τότε μόνο
 ἄγγισα μὲ τὰ δυὸ μου δάχτυλα τὸ κασκέτο μου
 κ' ἐξηκολούθησα τὸν δρόμο μου, κυττάζοντάς τους
 μ' ἓνα ὕφος ἀδιάφορο.

Ἔτσι πέρασε μιὰ ἡμέρα. Πόστες ἀτελείωτες ἡμέ-
 ρες πέρασα ἔτσι; Μιὰ βαθυτάτη ἀποθάρρυνσις μὲ
 βάραινε· καθόμουνα καὶ μελετοῦσα περιττὰ πράγματα.
 Ὡς κι' αὐτὴ ἡ φιλικὴ πέτρα, ποὺ ἦταν μπροστὰ στὸ
 καλύδι μου, κι' αὐτὴ ἀκόμα μοῦ φαινότανε θλιμμένη.
 Ὁ καιρὸς ἦτο στὴ βροχή· μιὰ κουφόδρασι τρομερὴ
 μοῦ φυσοῦσε ἀπάνω μου τὸ πυρωμένο της χνῶτο. Τὸ
 πρωτὶ εἶδα ἓνα ἀπὸ τᾶλογα τοῦ κ. Μάκ, ποὺ εἶχε
 πάρει δρόμο κ' ἔτρεχε· τόσα σημάδια ποὺ ἔπρεπε νὰ
 τὰ προσέξω. Ἀποφάσισα νὰ κάμω τὶς προμήθειές
 μου, πρὶν ἀρχίσουν οἱ κακοκαιριές.

Ἔδεσα τὸν Αἴσωπο, πῆρα τ' ἄρματα μου καὶ τράδηξα κατὰ τὸν μῶλο.

Λίγες φορές εἶχα αἰσθανθῇ τόση στενοχωρία σὰν τώρα.

— Πότε ἔρχεται τὸ βαπόρι; ἐρώτησα ἓνα ψαρᾶ.

— Τὸ βαπόρι; Σὲ τρεῖς ἑβδομάδες.

— Περιμένω τὴν στολή μου.

Ἔδωκα τὸ χέρι ἐνὸς ὑπαλλήλου τοῦ κ. Μάκ.

— Πέτε μου στὸ Θεό σας, δὲν παίζετε πιά γούστ στὸ Σίριλουνδ;

— Μάλιστα πολὺ συχνά.

Ἐμμεσα σιωπηλὸς μιὰ στιγμὴ· ἔπειτα εἶπα·

— Δὲν ἔμποροῦσα νὰ σᾶς ἔλθω τώρα τελευταῖα.

Τράδηξα μὲ τὸ κουπάκι ὡς τὸ μέρος ποὺ φάρευνα καθεμέρα. Ἡ ἀτμοσφαῖρα ὁλοένα γινότανε πιὸ βαρειά, τὰ κουνούπια πετοῦσαν σύννεφο τριγύρω μου καὶ ἀναγκαζόμουν νὰ καπνίζω ἀδιάκοπα, γιὰ νὰ μὴ μὲ ζυγώνουν. Τὸ φάρι ἐτσιμποῦσε καὶ τὸ φάρμα πῆγε καλά. Στὸν γυρισμό μου σκότωσα δυὸ βουταναριές.

Στὸν μῶλο βρήκα τὸν σιδηρουργό. Εἶχε δουλειά. Μιὰ ιδέα μοῦ πέρασε.

— Ἐρχεσαι μαζί μου κάμποσο δρόμο;

— Ὁχι, ὁ κ. Μάκ μοῦδωκε νὰ τοῦ κάνω μιὰ δουλειά. Θὰ δουλέψω ὡς τὰ μεσάνυχτα.

— Πάει καλά, εἶπα μέσα μου.

Χαιρέτισα τὸν ἄνθρωπο μ' ἓνα γνέψιμο, καὶ τράδηξα πρὸς τὸ σπίτι του. Ἡ Εὐᾶ ἦτον στὸ σπίτι.

— Εἶχα μεγάλη ἐπιθυμία νὰ σὲ ἰδῶ, τῆς εἶπα.

Συγκινήθηκα ποὺ τὴν εἶδα. Ἐκείνη ξαφνίσθηκε τόσο πολὺ, ποὺ φαινότανε σὰν χαμένη. Εἶπα πάλι·

— Μ' ἀρέσουν τὰ νιάτα καὶ τὰ καλόδουλα τὰ μάτια... Τιμώρησέ με τώρα, ἂν μιὰν ἄλλη μοῦ πῆρε

τὰ συλλογικά μου περισσότερο ἀπὸ σένα... "Ακουσε, ἔρχομαι μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ σὲ καμαρώσω, μοῦ κάνει καλὸ νὰ σὲ βλέπω, σ' ἀγαπῶ. Μ' ἀκουσες ποῦ σὲ φώναξα χθὲς τὴν νύκτα;

— "Οχι, εἶπε τρομαγμένη.

— Φώναξα Ἐδουάρδα, δεσποινίς Ἐδουάρδα, μὰ ἤθελα ἐσένα. Εὐπνήσα μὲ τὴ φωνή... Ναί, ἐσένα ἤθελα, ἡ γλῶσσα μου ἔκανε λάθος καὶ ἔλεγα Ἐδουάρδα... Μὰ ἄς μὴ μιλοῦμε πιά γι' αὐτήν. Θεέ μου, πόσο σ' ἀγαπῶ, Εὐα! Τὰ χειλάνια σου εἶνε τόσο κόκκινα σήμερο καὶ τὰ ποδαράκια σου εἶνε ὠμορφώτερα ἀπὸ τῆς Ἐδουάρδας . . . γιὰ κύτταξέ τα καὶ σύ!

Σήκωσα λιγάκι τὸ φουστάνι τῆς γιὰ νὰ τῆς δείξω τὰ πόδια τῆς. Μιά ἐκφρασις χαρᾶς, ποῦ δὲν τὴν εἶχα ἰδεῖ ποτὲ ἀπάνω τῆς φώτισε τὸ πρόσωπό τῆς. "Ἐκαμε πὼς τραδιέται, μὰ ὕστερα ἄλλαξε ἰδέα, καὶ ἀγκάλιασε μὲ τὸ ἓνα τῆς χέρι τὸν λαιμό μου.

Καθισμένοι σ' ἓνα θρανίον λέμε χίλια-δυὸ πράγματα.

— Φαντάσου, τῆς εἶπα, πὼς ἡ Ἐδουάρδα δὲν ξέρει ἀκόμα καλὰ-καλὰ νὰ μιλήσῃ· μιλεῖ σὰν τὸ ἀνήξερο παιδί· λέει· «περισσότερο πιὸ εὐτυχής» . . . Τὴν ἀκουσα μὲ τ' αὐτιά μου. Σοῦ φαίνεται ὠμορφο τὸ μέτωπό τῆς; Ἐμένα καθόλου· ἔχει ἓνα μέτωπο σκοτεινιασμένο . . . καὶ δὲν πλένει ποτὲ τὰ χέρια τῆς.

— "Ἀς τὴν ἀφίσωμε ἡσυχῇ· δὲν εἶπαμε νὰ μὴ μιλοῦμε πιά γι' αὐτήν;

— Ἐχεις δίκαιο, τὸ εἶχα ξεχάσει, βουβαίνομαι, καὶ συλλογίζομαι.

— Γιατὶ τὰ μάτια σου εἶνε δακρυσμένα; μ' ἐρώτησε ἡ Εὐα.

— Μ' ἔλα αὐτὰ τὸ μέτωπό τῆς εἶναι ὠμορφο καὶ

τὰ χέρια της εἶνε καθαρὰ. Μιὰ μόνο φορά ἔτυχε κ ἦσαν ἀκάθαρτα, αὐτὸ ἤθελα νὰ εἰπῶ . . .

Κ' ἐξηκολούθησα μ' ἓνα ὕφος νευρικό·

— Τὸ μυαλό μου δὲν ξεκολλάει ἀπὸ σένα, Εὐα... ἄκουσε ὅμως κάτι τι, ποὺ δὲν σοῦ τὸ εἶπα ὡς τώρα· Τὴν πρώτη φορά ποὺ ἡ Ἐδουάρδα εἶδε τὸν Αἰσωπο εἶπε· « Ὁ Αἰσωπος ἦτον ἓνας σοφὸς ἀπὸ τὴν Φρυγία . . . » Δὲν σοῦ φαίνεται γελοῖο αὐτὸ τὸ πρᾶγμα; Θὰ τὸ εἶχε διαδάσει ἐκείνη τὴν ἡμέρα, εἶμαι βέβαιος.

— Ναί . . . κ' ἔπειτα;

— Ἄν δὲν ἀπατώμαι, εἶπε ἀκόμη πὼς ὁ Αἰσωπος εἶχε δάσκαλο τὸν Εἰάνθο . . . χὰ, χὰ, χὰ!

— Ἄ!

— Τί πάει νὰ πῇ αὐτό, νὰ κάθεται νὰ σοῦ διηγῇ-ται πὼς ὁ Εἰάνθος ἦτο δάσκαλος τοῦ Αἰσώπου; . . . Δὲν ἔχεις ὅμως ὀρεξί γιὰ γέλια, εἰδεμὴ θὰ ξεκαρδι-ζόσουν.

Ἐγέλασε προσποιημένα.

— Ναί, ναί. εἶναι ἀστεῖο, δὲν καταλαβαίνω κι' ἐγὼ γιὰτὶ τὸ εἶπε.

Σωπαίνω καὶ σκέπτομαι.

— Δὲν εἶναι καλλίτερον νὰ μείνωμε ἔτσι, χωρὶς νὰ μιλοῦμε; εἶπε ἡ Εὐα, μὲ τὰ μάτια γεμάτα ἀπὸ ἔρωτα, καὶ μοῦ χάιδεψε τὰ μαλλιά μου μὲ τὸ ἓνα τῆς χέρι.

Τὴν σφίγγω δυνατὰ στὸ στήθος μου.

— Ἀγαθὸ πλάσμα! πεθαίνω ἀπὸ ἔρωτα γιὰ σένα . . . σ' ἀγαπῶ καθημέρα περισσότερο, ὅταν φύγω πρέπει ν᾿ ἄρθῃς μαζί μου . . . Θέλεις ν᾿ ἄρθῃς;

— Ναί.

Μόλις τὸ ἀκούω αὐτὸ τὸ «ναί», τὸ μαντεύω πνιγμένο μέσα στὴν πνοή της. Τὸ ἀγκάλιασμά μας γίνε-

ται ἄγριο· μοῦ χαρίζει τὸ σῶμα τῆς λιγοθυμισμένη.

Ὑστερα ἀπὸ μιᾶ ὥρα, φιλῶ τὴν Εὐα καὶ τραβῶ πρὸς τὴν θύρα. Ὁ κ. Μάκ εἶναι στὸ κατῳφλι, ὁ κ. Μάκ ὅλος κι' ὅλος. Κάμνει ἓνα βῆμα ἐμπρὸς καὶ ρίχνει μιὰ ματιὰ στὸ δωμάτιο. «Ἄ» εἶπε, ἀνίκανος νὰ βγάλῃ τσιμουδιά, σκοτισμένος ἀπὸ τὸ ξάφνισμα ποῦ τοῦ ἔτυχε.

— Δὲν περιμένατε βέβαια νὰ μ' εὕρητε ἐδῶ, τοῦ λέω, ἐνῶ τὸν χαιρετῶ.

Ἡ Εὐα εἶχε κερώσει.

Ἀφοῦ ἤλθε στὰ σύγκαλά του ὁ κ. Μάκ, μοῦ ἀποκρίνεται μ' ἓνα μοναδικὸ θράσος.

— Λάθος ἔχετε· ἐσᾶς ἐζητοῦσα ἴσια-ἴσια. Πρέπει νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι ἀπὸ τὴν πρώτη Ἀπριλίου ὥς τὴν 15 Αὐγούστου, εἶναι ἀπαγορευμένη ἡ χρῆσις πυροβόλων ὅπλων, σὲ μιὰ περίμετρο τοῦλάχιστον ἑνὸς ὀγδόου τοῦ μιλλίου, γύρω ἀπ' τὴν ἀπαγορευμένη ζώνη. Σκοτώσατε δυὸ πουλιὰ σήμερα κοντὰ στὸ νησί· σᾶς εἶδαν ἄνθρωποι.

— Σκότωσα δυὸ βουταναριές, εἶπα, αἰσθανόμενος τὸ λάθος μου.

— Δυὸ βουταναριές ἢ δυὸ δὲν ξέρω τί, ἀδιάφορο· καταπατήσατε τὸν νόμο.

— Τὸ ἀναγνωρίζω· δὲν τὸ σκέφθηκα.

— Ἐπρεπε νὰ τὸ σκεφθῆτε.

— Τὸν Μάη ἄδειασα τὸ τουφέκι μου στὸ ἴδιο μέρος, ὅταν πηγαίναμε στὸ μεγάλο νησί . . . Εἶσα-σθε καὶ σεῖς μαζί.

— Ἄλλο ζήτημα αὐτό, εἶπε ὁ κ. Μάκ ξερά-ξερά.

— Νὰ πάρῃ ὁ διάβολος ἐπὶ τέλους! κάμετε ὅ, τι ξέρετε.

— Μάλιστα, ξέρω καλὰ τί θὰ κάμω.

Ἡ Εὐα ἦτον ἔτοιμη. Μόλις βγῆκα ἀπὸ τὸ σπίτι, ἔβαλε τὸ ἄσπρο μαντύλι στὰ μαλλιά της καὶ μ' ἀκούθησε. Τράβηξε κατὰ τὸν μύλο. Ὁ κ. Μὰκ τράβηξε στὸ σπίτι του.

Συλλογιζόμουν τὰ ὅσα ἔγιναν. Τί καλὰ ποὺ ξεγλύστρησε ἀπὸ τὴν δύσκολη θέσι ποὺ εἶχε βρεθῇ ! καὶ τί ἄσχημα ποὺ γυάλιζαν τὰ μάτια του ! Μιὰ τουφεκιά, δυὸ τουφεκιές, κάτω οἱ δυὸ βουταναριές, ἓνα πρόστιμο . . . καὶ ἡ ὑπόθεσις εἶχε ξεκαθαρισθῇ μετὰξὺ μας . . . Ἀπλούστατο πρᾶγμα ! . . .

Χονδρὲς σταλαγματιὲς ἔπεφταν ἀπὸ τὸν οὐρανό. Οἱ κίσσεσ χαμοπετοῦσαν· ὅταν γύρισα στὸ σπίτι μου κ' ἔλυσα τὸν Αἴσωπο, ἄρχισε κ' ἔτρωγε χορτάρι. Ὁ ἄνεμος ἄρχισε νὰ φυσᾷ δυνατά.

ΚΓ'

Ἐνα μίλλι μακρυά, βλέπω ἀποκάτω μου τὴ θάλασσα· κάθομαι ἀπάνω στὸ βουνό, ἀπαγγιασμένος κάτω ἀπὸ ἓνα πεταχτὸν βράχο. Καπνίζω τὴν πίπα μου ἀδιάκοπα· κάθε φορὰ ποὺ τὴν ξανανάβω, ὁ καπνὸς πετάει κάτι στάχτες σὰν κόκκινα σκουλικάκια· ἔτσι σάλεύουν κ' οἱ λογισμοὶ μέσ' στὸ μυαλό μου. Μπροστά μου εἶνε ἓνα σωρὸ ξερόκλαδα, λείψανα κάποιας χαλασμένης φωλιάς.

Θυμοῦμαι τίς παραμικρότερες λεπτομέρειες τῆς ἡμέρας αὐτῆς καὶ τῆς ἀλλοτῆς. Ὡχ ! πὼς κακοπέρασα ! . . .

Νάμαι στὸ βουνό. Ὁ ἀέρας κ' ἡ θάλασσα εἶνε γεμάτοι ἀπὸ μουγκρίσματα, τὸ παράπονο τοῦ ἀνέμου

βουίζει τρομακτικό στ' αὐτιά μου. Ἀνοιχτά στοὶ πέ-
λαγος περνοῦν γρήγορες βάρκες μὲ κάτω μοῦδες
κ' ἔχουν μέσα τοὺς ἀνθρώπινες ψυχές, ποῦ πᾶνε, ὁ
Θεὸς ξέρει ποῦ! Ἡ θάλασσα φουσκώνει καὶ βγάζει
ἀφρούς, λές καὶ κρύβονται στὰ σπλάχνα τῆς λυσσά-
σμενοι κολοσσοί, ποῦ κουνοῦν χέρια καὶ πόδια καὶ
ἀγροικιοῦνται μὲ οὐρλιάσματα . . . Ὅχι! χιλιάδες
δαϊμόνια, μὲ τὰ κεφάλια χωμένα στὶς πλάτες, κάνουν
χάζι νὰ δέρνουν τὰ νερὰ μὲ τίς φτεροῦγές τους, γιὰ
νὰ τὴν κάνουν ν' ἀσπρολογήσῃ ἀπ' τοὺς ἀφρούς.
Κάτω ἐκεῖ σὲ μιὰ ξέρα πετιέται ἓνας Τρίτωνας καὶ
σαλεύει τὴν χαίτη του, κυττάζοντας ἓνα καράδι ποῦ
θαλασσοδέρνεται, κι' ὁ ἄνεμος τὸ σπρώχνει μακριά,
πρὸς τὸν ἔρημον Ὠκεανό . . .

Εἶμαι εὐτυχισμένος στὴ μοναξιά μου, εὐτυχισμέ-
νος ποῦ κανένας δὲν μπορεῖ ν' ἀντικρύσῃ τὰ μάτια
μου· ἀκουμπῶ τίς πλάτες στοὶ βουνό, βέβαιος πὼς
κανένας δὲν μὲ παραφυλάγει. Ἐνα πουλὶ τριγυρίζει
ἀπάνω ἀπ' τὸν βράχο μὲ στριγγές κραζιές. Τὴ στιγ-
μὴν αὐτῇ, ἓνα κομμάτι βράχος ξεκυλάει καὶ κατα-
κυλιέται κατὰ τὴν θάλασσα. Στέχομαι ὦρα πολλή
ἀκίνητος καὶ μιὰ γαλήνη χύνεται στὴν ψυχὴ μου·
τί καλὰ ποῦ εἶμαι ἐδῶ ἀπάνω, μὲς στὴν κρυψυνά
μου, συλλογίζομαι, κ' ἡ βροχὴ λυσσομανάει ὁλοένα.
Κουμπώνω τὸ σακκάκι μου καὶ δοξάζω τὸν Θεό, μέσα
στοὺς ζεστό μου ροῦχο. Καὶ καταχνιάζομαι . . .

Ἦρθε τ' ἀπόγεμα. Πέρνω τὸν δρόμο τῆς καλύδας
μου καὶ βρέχει ἀκόμα. Νὰ κ' ἓνα συναπάντημα, ποῦ
δὲν τὸ περίμενα. Νὰ ἡ Ἐδουάρδα μουσκεμένη ἀπ' τὸ
νεροπόντι, μὰ χαμογελαστὴ ὥς τόσο. — «Ἄ! ἔτσι
λοιπόν!» λέω, μέσα μου, μ' ἓνα ξαφνικὸν θυμό. Γαν-
τζωμένο μὲ τὰ δάχτυλα τὸ τουφέκι μου, τραβῶ τὸν

δρόμο μου, ἐνῷ χαμογελαστή πάντα ἐκείνη τοῦ φωνάζει.

— Καλημέρα !

Πλησιάζω ἀκόμα λίγα βήματα καὶ τῆς λέω·

— Σὰς χαιρετῶ, ὠραία μου κοπέλλα ! Ἐκείνη στέκεται σὰν χαζή ἀπ' τὸ περιγέλιο μου. Ἄλλοι-μονό μου ! μιλοῦσα χωρὶς νὰ ξέρω κ' ἐγὼ τί λέω . . . Κι' αὐτὴ κάνει ἓνα φοβισμένο χαμόγελο.

— Ἔρχεσθε ἀπὸ τὸ βουνό ; Ὅα εἰσαστε μουςκεμένος . . . Ἐχω ἐδῶ ἓνα σαλάκι, τὸ θέλετε ; Ἐμένα δὲν τοῦ χρειάζεται καθόλου . . . Μὰ ἐσεῖς κάνετε πῶς δὲν μὲ γνωρίζετε πιά.

Καὶ κουνεῖ τὸ κεφάλι τῆς μὲ τὰ μάτια χαμηλωμένα.

— Ἐνα σαλάκι ! τῆς λέω σπασμένος στὰ γέλια. Ἐγὼ ἔχω ἓνα σακκάκι, τὸ θέλετε ; Δὲν τοῦ χρειάζεται καθόλου, θὰ τὸ δάνειζα σ' ὅποιον τύχη· πάρτε το λοιπὸν ἐλεύθερα. Ὅα τῶδινά μὲ ὅλη μου τὴν εὐχαρίστησι σὲ καμμιά γυναῖκα κανενὸς ψαρά.

Μ' ἄκουε μὲ τόσῃ προσοχῇ, ποὺ γινότανε ἄσμη-μη, μὲ τὸ στόμα ἀνοιχτό, χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνῃ. Εἶχε βγάλει τὸ σαλάκι τῆς καὶ τὸ κρατοῦσε στὸ χέρι. Ἐδγαλα κ' ἐγὼ γρήγορα-γρήγορα τὸ σακκάκι μου.

— Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, βάλτε τὸ ρουχό σας. Τόσο μ' ἐχθρεύεσθε ; Ἐλᾶτε λοιπόν, βάλτε γρήγορα τὸ σακκάκι σας, πρὶν μουςκέψετε ὥς τὸ κόκκαλο.

Ξανάδαλα τὸ σακκάκι μου.

— Ποῦ πάτε ; ἐρώτησα μὲ σδυσμένη φωνή.

— Πουθενά . . . Δὲν τὸ χωνεύω, αὐτό, νὰ βγά-λετε τὸ σακκάκι σας.

— Τί τὸν κάματε τὸν βαρῶνο σήμερα ; Ὁ κ.

κόμης δὲν ἤμπορεῖ νὰ εἶναι στὴ θάλασσα μ' αὐτὸν τὸν καιρό.

— Γκλάν, ἔχω καὶ τι νὰ σᾶς πῶ.

Τὴν διέκοψα·

— Ἦμπορῶ νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ προσφέρετε τοὺς χαιρετισμούς μου στὸν δοῦκα ;

Μὲ κυττάζει καὶ τὴν κυττάζω. Εἶμαι ἕτοιμος νὰ τῆς κόψω πάλι τὴν ὁμιλία, μόλις κἀνῃ ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα της. Μὰ ἕνας πόνος τῆς σφίγγει τὸ πρόσωπο. Γυρίζω τὰ μάτια μου ἄλλου καὶ τῆς λέω·

— Σᾶς μιλῶ σοδαρά, δεσποινὶς Ἐδουάρδα. Κλείστε τ' αὐτιά σας σ' αὐτὸν τὸν πρίγκηπα. Δὲν εἶναι ὁ ἄνδρας ποὺ σᾶς πρέπει. Σᾶς ἐγγυῶμαι πὼς ἀπὸ μέσα του τὸ συλλογίζεται, ἂν πρέπη νὰ καταδεχθῇ νὰ σᾶς πάρῃ γυναῖκα. Δὲν εἶναι γιὰ σᾶς, σᾶς τὸ λέω.

— Ἄς τ' ἀφίσωμε αὐτά, Γκλάν. Ἐγὼ σᾶς εἶχα ὁλοένα στὸν νοῦ μου . . . Ἐσεῖς ὅμως θὰ βγάζατε τὸ σακκάκι σας καὶ θὰ γινόσαστε μουσικίδι γιὰ τὴν ἀγάπη μιᾶς ἄλλης, ἐνῶ ἐγὼ ἐρχόμουν γιὰ σᾶς.

Ἐκούνησα τίς πλάτες.

— Ἀφήστε με νὰ σᾶς προτείνω ἐγὼ ἕνα γαμβρό, τὸν γιατρό. Ὅσο γι' αὐτὸν δὲν ἔχετε τίποτε νὰ μοῦ πῆτε. Εἶναι ἕνας ἄνθρωπος στὴν ἀκμὴ τῆς ἡλικίας του καὶ γερὸ μυαλό. Γιὰ συλλογισθῆτέ το.

— Ἀκοῦστέ με μιὰ στιγμὴ.

— Τὸ σκυλί μου, ὁ Αἴσωπος, μὲ περιμένει στὸ καλύδι.

Ἐδῆλα τὸ κασκέτο μου καὶ ξαναεἶπα ἀκόμα μιὰ φορά.

— Σᾶς χαιρετῶ, ὦραία μου κοπέλλα.

Καθὼς μὲ εἶδε ν' ἀπομακρύνωμαι, ἔδαλε μιὰ φωνή·

— Μὴ μοῦ σχίζῃς τὴν καρδιά μου ! Ἐγὼ ἦρθα γιὰ σένα, σὲ γύρευα παντοῦ καὶ ὅταν σὲ εἶδα μπροστά μου, σὲ δέχθηκα μὲ τὸ πιὸ γλυκὸ χαμόγελο. Χθὲς κόντεφα νὰ χάσω τὸ μυαλό μου, ἀπ' τὴ συλλογὴ μου . . . τὸ κεφάλι μου γύριζε. Σήμερα ἤμουν στὴν σάλα· κάποιος ἐμπῆκε· χωρὶς νὰ σηκώσω τὰ μάτια μου, κατάλαβα ποῖος ἦτον. «—Ἐχθὲς τράδηξα κουπὶ ὡς μισὸ μίλλι», μοῦ εἶπε. Δὲν κουρασθήκατε; τὸν ἐρώτησα. — «Ναί, κουράσθηκα πολὺ, τὰ χέρια μου ἔδγαλαν φουσκάλες» ἐπρόσθεσε μελαγχολικά. Ἐγὼ συλλογιζόμουν· Λυπάται γιὰ τίς φουσκάλες ποῦδγαλε ! . . . Ὑστερ' ἀπὸ μιὰ στιγμὴ μοῦ λέει. «—Ἐχθὲς τὴν νύκτα ἄκουσα φωνὲς κάτω ἀπὸ τὰ παράθυρά μου. Ἡ ἐπιστάτριά σας γλυκοκουδέντιαζε μ' ἕναν ὑπάλληλό σας». Ναὶ· θὰ παρθοῦνε. — Μὰ ἦταν δύο ὥρες νύχτα. — Τί μ' αὐτό ! ἡ νύχτα εἶναι δική τους». Διώρθωσε τὰ χρυσὰ ματογυάλια του στὴ μύτη του καὶ ξαναεἶπε· — Ἐν τούτοις δὲν σὰς φαίνεται πὼς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα κάνει κακὴ ἐντύπωση, τέτοια ὥρα νύχτα;» Ἐγὼ δὲν τὸν ἐκύτταξα καθόλου. Δέκα λεπτὰ πέρασαν ἔτσι. «—Νὰ σὰς ρίξω ἕνα σάλι στὶς πλάτες; μ' ἐρώτησε—Ὁχι, εὐχαριστῶ ! — Ἀχ, ἂν ἤμποροῦσα τοῦλάχιστον νὰ φτάσω τὸ χεράκι σας ! . . .» Ἐμένα ὁ νοῦς μου ἔτρεχε ἄλλοῦ, δὲν τοῦ ἀποκρίθηκα. Μοῦδαλε ἀπάνω στὰ γόνατά μου ἕνα κουτάκι· τὸ ἀνοίξα· ἦταν μέσα μιὰ καρφίτσα, μ' ἕνα στέμμα ἀπάνω, στολισμένο μὲ δέκα πετράδια . . . Γκλάν, νὰ τὴν ἡ καρφίτσα θέλεις νὰ τὴν ἰδῃς; Τὴν ἐπάτησα μὲ τὰ πόδια μου, εἶναι τσακισμένη . . . «—Τί νὰ τὴν κάμω αὐτὴν τὴν καρφίτσα; τὸν ἐρώτησα.—Νὰ τὴν φορέσετε». Τοῦ ἐπέστρεψα τὸ κόσμημα καὶ τοῦ εἶπα· «Ἀφήστε με ἡσυχῇ» ὁ νοῦς μου

τρέχει σ' έναν άλλον αὐτὴ τῇ στιγμῇ. «—Ποιὸν ἄλλον;» — «Έναν κυνηγό! Ἐκεῖνος μοῦδωκε γιὰ ἐνθόμῃσι μονάχα δυὸ χαριτωμένα φτερά . . . Πάρτε πίσω τὸ δῶρο σας! . . .» Δὲν ἠθέλησε νὰ τὸ πάρῃ πίσω. Τότε μονάχα γύρισα καὶ τὸν ἐκύτταξα, τὰ μάτια του ἔσφαζαν. «—Δὲν θὰ τὴν πάρω πίσω αὐτὴν τὴν καρφίτσα, εἶπε, κάμετέ τὴν ὅ,τι θέλετε, τσακίστε τὴν!..» Σηκώθηκα ἀμέσως ἀπάνω καὶ τὴν ἐπάτησα μὲ τὸ τακοῦνι μου . . . Σήμερα τὸ πρῶτ' ἔγειναν ὅλ' αὐτά. Τέσσαρες ὥρες περίμενα· ἐπὶ τέλους μετὰ τὸ φαγὶ βγήκα ἔξω. Τὸν εὗρήκα στὸν δρόμο μου — «Ποῦ πᾶτε; μ' ἐρώτησε — Πᾶω ναῦρῶ τὸν Γκλάν καὶ νὰ τὸν παρακαλέσω νὰ μὴ μὲ ξεχάνῃ . . .» Ἀπὸ τὴν μιὰ τὸ μεσημέρι σὲ περιμένω ἐδῶ. Ἀκουμπισμένη σ' ἓνα δένδρον, σὲ εἶδα ποὺ ἐρχόσουν, ἔμοιαζες σὰν θεός. Τὸ ἀνάστημά σου, τὰ γένια σου, οἱ πλάτες σου, ὅ,τι εἶναι δικό σου γεμίζει τὴν καρδιά μου ἀπὸ ἔρωτα . . . Μὰ ἐσὺ κάθεσαι στὰ καρφιά, θέλεις νὰ φύγῃς, ἄλλο δὲν συλλογίζεσαι παρὰ πῶς νὰ φύγῃς... δὲν σὲ μέλλει γιὰ μένα, οὔτε γυρίζεις νὰ μὲ ἰδῇς . . .

Εἶχα σταθῇ καὶ τὴν ἄκουα. Ὅταν τελείωσε ἕκασμα λίγα βήματα. Εἶχα βασανισθῇ πολὺ κι' ἡ καρδιά μου εἶχε γίνει πέτρα· τὴν ἐκύτταξα μ' ἓνα χαμόγελο καὶ ξαναστάθηκα.

— Κάτι εἶχατε νὰ μοῦ πῆτε νομίζω;

Αὐτὴ ἡ εἰρωνεία τὴν ἔδγαλε ἀπ' τὴν ὑπομονὴ της.

— Κάτι εἶχα νὰ σᾶς πῶ; Μάλιστα, μὰ σᾶς τὸ εἶπα αὐτὸ ποὺ εἶχα... λοιπὸν δὲν ἀκούσατε τίποτε; Ὅχι, δὲν ἔχω πιά τίποτε νὰ σᾶς πῶ.

Ἡ φωνὴ της ἔτρεμε, μὰ δὲν μὲ συγκίνησε καθόλου.

ΚΔ'

Τὸ ἄλλο πρωτὶ ἡ Ἐδουάρδα ἦτο μπροστὰ στὸ σπιτάκι μου, τὴν ὥρα ποὺ βγῆκα ἔξω.

Τὴν νύχτα εἶχα σκεφθῇ καλὰ καὶ πῆρα τὴν ἀπόφασί μου. . . Γιατὶ ν' ἀφίνω ἀκόμα τὸν ἑαυτό μου στὰ νύχια αὐτοῦ τοῦ παράξενου κοριτσιοῦ, ἐνὸς κοριτσιοῦ χωρὶς ἀνατροφή, ποὺ μεγάλωσε ἀνάμεσα στοὺς ψαράδες ; Ἀρκετὰ δὲν μοῦ ξέσχιζε τὴν καρδιά μου ; Φτάνει πιά ! . . . Τὸ κάτω τῆς γραφῆς, συλλογίσθηκα, ἡ ἀδιαφορία καὶ ἡ εἰρωνεΐα μου τῆς ἔδωκαν νὰ καταλάβῃ ἴσως ἀρκετὰ. "Ω ! τί ἔξοχα ποὺ τὴν κοροῖδεψα χθές ! Ἀφοῦ μοῦ μίλησε τόσην ὥρα, ἐγὼ τῆς ἐρώτησα ἤσουχα—ἤσουχα.

— Δὲν εἵχατε, νομίζω, κάτι τι νὰ μοῦ πῆτε ;

. . . Στεκότανε κοντὰ στὴ σταχτιά πέτρα καὶ φαινότανε πολὺ ἐρεθισμένη. Πρῶτα ἔκαμε νὰ χυθῇ ἀπάνω μου, μὲ τεντωμένα τὰ χέρια. Σταμάτησε ὁμως καὶ ἔπλεξε τὸ ἓνα τῆς χέρι μὲ τ' ἄλλο· τὴν ἐχαιρέτισα.

— Γκλάν, ἄρχισε, ἓνα πράγμα μόνο ἔχω νὰ σοῦ πῶ σήμερα.

Στάθηκα ἀκίνητος.

— Ἐμαθα πὼς ἦσουν στοῦ σιδηρουργοῦ τὴν ἄλλη βραδεΐά. Ἡ Εὐα ἦτο μόνη τῆς.

Ἐσφυσίσθηκα.

— Ποιὸς σὰς τῶπε ;

— Μὴ νομίσης πὼς ἔβαλα κατασκόπους νὰ τὸ μάθω. Ὁ πατέρας μου μοῦ τὸ διηγήθηκε χθές ! Τὴν ὥρα ποὺ γύριζα μουσκεμένη ἀπ' τὴ βροχή, μοῦ λέει·

«-- Ἐπρόσβαλες τὸν βαρῶνο σήμερα. — Δὲν τὸν ἐπρόσβαλα καθόλου, τοῦ εἶπα. — Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι ; — Πῆγα νὰ ἰδῶ τὸν Γκλάν . . . » Τότε μοῦ τῶπε ὁ πατέρας μου.

Ἐπνιξα τὴν λύπη μου καὶ εἶπα·

— Ἡ Εὐα ἔχει ἔλθει ἐδῶ.

— Ἐχει ἔλθει ἐδῶ ; Στὸ καλύδι ;

— Πολλὲς φορές. Τὴν ἔβαλα μέσα καὶ τὰ εἶπαμε.

— Ἐδῶ !

Σιωπή. Ἐγὼ συλλογιζόμουν. «Θάρρος τώρα !» καὶ ξαναεἶπα.

— Ἀφοῦ ἔχετε τὴν καλοσύνη ν' ἀνακατεύεσθε στὰς ὑποθέσεις μου, θὰ κάμω κ' ἐγὼ τὸ ἴδιο γιὰ σᾶς. Χθὲς σᾶς ἐπρότεινα τὸν γιατρό. Τὸ σκεφθήκατε καλὰ ; Τὸν πρίγκηπα βγάλτε τὸν ἀπὸ τὸν νοῦ σας.

Τὰ μάτια τῆς ἄστραψαν.

— Νὰ μάθετε λοιπὸν πῶς ὁ βαρῶνος εἶναι καλλίτερός σας. Ἐχει καλοὺς τρόπους, δὲν σπάζει τὰ ποτήρια, δὲν τὰ βάζει μὲ τίς γόδες μου. Ξέρει καὶ φέρνεται, ἐνῷ ἐσεῖς γίνεσθε γελοῖος, μὲ κάνετε καὶ ντρέπομαι γιὰ λογαριασμό σας, τὸ καταλαβαίνετε... Εἰσθε ἀνυπόφορος.

Τὰ λόγια τῆς μὲ πλήγωσαν βαθειά. Χαμήλωσα τὸ κεφάλι.

— Ἐχετε δίκαιο, τὰ χάνω μπροστὰ στὸν κόσμον. Νὰ μὲ συμπαθᾶτε. Ἐγὼ περνῶ τὴ ζωὴ μου στὸ δάσος, μ' ἀρέσει, καὶ εἶμαι εὐτυχὴς μέσα ἐδῶ. Ἐδῶ οἱ κακοὶ μου τρόποι δὲν πειράζουν κανένα. Ὅταν ἀφίνω τὴ μοναξιά μου εἶμαι ὑποχρεωμένος ὁλοένα νὰ προσέχω τί λέω καὶ τί κάνω . . . Εἶνε δυὸ χρόνια τώρα ποῦ δὲν ἔχω ζήσει μὲ τοὺς ὁμοίους μου.

— Ἀπὸ σᾶς μπορεῖ νὰ περιμένῃ κανεὶς ὅλες τίς

ἀναποδιές. Ἐπὶ τέλους ἀποκάνει κανεὶς νὰ σᾶς νταν-
τεύῃ σὰν τὸ μικρὸ παιδί.

Μὲ τί σκληρὸν τόνο ποὺ ἔλεγε αὐτὰ τὰ λόγια !
Ἵπέφερα φρικτά, νόμιζα πὼς δὲν βαστοῦσα πιά στὰ
πόδια μου ἀπὸ τὴν ὀρμὴ τῆς ἐπιθέσεως. Ἡ Ἐδου-
άρδα ὅμως δὲν εἶχε τελειώσει ἀκόμα.

— Μπορεῖτε ν' ἀναθέσετε τώρα στὴν Εὐα νὰ σᾶς
νταντεύῃ . . . Κρίμα μόνο ποὺ εἶναι παντρεμένη !

— Εἶπατε πὼς εἶναι παντρεμένη ἡ Εὐα ;

— Μάλιστα, παντρεμένη.

— Μὲ ποιόν ;

— Θὰ τὸ ξέρετε, δὲν γίνεται. Εἶναι παντρεμένη
μὲ τὸν σιδηρουργό.

— Δὲν εἶναι κόρη τοῦ σιδηρουργοῦ ;

— Ὅχι, εἶναι γυναϊκᾶ του. Νομίζετε πὼς λέω
ψέματα.

Ἡ ἐκπληξίς μου ἦτον μεγάλη. Ἐλεγα καὶ ξανά-
λεγα μέσα μου.

— Ἡ Εὐα παντρεμένη . . .

— Πετύχατε πολὺ στὴν ἐκλογὴ σας, ἐξηκολού-
θησε ἡ Ἐδουάρδα.

Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶχε τέλος. Ἀρχισα νὰ τρέμω
ἀπ' τὸν θυμὸ μου καὶ τῆς εἶπα μὲ ὄλα μου τὰ δυ-
νατά.

— Ἀκολουθήστε τὴν συμβουλὴ μου, πάρτε τὸν
γιατρό. Ὁ πρίγκηπας εἶναι ἕνας γέρο-κουτεντές.

Παρασυρόμενος ἀπὸ τὸ θυμὸ μου, ἔβαζα χρόνια
στὴν ἡλικία τοῦ βαρῶνου· ἐπέμενα πὼς εἶναι φαλα-
κρός, μισόστραβος, ἕνα φουσκωμένο ἀσκὶ ποὺ φοροῦ-
σε στέμματα στὰ κουμπιά τοῦ πουκαμίσου του.

— Ἀρκετὰ τὸν ἐγνώρισα, δὲν ἔχω ὄρεξι νὰ τὸν

γνωρίσω περισσότερο. Δέν δίνω ένα μονόλεπτο γι' αὐτόν, έναν τιποτένιο ἐκεῖ, έναν τενεκέ.

— Ἐξ ἐναντίας εἶναι πολὺ σπουδαῖος, εἶπα μὲ κομμένη φωνή. Δέν εἶναι ὅ,τι νομίζεις τοῦ λόγου σου, βουνίσια ἄνθρωπε. Περίμενε λιγάκι καὶ θὰ τὸν παρακαλέσω ἐγὼ νὰ σοῦ μιλήσῃ. Δέν πιστεύεις πῶς τὸν ἀγαπῶ, ἔ; Ἔχεις λάθος καὶ θὰ τὸ ἰδῇς. Θὰ τὸν πάρω μάλιστα. Μέρα καὶ νύχτα αὐτόν θὰ συλλογίζωμαι. Θυμήσου το καλά, αὐτὸ ποὺ σοῦ λέω· τὸν ἀγαπῶ. Φέρε τὴν ἐδῶ τὴν Εὐα, ναί, φέρε τὴν ἐδῶ. Δέν μὲ μέλει καθόλου . . . Κι' ἄς φεύγω μιὰ ὥρα ἀρχίτερα. . . .

Προχώρησε λιγάκι στὸ μονοπάτι, μὲ μικρὰ καὶ βιαστικά βήματα. Ἐπειτα γύρισε πίσω, φρικτὰ χλωμὴ καὶ φώναξε δυνατὰ·

— Καὶ νὰ μὴ σὲ ξαναἰδοῦν τὰ μάτια μου.

ΚΕ'

Τὰ φύλλα ἀρχίσανε νὰ κιτρινίζουν, οἱ πατατιές ἦσαν ἀνθισμένες. Τὸ κυνήγι ξανάρχισε, χτυποῦσα ἀγριόκοττες καὶ λαγούς· μιὰ ἡμέρα σκότωσα ἕνα αἰτό. Ὁ οὐρανὸς ἦτο καθαρός, ἥσυχος, οἱ νύχτες δροσερὲς καὶ τὸ δάσος καὶ τὰ χωράφια ἀνέδιδαν καθαρώτατους ἤχους. Ὅλη ἡ πλάσις σὰ συλλογισμένη, ραθειά, εἰρηνικὴ καὶ μεγάλη.

— Δέν ξέρω τί ἀπόγινε μὲ τὸν κ. Μὰν γιὰ τίς δυὸ βουταναριές, ποὺ σκότωσα, εἶπα στὸ γιατρό.

— Νὰ χρωστᾶτε χάρι στὴν Ἐδουάρδα. Αὐτὴ τὸν ἐμπόδισε νὰ βάλλῃ μπροστὰ τὴν ὑπόθεσι.

— Δὲν θὰ τὴν εὐχαριστήσω γι' αὐτό.

Οἱ τελευταῖες ἡμέρες τοῦ καλοκαιριοῦ. Τὰ μονοπάτια ἔρπουν σὰν ταινίαι ἀνάμεσα στὸ δάσος, γεμάτο κιτρινάδες, καθεμέρα ἓνα ἀστέρι καινούργιο ἀνάβει στὸν οὐρανό, τὸ φεγγάρι θαμποφαίνεται παρόμοιο μὲ σκιά μαλαματένια, βουτηγμένη στὸ ἀσῆμι.

— Κολάσθηκες, Εὐα, εἶσαι παντρεμένη !

— Δὲν τὸ ἤξερες ;

— Ὅχι, δὲν τὸ ἤξερα.

Μοῦσφιξε τὸ χέρι χωρὶς νὰ πῇ λέξι.

— Κολάσθηκες, βρὲ παιδί. Τί θὰ κάμωμε τώρα ;

— Ὅ,τι θέλεις. Δὲν θὰ φύγῃς ἀκόμη. Θὰ εἶμαι εὐτυχοισμένη μαζί σου, ὅσο βρίσκεσαι ἐδῶ.

— Ὅχι, Εὐα.

— Ναί, ὅσο βρίσκεσαι ἐδῶ !

— Ὅχι, ποτὲ πιά . . . πῆγαινε Εὐα.

Νύχτες καὶ ἡμέρες περνοῦν. Τρεῖς ἡμέρες πέρασαν, ποὺ εἶπαμε αὐτὰ τὰ λόγια. Ἡ Εὐα περνάει ἀπ' τὸν μεγάλο δρόμο, φορτωμένη. Πόσα φορτώματα κουδάλησε ὡς τώρα αὐτὸ τὸ κορίτσι ἀπ' τὸ δάσος, ὅλο τὸ καλοκαίρι !

— Ἄφησε κάτω τὸ φόρτωμά σου καὶ ἄφησέ με νὰ ἰδῶ, ἂν εἶναι πάντα γαλανὰ τὰ μάτια σου.

Τὰ μάτια τῆς ἦσαν κόκκινα.

— Εὐα, χαμογέλασέ μου λιγάκι ! Δὲν ἔμπορῶ πιά νὰ κρατηθῶ, εἶμαι δικός σου, δικός σου . . .

Βράδειασε. Ἡ Εὐα τραγουδεῖ, ἀκούω τὴ φωνή τῆς καὶ τὸ αἶμά μου καίει.

— Τραγουδεῖς, Εὐα, ἀπόψε.

— Ναί, εἶμαι εὐχαριστημένη.

Καθὼς εἶναι κοντότερη ἀπὸ μένα, πηδάει ν' ἀγκυλιάσῃ τὸν λαιμό μου.

— Εὖα, τσουγκράνισες τὰ χέρια σου.

— Δὲν πειράζει.

Τὸ πρόσωπό της ἀστράφτει.

— Εὖα, ἔχεις μιλήσει μὲ τὸν κ. Μάκ;

— Μιὰ φορὰ μονάχα.

— Τί σοῦ εἶπε; Καὶ σὺ τί τοῦ εἶπες;

— Εἶναι πολὺ σκληρὸς σ' ἐμᾶς, βάζει τὸν ἄνδρα μου καὶ δουλεύει ἡμέρα καὶ νύχτα στὸν μῶλο. Κ' ἐμένα μοῦ δίνει ἓνα σωρὸ δουλιές. Δὲν μὲ πρόσταξε τάχα νὰ κάνω κ' ἐγὼ ἀντρεΐκιες δουλιές;

— Γιατί τὸ κάνει αὐτό;

Ἡ Εὖα χαμήλωσε τὰ μάτια.

— Γιατί;

— Γιατί σ' ἀγαπῶ.

— Μὰ πῶς τὸ ξέρει;

— Τοῦ τὸ εἶπα ἐγώ.

Μεῖναμε σιωπηλοὶ μιὰ στιγμή, ὕστερα τῆς εἶπα ἐγώ·

— Ἐλπίζω στὸν Θεό, πῶς δὲν θὰ σὲ κακομεταχειρίσθηκε.

— Ὡχ δὲν μὲ πειράζει αὐτό, δὲν μὲ πειράζει καθόλου.

Ἡ φωνή της ἀντηχεῖ στὸ δάσος, σὰν τρεμουλιαστὸ τραγουδάκι.

Ἡμέρα μὲ τὴν ἡμέρα τὰ φύλλα ὅλο καὶ κιτρινίζουν, τὸ φθινόπωρο πλησιάζει, τ' ἀστέρια πληθαίνουν στὸ στερέωμα, τὸ φεγγάρι μοιάζει μὲ ἀσημένια σκιά, βουτηγμένη στὸ χρυσάφι. Δὲν ἄρχισε τὸ κρύο ἀκόμα, μονάχα μιὰ δροσερὴ σιγαλιὰ ἀπλώνεται ὁλόγυρα. Οἱ λόγγοι ζωντανεύουν· λὲς καὶ κάθε δένδρo στέκει καὶ συλλογίζεται. Τὰ χαμόδενδρα γεμάτα καρπούς.

Ἦρθαν οἱ εἰκοσιτρεῖς τοῦ Αὐγούστου καὶ τρεῖς
νύχτες δοκιμασίας ἀρχίζουσιν.

ΚΣΤ'

Πρώτη νύχτα δοκιμασίας.

Ὁ ἥλιος βασιλεύει στὰς ἐννέα. Ἐνα θαμπὸ σκο-
τάδι ἀπλώνεται στὴ γῆ· ποῦ καὶ ποῦ κανένα ἀστέρι
στον οὐρανὸ ὑπερ' ἀπὸ δυὸ ὥρες κάποιο ἀντιφέγ-
γισμα τοῦ φεγγαριοῦ ξεχωρίζει. Πηγαίνω στὸ δάσος
μὲ τὸ σκυλί μου, ἀνάδω μιὰ φωτιά ἀπὸ ξενόκλαδα
κ' ἡ φλόγα τῆς λάμπει ἀνάμεσα στοὺς κορμούς τῶν
ἐλάτων. Παγωνιά δὲν ἔχει.

Ἡ πρώτη νύχτα τῆς δοκιμασίας, λέω μέσα μου.

Μιὰ τρελλὴ χαρὰ μὲ ταράζει, νὰ βρίσκωμαι τέ-
τοιαν ὥρα σὲ τέτοιο τόπο.

Ἀνθρώποι, ζῶα, πουλιά, πίνω στὴν ὑγειὰ τῆς
νύχτας, μέσα στὴ μοναξιά τοῦ λόγγου, πίνω στὴν
ὑγειὰ τῆς σκοτεινιάς, στὴν ὑγειὰ τοῦ μουρμουρητοῦ
τῶν Θεῶν κάτω ἀπ' τὰ δένδρα, στὴν ὑγειὰ τῆς ἀφρα-
στης καὶ ἀπλῆς ἀρμονίας, τῆς σιωπῆς, στὴν ὑγειὰ
τῶν πρασίνων φύλλων ! Ἀδειάζω τὸ ποτηρί μου γιὰ
κάθε σημάδι ζωῆς, γιὰ τὸ ρουθοῦνι τοῦ ζώου, ποῦ
τ' ἀκούω νὰ ρουθουνίζῃ μέσα στὰ χόρτα, γιὰ τὸ σκυλί
ποῦ μυρίζεται τὸ χῶμα ! Ἀδειάζω τρελλὰ τὸ ποτηρί
μου γιὰ τὴν ἀγριόγατα, ποῦ κάθεται πλαγιασμένη
μὲ τὴν κοιλιά καὶ φερμάρει τὸ σπουργιτάκι, ἔτοιμο
νὰ φτερουγίσῃ στὴ σκιά, ζητώντας τὴν τροφή του.
Ἄς πιοῦμε, ἄς πιοῦμε, γιὰ τὴν σπλαχνικὴν εἰρήνην,
ποῦ πλανᾶται στὴν πλάσι, ἄς πιοῦμε γιὰ τ' ἄστρα
καὶ τὸ φεγγάρι ! . . .

Σηκώνομαι καὶ τεντώνω τ' αὐτιά μου. Κανέναν δὲν μ' ἀκούσε. Ξανακάθομαι πάλι.

Σπολλάτη, ἀπ' τῆς καρδιάς τὰ βάρη, νυχτιά μου μοναχική, βουνά μου ἑσείς καὶ σὺ ὁ σάλαγος τοῦ πελάγου ποῦ ἀντιδουῖς στή ψυχή μου, σπολλάτη! Σπολλάτη, ὦ ζωή, ποῦ μοῦ δόθηκες, πνοή μου ἐσύ χάρι τοῦ Θεοῦ ποῦ μ' ἄφησες νὰ ζήσω αὐτὴ τὴ νύχτα! Ἄφιγκραστοῦτε· σ' ἀνατολὴ καὶ δύσι, πανταχοῦ παρὼν ὁ αἰώνιος Θεός. Αὐτὸ τὸ μουρμούρισμα τῆς σιγαλιάς μοῦ φαίνεται σὰν τὸ κόχλασμα τοῦ αἵματος τῆς παγκοσμίου Πλάσεως, εἶναι ὁ Θεὸς ποῦ ἀνύφανε τὸ ὑφάδι τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς μου. Στὴ φλόγα τῆς φωτιᾶς μου διακρίνω μιὰ κλωστή ἀράχνης· ἀκούω μιὰ βάρκα ποῦ μπαίνει στὸ λιμάνι, καὶ δέρνει τὰ νερὰ μὲ τὰ κουπιά τῆς· ἓνα βόρειο σέλας γλυστρᾷ στὸν οὐρανὸ κατὰ τὸν βορρᾶ. Ὡ! τ' ὀρρίζομαι στὴν ἀθάνατη ψυχὴ μου, δοξάζω τὸν Θεὸ ποῦ βρίσκομαι ἐδῶ πέρα.

Μεγάλῃ σιωπῇ. Μιὰ κουκουνάρα πέφτει στὸ χῶμα. Λέω ἀπὸ μέσα μου· μιὰ κουκουνάρα ἔπεσε. Τὸ φεγγάρι ψηλώνει στὸν οὐρανό· οἱ φλόγες τῆς φωτιᾶς μου τρεμοσβύνουν τριγύρω στὰ μισοκαμένα ξερόκλαδα, ἔτοιμες νὰ σβυστοῦνε. Ἀργά, τὴν νύχτα, γυρίζω στὸ σπιτάκι μου.

Δευτέρα νύχτα δοκιμασίας.

Ἡ ἴδια σιγαλιά, ἡ ἴδια γλυκεῖα ἀτμοσφαῖρα. Ἡ ψυχὴ μου εἶναι συλλογισμένη. Μηχανικῶς διευθύνω καὶ πρὸς ἓνα δένδρον, κατεβάζω τὸν σκοῦφο μου στὸ μέτωπό μου κι' ἀκουμπῶ στὸ δένδρον ἀπάνω μὲ τὰ χέρια δεμένα πίσω ἀπὸ τὸν λαιμό. Πέφτω σὲ βαθεῖς συλλογισμούς· ἡ λάμψις τῆς φωτιᾶς μου μοῦ καίει τὰ μάτια, καὶ οὔτε τὰ προσέχω κἄν. Πολλὴν ὥρα

κάθομαι ἔτσι μὲ τὸ βλέμμα ἀκίνητο· ἐπὶ τέλους μοῦ κδδονται τὰ γόνατα ἀπὸ τὴν κούρασι. Μουδιασμένος κάθομαι καὶ μιῶ μὲ τὸν ἑαυτό μου. Γιατὶ τάχα καθόμουν καὶ κῦτταζα τὴν φωτιά, τόσην ὥρα, χωρὶς νὰ κουνήσω ἀπὸ τὴν θέσι μου;

Ὁ Αἴσωπος τεντώνει τ' αὐτιά του, ἀκούει περπατησιές. "Ερχεται ἡ Εὐα.

— Εἶμαι συλλογισμένος καὶ μελαγχολικὸς αὐτὸ τὸ βράδυ, τῆς λέω.

Ἐκεῖνη δὲν μοῦ ἀποκρίνεται ἔτσι ἀπὸ συμπάθεια. Ξαγζλέω.

— Τρία πράγματα ἀγαπῶ. Ἐνα ὄνειρο ἀγάπης παλαιό, ἐσένα καὶ αὐτὴν ἐδῶ τὴν γωνίτσα τῆς γῆς.

— Καὶ ποῖὸ ἀγαπᾷς περισσότερο ἀπ' ὅλα;

— Τ' ὄνειρο.

Ὁ Αἴσωπος, ποὺ γνόρισε τὴν Εὐα, γέρνει τὸ κεφάλι καὶ τὴν κυττάζει μὲ τὸ πλάγι.

Ἐγὼ τῆς λέγω μέσ' ἀπὸ τὰ δόντια μου.

— Σήμερα ἀπήντησα μιὰ κοπέλλα στὸ χέρι τοῦ ἀγαπητικοῦ της. Μ' ἔδειξε μὲ μιὰ ματιὰ στὸν σύντροφό της καὶ κρατοῦσε τὰ γέλια της, ὅταν πέρασα κοντὰ τους.

— Γιατὶ πράγμα γελοῦσε;

— Δὲν ἤξεύρω... ἴσως γιὰ μένα. Γιατὶ μ' ἐρωτᾷς;

— Τὴν ἐγνώριζες;

— Ναί, τὴν ἐχαιρέτησα.

— Κ' ἐκεῖνη σ' ἐγνώριζε ἐσένα;

— "Οχι... Μὰ γιατί μ' ἐρωτᾷς ὁλοένα; "Αδίκῃ μ' ἐρωτᾷς. Δὲν θὰ σοῦ πῶ τ' ὄνομά της.

Σωπάσαμε κ' οἱ δύο. Σὲ λίγο τῆς λέγω σιγά.

— Γιατὶ γελοῦσε μ' ἐρωτᾷς; Εἶναι μιὰ φιλάρεσκη!

Μὰ γιατί γελοῦσε ; Μὰ τὸν Χριστὸ δὲν τῆς ἔκαμα τίποτε, γιὰ νὰ γελά μ' ἐμένα.

— Δὲν ἔκαμε καλὰ νὰ γελάσῃ μαζί σου.

— Ὅχι, δὲν βλέπω τίποτε κακό. Μὴ τὴν κατηγορεῖς. Δὲν ἔκαμε τίποτε κακό, εἶχε δίκαιο ποὺ γέλασε μ' ἐμένα. Σώπα ἐπὶ τέλους, ποὺ νὰ πάρῃ ὁ διάβολος ! ἀφινέ με ἥσυχον, ἀκοῦς ;

Τὰ εἶπα μὲ ὅλα μου τὰ δυνατὰ τὰ λόγια αὐτά. Ἡ Εὐα τρομαγμένη δὲν μ' ἐρωτᾷ πιά. Ἐγὼ πάλι μετανοιῶνω γιὰ τὰ σκληρὰ μου λόγια, πέφτω στὰ πόδια τῆς καὶ τὴν παρακαλῶ.

— Γύρισε στὸ σπίτι σου, Εὐα. Ἐσένα ἀγαπῶ περισσότερο ἀπὸ ὅλες, πῶς ἤμπορῶ ν' ἀγαπῶ ἕνα ὄνειρο ; Χωράτευα, ἐσένα μονάχα ἀγαπῶ. Γύρισε ὅμως στὸ σπίτι σου, αὔριο θὰ σὲ ξαναῖδῶ. Εἶμαι δικός σου, ξέρε το, μὴν τὸ ξεχνᾷς ! Καληνύχτα.

Ἡ Εὐα γυρίζει στὸ σπίτι τῆς.

Τρίτη νύχτα δοκιμασίας, μιὰ νύχτα ὑπερτάτης ἀγωνίας. Νὰ εἶχε κάνει παγωνιά τοῦλάχιστον ! Μὰ ποῦ παγωνιά ! ὁ ἥλιος καθὼς ἔδασίλειφε, ἄφησε πίσω του μιὰ κουφόδρασι, ποὺ θαρρεῖ κανεὶς πῶς βρίσκεται μέσα σὲ χλιαρὸ τέλμα. Ἀναψα τὴ φωτιά μου μὲ τὰ ξερόκλαδα.

— Εὐα, ἀκουσέ με. Νοιώθει κανένας κάποτε μιὰ εὐχαρίστησι νὰ τὸν σέρνουν ἀπὸ τὴ μύτη. Τὸ φυσικὸ τοῦ ἀνθρώπου ἔχει κάτι τέτοιες παραξενιές. Ἀφίνει κανένας καὶ τὸν σέρνουν δεξιὰ καὶ ἀριστερά, κι' ἂν τὸν ἐρωτήσῃς τί ἔπαθε, σοῦ λέει, τρελλαμένος ἀπ' τὴν χαρὰ του. « Μὲ σέρνουν ἀπ' τὴ μύτη ! » Βρίσκεται κάποιος καὶ τοῦ λέει νὰ τὸν γλυτώσῃ καὶ αὐτὸς δὲν θέλει οὔτε νὰ τ' ἀκούσῃ, Στὸ τέλος τὸν ἐρωτᾷ. « Μὰ ὑποφέρεται αὐτὸ νὰ σὲ κάνουν ἔτσι ; » Καὶ αὐτὸς σοῦ

λέει. «Ναί, υποφέρεται καὶ πολύ, γιατί λατρεύω τὸ χέρι, ποὺ μὲ σέρνει . . .» Εὖα, ξέρεις τί εἶναι ἡ ἐλπίδα στὸν ἄνθρωπο ;

— Ναί, λέω πὼς τὸ ξέρω.

— Εἶναι βλέπεις μοναδικὸ πρᾶγμα, Εὖα, ἡ ἐλπίδα. Ἐνα πρωτὶ ἔξαφνα πέρνει κανένας τὸν δρόμο τῆς ἐξοχῆς μὲ τὴν ἐλπίδα ν'ἀπαντήσῃ κάποιαν ποὺ ἀγαπᾷ. Τὴν βρίσκει ; Ὅχι. Γιατί ; Ἀπλούστατα γιατί αὐτὴ εἶχε κάποιαν ἄλλην δουλειά . . . Γνώρισα στὸ βουνὸ ἓνα γέρο Λάπωνα. Ἐδῶ καὶ πενήντα χρόνια ἦτο τυφλὸς καὶ ἦτον ἐδομημένα χρόνια. Ἡμέρα μὲ τὴν ἡμέρα θαρροῦσε πὼς ἔβλεπε καθαρώτερα· ἀργοῦσε νὰ καλλιτερεύῃ μὰ ὅλο καὶ καλλιτέρευε κι' ἂν δὲν τοῦ τύχαινε τίποτε ἐνάντιο, ἔλεγε πὼς μὲ λίγα χρόνια θ'ἔβλεπε τὸν ἥλιο. Τὰ μαλλιά του εἶχαν ἀπομείνει μαύρα, μὰ τὰ μάτια του εἶχαν ἀσπρίσει. Ὅταν καπνίζαμε τὸ σιγάρο μας, κι'οἱ δύο μας στὸ καλύδι μου, μοῦ ἱστοροῦσε τὸ τί καὶ τί ἔβλεπε, πρὶν τυφλωθῇ. Ἦταν γερὸ κουφάρι καὶ ξερακιανός, δὲν ἔδινε πεντάρα γιὰ τίποτε, μὰ ἡ ἐλπίδα του ἐλπίδα. Ὅταν σηκωνόμουν νὰ φύγω, μὲ συντρόφευε στὸν δρόμο, ὕστερα ἄπλωνε τὰ χέρια δεξιὰ κι' ἀριστερά. « Ἀποδῶ, ἔλεγε, πέφτει ἡ νοτιά, ἀποκεῖ ἡ τραμουντάνα. Πρῶτα θὰ πᾶς ὁλότσα ἀποδῶ, παραπέρα θὰ στρίψῃς ἀποκεῖ ». Ἐγὼ τοῦλεγα. « Σωστά, τὰ εἶπες » ! Γελοῦσε εὐχαριστημένος καὶ μὲ βεβαίωνε πὼς πενήντα χρόνια προτῆτερα δὲν θὰ τὰ κατάφερνε νὰ τὰ πῇ ἔτσι μὲ τὸ νὶ καὶ μὲ τὸ σῆμα. — « Λοιπὸν βλέπω καλλίτερα » ! Ἐμπαινε στὸ καλύδι του μὲ τὰ τέσσερα, καθότανε στὴ θέσι του κοντὰ στὴ φωτιά, σίγουρος πὼς μιὰν ἡμέρα θαῦρισκε τὸ φῶς του . . . Εὖα, ἡ ἐλπίδα εἶναι παράξενο πρᾶγμα. Ἐγὼ, παραδείγμα-

τος χάριν, ἔχω τὴν ἐλπίδα πὼς θὰ ξεχάσω τὸ πρόσωπο, ποὺ δὲν ἀπήντησα σήμερα τὸ πρωῒ.

— Τί παράξενα λόγια ποὺ λές !

— Γιατί εἶναι ἡ τρίτη νύχτα τῆς δοκιμασίας μου σήμερα. Αὔριο σοῦ δίνω τὸ λόγο μου, πὼς θὰ εἶμαι ἄλλος ἄνθρωπος. Ἀφισέ με μονάχον τώρα. Αὔριο θὰ εἶμαι ἀγνώριστος, θὰ γελῶ καὶ θὰ σὲ φιλῶ, ὡμορφό μου κοριτσάκι! . . . Μιὰ νύχτα μοῦ μένει ἀκόμη γιὰ νὰ γίνω ἄλλος ἄνθρωπος. Σὲ λίγες ὥρες, ὅλα θὰ τελειώσουν. Καληνύχτα, Εὖα !

— Καληνύχτα.

Ξαπλόνομαι πιὸ κοντὰ στὴ φωτιά καὶ καμαρώνω τὲς φλόγες. Μιὰ κουκουνάρα ξεκολλάει καὶ πέφτει ἀπ' τὸ κλαδί της, πέφτουν ὕστερα καὶ τὰ ξερόκλαδα, ἀποκαῖδια. Εἶναι νύχτα βαθειά. Τὰ μάτια μου σφαλοῦνε.

Σὲ καμμιὰν ὥρα ὅλες μου οἱ αἰσθήσεις σέρνονται ἀπὸ ἕναν κάποιο ρυθμὸ καὶ ἀδελφόνονται μὲ τὴ μεγάλη σιγαλιά. Βλέπω τὸ μισοφέγγαρο, παρόμοιο μὲ κάτασπρο σεντέφι, καὶ καθὼς τὸ θεωρῶ, τρεμουλιάζω ἀπὸ ἀγάπη καὶ κοκκινίζουνε τὰ μάγουλά μου. Μὲ σιγαλὴ κ' ἐρωτικὴ λαλιά, μιλῶ μὲ τὸ ἄστρο, καὶ μοῦ χτυπᾷ ἡ καρδιά μου, σὰν κάποια νὰ μὲ σφίγγῃ ἀγκυλιά . . . Πέρνει ἄνεμος, μιὰ δύναμι ἀγνώριστη ταραίζει τὸν ἀέρα. Τί τρέχει ; Κυττάζω ὁλόγυρά μου καὶ δὲν βλέπω τίποτε. Μιὰ φωνὴ φέρνει τὸ ἀεράκι, σὰν νὰ μὲ καλῇ, ἡ ψυχὴ μου λυγáει σὰν τὸ φυλλοκάλυμο, τρέμω, ἕνα στῆθος ἀόρατο νοιώθω ν' ἀκουμπᾷ στὸ δικό μου, τὰ μάτια μου δακρύζουν. . . Θεὸς εἶν' ἐκεῖ κοντὰ καὶ μὲ βλέπει. Κάμψοση ὥρα περνᾷ ἔτσι. Γυρίζω, κανέναν ἤχος στὸν ἀέρα, θαρρῶ πὼς

βλέπω ἀπὸ πίσω κάποιο φάντασμα ποὺ κρύβεται σι-
γαλά μέσα στὸν λόγγο.

Μιά στιγμή πολέμῳ νᾶρθω στὰ συγκαλά μου.
Ἀποκαμωμένος ἀπὸ τὴ συγκίνησι, σπασμένος ἀπὸ
τὴν κούρασι, ἀποκοιμοῦμαι.

Ὅταν ξύπνησα εἶχε ξημερώσει.

Εἶχα περάσει μιὰ δυνατὴ θέρμη καὶ περίμενα
ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή νὰ μὲ ρίξῃ κάτω ἡ ἀρρώστεια.
Τὰ πράγματα ὅλα τᾶδλεπα ἀνάποδα, μὲ τὰ μάτια τοῦ
θερμιασμένου, μιὰ θλίψι βαρειά μοῦ πλάκωνε τὸ στήθος.

Τώρα ὅλα πέρασαν.

ΚΖ

Νὰ τὸ φθινόπωρο! Τὸ καλοκαίρι ὥς ποῦ νᾶρθῃ
χάθηκε. Τί λίγο ποῦ κράτησε! Ἐχομε τώρα κρύες
ἡμέρες. Κυνηγῶ, ψαρεύω καὶ τραγουδῶ μέσα στὸ
θάσος. Κάποιες ἡμέρες μιὰ πυκνὴ καταχνιά χύνεται
ἀπὸ τὸ μέρος τῆς θαλάσσης καὶ σκεπάζει μὲ μιὰ
θαμπούρα ὅλη τὴν πλάσι. Μιά τέτοια ἡμέρα μοῦτυχε
κάτι τί. Καθὼς τριγύριζα, ἀποπλανήθηκα πρὸς τὸ
θάσος τοῦ Ἀννέξ καὶ βρέθηκα μπροστὰ στὸ σπίτι
τοῦ γιατροῦ. Ἦτο πολὺς κόσμος στὸ σπίτι του, οἱ
νέοι καὶ τὰ κορίτσια ποὺ εἶχαμε πάει τὶς περασμέ-
νες στὸ μεγάλο νησί καὶ τὰ νησάκια, ἕνας σωρὸς ξε-
μυαλισμένοι ἐκεῖ, ποὺ χόρευαν κ' ἔκαναν κάθε λο-
γῆς τρέλλες.

Ἐνα ἀμάξι ἔφερε κάποιον κ' ἐστάθῃ μπροστὰ
στὸν φράχτη τοῦ περιβολιοῦ. Ἦταν ἡ Ἐδουάρδα, τὴν
πῆρε τὸ μάτι μου. Ἐκεῖνη ξαφνίσθηκε.

— Γειά σας! είπα αιγανά.

Μὰ ὁ γιατρός δὲν μ' ἄφισε νὰ φύγω. Ἡ Ἐδουάρδα δὲν κατέβηκε ἀπὸ τὸ ἀμάξι. Στὴν ἀρχὴ φάνηκε σὰν στενοχωρημένη πού μ' ἔδλεπε. Ὅταν μιλοῦσα ἐγὼ χαμῆλωνε τὰ μάτια. Σιγὰ-σιγὰ ξεθάρρεψε καὶ μοῦ-καμε κάποιες ἀσήμαντες ἐρωτήσεις. Ἦτο κατακί-τρινη. Ἡ σταχτερὴ καὶ κρύα καταχνιὰ σκέπαζε τὰ βέλο τὸ πρόσωπό της.

— Εἶχα κάποιον λόγο πού ἦλθα ἐδῶ, εἶπε. Ἐρ-χομαι ἀπὸ τὴν ἐκκλησιὰ τῆς ἐνορίας· δὲν εὗρήκα κανέναν ἐκεῖ. Μοῦ εἶπαν πὼς εἰσθε μαζεμένοι ἐδω-πέρα. Τρέχω τόσην ὥρα μὲ τὴν ἄμαξα γιὰ νὰ σᾶς συντύχω. Αὐριο τὸ βράδυ ἔχομε στὸ σπῖτι μιὰ μικρὴ γιορτὴ, γιὰ τὸν βαρῶνο πού φεύγει αὐτὲς τὲς ἡμέ-ρες. Σᾶς προσκαλῶ ὅλους... θὰ χορέψωμε... αὐριο βράδυ λοιπόν!

Ὅλοι ἔγειραν τὰ κεφάλια κ' εὐχαρίστησαν.

Ἐμένα γύρισε καὶ μοῦ εἶπε ἰδιαίτερος·

— Θᾶχετε τὴν καλοσύνη νᾶρθετε! Μὴ μᾶς στεί-λτε, ἔξαφνα, τὴν τελευταία στιγμὴ κανένα γραμμα-τάκι, πὼς δὲν μπορεῖτε τάχα!

Μονάχα ἐμένα μοῦ εἶπε αὐτὸν τὸν λόγο. Σὲ λίγο ἔφυγε.

Σαστισμένος ἀπὸ τόση καλοσύνη, τραδῆχθηκα παράμερα μιὰ στιγμὴ, γιὰ νὰ χαρῶ μονάχος τὴ χαρὰ μου. Ὑστερα ἀποχαιρέτισα τὸν γιατρὸ καὶ τοὺς ξέ-νους του καὶ τράδῃξα τὸν δρόμο μου. Τί καλοσύνη πού μοῦδειξε, τί καλοσύνη! Πὼς θὰ μπορούσα νὰ τῆς τὴν ξεπληρώσω; Τὰ χέρια μου ἄρχισαν νὰ νο-τίζουν, μιὰ γλυκειὰ κρυάδα μοῦ περνοῦσε τὲς φοῦ-χτές μου. Θεέ μου! ἔλεγα μὲ τὸν ἑαυτό μου, εἶναι τόση ἡ χαρὰ μου, πού τρικλίζω σὰν μεθυσιμένος καὶ

τὰ μάτια μου βουρκώνουν, γιατί τὰ χέρια μου εἶναι δεμένα· τί νὰ κάμω; Ἐφθασα ἀργὰ στοῦ σπίτι μου. Φρόντισα νὰ περάσω πρῶτα ἀπὸ τὸν μῶλο καὶ νὰ ρωτήσω ἕναν ψαρρᾶ, ἂν τὸ βαπόρι θὰρχότανε αὐριο πρὶν βραδιάσῃ. Ἀλλοίμονο! ὄχι, δὲν ἤμποροῦσε νὰρθῇ προτύτερα ἀπὸ τὴν ἄλλην ἐδομάδα. Γύρισα γρήγορα στοῦ καλύδι μου, κ' ἐδγαλα τὴν καλλίτερή μου φορεσιά, νὰ ἰδῶ σὲ τί κατάστασι βρισκότανε. Τὴν καθάρισα, ὅσο ἤμποροῦσα καλλίτερα· ποῦ καὶ ποῦ ἦταν σκοροφαγωμένη· κάθισα καὶ μπάλωσα μόνος μου τίς τρύπες μὲ τὰ δάκρυα στὰ μάτια.

Ὅταν τελείωσα, ξαπλώθηκα στοῦ κρεββάτι μου. Μὰ μιὰ δυσάρεστη σκέψις μὲ πέταξε ἀπάνω, σὲ μιὰ στιγμή.— «Εἶναι κατεργαριά, εἶπα. Ἄν δὲν εὕρισκόνουν ἐκεῖ μὲ τοὺς ἄλλους ποὺ προσκάλεσε, δὲν θὰ μῶστελνε πρόσκλησι ἐμένα. Μοῦ τῶδωκε νὰ τὸ καταλάδω, νὰ μὴν πάω, νὰ στείλω ἕνα γραμματάκι πὼς δὲν μπορῶ».

Δὲν ἔκλεισα μάτι ὅλη τὴν νύχτα· τὸ πρῶτ ποῦ πῆγα στοῦ δάσος, τουρτούριζα, κατακουρασμένος, θερμιασμένος. Εἶχαν λοιπὸν γιορτὴ στοῦ Σίριλουονδ κ' ἐγὼ δὲν μποροῦσα οὔτε νὰ πάω, οὔτε νὰ βρῶ καμμιά πρόφαισι. Ὁ κ. Μὰκ ἔκανε αὐτὴ τὴ γιορτὴ, γιὰ τὸν βαρῶνο. Μὰ ἐγὼ δὲν τῶχω στοῦ νοῦ μου νὰ χολοσκάσω γιὰ χάρι τους, καταλάδατε;...

Ἡ καταχνιά ἀπλωνότανε πυκνὴ στὰ λαγκάδια καὶ στὰ βουνά, μιὰ παγωμένη ὑγρασία μοῦ μούσκειε τὰ ροῦχά μου καὶ τᾶκανε βαρειά, τὸ πρόσωπό μου ἦτον ὑγρὸ καὶ παγωμένο. Ποῦ καὶ ποῦ κανένα ἀεράκι ἀνεδοκατέδαζε τοὺς κοιμισμένους ἀτμούς.

Ἔτσι προχώρησε ἡ ἡμέρα κ' ἦρθε τὸ μούχρωμα· ἡ καταχνιά μοῦ κρυδε ὅλη τὴν τοποθεσία. Τριγύριζα

ἔδω κ' ἐκεῖ, γιατί τίποτε δὲν μ' ἐδίαζε· χωρὶς νὰ τὸ καταλάβω παραστράτησα καὶ ὁ δρόμος μ' ἔφερε σὲ ἄγνωστα μέρη τοῦ δάσους. Ἐπὶ τέλους ἀκουμπῶ τὴν κάννα τοῦ τουφεκιοῦ μου σ' ἓνα δένδρο καὶ κυττάζω τὴν πυξίδα μου, Ἀφοῦ εἶδα τί δρόμο ἔπρεπε νὰ τραβήξω γιὰ νὰ βρεθῶ στὸ σπίτι μου, ξεκίνησα πάλι, λογαριάζων πὼς ἡ ὥρα θὰ ἦτον ἀπάνω - κάτω ὀκτὼ ἢ ἑννέα.

Κάτι ποῦ δὲν τὸ περίμενα μοῦτυχε. Ὑστερ' ἀπὸ μισὴ ὥρα δρόμο ἀκούω μουσική, λίγο μακρύτερα καταλαβαίνω τὸ μέρος ποῦ βρίσκομαι· εἶμαι στὸ Σίριλουνδ, κοντὰ στὸ μεγαλειότερο σπίτι. Εἶχα τάχα κάνει λάθος στὴν πυξίδα καὶ ξέπεσα ἀκριδῶς στὰ μέρη, ποῦ ἤθελα νὰ ξεφύγω; Μιὰ γνώριμη φωνή, ἡ φωνὴ τοῦ γιατροῦ, μὲ προσκαλεῖ. Μὲ ὀδηγοῦν στὸ σαλόνι.

Ἵσως τὸ σίδερο τῆς κάννας τοῦ τουφεκιοῦ μου εἶχε προκαλέσει καμμιὰ παρεκτροπὴ στὴν πυξίδα. Μοῦ ξανάτυχε καὶ ἄλλοτε αὐτὸν τὸν χρόνο. Δὲν ξέρω κ' ἐγὼ τί νὰ εἰπῶ.

ΚΗ'

Ἀπὸ τὴν ὥρα ποῦ ἦρθα καὶ ἔβλεπον τὸν καιρὸ εἶχα στὸν νοῦ μου πὼς ἔκαμα ἄσχημα νᾶρ'ω σ' αὐτὴ τὴν διασκέδασι. Ὁ ἐρχομός μου μόλις περατηρήθηκε, ὅλος ὁ κόσμος ἐκεῖ ἦτον ἀπασχολημένος, ἡ Ἐδουάρδκ μόλις μὲ χαιρέτισε. Ἐπὶνα κ' ἐγώ, ἐπὶνα ὥς ποῦ ζαλίσθηκα καὶ μολονότι καταλάβαινα πὼς δὲν μὲ καλόδελεπαν καὶ πολὺ στὸ σπίτι, μολοντοῦτο ἔμεινα.

Ὁ κ. Μάκ χαμογελοῦσε, μὲ μιὰ ἔκφρασι καλοσύνης. Φοροῦσε φράκο, τὴ φορεσιὰ ποῦ τοῦ πήγαινε καλλίτερα ἀπὸ ἄλλες. Πανταχοῦ παρῶν, γινότανε χίλια κομμάτια γιὰ τοὺς καλεσμένους του, χόρευε ὕλους τοὺς χοροὺς, γελοῦσε, χοράτευε. Τὰ μάτια τοῦ κρόδανε μυστικούς στοχασμούς.

Μιὰ συναυλία ἀντηχοῦσε ἀπὸ ὅλο τὸ σπίτι. Ὁ χορὸς γινότανε σὲ πάντε δωμάτια, χώρια ἀπὸ τὴ μεγάλη σάλα. Ὅταν ἔφθασα ἐγώ, μόλις εἶχαν προσφέρει τὸ σουπέ. Ὑπνέτριες, στὸν ἀτμό, κουβαλοῦσαν ποτήρια, κρασιά, μπρικήκια μὲ καφέ, ποῦ ἄστραφτε τὸ μπακίρι τους, σιγάρα, πίπες, γλυκίσματα καὶ ὀπωρικά. Ὅλα ἦσαν ἄφθονα, φαγώσιμα καὶ φῶτα.

Ἡ Εὐὰ βοηθοῦσε στὸ μαγειριό· μιὰ στιγμή τὴν πῆρε τὸ μάτι μου.

Ὅλες οἱ περιποιήσεις ἦσαν γιὰ τὸν βαρῶνο· ἐκεῖνος ὅμως ἀπέφευγε νὰ πολυφαίνεται καὶ ἦταν διακριτικὸς καὶ συμμαζεμένους στοὺς τρόπους του. Φοροῦσε καὶ αὐτὸς φράκο, μὲ τίς οὐρὲς τσαλακωμένες ἀκόμα ἀπὸ τὸ σεντοῦκι. Μιλοῦσε συχνὰ μὲ τὴν Ἐδουάρδα καὶ τὴν ἔπεργε πάντα ἀποπίσω. Δὲν μποροῦσε νὰ τὸν χωνέψω, ὅσο περνοῦσε ἡ ὥρα καὶ περισσότερο. Κάθε φορὰ ποῦ ἔπεφταν τὰ μάτια μου ἀπάνω του, στραδομοῦριαζα κουτὰ καὶ γύριζα ἄλλοῦ. Ὅταν μοῦ μιλοῦσε τοῦ ἀπαντοῦσα ξερά - ξερά καὶ δάγκανα τὰ χεῖλιά μου.

Θυμοῦμαι ἕνα περιστατικὸ, ἐκείνη τὴν βραδεῖά. Μοῦ μιλοῦσε μιὰ μικρὴ ξανθούλα. Τῆς ἔλεγα μιὰ ἱστορία, ποῦ τὴν ἔκανε καὶ γελοῦσε, μιὰ ἀσήμαντὴ ἱστορία, ποῦ ἴσως καθὼς βρισκόμουνα στὸ κέφι τὴν ἔλεγα νόστιμα. Γύρισα καὶ εἶδα πίσω μου τὴν Ἐδουάρδα. Μοῦ χάριξε μιὰ καλόδουλη ματιά· ὅστερα ἀπὸ

λίγο, πήρα ιδιαιτέρως τὴν μικρὴ ξανθούλα, γιὰ νὰ τῆς ξαναπῶ ἐκεῖνα ποῦ ἔλεγα. Δὲν ἔχω λόγια νὰ πῶ πόσο καλὸ μοῦκανε αὐτὴ ἢ ματιὰ τῆς Ἑδουάρδας, ἐμένα ποῦ ἐνοιωθᾷ τόση μοναξιά ἀπὸ τὴν στιγμή ποῦ ἦρθα. Ἀμέσως τὸ μυαλό μου πήρε ἄλλο δρόμο· ἔγεια χαρούμενος, ἀνακατωνόμουν μὲ ὅλον τὸν κόσμον, μιλοῦσα πολὺ. Δὲν πιστεύω, νᾶκαμα καμμιὰ χωριατιά.

Ἦμουν αἰσθάνομαι στὴ σκάλα, ὅταν ἡ Εὐα, μὲ μιὰ ἀπλάδα στὸ χέρι, βγῆκε ἀπὸ μέσα. Μὲ κύτταξε, ἦρθε κοντὰ μου, μοῦπιασε βιαστικὰ τὸ χέρι, χαμογέλασε καὶ χάθηκε. Δὲν εἶπαμε λέξι. Καθὼς γύρισα πάλι στὴ σάλα τοῦ χοροῦ, εἶδα στὸ ἐμβασμα τὴν Ἑδουάρδα, ποῦ μὲ κύτταξε στὰ μάτια.

Ἐξαφνα τὴν ἀκούω νὰ φωνάζῃ δυνατά·

— Φαντασθῆτε, κύριοι, ὁ λοχαγὸς Γκλάν ἔχει συνεντεύξεις στὴ σκάλα μὲ τίς ὑπερέτριες!

Πολλοὶ τᾶκουσαν αὐτὰ τὰ λόγια. Ἐκείνη γελοῦσε, σὰν νᾶλεγε κανένα ἀστεῖο, μὰ τὸ πρόσωπό της ἦταν πολὺ χλωμό.

Ἐγὼ, χωρὶς ν' ἀπαντήσω, μουρμούρισα·

— Καλὲ ἔτσι ἔτυχε! αὐτὴ ἔδωκε . . . ἐγὼ ἤμουν αἰσθάνομαι στὴ σκάλα.

Μιὰ ὥρα πέρασε ἀπάνω-κάτω. Ἐνα ποτῆρι χύθηκε στὸ φόρεμα μιᾶς κυρίας. Ἡ Ἑδουάρδα ἐφώναξε ἀμέσως.

— Φυσικὰ ὁ κ. Γκλάν θὰ τᾶκαμε πάλι θάλασσα!

Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εἶμαι ἐγὼ, γιὰτι ἐγὼ ἤμουν στὴν ἄλλην ἄκρη τῆς σάλας. Ἀρχισα κ' ἐγὼ νὰ πίνω καὶ δὲν τὸ κουνοῦσα κοντὰ ἀπὸ τὴν θύρα· ἐκεῖ δὲν ἦτον φόβος τοῦλάχιστον νὰ ἐμποδίζω τοὺς χορευτάς.

Οἱ περισσότερες κυρίες τριγύριζαν τὸν βαρῶνο. Ἐκεῖνος ἔλεγε πὺς λυπεῖται ποὺ ἔχει κλείσει πιά τὰς συλλογὰς του στὰ κιβώτιά του. Εἶχαν πολὺ ἐνδιαφέροντα πράγματα αἱ συλλογαὶ αὐταί, φύκια τῆς Λευκῆς Θαλάσσης, ἀργιλλῶδες χῶμα ἀπὸ τὰ Νησάκια, πέτρες ἀπὸ τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης. Οἱ κυρίες καμάρωναν μὲ περιέργεια στὰ κουμπιὰ τοῦ πουκαμίσσου του τὸ στέμμα μὲ τὶς πέντε ἀκίδες, ἔμβλημα τῆς βαρωνίας του. "Ὅσο γιὰ τὸν γιατρὸ κανεὶς δὲν τὸν ἐπρόσεχε· ἡ ἀγαπημένη φράσις! «Κακὸς ψόφος!» δὲν εἶχε καμμιὰ πέρασι. Μολοντοῦτο κάθε φορὰ ποὺ μιλοῦσε ἡ Ἐδουάρδα, ἔκανε τὸν καμπόσο, τῆς ἔμπαινε στὴ μύτη καὶ τῆς ἔπαιρνε τὸν ἀέρα μὲ τὴν ὑπεροχὴν του.

— . . . "Ὡς ὅτου νὰ περάσω τὴν πεδιάδα τοῦ Ἀχέροντος.

Ἐκεῖνος τὴν ἐρώτησε·

— Εἴπατε νὰ περάσετε ; . . .

— Τὴν πεδιάδα τοῦ Ἀχέροντος. Δὲν τὸ εἶπα σωστά ;

— Κάποτε ἄκουσα νὰ γίνεται λόγος γιὰ τὸν Ἀχέροντα ποταμόν. Αὐτὸν θέλετε νὰ πῆτε βέβαια.

Μιὰ ἄλλη ἡμέρα ἔλεγε πὺς ἔχει διαπεραστικὴν ὄρασι, «μάτια . . .»

— . . . Λυγκέως, διέκοψε ὁ κοντὸς ἀνθρωπάκος.

— Ναί, ναί, μάτια Λυγκέως.

— Εὐχαριστήσατέ με, ποὺ σᾶς βοήθησα. "Ἦμουν βέβαιος πὺς θέλατε νὰ πῆτε «Ἄργου ὄμματα».

Ὁ βαρῶνος σήκωσε τὰ φρύδια του καὶ τοῦ ἔρριψε μιὰ ξαφνισμένη ματιὰ ἀποπάνω ἀπὸ τὰ χονδρά του ματογυάλια. Ὁ γιατρὸς ὅμως δὲν ἐφαινότανε

καθόλου συγκινημένος. Πεντάρα δὲν ἔδινε γιὰ τὸν βαρῶνο !

Οἱ χοροὶ εἶχαν ἀνάψει. Ἐγὼ τὰ κατάφερα νὰ πιάσω ὀμιλίες μὲ τὴν δασκάλισσα τῶν κοριτσιῶν τοῦ πρεσβυτερίου. Μιλοῦμε γιὰ τὸν πόλεμο τῆς Κριμαίας, τὰ γεγονότα τῆς Γαλλίας, γιὰ τὸν Ναπολέοντα Γ' καὶ γιὰ τὴν προστασίαν τοῦ πρὸς τοῦς Τούρκους.

Ἡ Ἐδουάρδα μᾶς πλησιάζει, σταματᾷ μπροστὰ μου καὶ λέει·

— Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε λοχαγέ, ποῦ σᾶς ἔπιασα στὴ σκάλα. Δὲν τὸ ξανακάνω πιά.

Τάλεγε καὶ γελοῦσε ἀκόμα, χωρὶς νὰ μὲ κυττάξῃ ὀμῶς.

— Δεσποινὶς Ἐδουάρδα, τῆς εἶπα, κάμετέ μου τὴ χάρι νὰ τελειώσετε ἐπὶ τέλους.

Ἡ φωνὴ τῆς ἦτον ἀγριεμμένη καὶ ἡ φυσιογνωμία τῆς πολὺ ἐχθρική. Συλλογίσθηκα τὸν γιατρὸ καὶ σήκωσα κ' ἐγὼ τὶς πλάτες μου, ὅπως θᾶκανε κι' αὐτός. Ἐκεῖνη ξαναεἶπε·

— Γιατί δὲν πᾶτε στὸ μαγειριό. Ἡ Εὐᾶ εἶναι ἐκεῖ. Μοῦ φαίνεται πὼς ἐκεῖ εἶναι ἡ θέσις σας.

Καὶ μοῦρριξε μιὰ ματιὰ πῦρ καὶ μανία.

— Δὲν φοβεῖσθε, δεσποινὶς Ἐδουάρδα, μὴν τύχη καὶ πάρωμε στὸ σοβαρὸ τὰ λόγια σας ;

— Ὅχι . . . γιατί ; . . . Κι' αὐτὸ μπορεῖ νὰ γίνῃ. Τί θέλετε νὰ πῆτε ;

— Δὲν ξέρετε τί λέτε κάποτε. Παραδείγματος χάριν ἐγὼ κατάλαβα πὼς μοῦ εἶπατε ὅτι ἡ θέσις μου εἶναι στὸ μαγειριό. Κάποια παρεξήγησις θὰ εἶναι χωρὶς ἄλλο. Τὸ ξέρω καλὰ πὼς δὲν εἶχατε σκοπὸ νὰ μὲ προσβάλετε.

Τραδήχθηκε λίγα βήματα. Κατάλαβα πώς ξεκοσκίνιζε αὐτὰ πού τῆς εἶπα. Ἐξαφνα ξαναῆλθε κοντά μου καὶ εἶπε μὲ τὴ βχρειά της καρδιά·

— Δὲν ἦτο παρεξήγησις, κύριε λοχαγέ. Μὲ τὰ σωστά μου σὰς ἔστειλα στὸ μαγειριό.

— Ἐδουάρδα! ἐφώναξε ἡ δασκάλισσα ξαφνισμένη.

Ἐγὼ ξανάρχισα τὴν ὁμιλία μου γιὰ τὸν πόλεμο καὶ τὴν κατάστασι τῆς Κριμαίας. Ὁ νοὺς μου ἔτρεχε μακριά. Εἶχα ξεμεθύσει ἐντελῶς, ἤμουν ὅμως τόσο ταραγμένος, πού θαρροῦσα πὼς ἡ γῆ ἄνοιγε νὰ μὲ καταπιῇ. Δὲν ἤξευρα τί ἔκανα. Σηκώθηκα νὰ φύγω. Ὁ γιατρὸς μ' ἐμπόδισε.

— Ἀκουσα τὸ ἐγκώμιό σας, πρὸ ὀλίγου, μοῦ εἶπε.

— Τὸ ἐγκώμιό μου; Ἀπὸ ποιόν;

— Ἀπὸ τὴν Ἐδουάρδα. Εἶναι ἐκεῖ κάτω στὴ γωνιά καὶ δὲν ξεκολλᾷ τὸ μάτι της ἀποπάνω σας. Ποτέ δὲν θὰ ξεχάσω τὸ ἐρωτικό της βλέμμα. Λέει σὲ ἕλο τὸν κόσμο, πὼς σὰς θαυμάζει.

— Πολὺ καλὰ, εἶπα καὶ γέλασα.

Ἀλλοῖμονο μιὰ σωστὴ ἰδέα δὲν εἶχα στὸ κεφάλι μου! Πηγαίνω κοντὰ στὸν βχρῶνο, σκύβω ἀπάνω του σὰν νᾶθελα νὰ τοῦ μιλήσω καὶ τοῦ φτύνω στὸ αὐτί.

Τινάχθηκε καὶ μὲ κύτταξε σὰν χαζός· ἀργότερα τὸν εἶδα πού ἔλεγε στὴν Ἐδουάρδα ὅ,τι ἔγεινε. Ἐκείνη φαινότανε πολὺ δυσαρεστημένη. Χωρὶς ἄλλο συλλογιζότανε τὸ γοδάκι της πού πέταξα στὴ θάλασσα, τὰ ποτήρια πού εἶχα τὴν δυστυχία νὰ σπάσω, τὶς χωριατιῆς πού μοῦ βάραιναν τὴν ψυχὴ μου. Ντρεπόμουν αἰγὼ ὁ ἴδιος γιὰ λογαριασμό μου, ὅπου γύριζα ἔδλεπα πού μὲ κύτταζε ὁ κόσμος ξαφνιασμένος, μὲ φρικτὰ βλέμματα. Θαρροῦσα πὼς θαλασσοπνιγόμεν.

Χωρίς νὰ χαιρετήσω κανένα, χωρίς νὰ εὐχαριστήσω κανένα, τῷστριψα καὶ βγῆκα ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι.

ΚΘ

Ὁ θάρωνος ἐτοιμάζεται νὰ φύγῃ. Θὰ γεμίσω τὸ τουφέκι μου καὶ θὰ πάω στὸ βουνὸ νὰ ρίξω μιὰ τουφεκιά πρὸς τιμὴν του καὶ πρὸς τιμὴν τῆς Ἑδουάρδας. Θ' ἀνοίξω ἓνα βαθὺ φουρνέλο καί, πάντα πρὸς τιμὴν τους, θὰ τινάξω στὸν ἀέρα ἓνα πελώριο κομμάτι ἀπὸ τὸν βράχο, ποὺ θὰ κατακυλίσῃ μὲ τρομακτικὸ θόρυβο στὴ θάλασσα, τὴν ὥρα ποὺ θὰ περνᾷ τὸ βαπόρι. Ἐρῶ ἓνα μέρος, ποὺ ὁ βράχος εἶναι σχισμένος βαθειά· ἓνα σωρὸ πέτρες γκρεμίσθηκαν ἀποκεῖ ὡς τὸ γιαλό. Κάτω-κάτω εἶναι μιὰ σκιάρα ποὺ καταφατίζουν τὶς βάρκες.

— Δυὸ σίδερα γιὰ φουρνέλλα. Λέω στὸν σιδηρουργό.

Μοῦ τὰ ἐτοίμασε.

Ἡ Εὐα αὐτὴ τὴν στιγμὴ πηγαίνει ἓνα ἀπὸ τ' ἄλογα τοῦ κ. Μάκ ἀπὸ τὸν μῶλο στὸν νερόμυλο. Σπάζει στὴ δουλειὰ σὰν ἄνδρας καὶ κουδαλεῖ σακκιά μὲ σιτάρι καὶ ἄλευρι. Τὴν ἀπαντῶ στὸν δρόμο, τὸ πρόσωπό της λάμπει ἀπὸ δροσιά.

Θεοῦλῃ μου! τί ἔρωτα ποὺ κρύβει τὸ χαμόγελό της! Κάθε βράδυ τὴν ἀπαντοῦσα.

— Φαίνεται σὰν νὰ μὴν ἔχῃς καμμιὰ λύπη μέσα σου, Εὐα μου, λατρευμένη μου Εὐα!

— Μὴ μὲ λές λατρευμένη σου. Εἶμαι φτωχοῦλα, ἀγράμματη γυναῖκα, μὰ θὰ σοῦ εἶμαι πιστή... θὰ

σοῦ εἶμαι πιστὴ κι' ἄς εἶναι νὰ δώσω καὶ τὴ ζωὴ μου γιὰ σένα. Ὁ κ. Μὰκ ὅλο καὶ γίνεται αὐστηρότερος μαζί μου, μὰ δὲν δίνω μιὰ πεντάρα. Μπαίνει μέσα στὸ σπίτι μανιωμένος, μὰ ἐγὼ δὲν τοῦ λέω λέξι. Τὶς προάλλες μ' ἄρπαξε ἀπὸ τὸ χέρι. Τὸ πρόσωπό του ἦταν μαυροκίτρινο. Ἔχω ὅμως ἕναν καῦμό.

— Τί καῦμό ;

— Ὁ κ. Μὰκ σὲ φοβερίζει. Μοῦ εἶπε. « Ἄ ! τὸν λοχαγὸ λοιπὸν μοῦ ἔχεις στὸ νοῦ σου ». Ἐγὼ τοῦ εἶπα. « Ναί, εἶμαι δική του ». — « Περίμενε λιγάκι, μοῦ εἶπε, καὶ θὰ σοῦ δώσω ἐγὼ τὰ παπούτια στὸ χέρι ». Χθὲς μοῦ τὰ εἶπε αὐτά.

— Δὲν βαργιέσαι, καλέ . . . Εὖα, μ' ἀφίνεις νὰ ἰδῶ τὰ ποδαράκια του, νὰ ἰδῶ ἂν εἶναι πάντα ἔτσι μικρούλια. Κλείσε τὰ μάτια σου κι' ἄφισέ με νὰ ἰδῶ!

Πέφτει στὴν ἀγκυαλιά μου μὲ κλειστὰ μάτια, ὅλο ἀνατριχίλα.

Λ

Νᾶμαι στὸ βουνό ! Πασχίζω ν' ἀνοίξω τὸ φουρνέλλο μου. Γύρω μου ἡ φθινοπωρινὴ ἀτμοσφαῖρα ἔχει μιὰ κρυσταλλένια διαφάνεια καὶ τὰ χτυπήματα τοῦ φουρνέλλου ἀντηχοῦν γύρω, μὲ τὸν μονότονο χρόνο τους. Ὁ Αἴσωπος μὲ κυττάζει σὰν νὰ μ' ἐρωτᾷ τί κάνω. Τὸ στῆθός μου φουσκώνει ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ ἀπὸ μιὰ ζωερὴ εὐχαρίστησι. Κανεὶς δὲν ξέρει πὼς βρίσκομαι ἐδῶ πέρα στὴν ἐρημιά.

Τὰ ταξειδιάρικα πουλιά ἔχουν φύγει. Μόνο οἱ μελισσοφάγοι καὶ κανέννας ἔρημος σπουργίτης μένουν

ἀκόμα ἀνάμισσα στὰ ξερολίθαρα καὶ στοὺς θάμνους. Τσίτου, Τσίτου! Ὅλα ἄλλαξαν ὄψι, καὶ οἱ σημῦδες οἱ ζαρωμένες ρίχνουν μιὰ ματωμένη νότα δίπλα στὰ σταχτιὰ λιθάρια. Ἐδῶ ἓνα γαλάζιο καμπανέλι, ἐκεῖ μιὰ ἀγριομέλισσα ἀργοσαλεύει ἀπάνω ἀπὸ μιὰ ἐρείκη. Ἡ ἀλκυὼν ζυγιάζει τὰ φτερά της στὸν ἀέρα, μὲ τὸν λαϊμὸ τεντωμένο.

Μὲ τὸ δειλινό, κρύβω τὰ ἐργαλεῖά μου κάτω ἀπὸ μιὰ πέτρα καὶ ξεκουράζομαι. Ὅλα κοιμοῦνται γύρω μου, τὸ φεγγάρι ψηλώνει ἀργά-ἀργά κατὰ τὴν τραμουντάνα, τὰ βουνὰ ἀπλώνουν τὶς γιγάντιες σκιές τους. Καθὼς εἶναι γεμᾶτο τὸ φεγγάρι μοιάζει μὲ νησάκι ποὺ ἀναψε καὶ καίει ἢ μὲ κάποιον πρόσωπο γρίφου ἀπὸ μπακίρι ποὺ μὲ ξαφνίζει. Ὁ Αἴσωπος κἀθεται στὰ καρφιά.

— «Τί θέλεις, Αἴσωπε; Ὅσο γιὰ μένα, ἐγὼ ἀπόκαμα νὰ βασανίζωμαι καὶ τὸ πῆρα ἀπόφασι νὰ πνίξω τὸν πόνο μου στὴν λησμονησιά. Ἦσουχα! μὴ μὲ σκοτίξης». Ἡ Εὐα μ' ἐρωτᾷ. Μὲ συλλογίζεσαι καμμιά φορά; — Πάντα σὲ συλλογίζομαι. — Σ' ἀρέσει νὰ μὲ συλλογίζεσαι; — Ναί, μ' ἀρέσει. — Τὰ μαλλιά σου ἀρχισαν κι' ἀσπρίζουν. — Ναί, ἀρχισαν κι' ἀσπρίζουν. — Κἀποια ἔννοια μήπως; — Κ' ἐγὼ τῆς λέω. «Ἰσως!» Καὶ ἡ Εὐα μοῦ λέει. «Μονάχα ἐμένα συλλογίζεσαι, τὸ ξέρω . . .»

— Αἴσωπε, κάτω, μὴν κουνιέσαι καθόλου, ἔχομε ἄλλες ὁμιλίες τώρα.

Τὸ σκυλὶ φαίνεται σὰν νᾶχη κάποτε δυνατὴ στενοχώρια· ρουθουνίζει καὶ μοῦ τραβάει τὰ ροῦχα μὲ τὰ δόντια του. Ἀποφασίζω νὰ κατεῶ κάτω στὸν κάμπο· μὰ ὁ σκύλος μου τρέχει μτροστὰ καὶ μὲ κυττάζει σὰν νὰ μοῦ λήη πὼς περπατῶ σιγά. Μιὰ κοκ-

κινάδα φαίνεται στὸν οὐρανὸ ἀπάνω ἀπὸ τὰ δένδρα·
γρηγορεύω τὸ βῆμά μου. Μιά πελώρια φωτιὰ σκορ-
πίζει φλόγες μπροστὰ στὰ μάτια μου. Σταματῶ
σαστισμένος· τὸ καλύδι μου καίεται.

ΛΑ

Τὴν φωτιὰ τὴν ἔβαλε ὁ κ. Μάκ· τὸ κατάλαβα
ἀμέσως. Τὰ δέρματα τῶν ἀγρίων ζώων ποὺ εἶχα, οἱ
φτερούγες τῶν πουλιῶν, ὁ βαλσαμωμένος αἰτός μου,
εἶχαν φουντώσει ὅλα. Τί νὰ γίνῃ; Κοιμήθηκα δυὸ
νύχτες στὸ ὕπαιθρο, μὴ θέλων νὰ ζητήσω τὴν φιλο-
ξενία τοῦ ιδιοκτήτου τοῦ Σίριλουνδ. Ἐπὶ τέλους
ἀπεφάσισα νὰ ἐνοικιάσω κοντὰ στὸ μῶλο ἓνα καλύδι
ψαράδικο, ἀκατοίκητο πρὸ καιροῦ, ἀφοῦ πρῶτα βού-
λωσα τίς χαραμάδες τοῦ μὲ ξερὰ φύκια. Ἐστρωσα
καὶ κάμποσα ξερὰ χόρτα καὶ κοιμώμουν ἀπάνω.

Ἡ Ἐδουάρδα μοῦ μήνυσε, πῶς ἔμαθε τὰ διατρέ-
ξαντα καὶ μοῦ πρόσφερε, ἐκ μέρους τοῦ πατέρα της,
ἓνα δωμάτιο στὸ Σίριλουνδ. Ἡ Ἐδουάρδα πονε-
τική!... μεγαλόδωρη... Δὲν ἀποκρίθηκα καθόλου,
γιατί, δόξα τῷ Θεῷ, εἶχα ἓνα μέρος ν' ἀκουμπήσω τὸ
κεφάλι μου. Ἡ σιωπὴ μου αὐτὴ, ποὺ ὑποδέχθηκε
τὴν προσφορὰ τῆς Ἐδουάρδας, ἦτον γιὰ μένα πηγὴ
μιάς ὑπερήφανης χαρᾶς. Τὴν ἀπάντησα μιὰ ἡμέρα,
ἀκουμπισμένη στὸ χέρι τοῦ βερώνου· τοὺς ἔρριξα
μιὰ ματιὰ καὶ τοὺς χαιρέτισα ψυχρά.

— Δὲν θέλετε νὰ κατοικήσετε στὸ σπίτι μας,
κύριε λοχαγέ;

— Τώρα βολεύθηκα στὴ νέα μου κατοικία.

Τὸ στῆθος τῆς πηγαινοερχότανε ἀπὸ τὴν ταραχή.

— Δὲν θὰ σᾶς φᾶμε στὸ σπίτι μας.

Κάποια εὐγνωμοσύνη μοῦ μαλάκωσε τὴν καρδιά· δὲν ἤμουν ὅμως σὲ κατάστασι νὰ μιλήσω. Ὁ βαρῶνος ἀπομακρύνθηκε σιγὰ-σιγὰ.

— Δὲν θέλετε πιά νὰ μὲ ἰδῆτε στὰ μάτια σας ; μ' ἐρώτησε.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, δεσποινίς Ἐδουάρδα, ποῦ μοῦ προσφέρατε τὴν φιλοξενία σας, σὰν ἐκάηκε τὸ καλύδι μου. Ἡ προσφορὰ ἦτον μεγαλειότερη ἀκόμα· γιατί τὴν δυστυχία αὐτὴ τὴν χρεωστῶ στὴν καλὴ διάθεσι τοῦ πατέρα σας.

Τῆς μιλοῦσα ξεσκούφωτος. Ἐκεῖνη ἔβαλε μιὰ φωνή.

— Χριστὲ καὶ Παναγιά ! Δὲν θέλετε λοιπὸν νὰ μὲ ξαναἰδῆτε πιά στὰ μάτια σας ;

Ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τοῦ βαρῶνου.

— Ὁ βαρῶνος σᾶς φωνάζει, τῆς εἶπα μὲ μιὰ βαθυτάτη ὑπόκλισι.

Ἀνέβηκα πάλι στὰ ψηλῶματα γιὰ ν' ἀνοίξω τὸ φουρνέλλο μου. Τίποτε πιά δὲν θὰ μὲ κἀνῃ νὰ χάσω τὴν ψυχραιμία μου. Στὸν δρόμο ποῦ πήγαινα εἶδα τὴν Εὐα. Τῆς φώναξα·

— Τὸ βλέπεις λοιπὸν, ὁ κ. Μάκ, δὲν θὰ τὸ καταφέρῃ νὰ μὲ διώξῃ ἀποδῶ. Ἐβαλε φωτιά στὸ καλύδι μου κ' ἐγὼ βρῆκα ἄλλο... Ποῦ πᾶς, Εὐα ;

Κρατοῦσε ἓνα πινέλλο κ' ἓνα κουδᾶ γεμάτο κατράμι. Ὁ κ. Μάκ εἶχε σκαρώσει μιὰ καινούργια βάρκα καὶ ἡ βάρκα αὐτὴ ἦτον ἀπάνω στὴ σκάρα, κάτω ἀπὸ τὸ βουνό. Ἡ Εὐα πήγαινε νὰ τὴν κατραμώσῃ. Ὁ κ. Μάκ δὲν τὴν ἄφινε βῆμα κ' ἔπρεπε νὰ ὑπακούσῃ.

Μὰ γιατί τάχα ἡ δουλιὰ αὐτὴ νὰ γίνῃ στὸ ἔρημο

αὐτὸ περιγιάλι; Γιατὶ νὰ μὴ γινότανε στὸν μῶλο;
 Ἔτσι τὸ ἤθελε ὁ κ. Μάκ.

— Εὔα, ἀγαπημένη μου Εὔα, σὲ μεταχειρίζονται
 σὰν σκλάβα καὶ δὲν παραπονιέσαι! Χαμογελᾷς κ' ἔνα
 κύμα ζωῆς ἀναδρύζει ἀπὸ τὸ χαμόγελό σου, μέσα
 στὴ σκλαδιά!

Ὅταν ἔφθασα κοντὰ στὸ φουρνέλλο μου, εἶδα
 ξαφνισμένος, πῶς εἶχαν περάσει ἀνθρωποὶ ἀποκεῖ.
 Γνώρισα τὰ πατήματα τοῦ κ. Μάκ, ἀπὸ τὰ μακρουλὰ
 ὑποδήματά του. Πῶς εἶχε φθάσει τάχα ὡς ἐκεῖ;
 Κύτταξα ὁλοτρόγυρα, μὰ δὲν εἶδα κανένα. Ὁ νοῦς
 μου δὲν πῆγε σὲ κακό.

Ἀρχισα νὰ κτυπῶ μὲ τὸ στυλιάρι, χωρὶς νὰ
 φαντάζωμαι τὴ δυστυχία ποὺ μὲ περίμενε.

ΛΒ'

Τὸ βχπόρι ἔφθασε. Ἐφερνε τὴ στολή μου. Βράδου
 βράδου θὰ ξανάφευγε μὲ τὸν βρωῖνο καὶ τὰ κιδωτιά
 του, γεμάτα ἀπὸ κοχύλια καὶ φύκια. Ὡς τόσο φόρ-
 τωνε κοντὰ στὸν μῶλο βρέλια ἀπὸ ρέγκες καὶ μου-
 ρουνόλαδο.

Γέμισα τὸ τουφέκι μου. Ὅστερα χαμογέλασα μο-
 ναχὸς μου, μὲ κάποιο νόημα, καὶ τράβηξα στὸ βουνό.
 Γέμισα καλὰ καὶ τὸ φουρνέλλο, μὲ τὸ ἴδιο χαμόγελο,
 ποὺ ἔλεγε χίλια δυὸ πράγματα. Ὅλα ἦσαν ἔτοιμα·
 περίμενα τὴν κατάλληλὴ στιγμή.

Πολλὲς ὥρες περίμενα. Τὸ λαχάνιασμα τοῦ βαπο-
 ριοῦ ἀπὸ τὴν πρόκυμαία ἔφθανε ὡς τ' αὐτιά μου.
 Ἐπὶ τέλους μιὰ σφυριγματιὰ ἀκούσθηκε, σημάδι πὼς

ἢ φόρτωσις τελείωσα καὶ πῶς σὲ λίγο θάφευγε τὸ βαπόρι. Ἀκόμα λίγες στιγμές. Τὸ φεγγάρι εἶχε κρυφθῇ. Σὰν τρελλὸς ἔρριχνα ἄγριες ματιὲς μέσα στὰ σκοτάδια ποὺ μ' ἔπνιγαν.

Ἔβαλα φωτιά στὸ φυτίλι καὶ τράδηξα μακρυὰ. Μιά στιγμιούλα πέρασε. Ὑστερα μιὰ ἐκπυροσοκρότησις, κομμάτια πέτρες στὸν ἀέρα σὰν ρουκέτες, ἓνα κομμάτι βράχος, ποὺ κατρακυλᾷ μὲ μουγκρητὰ πρὸς τὴν ἄδυσο. Τὰ βουνὰ ἀντιλαλοῦν τὸν κρότο. Ἀρπάζω τὸ τουφέκι μου, ρίχνω μιὰ τουφεκιά καὶ ὁ ἀντίλαλος τὴν κάνει δέκα. Ἀδειάζω καὶ τὴν ἄλλη κάνω· ὁ ἀέρας τραντάζεται καὶ τὰ κύματα τοῦ ἡχου πέρνουν μακρυὰ τὸ βουητό. Θάλεγε κανένας πῶς ὅλα τὰ περίγυρα βουνὰ χαιρετοῦσαν, μ' ἓνα ἀτελείωτο βουητό τὸ καράδι ποὺ ἔφευγε. Σιγὰ-σιγὰ σβύνει τὸ τράνταγμα τοῦ ἀέρα, ὁ ἀντίλαλος πεθαίνει, ὅλα ἡσυχάζουν· τὸ καράδι χάνεται μέσα στὴν νύχτα.

Πέρνω τὰ στηλιάρια μου καὶ τὸ τουφέκι κι' ἀρχίζω νὰ κατεβαίνω. Τὰ πόδια μου δὲν μὲ βραστοῦν. Ἀκολουθῶ μὲ τὰ μάτια μου τὸν καπνὸ, ποὺ σκορπάζει ἀκόμα τὸ γκρέμισμά· ὁ Αἴσωπος τινάζει τὸ κεφάλι· ἡ μυρωδιὰ τῆς καΐλας τὸν κάνει καὶ φτερνίζεται.

Κάτω στὸ μικρὸ ἀκρογιάλι ἓνα θέαμα ἀπροσδόκητο μοῦ σπαράζει τὴν καρδιά. Δίπλα σὲ μιὰ βάρκα, τσακισμένη ἀπὸ τὰ συντρίμματα τοῦ βράχου, κοιτεται ἡ Εὐα, ἡ Εὐα ἀγνώριστη, κουρελιασμένη, μὲ τὴν κοιλιὰ σχισμένη, σκοτωμένη στὸν τόπο.

ΛΓ'

Τί μπορώ τάχα νά γράψω ακόμα ; Για πολλές ημέρες δὲν ἔρριξα τουφεκιά. Δὲν εἶχα τίποτε νά φάω, μοναχός κι' ἀπομόναχος στὸ καλύδι μου, οὔτε συλλογιζόμουν γιὰ φαγί. Τὸ σῶμα τῆς Εὐας τὸ κουβάλησαν στὴν ἐκκλησία μὲ μιὰ ἀσπροδαμμένη βάρκα τοῦ κ. Μάκ. Ἐγὼ πῆγα στὸ κοιμητήρι μὲ τὰ πόδια.

Πέθανε ἡ Εὐα. Θυμᾶσαι τὸ μικρὸ τῆς προσωπάκι μὲ τὴν καλογερική μανδύλα ; Ἐρχότανε σιγά-σιγά, ἄφινε τὸ φόρτωμά της καὶ χαμογελοῦσε. Μιὰ δυνατὴ ζωὴ ξεχείλιζε ἀπὸ τὸ χαμόγελό της . . . Κάθισε ἐκεῖ, Αἴσωπε, γιατί μοῦρχεται στὸν νοῦ μιὰ παληὰ ἱστορία, μιὰ ἱστορία ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς Ἰερίνας, τὸν καιρὸ ποὺ ὁ Στάμερ ἦταν παππᾶς.

Μιὰ κοπέλλα ἦτον σκλαδωμένη σ' ἓναν πύργο. Κι' ἀγαποῦσε ἓνα ἀρχοντόπουλο. Γιατί τ' ἀγαποῦσε; Πρῶτα τὸν ἄνεμο νά σοῦ τὸ πῆ καὶ τᾶστρα, πρῶτα τὸν Θεό, ποὺ κυδερνάει τὸν κόσμο . . . Μονάχα αὐτοὶ κατέχουν τῆς ζωῆς τὰ μυστικά. Τὸ ἀρχοντόπουλο ἦταν ὁ φίλος τῆς κι' ἀγαπητικός της. Μὰ μιὰν ἡμέρα τὸ ἀρχοντόπουλο εἶδε μιὰν ἄλλη γυναῖκα κι' ἄλλαξε ἡ καρδιά του.

Τὴν εἶχε ἀγαπήσει τὴν κοπέλλα μὲ μιὰ παιδιάτικην ἀγάπη. Τὴν ἔλεγε ἄγγελό του καὶ περισσότερα του. Τ' ἀγκάλιασμά του ἦταν ζεστό, γεμάτο ἔρωτα. Τῆς εἶχε πῆ μιὰ μέρα. «Δός μου τὴν καρδούλα σου». Καὶ τοῦ τὴν ἔδωκε ἡ κοπέλλα. "Ο,τι νά της ζητοῦσε, στὰ χειλάκια της ἀνθίζε πάντα τὸ ἐρωτιάρικο τὸ «ναί». Κ' ἔπερνε τὰ χαρίσματά της, σὺν ἀφέντης της.

Στὴν ἄλλην ἦταν σκλάβος, ἦτανε τρελλός, ζητιάνος ἦταν. Γιατί ; Ρώτα τὸν κουρνιαχτὸ τῆς στράτας νὰ στὸ πῇ, ρώτα τὰ φύλλα ποὺ μαδοῦν ἀπ' τὰ κλαριά, ρώτα τὴν Λάμια τὴν ἀπόκρυφην ποὺ κυβερνάει τὸν κόσμον· αὐτὰ μονάχα τὸ κατέχουν νὰ στὸ εἰποῦν. Κ' ἐκείνη φύλλο πράσινο δὲν τοῦδωκε· κι' αὐτός· «Εὐχαριστῶ» πάντα τῆς ἔλεγε, «εὐχαριστῶ». Μιὰ μέρα τοῦ εἶπε ἐκείνη. «Χάρισέ μου, ἀγάπη μου, τὴν ἡσυχίαν σου καὶ τὰ συλλογικά σου!» Κι' αὐτὸς παρπονιόταν, ποὺ ἡ ἀγάπη του, δὲν τοῦ εἶχε ζητημένα ἀκόμα τὴν ζωὴ . . .

Ἡ κοπέλλα κλείσθηκε στὸν πύργον.

— Φτωχὴ κοπέλλα, τί συλλογίζεσαι ; Γιατὶ χαμογελᾷς καὶ κοκκινίζεις ;

— Ἐδῶ καὶ δέκα χρόνια κάτι μοῦτυχε. Ἐκείνον τὸν καιρό, τὸν πρωτογνώρισα.

— Καὶ τὸν θυμᾶσαι ἀκόμα ;

— Ναί, τὸν θυμᾶμαι πάντα.

Πέρασαν χρόνια καὶ καιροί.

— Κοπέλλα μου, τί κάνεις ; Γιατὶ χαμογελᾷς καὶ κοκκινίζεις ;

— Κεντάω τὸνομά του μὲ χρυσὴ κλωστή.

— Γιὰ πές μου, καλὸ νᾶχῃς, ποιοῦ ὄνομα κεντᾷς ; Μὴν εἶναι τάχα ἐκεῖνος ποὺ σὲ σκλάβωσε ;

— Ναί, αὐτὸς εἶναι, αὐτὸς ὅπου τὸν γνῶρισα. Ἐδῶ καὶ εἴκοσι χρόνια.

— Καὶ τὸν θυμᾶσαι ἀκόμα ;

— Στὴν ψυχὴ μου ζῇ, σὰν τὴν στιγμὴ τὴν πρώτην ποὺ τὸν γνῶρισα.

Χρόνια πέρασαν.

— Τί κάνεις σκλάβαν ;

— Τὰ γεράματα μὲ πλάκωσαν. Μάτια δὲν ἔχω

νά κεντήσω πιά. Σκάβω τὸν τοῖχο τώρα μὲ τὰ νύχια μου καὶ μὲ τὸν γύφο πλάθω ἓνα ἀνθογυάλι γιὰ τὸν νέο ποῦ ἀγαπῶ.

— Γιὰ ποιὸν μιλάς, γρηούλα ;

— Γιὰ τὸν ἀγαπημένο μου μιῶ, γιὰ τὸν ἀγαπημένο, ποῦ μὲ σκλάβωσε σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν πύργο.

— Σὲ σκλάβωσε καὶ σὺ χαμογελάς ;

— Ναί, συλλογιέμαι τί πῆ σὰν τὸ δεχθῇ. « Ἐ ! ἡ παληά μου ἀγάπη, θὲ νὰ εἰπῇ, μοῦ στέλνει τοῦτο τὸ ἀνθογυάλι. Τριάντα χρόνια πέρασαν καὶ μὲ θυμᾶται ἀκόμα ».

Φεύγουν τὰ χρόνια.

— Σκλάβω, ἔχεις δεμένα τὰ χεράκια σου κ' ἔχεις τὸ χαμόγελο στὰ χειλάκια σου.

— Τὰ γηρατειὰ μὲ πλάκωσαν· δὲν ἔχω μάτια ἢ φτωχή. Μὲ τὰ δεμένα χέρια συλλογίζομαι.

— Μὴ συλλογιέσαι τάχα αὐτὸν ποῦ γνώρισες, ἀπὸ σαράντα χρόνια ;

— Αὐτὸν ποῦ πρωτογνώρισα, σὰν ἤμουνα κοπέλλα. Σαράντα χρόνια θὰ εἶναι !

— Δὲν τῶμαθες λοιπὸν πὼς πέθανε ὁ καλὸς σου; Φτωχή γρηούλα, κιτρινίζεις καὶ βουδαίνεσαι, τὰ χεῖλιά σου γενῆκαν ἄσπρα σὰν πανί. Φτωχή γρηούλα ἡ πνοή σου σδύσθηκε...

Αὕτῃ εἶναι ἡ παλιὰ ἱστορία τῆς σκλάβας τοῦ πύργου... Στάσου, μιὰ στιγμή, Αἴσωπε, κἄτι ξέχασα· μιὰ ἡμέρα ἀπείκασε τὴν φωνή τοῦ ἀγαπημένου της κάτω στήν αὐλή, γονάτισε καὶ κοκκίνησαν τὰ μάγουλά της. Ἦτο σαράντα χρόνων τότε.

Εὔα, σὲ θάδω μὲ τὰ χέρια μου καὶ φιλῶ ταπεινά τὸ χῶμα ποῦ σὲ σκεπάζει. Μιὰ ἀκτίνα ἡλίου σχίζει

τὸν λογισμό μου, κάθε φορά πού σέ συλλογίζομαι·
 μιὰ εὐλογία Θεοῦ πλημμυρεῖ τὰ σπλάχνα μου σὲ
 συλλογισθῶ τὸ χαμόγελό σου. Ἐδινες τὸ πᾶν ἐσύ,
 χωρὶς ἀγῶνα, γιατί ἡ ζωὴ σέ μεθοῦσε. Μιὰ ἄλλη
 πού ἔλα μου τ' ἀρνήθηκε κ' ἓνα καλὸ βλέμμα ἀκόμα,
 μ' ἔχει σκλαδωμένον. Γιατί; Ρῶτα τοὺς δώδεκα μῆ-
 νες τοῦ χρόνου νὰ σοῦ τὸ εἰποῦν, ρῶτα τὰ καράβια
 στὴ θάλασσα, τὸν ἀνεξερεύνητο Θεό, πού κυδερνεῖ
 τὶς καρδιὲς τῶν ἀνθρώπων.

ΛΔ'

Κάποιος μοῦ εἶπε·

— Δὲν κυνηγᾶτε πιὰ ; Ὁ Αἴσωπος τρέχει μόνος
 τοῦ στο βουνό· ἔδγαλε κι' ἓνα λαγό.

Τοῦ εἶπα·

— Χτυπήστε τον ἐσεῖς γιὰ μένα.

Ἵστερα ἀπὸ λίγες ἡμέρες ὁ κ. Μὰκ ἦλθε νὰ με
 ἰδῇ. Εἶχε κομμένα τὰ μάτια, τὸν ὄφι χλωμή. Ἦμουν
 ἀλήθεια ἱκανὸς νὰ μπαίνω στὸ μυαλὸ τῶν ἄλλων,
 ὅπως ἐνόμιζα ; Δὲν ἤξευρα πιὰ τίποτε . . .

Ὁ κ. Μὰκ μοῦ μίλησε γιὰ τὴν συμφορά, πού
 ἔγινε ἀπὸ τὸ τυχαῖον αὐτὸ περιστατικόν, ἀπὸ τὴν
 κακὴ ὥρα, πρᾶγμα, στὸ ὁποῖον ἐγὼ δὲν ἔφταιγα
 καθόλου.

— Ἄν εἶναι κανένας πού καὶ καλὰ θέλησε νὰ
 με χωρίσῃ ἀπ' τὴν Εὐα, κατάφερε τὸν σκοπὸ του.
 Ὁ Θεὸς νὰ τοῦ τὸ πληρώσῃ !

Μοῦρριξε ἓνα ὑποπτο βλέμμα καὶ μουρμούρισε
 μερικὰ λόγια, γιὰ τὴν ὥραία κηδεῖα· ἔλα της ἐγι-

ναν μὲ τὸ παραπάνω, τίποτε δὲν τῆς ἔλειψε. Θαύμα-
ζα τὴν εὐστροφία τοῦ πνεύματός του.

Δὲν ἐδέχθηκε τὴν προσφορά μου νὰ τοῦ πληρώ-
σω τὴν βάρκα του, ποὺ τσακίσθηκε.

— Δὲν θέλετε λοιπὸν νὰ σᾶς ἀποζημιώσω γιὰ
τὴν βάρκα ποὺ χάσατε ;

— Ὅχι, ἀγαπητέ μου λοχαγέ. Ποῦ σᾶς ἦρθε
στὸν νοῦ τέτοιο πράγμα ;

Τὰ μάτια τοῦ ἦσαν γεμάτα μίσος.

Τρεῖς ἐβδομάδες δὲν εἶδα καθόλου τὴν Ἐδουάρ-
δα . . . Τί λέω ; Τὴν εἶδα μιὰ ἡμέρα στὸ μαγαζί,
ποὺ ἀγόραζα τὸ ψωμί μου. Ἦτον μέσα στὸ γραφεῖο
καὶ κύτταζε κάποια ὑφάσματα. Τὸ μαγαζάκι εἶχε
δυὸ ὑπαλλήλους.

Εἶπα «καλημέρα» μὲ ζωηρὴ φωνή. Ἐκείνη σή-
κωσε τὸ κεφάλι της, μὰ δὲν ἀποκρίθηκε. Αὐτὸ μ'
ἔκαμε νὰ μὴν ἀγοράσω ψωμί μπροστὰ της. Γύρισα
πρὸς τὸν ἓνα ἀπὸ τοὺς ὑπαλλήλους καὶ τοῦ ζήτησα
μπαρούτι καὶ σκάγια. Τὴν ὥρα ποὺ μοῦ τᾶδινε, κύτ-
ταξα μὲ τὴν ἄκρη τοῦ ματιοῦ μου τὴν νέα. Τὸ πα-
λιό της στακτὶ φόρεμα, μὲ τίς φαγωμένες κουμπό-
τρυπες μοῦ φάνηκε πολὺ κοντό· τὸ ἀδύνατο στηθός
της πηγαινοερχότανε συλλογισμένο· τὰ καμαρωτά
της φρύδια χάραζαν σὰ δυὸ αἰνίγματα στὸ πρόσωπό
της. Τὰ κινήματά της δὲν ἦσαν πιά παιδιάτικα. Κύτ-
ταξα τὰ δάκτυλά της. Τὰ ὦρατα μακρουλά δάκτυλα
μιλοῦν μὲς στὴν καρδιά μου καὶ μὲ κάνουν νὰ λαχτα-
ρίζω. Ἐκείνη ἐξακολουθοῦσε νὰ στριφογυρίζῃ τὰ
ὑφάσματα.

Ἦθελα νὰ πῆγαινε ὁ Αἴσωπος πρὸς τὸ ἄλλο μέρ-
ος τοῦ γραφείου κ' ἐγὼ νὰ τὸν φώναζα μὲ λόγια
παρακλητικά. Τί θᾶλεγε τότε ;

— Όρίστε ! μου εἶπε ὁ ὑπάλληλος.

Πλήρωσα, πῆρα τὰ δυὸ πακέτα καὶ ξαναχαιρέτισα. Ἐκείνη σήκωσε τὰ μάτια καὶ στάθηκε ἀμίλητη.

— Πάει καλά, εἶπα μέσα μου· ἴσως νὰ εἶναι πιὰ ἀρραδωνιαστικιά τοῦ βαρῶνου. Κ' ἔφυγα χωρὶς νὰ ζητήσω ψωμί.

Μιὰ φορὰ ποὺ βρέθηκα στὸν δρόμο, ἔρριξα μιὰ ματιὰ στὰ παράθυρα. Κανέννας δὲν μ' ἀκολουθοῦσε τώρα μὲ τὸ βλέμμα . . .

ΛΕ'

Μιὰ νύχτα χιόνισε. Ἀρχισα νὰ κρυώνω στὸ καλόβι μου. Εἶχα μιὰ γωνιά, ποὺ ἔφηνα τὸ φαγί μου, μὰ τὰ ξύλα δὲν ἔκαιαν καλά. Ἀπὸ τοὺς τοίχους ἔμπαινε ὁ ἀέρας, μολονότι εἶχα βουλώσει ὅσο μποροῦσα καλλίτερα τὶς χαραμάδες. Τὸ φθινόπωρο πέρασε· οἱ ἡμέρες ἀρχίζαν νὰ μικραίνουν. Ὁ ἥλιος ἔλυωσε τὸ πρῶτο χιόνι καὶ καθάρισε τὰ χωράφια· οἱ νύχτες ὅμως ἦσαν κρύες, τὸ νερὸ παγωμένο. Χορτάρια καὶ μαμούνια φοφοῦσαν.

Μιὰ παράξενη σιγαλιὰ ἀγκάλιαζε τοὺς ἀνθρώπους· ὅλοι ἦσαν συλλογισμένοι, τὰ μάτια τους κύταζαν τὸν χειμῶνα ποὺ πλάκωνε. Οὔτε μιὰ φωνὴ δὲν ἔφθανε ἀπὸ τὸ νησάκι ποὺ ξέραιναν τὰ ψάρια, τὸ λιμάνι ἦταν χωρὶς ζωὴ, τὸ καθετὶ ἐτοιμαζότανε γιὰ τὶς μεγάλες βορεινὲς νύχτες, ποὺ ὁ ἥλιος κοιμάται βουτηγμένος στὰ βάθη τῆς θαλάσσης. Τὸ πλατάγισμα τῶν κουπιῶν μιᾶς μοναχικῆς βάρκας σκορποῦσε τὸν βουδὸ τοῦ κρότο.

Μιά νέα πλησίασε με τὴ βάρκα, ὄρθια στὰ κουπιά.

— Ποῦ ἦσουν, κοριτσάκι μου ;

— Πουθενά.

— Πουθενά ; Γι' ἄκουσε, καλέ· ἐγὼ σὲ γνωρίζω· σὲ εἶδα τοῦτο τὸ καλοκαῖρι.

Ζύγωσε στὸ μῶλο κ' ἔδεσε τὴν βάρκα της.

— "Εδосκες τὸ κοπάδι σου κ' ἔπλεκες κάλτσα...

Σ' ἀπάντησα μιὰ νύχτα.

Κοκκίνισε λιγάκι καὶ γέλασε με κάποια ταραχή.

— "Ελα στὸ καλύδι, κοριτσάκι μου, κι' ἄφισε με νὰ σὲ καμαρώσω. Σὲ λένε 'Αρριέττα.

Αὐτὴ ὅμως τραβᾷ τὸν δρόμο της καὶ δὲν μοῦ λείει λέξι· Τὸ φθινόπωρο, ὁ χειμῶνας ποὺ πλάκωνε, τὴν εἶχαν μουδιάσει· κάθε της αἰσθησις κοιμώτανε βαθειά.

Ὁ ἥλιος εἶχε βσιλεύσει πιά μέσα στὴ θάλασσα.

ΛΣΤ'

"Εβαλα γιὰ πρώτη φορὰ τὴν στολή μου καὶ τράβηξα στὸ Σίριλουνδ. Ἡ καρδιά μου χτυποῦσε. Θυμῶμουν ὅσα πέρασαν ἀπὸ τὴν ἡμέρα, ποὺ ἡ "Εδουάρδα εἶχε χυθεῖ στὸ λαιμό μου καὶ με φίλησε μπροστὰ σ' ὅλον τὸν κόσμο. Μῆνες καὶ μῆνες με γελοῦσε σκληρά, μ' ἔκανε κι' ἀσπρίσαν τὰ μαλλιά μου. "Εγὼ ἔφταιγα ; Ναί, ἐγὼ· πίστεψα στὸ ἀστέρι μου καὶ πλανέθηκα. Συλλογιζόμουν τώρα· πῶς θὰ εὐχαριστήθῃ ἂν πέσω στὰ πόδια της καὶ τῆς ξεμολογήθῃ τὸ μυστικὸ τῆς καρδιάς μου ! «Κάθισε», θὰ μοῦ πῇ, θὰ πῇ νὰ φέρουν κρασί καὶ πρὶν τσουγκρίσῃ τὸ ποτήρι

της με τὸ δικό μου, θὰ πῇ· «Κύριε λοχαγέ, σὰς εὐχαριστῶ γιὰ τὶς ὥρες ποὺ περάσαμε μαζί· ποτὲ δὲν θὰ τὶς ξεχάσω». Ἐπειτα, σὰν με ἴδῃ ἔτσι εὐτυχισμένο, γεμάτον ἐλπίδες, θὰ κάμῃ πὼς πίνει τάχα καὶ θ' ἀφήσῃ τὸ ποτῆρι τῆς ἀγγιχτο. Καὶ δὲν θὰ μοῦ τὸ κρύψῃ πὼς δὲν ἤπια, θὰ τὸ κάνῃ μάλιστα με τρόπο νὰ τὸ ἴδῃ. Ἔτσι εἶναι αὐτή.

Ἐμπρός ! ἡ τελειωτικὴ στιγμὴ φθάνει.

Καθὼς περπατοῦσα, ἐξακολουθοῦσα τοὺς συλλογισμούς μου· ἡ στολὴ μου θὰ τῆς κάμῃ ἐντύπωσι· τὰ γαλόνια μου εἶναι καινούργια καὶ ἀστραφτερά, τὸ σπαθί μου θὰ χτυπάῃ στὸ παρκέτο . . . Μιὰ νευρικὴ χαρὰ με τίναξε· Ποιὸς ξέρει τί μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀκόμα; Σήκωσα ψηλὰ τὸ κεφάλι, μ' ἓνα ὑπερήφανο κίνημα.

— Φθάνει πιά ἡ ταπεινοσύνη ! Ἀξιοπρέπεια ἀποδῶ κ' ἐμπρός. Ὅ,τι καὶ νὰ συμβῇ, θὰ δείξω μεγάλη ἀδιαφορία. Θὰ κρατήσω τὴ θέσι μου . . . Συμπαθᾶτε με, ὥραια μου κοπέλλα, ἂν δὲν ζητῶ ταπεινὰ τὸ χερᾶκι σας . . .

Ὁ κ. Μὰκ ἦρθε νὰ με ὑποδεχθῇ στὴν αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ. Τὸ πρόσωπό του μοῦ φάνηκε πιὸ χλωμό, τὰ μάτια του πιὸ βαθυλωμένα ἀκόμη.

— Φεύγετε; Ἀλήθεια; Τώρα τελευταία τῷ ὄντι δὲ εἶχατε καλὸ σπίτι. Τὸ καλυδάκι σας κἀνκε. . .

Χαμογελοῦσε. Θαρροῦσα πὼς ἔδλεπα μπροστά μου τὸ δυνατότερο κεφάλι τοῦ κόσμου.

— Ὅριστε μέσα, κύριε λοχαγέ, ἡ Ἐδουάρδα εἶναι στὸ σαλόνι. Θὰ ξαναἰδωθοῦμε στὸν μῶλο, τὴν ὥρα ποὺ φεύγει τὸ βαπόρι.

Ὁ κ. Μὰκ ἀπομακρύνθηκε, με τὸ κεφάλι σκυμ-

μένο, σφυρίζων μέσα από τὰ δόντια του, συλλογισμένος.

Ἡ Ἐδουάρδα διάβαζε μέσα στὸ σαλόνι. Ξαφνίσθηκε σὰν εἶδε τὴν στολή μου, μὲ κύτταξε λοξὰ σὰν πουλί καὶ κοκκίνησε. Ἄνοιξε τὸ στόμα της.

Ἐγὼ κατάφερα νὰ τῆς πῶ.

— Σὰς ἀφίνω ὑγεία!

Διαμιάς σηκώθηκε· εἶδα πὼς τὰ λόγια μου τῆς ἔκαναν ἐντύπωση.

— Γκλάν, φεύγετε; Τώρα φεύγετε;

— Μόλις φθάσῃ τὸ βαπόρι.

Τῆς ἔπιασα τὸ χέρι, τὰ δυό της χέρια καὶ φώναξα. «Ἐδουάρδα!» μὲ τὰ μάτια καρφωμένα ἀπάνω της, ὅλο πάθος.

Ἀμέσως ἔγινε ψυχρὴ καὶ συμμαζεύθηκε... Μοῦ ἀντιστεκότανε μὲ τὰ σωστά της. Τέντωσε τὸ σῶμά της ὑπερήφανα κ' ἐγὼ στεκόμουν μπροστά της σὰ ζητιάνος. Τῆς ἄφισα τὰ χέρια. Θυμοῦμαι πὼς ξαναεἶπα πολλές φορές μηχανικῶς. «Ἐδουάρδα, Ἐδουάρδα!...» Μὰ ὅταν μὲ ρώτησε· «λοιπόν! τί θέλατε νὰ πῆτε;...» δὲν κατάφερα νὰ βγάλω λέξι.

— Ἔτσι λοιπόν, φεύγετε; πιά!... Ποιὸν θάχωμε τάχα ἐδῶ τοῦ χρόνου;

— Κάποιον ἄλλον... Τὸ καλύδι ἴσως νὰ ξανακτισθῇ.

Ὑστερα ἀπὸ μιὰ στιγμή σιωπῆς, ξαναπῆρε τὸ βιβλίο.

— Λυποῦμαι ποὺ βγήκε ἔξω ὁ πατέρας. Θὰ τοῦ πῶ τὰ χαιρετίσματά σας.

Δὲν τῆς ἀπάντησα. Ἐκαμα ἓνα βῆμα καὶ τῆς ἔπιασα τὸ χέρι.

— Χαίρε, Ἐδουάρδα.

— Χαῖρε.

Ἄνοιξα τὴν θύρα νὰ φύγω. Ἐκείνη ἀρχισε πάλι τὰ διάδασμα καὶ γύριζε τὰ φύλλα τοῦ βιβλίου της. Ὁ ἀποχαιρετισμός μου δὲν τὴν εἶχε καθόλου συγκινήσει.

Ἔδηξα. Τότε γύρισε καὶ με ὕψος ξαφνισμένο.

— Ἀκόμη ἐδῶ εἴσθε ; Μοῦ φάνηκε πὼς εἵχατε φύγει.

Ἡ ἐκπληξίς της ἦτο τόσο ζωηρά, ποὺ φαινότανε καθαρά προσποιημένη. Ἐκανε με τὸ παραπάνω τὴν ξαφνισμένη. Ἡξευρε πολὺ καλὰ πὼς ἤμουν ἐκεῖ. Τοῦλάχιστον ἐγὼ ἔτσι νομίζω.

— Θὰ φύγω ἀμέσως.

Μὲ πλησίασε.

— Ἦθελα νᾶχω μιὰ ἐνθύμησι ἀπὸ σᾶς. Ἦθελα νὰ σᾶς ζητήσω κάτι τι, μὰ εἶναι ἴσως πολὺ... Μοῦ χαρίζετε τὸν Αἴσωπο ;

Χωρὶς τὸν παραμικρότερο δισταγμὸ τῆς εἶπα ἀμέσως ναί.

— Λοιπὸν θὰ μοῦ τὸν φέρετε αὔριο ;

Ἐδῶκα ἔξω κανέναν στὸ παράθυρο. Ὅλα πιὰ εἶχαν τελειώσει γιὰ καλὰ.

Ἦταν ἡ τελευταία μου νύκτα, ποὺ πέρασα στὸ καλύδι μου. Τὸ πρωτ' ἐτοίμασα τὸ πρόγευμά μου. Ἡ ἡμέρα ἔδειχνε κρύα.

Γιατὶ μοῦ ζήτησε νὰ τῆς πάω τὸ σκυλί μου ; Ἦθελε τάχα νὰ μοῦ ξαναμιλήσῃ ἀκόμα μιὰ φορὰ ; Δὲν εἶχα πιὰ τίποτε νὰ περιμένω. Καὶ πὼς θὰ τὸν μεταχειριζότανε τάχα τὸν Αἴσωπο ; — Αἴσωπε, Αἴσωπε, θὰ κακοπεράσῃς κοντά της. Ἐξ αἰτίας μου θὰ σὲ δ' ἔρνη ἴσως νὰ σὲ χαιδεύῃ καὶ πότε — πότε — χωρὶς ἄλλο

ὅμως θὰ σὲ δέρνη χωρὶς αἰτία· δὲν θὰ μπορῇ νὰ σὲ ὑποφέρῃ.

Φώναξα τὸν Αἴσωπο, ἀκούμπησα τὸ κεφάλι μου στὸ δικό του, καὶ τὸ χάιδεψα. Εἶχα τὸ τουφέκι στὸ χέρι. Τὸ ζῶο ἄρχισε νὰ ρουθουνίζῃ, νόμιζε πὼς εἴμουν γιὰ τὸ κυνήγι. Ἀκούμπησα τὴν κάννα ἀποπίσω ἀπὸ τὸ κεφάλι του καὶ τράδηξα τὸ σκανδάλι.

Πλήρωσα ἓναν ἄνθρωπο καὶ κουδάλησε στὴν Ἑδουάρδα, τὸ πτώμα τοῦ σκύλου μου.

ΛΖ'

Τὸ βαπόρι θὰ ἔφευγε ἀργά, τὸ ἀπόγευμα.

Ἐπῆγα στὸν μῶλο. Τὰ πράγματά μου εἶχαν ἐπιβιδασθῇ. Ὁ κ. Μὰν ἦλθε νὰ μ' ἀποχαιρετίσῃ καὶ μοῦ ἔλεγε πὼς θὰ ἔχω ὥραϊον, πολὺ εὐχάριστον καιρὸ στὸ ταξίδι μου. Θὰ ἔκανε καὶ αὐτὸς πολὺ εὐχαρίστως ἓνα ταξιδάκι μὲ τέτοιον καιρό. Σὲ λίγο φάνηκε καὶ ὁ γιατρός μαζί μὲ τὴν Ἑδουάρδα.

— Εἶχαμε πολὺ ἐπιθυμία νὰ σᾶς ξεπροδοδίσουμε, εἶπε ὁ γιατρός.

Τοὺς εὐχαρίστησα.

Ἡ Ἑδουάρδα μὲ κύτταξε στὰ μάτια·

— Σᾶς εὐχαριστῶ, ἀλήθεια, γιὰ τὸν σκύλο σας.

Δάγκασε τὰ χεῖλια της, ἄσπρα σὰν τὸ πανί.

Ὁ γιατρός ρώτησε ἓναν ἄνθρωπο τοῦ βαποριοῦ.

— Τί ὥρα φεύγει τὸ βαπόρι ;

— Σὲ μισή ὥρα.

Ἐγὼ σάπαινα.

Ἡ Ἑδουάρδα, νευρική, πηγαινοερχότανε.

— Δὲν γυρίζομε, γιατρέ; Ἐκεῖνο ποῦ μ' ἔφερε ἔδῳ, ἔγινε.

— Εἶπατε, ἐκεῖνο ποῦ σᾶς ἔφερε . . . Ἐκεῖνη γέλασε μὲ τὴ μανία τοῦ γιατροῦ νὰ τὴν διορθώσῃ.

— Δὲν ἐξεφράσθηκα καλά;

— Ὅχι, ἀπήντησε ἐκεῖνος ξερά-ξερά. Τὸν ἐκύταξα. Ὁ κουτὸς ἀνθρωπάκος εἶχε ἓνα ὕψος ψυχρὸ καὶ ξερό. Εἶχε διαγράψῃ ἓνα εἶδος διαγωγῆς καὶ τὸ ἀκολουθοῦσε κατὰ γράμμα. Καὶ ἂν ταῦρισκε σκοδρα καμμιά φορά; Δὲν θὰ τῷδειχνε καθόλου· ἢ φυσιογνωμία του δὲν ἐπρόδιδε ποτὲ τὰ ἀλσθήματά του.

Ἄρχισε νὰ βραδειαῖζῃ.

— Σᾶς ἀφίνω ὑγεία, λοιπόν, εἶπε καὶ σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ ὅλα . . .

Ἡ Ἐδουάρδα μὲ κύτταζε σιωπηλῇ. Ἐπειτα γόρισε τὸ κεφάλι καὶ κάρφωσε τὰ μᾶτια τῆς στὸ βυπόρι.

Ἐγὼ πῆδησα στὴ βάρκα. Ἡ Ἐδουάρδα στεκότανε πάντα στὴν προκυμαία. Τὴν ὥρα ποῦ πάτησα τὸ πόδι μου στὸ βυπόρι, ὁ γιατρὸς μου φώναξε ἓνα δυνατὸ «ὦρα καλὴ!» Εἶδα τότε τὴν Ἐδουάρδα, ποῦ ἔφευγε μὲ μεγάλα βήματα, ἐνῶ ὁ γιατρὸς τὴν ἀκολουθοῦσε ἀπὸ πίσω. Ἦταν ἡ τελευταία ὀπτασία ποῦ μου χάριζε.

Μιά δυνατὴ μελαγχολία χύθηκε, σὰν πικρὸ κῶμα στὴν καρδιά μου . . .

Τὸ βυπόρι ξεκίνησε. Ξεχώριζα ἀκόμα τὴν ἐπιγραφὴ τοῦ κ. Μὰκ «Ἀποθήκη ἄλατος καὶ κενῶν βαρελίων». Σὲ λίγο δὲν διέκρινα πιά τὰ γράμματα. Τὸ φεγγάρι καὶ τᾶστρα φάνηκαν στὸν οὐρανό, τὰ βουνὰ φανερώθηκαν ἄξαφνα καὶ μαζὶ μ' αὐτὰ τὸ ἀπέραντο δάσος. Νά! ἔδῳ εἶναι ὁ νερόμυλος, ἐκεῖ ἦταν τὸ

καλύδι μου. Ἡ μεγάλη στακτιὰ πέτρα μένει μοναχική ανάμεσα στ' ἀποκαΐδια. Ἰζελίνα, Εὐα . . . Ἡ βορεινή νύχτα ξαπλώνεται στὰ βουνὰ καὶ στοὺς κάμπους.

ΛΗ'

Ἐγραψα ὅσα ἔγραψα ὡς τώρα γιὰ νὰ σκοτώσω τὸν καιρὸ μου. Μοῦ κάνει εὐχαρίστησι νὰ ξαναφέρνω στὸν νοῦ μου τὴν ἐνθύμησι τοῦ καλοκαιριοῦ αὐτοῦ στὴν Νορλανδία, ὅπου συχνὰ μετροῦσα τὶς ὥρες ποὺ ἔφευγαν τόσο γρήγορα. Τώρα ἄλλαξαν· οἱ ἡμέρες φαίνονται ἀτελείωτες.

Περνῶ ἀκόμα πολλὲς εὐχάριστες στιγμές, μὰ ὁ καιρὸς δὲν θέλει νὰ περάσῃ καὶ δὲν καταλαβαίνω τὸ γιατί. Παραιτήθηκα ἀπὸ τὸν στρατό, εἶμαι ἐλεύθερος σὰν τὸ πουλί, γνωρίζω πολὺν κόσμον, πηγαίνω ὅπου μοῦ καπνίσῃ. Ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ κλείνω τὸ ἕνα μάτι καὶ περιπαίζω τὸ φεγγάρι καὶ τ'ἄστρα· θαρρῶ πὼς τὰ βλέπω νὰ γελοῦν, εὐχαριστημένα ποὺ παίζω μαζί τους. Ὅλα γύρω μου μοῦ χαμογελοῦν. Ἀνοίγω μιὰ μπουτίλια καὶ προσκαλῶ τοὺς συντρόφους μου νὰ γλεντήσωμε.

Ὅσο γιὰ τὴν Ἐδουάρδα δὲν τὴν συλλογίζομαι πιά. Ὅστερα ἀπὸ τόσον καιρὸ γιατί νὰ μὴν τὴν ξεχάσω ἐντελῶς; Τὸ φιλότιμο δὲν μ' ἀφίνει.

Κάποιος μ' ἐρωτᾷ ἂν ἔχω καμμιὰ λύπη καὶ τοῦ ἀπαντῶ μ' ἕνα ζωηρὸ «ὄχι».

Ἡ Κόρα, ξαπλωμένη στὰ πόδια μου, μὲ κμαρῶτει, τὸ ἐκκρεμὲς χτυπᾷ τίκ-τάκ ἀπάνω στὴ θερμάστρα, κάτω ἀπὸ τὰ παράθυρά μου. Ἡ θύρα μου

κτυπᾷ ὁ διανομεὺς μοῦ δίνει ἓνα φάκελλο σφραγισμένο. Ἐρῶ ἀπὸ ποῦ ἔρχεται. Ἀμέσως τὸ κατάλαβα, ἐκτὸς ἂν τὸ ὠνειρεύθηκα καμμιὰ νύχτα ἄυπνίας.

Μέσα στὸ φάκελλο δὲν ὑπάρχει γράμμα, μόνον δυὸ φτερά πουλιοῦ.

Ἕνα παγωμένο ρεῦμα τρόμου χύνεται στὶς φλέδες μου. Λέω ἀπὸ μέσα μου· «Δυὸ πράσινα φτερά! Τί θὰ τὰ κάμω;... Γιατὶ κρυώνω ἔτσι; Μπαίνει πολλὸς ἀέρας ἀπ' τ' ἀνοιχτὰ παράθυρα».

Κλείνω τὰ παράθυρα.

Μὰ συλλογίζομαι ὁλοένα·—«Αὐτὰ τὰ φτερά τὰ γνωρίζω. Μοῦ θυμίζουν ἓνα χωρατό, ἓνα περιστατικό περαστικό μέσα σὲ τόσα ἄλλα, ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ ἤμουν στὴν Νορλανδία. Μ' ἀρέσει νὰ τὰ ξαναδλέπω τώρα...» Καὶ ἄξαφνα θαρρῶ πὼς βλέπω ἓνα πρόσωπο μπροστά μου καὶ πὼς ἀκούω μιὰ φωνή, μιὰ φωνή ποῦ μοῦ λέει· «Κύριε λοχαγέ, ὀρίστε τὰ φτερά σας!»

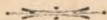
— Κόρα, κάθισε ἤσυχα, γιατί σὲ σκοτώνω ἂν κουνήσης!

Ἀνυπόφορη ζέστη! Τί συλλογίζομουν ὅταν ἐκλείνω τὰ παράθυρα! Ἄς τ' ἀνοίξουν, ἄς ἀνοίξουν τὴν θύρα διάπλατη! Ἐμπᾶτε μέσα, χαρούμενοι φίλοι μου. Ἀποδῶ, κύριε παραγγελιοδόχε, θὰ κάμῃς ἓνα δρόμο γιὰ χατηρί μου.

Καὶ ἡ ἡμέρα τελειώνει, μὰ ὁ καιρὸς δὲν προχωρεῖ.

Ἐδῶλα τέλος στὴ γνωριμία μου, ποῦ τὴν ἐπίασα, γιὰ νὰ διασκεδάσω. Δὲν ἔχω καμμιὰ φροντίδα, αἰσθάνομαι μόνο μιὰ ἐπιθυμία νὰ φύγω, οὔτε κ' ἐγὼ δὲν ἠξέρω πού, πολὺ μακριά, στὴν Ἀφρικὴ ἢ στὰς Ἰνδίας. Γιατὶ εἶμαι παιδί τοῦ δάσους καὶ τῆς μοναξιάς.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΓΚΛΑΝ

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ ΧΡΟΝΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗ

ΑΠΟ ΤΟ 1861.

I

Ἡ οἰκογένεια τοῦ Γκλάν μπορεῖ νὰ βάζῃ καὶ νὰ ξαναβάζῃ στὶς ἐφημερίδες πὼς χάθηκε ὁ λοχαγὸς Θωμᾶς Γκλάν. Αὐτὸς δὲν θὰ ξαναγυρίσῃ πιά, γιατί πέθανε καὶ γνωρίζω ἐγὼ τὸ πῶς.

Κατὰ βάθος δὲν ξαφνίζομαι πὼς οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς τοῦ λοχαγοῦ ἐνεργοῦν μὲ τόσον ζήλο τὰς ματαίαις ἀναζητήσεις των, γιατί ὁ Θωμᾶς Γκλάν δὲν ἦτο κοινὸς ἄνθρωπος· ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸ ἦτο καὶ πολὺ ἀγαπημένος ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον. Πρέπει νὰ τὸ βεβαιώσω αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, γιὰ νὰ εἶμαι δίκαιος, μολοντί ἐγὼ αἰσθάνομαι γιὰ τὴν μνήμη του μιὰ πολὺ βχθεὶὰ ἀντιπάθεια καὶ ἡ ἀνάμνησίς του γεμίζει ἀπὸ μῖσος τὴν ψυχὴ μου. Ἦτον θαυμασίως ὠραῖος, γεμάτος νεότητα καὶ παραπολὺ γοητευτικός. Τὸ ἄγριο βλέμμα του ὑποδοῦλωνε τὸν κόσμον· ἐγὼ ὁ ἴδιος αἰσθανόμουν τὴν δύναμι τῶν ματιῶν του. Μιὰ κυρία, λένε πὼς ὥριζε μὲ τὸν ἀκόλουθο τρόπο τὴν παράξενη αὐτὴ γοητεία. «Χαίρομαι, ὅταν μὲ κυττάζῃ· αἰσθάνομαι τὴν ἴδια συγχίνησι, ὥσάν νὰ μ' ἐγγίξῃ».

Είχε ἐλαττώματα, τὰ ὅποια δὲν σκοπεύω ν' ἀποκρύψω, γιατί τὸν μισῶ. Πολὺ συχνὰ ἔλεγε πράγματα χωρὶς σημασία καὶ παιδαριώδη. "Ἰσως γι' αὐτὸ ἄρρεσε τόσον στὶς γυναῖκες. "ἤξευρε πῶς μιλοῦσε σ' αὐτές· ἐπεδοκίμαζε ὅλες τὶς φλυαρίες τους καὶ αὐτὲς ἐκολαχεύοντο. Ὅμιλῶν κάποτε γιὰ κάποιον χονδρὸν ἄνθρωπον, ἔλεγε πῶς φαινότανε σὰν νὰ φοροῦσε ἓνα πανταλόνι, γεμάτο ἀπὸ λίπος. Καὶ γελοῦσε γιὰ τὴν ἐκφρασί του αὐτὴ ὁ ἴδιος, ἐνῶ ἐγὼ θὰ κοκκίνιζα στὴ θέσι του. Μοῦ ἔδωκε καὶ ἄλλη μιὰ ἀπόδειξι τῆς ἐπιπολαιότητος τοῦ πνεύματός του. Καθόμαστε στὸ ἴδιο σπίτι ἐκεῖνον τὸν καιρὸ. Μιὰν ἡμέρα ἡ ξενοδόχα μπαίνει· στὸ δωμάτιό μου, καὶ μ' ἐρωτᾷ τί ἐπιθυμῶ γιὰ τὸ πρόγευμά μου. Ἀπαντῶ βιαστικά· μὴ... αὐτὸ καὶ ἓνα φέτα ψωμί. Ὁ Θωμᾶς Γκλάν, ὁ ὁποῖος ἔτυχε νὰ βρίσκεται κοντά μου — τὸ δωμάτιόν του ἦτον ἐπάνω στὴν σοφίτα — ἄρχισε νὰ γελά ἡλιθίως γιὰ τὸ ἄθῶον αὐτὸ λάθος. "Ἐλεγε καὶ ξαναέλεγε· «μιὰν αὐτὸ καὶ ἓνα φέτα ψωμί». Ὡς πού τὸν ἔκαμα νὰ σωπάσῃ, μ' ἓνα βλέμμα βαθυτάτης ἐκπλήξεως.

Ἀνάλογα χαρακτηριστικὰ ποὺ ἔδειχναν πόσον ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἦτο γελοῖος κάποτε, θὰ θυμῶ ἴσως καὶ ἄλλα στὴν διήγησί μου αὐτὴ καὶ θὰ φροντίσω νὰ τὰ σημειώσω. Δὲν θὰ τὸν λογαριάσω καὶ πολὺ. Εἶναι πάντα ἐχθρὸς μου· τί λόγον ἔχω νὰ φανῶ γενναιόφρων ἀπέναντί του; Μολοντοῦτο πρέπει ν' ἀναγνωρίσω, ὅτι μόνον ὅταν ἦτο μεθυσμένος, ἔλεγε ἀνοησίες· καὶ στὶς δύο περιστάσεις, ποὺ ἀνέφερα παραπάνω, ἦτο πιομένος λιγάκι. Μὰ μήπως δὲν εἶναι καὶ αὐτὸ ἐλάττωμα, νὰ πίνῃ κανένας;

"Όταν τὸν πρωτογνώρισα, τὸ φθινόπωρο τοῦ 1859, ἦτο τριανταδύο ἐτῶν. Εἴχαμε τὴν ἴδια ἡλι-

κία. "Αφινε ὅλα του τὰ γένεια καὶ φοροῦσε κυνηγε-
τικὰ πουκάμισα, πολὺ ξετραχειλισμένα. Κάποτε ξέχα-
σε νὰ τὸ κουμπώσῃ στὸν λαιμό. Κατ' ἀρχὰς ὁ λαι-
μός του μοῦ φάνηκε ωραιότατος· ἀργότερα, ὅταν
ἔγινα θανάσιμος ἐχθρὸς του, ἐσχημάτισα τὴ γνώμη
ὅτι καὶ ὁ δικός μου λαιμός ἦτον ἐπίσης ωραῖος μο-
λονότι δὲν εἶχα τὴν συνήθεια νὰ τὸν δείχνω. Γιὰ
πρῶτη φορὰ τὸν ἀπάντησα σ' ἓνα πλοῖο τοῦ ποτα-
μοῦ. Πηγαίναμε νὰ κυνηγήσωμε στὸ ἴδιο μέρος καὶ
ἀπεφασίσαμε νὰ ταξιδέψωμε μαζὺ στὸ ἐσωτερικὸν
τῆς χώρας, μ' ἓνα ἀμαξάκι συρόμενον ἀπὸ βώδια,
στὰ μέρη ὅπου δὲν ἐφθάνεν ὁ σιδηρόδρομος. Ἀπο-
φεύγω ἐπίτηδες νὰ ὀνομάσω τὸ μέρος, ποὺ πῆγαμε·
δὲν θέλω νὰ βάλῃ κανένας στὰ ἴχνη μας. "Ας παύσῃ
ὅμως ἡ οἰκογένεια Γκλάν ν' ἀναζητῇ τὸν συγγενῇ
τῆς μετ' ἐφημερίδες. Αὐτὸς πέθανε στὸ μέρος αὐ-
τό, ποὺ ἦτο καὶ τὸ τέρμα τοῦ ταξιδιοῦ μας καὶ τὸ
ὅποιον δὲν θὰ ὀνομάσω.

Πρὶν τὸν συναντήσω εἶχα ἀκούσει νὰ γίνεται
λόγος γιὰ κάποιον Θωμᾶ Γκλάν. Μοῦ ἦταν γνωστὸ
τὸ νομὰ του. Ἐγνώριζα ἀπὸ διαφόρους διηγήσεις, ὅτι
τοῦ ἔτυχε κάποιον ἐπαισόδιο μετ' ἑμίαν Νορλανδῇ, ἀπὸ
μεγάλῃ οἰκογένειαν· ἡ νέα αὐτῇ, ἀφοῦ πρῶτα τὴν
ἐξέθεσεν ἀρκετὰ ὁ λοχαγός, τὰ χάλασε μαζὶ του.
Ἐκεῖνος ὠρκίσθηκε νὰ ἐκδικηθῇ, ἡ νέα ὅμως δὲν
ἐλογάριασε καὶ πολὺ τὴ φοβέρα του. Τότε ὁ Θωμᾶς
Γκλάν, μετ' τὴν σκανδαλώδη διαγωγὴν του, ἐδῶκε
ἐλκεσινὴν φήμην. Ἐξοῦσε παραλυμένη ζωὴ, κατήντησε
μέθυστος καὶ παραιτήθη ἀπὸ τὸν στρατό. Παράξενος
τρόπος ἐκδικήσεως, γιὰ μιὰν ἀποτυχίαν συνοικεσίου.

"Ὅπως λένε ἄλλοι ὅμως, δὲν εἶχε ἐκθέσει καθόλου
τὴν νέα. Ἡ οἰκογένεια τῆς μνηστῆς του τὸν εἶχε

διώξει, καὶ αὐτὴ ἡ ἰδίᾳ ἀπομανκρόνθη ἀπ' αὐτόν, ἀφοῦ ἓνας Σουηδός, μὲ τὸν τίτλον κόμητος, τὴν ἐξή- τησε νὰ τὴν πάρῃ. Ἡ πρώτη ἐκδοσις μου φαίνεται πλέον ἀξιόπιστος, ἐμένα ποὺ μισῶ τὸν Θωμᾶ Γκλάν καὶ τὸν πιστεύω ἄξιον νὰ κάμῃ κάθε κακοήθεια. Ὅπως δὲ αὐτὸς δὲν ὠμιλοῦσε ποτὲ γιὰ τὶς σχέ- σεις του μὲ τὴν ἀριστοκρατίδα αὐτὴν καὶ οὔτε ἐγὼ τὸν ἐρωτοῦσα ποτὲ γιὰ τὸ ἀντικείμενο αὐτό. Τί μ' ἐμελλε ;

Δὲν θυμοῦμαι νὰ μιλήσαμε ποτὲ μέσα στὸ πλοῖο γι' ἄλλο πρᾶγμα, παρὰ γιὰ τὸ χωριό, ὅπου καὶ οἱ δύο μας πηγαίναμε γιὰ πρώτη φορὰ.

Ὁ Γκλάν ἐκύτταζε ἓνα χάρτη·

— Θὰ βροῦμε ἐκεῖ, μου εἶπεν, ἓνα εἶδος ξενοδο- χείου. Ἴσως θᾶχωμε τὴν τύχη νὰ μείνωμε ἐκεῖ. Ἡ ξενοδόχος εἶναι μιὰ γρηᾶ Ἀγγλίδα, ἀπὸ ἀνακατω- μένο αἷμα . . . Ἐνας ἰθαγενὴς ἀρχηγὸς κατοικεῖ στὸ γειτονικὸ χωριὸ καὶ ἔχει πολλὰς γυναῖκες. Μερικὰς ἀπ' αὐτὰς εἶναι μόνο δέκα χρόνων.

Ἐγὼ δὲν ἤξευρα πὼς ὁ ἀρχηγὸς εἶχε πολλὰς γυ- ναῖκες καὶ ὅτι ὑπῆρχε ἐκεῖ ξενοδοχεῖο. Ἐπομένως δὲν ἔλεγα λέξι. Ὁ Γκλάν χαμογελοῦσε· τὸ χαμόγελό του ἦτο γοητευτικώτατο.

Μὲ ὅλην ὁμῶς τὴν ὁμορφιά του δὲν ἦτο τέλειος τύπος ἀνδρὸς. Μοῦ εἶχε διηγηθῇ ὅτι οἱ ἀτμοσφαιρικὰς μεταβολὰς τοῦ προξενοῦσαν πόνους στὸ ἀριστερό του πόδι· εἶχε πληγωθῇ κάποτε ἀπὸ μιὰ τουφεκιά.

II

Ἵστερα ἀπὸ μιᾶ ἐβδομάδα, βουλευθήκαμε στὴν μεγάλη καλύδα, ποὺ περνοῦσε γιὰ ξενοδοχεῖο, καὶ ποὺ τὸ διεύθυνε μιὰ γρηᾶ halfbreed. Τί ξενοδοχεῖο! Οἱ τοῖχοι ἦσαν κτισμένοι μὲ λάσπη καὶ λίγην ξυλεία, καταφαγωμένη ἀπὸ τὰ ἄσπρα μυρμήκια. Ἐγὼ ἐγκατεστάθηκα δίπλα στὴν κοινὴ σάλα, σ' ἓνα μικρὸ δωμάτιο, ποὺ ἔπερνε φῶς ἀπὸ ἓνα τετράγωνο παράθυρο, μὲ πράσινα κατασκοπισμένα τζάμια. Ὁ Γκλάν ἐδιάλεξε ἓνα μικρὸ δωμάτιο, κάτω ἀπὸ τὴ στέγη, ποὺ εἶχε κι' αὐτὸ ἓνα μικρὸ παράθυρο πρὸς τὸ δρομαλάκι. Τὸ δωματιάκι του πλεόν σκοτεινὸ ἀκόμη καὶ πλεόν ἀκατοίκητο ἀπὸ τὸ δικό μου. Ὁ ἥλιος σαῖτεψε μὲ φλογερὲς ἀκτῖνες τὸ ἄχυρο τῆς στέγης καὶ ἡ ζέστη ἦτον πνιγηρὰ, ἡμέρα καὶ νύκτα, στὸ καταφύγιον αὐτό, ὅπου ἀνέδαινε κανεὶς ὄχι ἀπὸ σκάλαν, ἀλλὰ μὲ μιὰν ἀνεμόσκαλα. Τί μποροῦσα νὰ τοῦ κάμω ἐγώ; Εἶχα εἰπῇ στὸν Γκλάν.

— Νὰ δυὸ δωμάτια, τὸ ἓνα ἀποπάνω ἀπὸ τὸ ἄλλο. Διαλέξετε!

Ἐπεσκέφθηκε τὰ δυὸ δωμάτια κ' ἐδιάλεξε τὸ ἐπάνω, ἴσως γιὰ νὰ μοῦ ἀφήσῃ τὸ καλλίτερο. Ἀλλὰ μήπως δὲν ἐξέφρασα τὴν εὐγνωμοσύνη μου γι' αὐτό; Δὲν τοῦ ὀφείλω τίποτε ἄλλο. Ὅσο κράτησαν οἱ μεγάλες ζέστες εἴμεθα ἀναγκασμένοι νὰ μὴ κυνηγοῦμε καὶ νὰ μένωμε κοντὰ στὴν καλύδα μας. Ἡ ζέστη ἦτον ἀνυπόφορη. Τὴν νύκτα μιὰ κουνουπιέρα μᾶς ἐπροφύλαττε ἀπὸ τὰ ἔντομα. Ἐτυχε ὅμως νὰ μᾶς τὴν ξεσχίσουν οἱ νυκτερίδες, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβωμε. Τοῦλάχιστον

στο δωμάτιο τοῦ Γκλάν, τὸ πρᾶγμα ξανάγινε πολλές φορές, γιατί ὁ ἄνθρωπος, ἐνοχλούμενος ἀπὸ τὴ ζέση, ἄφινε ἀνοιχτὸν τὸν φεγγίτη του. Ἐγὼ δὲν εἶχα τόσες ἐνοχλήσεις. Τὴν ἡμέρα μέναμε ξαπλωμένοι ἐπάνω σὲ φάθες, ἐμπρὸς στο «ξενοδοχεῖον»· καπνίζαμε καὶ βλέπαμε τὰ καμώματα καὶ τὰ κινήματα τῶν ἰθαγενῶν. Τὸ δέρμα τους ἦτο μελαχροινό, τὰ χεῖλη τους παχύτατα, τὰ μάτια τους μαῦρα καὶ σδυσμένα· φοροῦσαν ὅλοι χρυσᾶ δακτυλίδια στ' αὐτιά. Ἦσαν σχεδὸν γυμνοί, μὲ μόνη τους φορεσιὰ μιὰ ζώνη ἀπὸ βαμβάκι ἢ μεγάλη φύλλα. Οἱ γυναῖκες φοροῦσαν ἀκόμη ἓνα κοντοφοῦστανο, ἀπὸ βαμβακερὸ ὕφασμα. Τὰ παιδιὰ ἦσαν ὀλόγυμνα ἡμέρα καὶ νύκτα· οἱ χονδρὲς φουσκωμένες κοιλιές τους γυάλιζαν, ἀλλειμμένες μὲ λάδι.

— Οἱ γυναῖκες εἶνε πολὺ παχειές, ἔλεγεν ὁ Γκλάν. Κ' ἐγὼ ἤμουν σύμφωνος. Τὸ εἶχα ἴσως σκεφθῇ προτῆτερα ἀπ' αὐτόν. Δὲν ἦτο λόγος ὅμως ν' ἀνοίξω συζητήσεις γιὰ τόσο μικρὸ πρᾶγμα. Ἐπειτα ὅλες οἱ γυναῖκες δὲν ἦσαν ἄσχημες, μολονότι τὰ πρόσωπά τους ἦσαν φουσκωμένα. Εἶχα ἀνακαλύψει μιὰν νέαν μιγάδα. Τὰ μαλλιά της ἦσαν μακρὰ καὶ τὰ δόντια της κάτωσπρα. Ἦτον ἡ ὠραιότερη ἀπὸ ὅλες. Τὴν εἶδα ἓνα βράδυ ξαπλωμένην προύμυτα μέσα σὲ μιὰν φυτεία ἀπὸ ρίζι, νὰ κουνῇ τὰ πόδια της, ἀνάμεσα στοὺς ὑψηλοὺς κλώνους. Πιάσαμε μεγάλην ὀμιλία μαζί. Ὅταν χωρισθήκαμε, ἄρχιζε νὰ ξημερώνη. Ἐκεῖνη δὲν ἐγύρισε ὁλοῖσια στο καλύδι της, ἔκαμε πὼς γυρίζει ἀπὸ τὸ γειτονικὸ χωριό. Ὁ Γκλάν εἶχε περάσει τὴν νύκτα του μὲ δυὸ κοριτσάκια, μόλις δέκα ἐτῶν, καὶ τοὺς ἔλεγε ἓνα σωρὸ ἀνοησίες, πίνων ἓν τῷ μεταξὺ καὶ λίγη μπύρα ἀπὸ ρίζι. Ἔτσι ἐννοοῦσε νὰ διασκεδάξῃ αὐτός.

Ύστερα ἀπὸ λίγες ἡμέρες βγήκαμε στὸ κυνήγι. Περάσαμε φυτείες ἀπὸ τσάι, ρύζι καὶ ἄλλα χωράφια· μπήκαμε μέσα σ' ἓνα δάσος κατὰφυτο ἀπὸ παράξενα δένδρα, Ἰνδοκαλάμους, μάγκους, ὄξυφοίνικες, τίχ, κοιμμεόδενδρα καὶ ὁ Θεὸς ἤξεύρει πόσα ἄλλα εἶδη, οὔτε ὁ ἓνας οὔτε ὁ ἄλλος δὲν εἴμεθα πολὺ ἐνήμεροι σ' αὐτὰ τὰ πράγματα. Τὸ ποτάμι κυλοῦσε τὰ λιγοστὰ νερά του, λιγοστὰ πάλι ὥς πού νὰ ξαναρχίσουν πάλι οἱ βροχές. Κτυπήσαμε μερικά πουλιά. Πρὸς τὸ βράδυ εἶδαμε δυὸ πάνθηρες· παπαγάλοι πετοῦσαν ἀπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι μας. Ὁ Γκλάν ἦτον ἔκτακτος σκοπευτής, τουφεκιά δὲν τοῦφευγε· ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι πὼς εἶχε καλλίτερο τουφέκι ἀπὸ τὸ δικό μου. Κ' ἐγὼ πολὺ συχνὰ σημάδευα καλά, μὰ δὲν τὸ εἶχα καύχημα. Ἐνῷ αὐτὸς ἔλεγε· «Θὰ σοῦ χτυπήσω αὐτὸ τὸ πουλί στὴν οὐρά κι' αὐτὸ τὸ ἄλλο στὸ κεφάλι». Καὶ πάντα χτυποῦσε ἐκεῖ πού ἤθελε. Ὅταν εἶδαμε τοὺς πάνθηρες, ὁ Γκλάν θέλησε νὰ τοὺς χτυπήσῃ μὲ τὰ σκιάγια, ἐγὼ ὅμως τὸν ἐμπόδισα γιατί ζύγωνε ἡ νύκτα καὶ δὲν μᾶς ἔμεναν παρὰ δυὸ φουσέκια μοναχά. Ἐκεῖνος τὸ πῆρε ἐπάνω του γιὰ τὸ θάρρος πού εἶχε νὰ χτυπήσῃ τοὺς πάνθηρες μὲ τὰ σκιάγια.

— Σχάζω τώρα πού δὲν τοὺς χτύπησα, μοῦ εἶπε. Τοῦ λόγου σου λογαριάζεις παραπολὺ τὸ τομαράκι σου. Κορακοζώητος θὰ γίνῃς;

— Χαίρομαι νὰ βλέπω πὼς τὸ καταλαβαίνεις καὶ μόνος σου δὲν ἔχω τὰ μυαλά σου.

— Ἐλα τώρα.. Δὲν ἀξίζει νὰ πιασθοῦμε μὲ τὸ τίποτε.

Μὰ τὴν πίστι μου κι' ἂν ἤθελα νὰ πιασθοῦμε, ἤμουν ἔτοιμος. Ἦτον πολὺς καιρὸς πού δὲν τὸν πολυχώνευα., γιὰ τίς μπουσιάδες του καὶ τίς γαλυφιές

του. "Ένα βράδυ περπατούσα με τὴ Μάγκη τὴ *metisse*· εἶμαστε κ' οἱ δυὸ πολὺ εὐχαριστημένοι. Ὁ Γκλάν, καθισμένος μπροστὰ στὸ ξενοδοχεῖο μας, μᾶς χαιρέτησε μ' ἕνα χαμόγελο. Ἡ Μάγκη τὸν ἔδλεπε πρῶτῃ φορά. Μὲ ρώτησε μὲ περιέργεια γι' αὐτόν. Τῆς εἶχε κάμῃ τόσο ζωηρὴ ἐντύπωση, ποὺ ὅταν ἦλθε ἡ στιγμή νὰ χωρισθοῦμε, ξέχασε νὰ μὲ συντροφέψῃ στὸ δωμάτιό μου καὶ τράδῃξε ὅλοῦσα πρὸς τὸ δικό του.

"Ὅταν ἔκαμα λόγο στὸν Γκλάν γι' αὐτὸ τὸ περιστατικό, τὸ πῆρε πολὺ ἐλαφρά. Μὰ ἐγὼ δὲν τὸ ξέχασα ποτέ. Τὸ χαμόγελό του δὲν ἦτανε γιὰ μένα, ὅταν περάσαμε μὲ τὴ Μάγκη μπροστὰ στὴν καλύδα, ἦτανε γιὰ τὴ συντρόφισσά μου.

— Τί μασσάει ὀλοένα αὐτή; μὲ ρώτησε.

— Δὲν ξέρω. Δόντια ἔχει καὶ μπορεῖ νὰ τὰ κἀνῇ ὅ,τι θέλει.

Δὲν μοῦ εἶπε κανένα καινούργιο πρᾶγμα μὲ τὸ νὰ μοῦ πῇ πὼς ἡ Μάγκη εἶχε τὴν συνήθεια νὰ μασσοῦ καὶ τι· ἐγὼ τὸ εἶχα παρατηρήσει προπολλοῦ. Δὲν ἦσαν ὅμως φύλλα ποὺ μασσοῦσε· τὰ δόντια τῆς ἦσαν κᾶστασπρα. "Ἐχωνε στὸ στόμα τῆς ὅ,τι εὗρισκε μπροστὰ τῆς, νομίσματα, χαρτιά, φτερά. Δὲν ἦτο λόγος νὰ κοροϊδεύῃ γι' αὐτὸ τ' ὠμορφότερο κορίτσι τοῦ χωριοῦ. Ὁ Γκλάν ζήλευε τὴν εὐτυχία μου, αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια.

Τὴν ἄλλην ἡμέρα συμφιλιωθήκαμε πάλι μὲ τὴ Μάγκη. Ἐκεῖνο τὸ βράδυ ὅμως δὲν εἶδαμε καθόλου τὸν Γκλάν.

III

Γιὰ μιὰ ἐβδομάδα πηγαίναμε καθημέρα στοὺς κυ-
νήγι. Κτυπήσαμε πλῆθος πουλιά. Ἐνα πρωτὶ καθὼς
μπαίναμε στοὺς δάσους, ὁ Γκλάν μ' ἄρπαξε ἀπὸ τὸ χέρι,
καὶ μοῦ εἶπε σιγαλά· «Στάσου!» Ξεκρέμασε ἀμέσως
τὴν καρραμπίνα του καὶ ἔρριξε σὲ μιὰ λεοπάρδαλι. Θὰ
μποροῦσα νὰ ρίξω καὶ ἐγὼ· αὐτὸς μὲ πρόλαβε γιὰ νὰ
κρατήσῃ μονάχος του τὴν τιμὴ τῆς καλῆς αὐτῆς
ριζιάς. Ἐγὼ συλλογιζόμουν· «Χωρὶς ἄλλο θὰ κάνῃ
μεγάλον σουσουρο γι' αὐτὸ τὸ πράγμα!» Ζυγώσαμε
τὸ ἀγρίμι· ἦταν ξαπλωμένο, νεκρό, μὲ τὰ πλευρὰ
σχιομένα, μὲ μιὰ σφαῖρα στὴ ράχι.

Δὲν μ' ἀρέσει νὰ μ' ἀρπάζουν ἔτσι ἀπὸ τὸ χέρι
καὶ τοῦ εἶπα·

— Τῶκανα καὶ ἐγὼ αὐτὸ ποὺ ἔκαμες.

Ὁ Γκλάν μ' ἐκύτταξε καλά.

Ξαναεἶπα·

— Ἴσως δὲν μ' εἶχες ἄξιο νὰ τὸ κάμω;

Ἀντὶ νὰ μ' ἀποκριθῇ ξανάριξε ἄλλη μιὰ φορὰ στοὺς
στατωμένο ζῷον. Παιδιακίσια πράγματα. Ἡ σφαῖρα
τώρα πέρασε τὸ κεφάλι πέρα καὶ πέρα. Δὲν ἠμπόρεσα
νὰ κρύψω τὴν ἐκπληξί μου.

— Καταλαβαίνεις μοῦ εἶπε πῶς δὲν πηγαίνει στὴν
ἀξιότητά μου νὰ κτυπήσω μιὰ λεοπάρδαλι στὰ
πλευρά.

Φαντασμένος ὅπως ἦτον δὲν τοῦφθανε μιὰ ριζιά
τιποτένια! Τὴ παιδιακίσια μυαλά!.. Ὡστόσο δική
του δουλειὰ εἶναι. Ἐγὼ δὲν θὰ πῶ τίποτε σὲ κανένα.

Ὅταν γυρίσαμε στοὺς χωριό, ἕνας σωρὸς ἰθαγενεῖς

ἔτρεξαν ἀπὸ παντοῦ καὶ μαζεύθησαν τριγύρω μας γιὰ νὰ ἴδουν τὴν λεοπάρδαλη. Ὁ Γκλάν εἶπε μονάχα πὼς τὴν σκοτώσαμε τὸ πρωῒ, τίποτε ἄλλο· δὲν τὸ καυχήθηκε μ' ἄλλο τρόπο. Ἡ Μάγκη βρέθηκε καὶ αὐτὴ ἐκεῖ καὶ ρώτησε·

— Ποιὸς τὴ σκότωσε, τὴ λεοπάρδαλι;

— Βλέπεις τίς δυὸ πληγές, ἀποκρίθηκε ἐκεῖνος, τὴ σκοτώσαμε σήμερα τὸ πρωῒ.

Ἔδειξε ὕστερα τὰ σημάδια τῶν δύο σφαιρῶν καὶ εἶπε ἀκόμα.

— Ἔδω τὴ βρήκε ἡ δική μου, κ' ἔδαλε τὰ δάκτυλο στὴν πληγὴ τοῦ πλευροῦ. Ἦθελε τάχα νὰ μ' ἀφίση ἐμένα τὴν τιμὴ τῆς πληγῆς τοῦ κεφαλιοῦ. Οὐτε καταδέχθηκα νὰ πῶ πὼς δὲν ἦσαν σωστὰ αὐτὰ ποῦ ἔλεγε καὶ δὲν εἶπα τίποτε. Ὁ Γκλάν κέρασε τοὺς ἰθαγενεῖς μπύρα τοῦ ριζιοῦ, ἀφθονες σπονδές.

Ἡ Μάγκη εἶπε σιγαλά·

— Τὴν σκοτώσανε κ' οἱ δύο τους.

Ὡστόσο κύτταζε ὁλοένα τὸν Γκλάν.

Τὴν πῆρα κατὰ μέρος καὶ τῆς εἶπα·

— Γιατὶ κυττᾷς αὐτόν μονάχα; Δὲν εἶμαι ἐγὼ ἐδῶ;

— Ναί!... Γι' ἄκουσε νὰ σοῦ πῶ τὸ βράδυ θάρθω.

Τὴν ἄλλη μέρα ὁ Γκλάν ἔλαβε ἕνα τοῦτο καὶ τοῦ τῶφερε ἀπ' τὸν σταθμὸ τοῦ ποταμοῦ ἕνας ταχυδρόμος· πρὶν νὰ φθάσῃ αὐτὸ τὸ γράμμα ἔκανε ἕνα ἀλλόγουρο ἀπὸ ἑκατὸν ὀγδοῆτα μίλλια. Τὸ γράψιμο ἦταν γυναικεῖο. Συλλογίσθηκα ἀμέσως πὼς τοῦ ἐστελνε ἡ μεγαλοσιάννα κυρία, ποῦ εἶχε ἀρραβωνιασμένη μιὰ φορὰ ὁ Γκλάν. Ἐκεῖνος ἔκαμε ἕνα νευρικό γέλιο, σὰν τὸ διάβασε, καὶ ἔδωκε ἕνα δῶρο στὴν

ταχυδρόμο. Ὅστερα ἀπὸ λίγο κατσούφιασε, κ' ἔγεινε ἀμίλητος, κύτταξε σὰ χαμένος τὸν οὐρανὸ καὶ χάζευε. Σὰν ἐδράδουσε, μέθυσε μαζί μ' ἓνα γέρο νάνο ἰθαγενῇ καὶ τὸν γυιὸ του. Μὲ ἀγκάλιασε κ' ἤθελε νὰ μὲ καταφέρει νὰ πιῶ μαζί του.

— Τί καλὸς ποὺ εἶσαι σήμερα τὸ βράδυ! τοῦ εἶπα. Γέλασε δυνατὰ καὶ ξεφώνησε.

— Δὲν εἶναι παράξενο νὰ βρισκόμαστε κ' οἱ δύο μας στὶς Ἰνδίες καὶ νὰ κυνηγοῦμε; Εὐοῖδα ὅλα τὰ βασίλεια τοῦ κόσμου, ὅλοι οἱ τόποι, εὐοῖδα ὅλες οἱ ὁμορφες γυναῖκες, παντρεμένες κι' ἀνύπανδρες, κοντινὲς καὶ μακρινὲς! Χά, χά! Φαντάσου ἓναν ἄνθρωπο ποὺ λαμβάνει πρότασι γάμου ἀπὸ μιὰ παντρεμένη γυναῖκα...

— Μιὰ κοντέσσα! εἶπα ἐγὼ φαρμακερά.

Ἡ εἰρωνεία μου τὸν παίραξε. Δὲν μπόρεσε νὰ κρύψῃ τὸν πόνο του. Ὅστερα σούφρωσε τὰ φρύδια του κι' ἄρχισε νὰ μισοκλείνῃ τὰ μάτια, σὰν ν' ἀνησυχῶσε πὼς εἶπε περισσότερα ἀπὸ ὅσα ἔπρεπε, γιὰ τὸ τιποτένιο αὐτὸ μυστικοῦλι, ποὺ τὸ φανταζότανε σπουδαῖο πρᾶγμα. Ἐξαφνα μιὰ παρέα παιδιὰ ἔτρεξε μὲ φωνές· «Τίγριδες, πώ! πώ!» Μιὰ τίγρις εἶχε ἀρπάξει ἓνα μωρέλι σ' ἓνα μικρὸ δάσος, ἀνάμεσα χωριοῦ καὶ ποταμοῦ.

Ὁ Γκλάν, στουπὶ στὸ μεθύσι, μὲ τὰ μυαλὰ ὀξω ἀπὸ τὸ κεφάλι, ἀρπάξει τὴν καρκαμπίνα του καὶ τρέχει στὸ δάσος. Ἀπ' τὴ βία του οὔτε καπέλο δὲν ἔβαλε. Ἀφοῦ ἦτον τόσο παλληκαράς, γιὰτὶ πῆρε τὴν καρκαμπίνα του καὶ δὲν ἔπερνε τὸ τουφέκι μὲ τὰ σκάγια; Εἶχε νὰ περάσῃ καὶ τὸν ποταμὸ, καὶ δὲν ἦτο καὶ ἀκίνδυνο πρᾶγμα· ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι πὼς δὲν εἶχε καὶ πολλὰ νερά· τώρα ζύγωνε ἡ βρο-

χερή ἐποχή. "Ακουσα δυὸ τουφεκιὰς κ' ὕστερα ἄλλη μιὰ.—Τρεῖς τουφεκιὰς γιὰ ἓνα μοναχὸ ἀγρίμι! εἶπα μέσα μου. Μὲ δυὸ σφαῖρες σκοτώνει κανεὶς ἓνα λεοντάρι καὶ ἐδῶ δὲν ἦτον παρὰ μιὰ τίγρις!... "Ἐπειτα κι' ὅλα αὐτὰ τοῦ κάκου τᾶκανε γιατί τὸ μωρέλι ἦτον κατακοματιασμένο καὶ μισοφαγωμένο, πρὶν νὰ κτυπήσῃ ὁ Γκλάν τὴν τίγρι. "Αν δὲν ἦταν μεθυσμένος δὲν θὰ φρόντιζε βέβαια νὰ σώσῃ τὸ μικρό.

"Ἐστερα τῶρριξε στὸ γλέντι ὅλη τὴ νύκτα στὸ γειτονικό μας καλύδι, μὲ μιὰ χήρα ποῦχε δυὸ κόρες...

Ὁ Θεὸς ξέρει σὲ ποιά ἀπὸ τίς τρεῖς γυναῖκες ἐξέεσπασε!

Δυὸ ἡμέρες δὲν ξεμέθυσε στιγμή. Οἱ σύντροφοί του στὸ πιωτὸ δὲν ἔμεναν πίσω. Μὲ προσκάλεσε νὰ πάω κ' ἐγὼ μαζί τους, ἄδικα ὅμως. Οὔτε ἤξερε πιά τί ἔλεγε καὶ μοῦ παραπονέθηκε πὼς τὸν ζηλεύω.

— Σὲ στραβώνει ἡ ζήλεια σου! μοῦπε.

"Εγὼ νὰ ζηλέψω αὐτόν!...

Τοῦ ἀποκρίθηκα.

— Τί νὰ βρῶ ἀπάνω σου νὰ σοῦ ζηλέψω;

— "Οχι, ὄχι δὲν ζηλεύεις, λάθος ἔκανα... "Ἐδῶ καὶ λιγάκι καλημέρισα τὴν Μάγκη. Κάτι μασσοῦσε πάλι, ὅπως τὸ συνειθίζει.

Δάγκωσα τὰ χεῖλη μου καὶ τὸν ἀφήκα.

IV

Ξαναρχίσαμε τὸ κυνήγι. Ὁ Γκλάν καταλάβαινε πὼς μοῦ φέρθηκε ἄσχημα καὶ μοῦ ζήτησε συγχώρεσι.

— Τὰ βαρέθηκα ὅλα, ἐπρόσθεσε. Θὰ ἤθελα καμ-

μιὰ σφαίρα σου νὰ ξεφύγῃ καὶ νὰ φθάσῃ στὸ στηθὸς μου.

Παρακαλοῦσε νὰ τοῦρῃ μιὰ σφαίρα μου στὸ στηθός. Τὸ γράμμα τῆς κοντέσσας τάχα τοῦφερε αὐτὲς τὶς ἰδέες ;

Τοῦ ἀποκρίθηκα.

— Ὅπως στρώνει κανένας θὰ κοιμηθῇ.

Ὅσο πῆγαινε γινότανε πειὸ σκυθρωπὸς καὶ ἀμύλητος. Δὲν ἔπινε πιά οὔτε ἄνοιγε τὸ στόμα του νὰ μιλήσῃ. Τὰ μάγουλά του βαθοῦλωναν.

Μιὰ ἡμέρα ξαφνίσθηκα ἀπὸ κουδέντες καὶ λόγια κάτω ἀπὸ τὸ παράθυρό μου. Ὁ Γκλάν εἶχε ξαναγίνει χαρούμενος σὰν τὸ πρῶτο καιρὸ καὶ φλυαροῦσε μὲ τὴν Μάγκη, μ' ἓνα σωρὸ γαλυφιές. Χωρὶς ἄλλο τὴν παραμόνευε τὴν Μάγκη, ὥς ποῦ νᾶρθῃ. Χωρὶς νὰ δίνουν πεντάρια γιὰ μένα, ἤρθαν καὶ τῷστρωσαν κάτω ἀπὸ τὸ παράθυρό μου.

Ἐτρεμα σύσσωμος. Σήκωσα τὸ λύκο τῆς καρμπίνας μου, μὰ τὸν ξανακατέδασα ἀμέσως. Ἐδγῆκα ὄξω, ἄρπαξα τὴν Μάγκη ἀπ' τὸ χέρι καὶ τράβηξα παραπέρα χωρὶς νὰ πῶ τίποτε. Ὁ Γκλάν γύρισε ἀμέσως στὸ σπίτι.

— Γιατὶ τοῦ ξαναμίλησες αὐτουνοῦ ; εἶπα στὴν Μάγκη.

Αὐτὴ δὲν μοῦ εἶπε λέξι.

Ἦμουν ἀπελπισμένος. Οἱ χτύποι τῆς καρδιάς μου μοῦπιαναν τὴν ἀναπνοή. Ποτὲ δὲν μοῦ ξαναφάνηκε ὡμορφότερη ἢ Μάγκη. Δὲν εἶχα γνωρίσει ποτὲ ἄσπρο κορίτσι τόσο ὡμορφο. Εἴχασα πῶς ἦταν μελαψή, τὰ ξέχανα ὅλα κοντά της.

— Πές μου λοιπόν, γιατί τοῦ μιλάς, ἔ ;

— Μ' ἀρέσει περισσότερο.

— Περισσότερο ἀπὸ μένιν ;

— Ναί.

Ἄ ! τῆς ἄρσας περισσότερο λοιπόν. Καλὰ νὰ μοῦ κάνῃ, ὥς τόσο. Δὲν ἤμουν καλὸς ἐγὼ μαζί της ; Δὲν τῆς ἔδινα χρήματα καὶ χίλια δυὸ πράγματα ; Αὐτὸς τί τῆς εἶχε κάμει ;

— Ἐκεῖνος σὲ κοροϊδεύει· λέει πὼς ὀλοένα ξερομασσᾷς.

Στὴν ἀρχὴ δὲν κατάλαβε. Τῆς ἔδωκα νὰ καταλάβῃ πὼς ἔδραζε στὸ στόμα της ὅ,τι εὑρίσκει μπροστά της. Αὐτὸ τῆς ἔκαμε ἐντύπωση περισσότερο ἀπ' ὅλα τὰ ἄλλα. Ἐγὼ ἐξακολούθησα.

— Ἄκουσέ με, Μάγκη. Θὰ εἶσαι πάντα δική μου. Τὸ θέλεις ; Ὅταν φύγω ἀποδῶ θᾶρθῃς μαζί μου. Θὰ σὲ πάρω γυναῖκα, ἀκοῦς ; Θὰ πᾶμε στὸν τόπο μου καὶ θὰ περάσωμε ἐκεῖ τὴν ζωὴ μας... Τὸ θέλεις ;

Καὶ αὐτὸ μοῦ φάνηκε πὼς τῆς ἔκανε ἐντύπωση. Ζωήρεψα καὶ μιλοῦσα ὀλοένα στὸν περίπατο. Μιὰ φορὰ μονάχα εἶπε τὸ ὄνομα τοῦ Γκλάν, γιὰ νὰ μ' ἐρωτήσῃ·

— Ὁ Γκλάν θᾶρθῃ μαζί μας ;

— Ὅχι, ὁ Γκλάν δὲν θᾶρθῃ μαζί μας. Λυπᾷσαι ποὺ δὲν θᾶρθῃ ;

— Ὅχι, ὄχι, εἶπε ζωηρά, δὲν μὲ μέλει.

Ἡούχασα. Τὴν παρακάλεσα καὶ μὲ συντρόφεψε ὥς τὸ σπῆτι. Ὅταν μάφισε, λίγες ὥρες ἀργότερα, σκαρφάλωσα στὴν σκάλα τοῦ Γκλάν καὶ τοῦ χτύπησα τὴν πόρτα. Ἦτανε μέσα.

— Καλὰ θὰ κάνωμε νὰ μὴ κυνηγήσωμε μαζί αὔριο, τοῦ εἶπα.

— Γιατί ;

— Γιατὶ δὲν ἤμπορῶ νὰ ἐγγυηθῶ πὼς καμμιά

οφαίρα μου δὲν θάρθη νὰ σοῦ φυτευθῇ στὸ στήθος.

Δὲν μοῦδωκε ἀπάντησι καὶ κατέδηκα πάλι κάτω, "Υστερα ἀπὸ αὐτὰ ποῦ τοῦπα δὲν θὰ τολμοῦσε νάρθη στὸ κυνήγι τὴν ἄλλην ἡμέρα. Μὰ γιατίι πάλι εἶχε τραδῆξει τὴν Μάγκην κάτω ἀπ' τὸ παράθυρό μου καὶ χωράτευσε δυνατὰ μαζὶ τῆς; Γιατί δὲν ἔφρευγε; Ἐκεῖνο τὸ περίφημο γράμμα τὸν προσκαλοῦσε... Κι' αὐτὸς ἀντὶ νὰ φύγῃ ἔμενε. Ἄλλοτε ἔσφιγγε τὰ δόντια κι' ἄλλοτε φώναζε· «Ποτέ, ὄχι ποτέ! Καλλίτερα νὰ κρεμασθῶ...»

Τὸ ἄλλο πρωὶ μ' ὅλη τὴν φοδέρα μου, ὁ Γκλάν ἦλθε στὴν πόρτα μου καὶ μοῦ φώναξε·

— Σήκω, σύντροφε! Ὁ καιρὸς εἶναι τρέλλα· πᾶμε στὸ κυνήγι!... Αὐτὰ ποῦ μοῦπες ἐχθὲς εἶναι κουταμάρες.

"Ἦτανε τέσσαρες ἡ ὥρα ἀπάνω κάτω. Καθὼς εἶδα πὼς καταφρονοῦσε τὴν φοδέρα μου, σηκώθηκα καὶ γέμισα τὸ τουφέκι μου· ἐκεῖνος καθότανε καὶ μὲ κύτταζε. Ὁ καιρὸς κάθε ἄλλο παρὰ τρέλλα· ἔδραχε· ὁ Γκλάν μὲ τὴν ψευτιά του αὐτὴ μὲ πρόσδαλε ἀκόμα περισσότερο. Ἐκίνα πὼς δὲν τὸ κατάλαβα καὶ φύγαμε χωρὶς ἀντιλογία.

"Ὅλη τὴν ἡμέρα τριγυρίζαμε στὸ δάσος, καθένας μὲ τὸν λογαριασμό του. Δὲν χτυπούσαμε τίποτε, χάναμε ὅλες τὶς ριξιές, γιατίι εἶχαμε καὶ οἱ δυὸ ἄλλοι τὸν νοῦ μας. Τὸ μεσημέρι ὁ Γκλάν ἤρθε καὶ περπατοῦσε μπροστά μου, γιὰ νὰ μοῦ φέρῃ βολικὰ νὰ τοῦ φερθῶ ὅπως ἤθελε. Ἐρχότανε μπροστά στὴν μπούκα τοῦ τουφεκιοῦ μου. Τὸ χώνεψα κι' αὐτό. Πρὸς τὰ βράδυ γυρίσαμε πίσω χωρὶς νὰ συμβῇ τίποτε μεταξὺ μας. Ἐγὼ ἔλεγα ἀπομέσα μου· «Ἴσως ἀποδῶ κ' ἐμ-

πρὸς θὰ τὸ καταλάβῃ καὶ μοναχὸς του καὶ θ' ἀφίστη
ἤσυχη τὴν Μάγκη.

— Ἦτανε ἡ πιὸ ἀτέλειωτη ἡμέρα τῆς ζωῆς μου
σήμερα, εἶπε ὁ Γκλάν.

Δὲν εἶπαμε τίποτα παραπάνω ἐκεῖνο τὸ βράδυ.

Τις ἄλλες ἡμέρες, ὁ Γκλάν ἦτανε πιὸ σκυθρωπὸς
ἀπὸ ποτέ, ἴσως ἐξαιτίας τοῦ γράμματος.

— «Δὲν μπορῶ νὰ τὸ βαστάξω αὐτό, ὄχι, δὲν
μπορῶ» ἔλεγε καὶ ξανάλεγε μοναχὸς του τὴν νύχτα.
Τὰ παράπονά του ἀκούγονταν σ' ὅλο τὸ σπίτι. Ἦτανε
τόσο μελαγχολικὸς, ποὺ οὔτε ἀπάντησι ἔδωκε στίς
καλόβουλες ἐρωτήσεις τῆς ξενοδόχας μας· καὶ στὸν
ὕπνο του ἀκόμα βογγοῦσε. Ἡ συνείδησίς του θὰ τὸν
ἐτυπτε φαίνεται γιὰ πολλὰ πράγματα! Μὰ γιατί
ἔμενε λοιπὸν, διάτανε; Τάχα τὸν κρατοῦσε ἡ φιλο-
τιμία του, γιατί δὲν ἤθελε νὰ ξαναγυρίσῃ πάλι ἐκεῖ
ποὺ μιὰ φορὰ τὸν ἐδιώξαν;

Ἔδλεπα τὴν Μάγκη κάθε βράδυ. Ὁ Γκλάν δὲν
τῆς μιλοῦσε. Αὐτὴ εἶχε παύσει νὰ μασσᾷ ὅ,τι εὗρι-
σκε μπροστὰ τῆς· αὐτὸ μ' εὐχαριστοῦσε καὶ τὴν ἀγα-
ποῦσα περισσότερο τώρα. Μιὰ ἡμέρα, ἀφοῦ τὰ στρι-
φογύρισε, μὲ ρώτησε γιὰ τὸν Γκλάν. Τί γινότανε;
Ἦτανε ἄρρωστος; Εἶχε φύγει τάχα;

Τῆς ἀποκρίθηκα·

— Ἄν δὲν πέθανε κι' ἂν δὲν ἔφυγε θὰ εἶναι
ξαπλωμένος στὴν κάμαρά του. Αἶγο μὲ μέλει. Μοῦ
κάθεται στὸ στομάχι.

Πλησιάζαμε στὸ « ξενοδοχεῖο » καὶ εἶδαμε τὸν
Γκλάν ξαπλωμένο καταμεσῆς στὸ χωράφι, μὲ τὰ
χέρια σταυρωμένα πίσω ἀπὸ τὸν λαιμό, μὲ τὰ μάτια
καρφωμένα στὸν οὐρανό.

Πρὶν προφθάσω νὰ τὴν σταματήσω, ἡ Μάγκη βρε-
θήκε κοντὰ του λέγοντάς του·

— Βλέπεις, δὲν μασσῶ πιὰ τίποτε, μήτε φτερὰ,
μήτε χαρτάκια, μήτε νοήματα, τίποτε.

Ὁ Γκλάν μόλις τὴν ἐκύτταξε, χωρὶς νὰ κινηθῇ
καθόλου. Τὸν ἀφήκαμε καὶ φύγαμε. Μάλωσα τὴν
Μάγκη ποὺ δὲν φύλαξε τὴν ὑπόσχεσί της, νὰ μὴ

ξαναμιλήσῃ τοῦ Γκλάν. Ἐκείνη μοῦ ἀποκρίθηκε πῶς ἤθελε νὰ τοῦ δώσῃ ἓνα μάθημα.

— Πολὺ καλὰ, τῆς εἶπα. Μὰ γι' αὐτὸν λοιπὸν ἄφισες αὐτὴ τὴν κακὴ συνήθεια ποὺ εἶχες;

Δὲν μοῦ ἀποκρίθηκε. Γιατὶ τάχα σιώπαινε;

— Δὲν ἀκοῦς ποὺ σοῦ μιλῶ; Γι' αὐτὸν τὴν ἄφισες;

— Ὅχι, ὄχι, γιὰ σένα.

Τὴν ἐπίστεψα. Τί λόγο εἶχε τάχα νὰ συμπονέσῃ τὸν Γκλάν;

Μοῦ ὁπιοσκέθηκε νὰ ξανάρθῃ τὸ βράδυ καὶ κράτησε τὸν λόγο της.

V

Ἦρθε στὶς δέκα. Ἀκουσα τὴν φωνὴ της ἀπόξω μιλοῦσε μ' ἓνα παιδί, ποὺ τὸ κρατοῦσε ἀπ' τὸ χέρι. Γιατὶ δὲν ἔμπαινε μέσα καὶ γιατί τὴν συντρόφευε αὐτὸ τὸ παιδί; Μιὰ ὑποψία μοῦ πέρασε ἀπ' τὸν νοῦ. Ἴσως τὸ παιδί αὐτό, ποὺ τοῦ μιλοῦσε δυνατὰ, ἦτανε κάποιον σύνθημα. Καθὼς κύτταξα ἀπ' τὸ παράθυρο εἶδα πῶς σήκωνε τὰ μάτια πρὸς τὸ δωμάτιο τοῦ Γκλάν. Τῆς εἶχε κάνει τάχα κανένα σημάδι, σὰν ἐγνώρισε τὴν φωνὴ της; Ὅπως καὶ νὰ ἦτανε, μοῦ φάνηκε φῶς φανερό, πῶς γιὰ νὰ μιλῇ σ' ἓνα παιδί, δὲν ἦτανε καθόλου ἀνάγκη νὰ σηκώνῃ τὰ μάτια της ψηλά.

Μοῦ ἦλθε ἡ ἰδέα νὰ πάω νὰ τὴν ἀνταμώσω.

Τὴν ἴδια στιγμὴ ἄφησε τὸ παιδί ἀπὸ τὸ χέρι καὶ μπῆκε μόνη της στὸ ξενοδοχεῖο. Ἐπὶ τέλους εἶχε ἀποφασίσει νάρθῃ! Ἐννοια της! Θὰ τῆς τὰ ψάλλω.

Ἡ Μάγκη μπῆκε στὸ ἐμβασμα... δὲν ἔχω λάθος... νὰ τὴν κοντὰ στὴν θύρα μου. Μὰ αὐτὴ τραβάει μπροστά, σκαρφαλώνει τὴν σκάλα κ' ἀνεβαίνει στὸ καμαράκι τοῦ Γκλάν... Ἀνοίγω τὴν θύρα μου ὀρθάνοικτη, ἡ Μάγκη δὲν φαίνεται πουθενά... Ἡ ὥρα ἦτανε δέκα.

Κλείνομαι στὴν κάμαρά μου. Γεμίζω τὸ τουφέκι μου. Τὰ μεσάνυχτα ἀνεβαίνω τὴ σκάλα καὶ κολλῶ

τ' αὐτί μου στήν θύρα. Ἀκούω τὴν Μάγκη, τὴν ἀκούω νὰ σκορπάῃ ὅλη τὴν ἀγάπη της στὸν Γκλάν καὶ ξανακατεβαίνω. Ὑστερα, στὴ μιὰ, ξαναγεβαίνω. Σιωπή. Περίμενα νὰ ξυπνήσουν. Τὸ ρολόγι μου ἔφθασε στὶς τρεῖς, ὕστερα στὶς τέσσερες· ξύπνησαν στὶς πέντε. «Πάει καλὰ!» εἶπα μέσα μου. Τὸ μόνο ποὺ συλλογίζομαι ἦτανε πὼς δὲν ἐκοιμῶντο πιά καὶ πὼς αὐτὸ ἤθελα κ' ἐγώ. Μὰ κάποια φαταρία ἀκούσθηκε στὸ ξενοδοχεῖο· ἀναγκάσθηκα νὰ ξανακατέδω μήπως με πιᾶσῃ ἄξαφνα ἡ ξενοδόχα. Τώρα ποὺ ξύπνησαν, θὰ μπορούσα ν' ἀκούσω περισσότερεὴν ὥρα.

Στὸ ἔμβασμα εἶπα μέσα μου. «Ἦτανε ἐδῶ, τὸ χέρι της ἄγγιξε τὴν πόρτα μου καὶ δὲν ἐμπήκε μέσα· σκαρφάλωσε τὴν σκάλα καὶ πήγε σ' ἐκεῖνον.

Τὸ κρεβάτι μου οὔτε τὸ εἶχα ξεστρώσει κἀν. Δὲν ἐαπλώθηκα καθόλου· ἐμεινα καθισμένος κοντὰ στὸ παράθυρο μὲ τὴν καραμπίνα στὸ χέρι. Ἡ καρδιά μου δὲν χτυποῦσε, λαχταροῦσε σὰν τὸ ψάρι.

Σὲ μιᾷ ὥρᾳ ἀκουσα πάλι τὰ πατήματα τῆς Μάγκης στὴ σκάλα. Ἀκουμπισμένος στὸ τζάμι μου, τὴν βλέπω ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖο. Τὸ βαμβακερὸ φουστάνι της τῆς φθάνει ὡς τὰ γόνατα. Εἶχε ριγμένῃ στὶς πλάτες μιὰ σάρκα ποὺ τῆς εἶχε δανείσῃ ὁ Γκλάν. Ἄλλο τίποτε δὲν φοροῦσε· τὸ φουστάνι της μοῦ φάνηκε τοσαλακωμένο. Ὅπως τὸ συνείθιζε, περπατοῦσε σιγὰ-σιγὰ. Χάθηκε πίσω ἀπὸ τὰ καλυδόπιτα, χωρὶς νὰ κυττάξῃ καθόλου στὸ παράθυρό μου.

Ὁ Γκλάν κατέβηκε σὲ λιγάκι, μὲ τὸ τουφέκι στὸν ὦμο, ἑτοιμος γιὰ τὸ κυνήγι. Εἶχε τὰ μοστρά του κρεμασμένα καὶ δὲν μὲ χαιρέτισε καθόλου. Ἦτανε καλοντυμένος ὅμως «σὰν γαμπρός», συλλογίσθηκα.

Τὸν ἠκολούθησα. Κανένας μας δὲν μίλοῦσε. Δυὸ πουλιὰ ποὺ σκοτώσαμε, γινήκανε λυόμα, γιατί χτυπούσαμε μὲ τὴν καραμπίνα. Τὰ ψῆσαμε κάτω ἀπὸ ἓνα δένδρο καὶ τὰ φάγαμε χωρὶς νὰ βγάλουμε τσιμουδιά. Ἔτσι πέρασε ἡ ὥρα, ὡς τὸ μεσημέρι.

Ὁ Γκλάν μοῦ φώναξε·

— Εἶσαι βέβαιος πὼς τὸ τουφέκι σου εἶναι γε-

γάτο; Μπορεί νάχωμε κανένα συναπάντημα, πού δὲν τὸ περιμένομε.

— Γεμᾶτο εἶναι τὸ τουφέκι μου, τοῦ εἶπα.

Χάθηκε μιὰ στιγμή μέσα στὰ δένδρα· τί χαρὰ νὰ τὸν ξάπλωνα κάτω σὰν τὸ σκυλί! Δὲν ἦτανε βία, εἶχαμε ἀκόμα καιρὸ μπροστά μας. Αὐτὸς ἐμάντευε χωρὶς ἄλλο τί εἶχα στὸν νοῦ μου νὰ κάμω, γι' αὐτὸ μὲ ρωτοῦσε ἂν ἔχω τὸ τουφέκι γεμᾶτο. Ὡς καὶ σήμε-
ρα ἀκόμα ἤθελε νὰ λάμπη, σὰν πάντα· εἶχε γίνει ὁμορφος, εἶχε βάλει τὸ καινούργιο πουκάμισο. Εἶχε μιὰ ὑπερφηάνεια στὸ πρόσωπό του, ἄλλο πράγμα!

Ἦτανε μιὰ ἀπάνω κάτω, ὅταν ὁ Γκλάν σταμά-
τησε χλωμός, θυμωμένος καὶ μοῦ εἶπε·

— Δὲν βαστῶ πιά! Κύτταξε ἂν εἶναι γεμᾶτο τὸ τουφέκι σου.

— Σὲ παρακαλῶ νάχῃς ἔννοια τὸ δικό σου του-
φέκι.

Καταλάβαινα γιατί ἀνησυχοῦτε τόσο πολὺ γιὰ τὸ τουφέκι μου. Τραβήχθηκε πολὺ μακριά, μὲ τὸ κεφάλι σκυμμένο. Ἡ ἀπάντησίς μου τὸν εἶχε συμμα-
ζέψει λίγο.

Χτύπησα ἓνα περιστέρι. Τὴν ὥρα πού ξανάλαμψε, ὁ Γκλάν, πίσω ἀπὸ ἓνα δένδρο μὲ κυττάζει κ' ὕστερα ἀρχίζει καὶ τραγουδῇ ἓναν γαμήλιο φαλμό. Νὰ φάλλῃ φαλμούς, νὰ δείχνετε στὰ καλλίτερά του ροῦχα, τόσα μέσα γιὰ νὰ μαγέψῃ τὸν καθένα! Ἀκόμα δὲν τελεί-
ωσε, ἀρχισε νὰ ξαγαπερπατῇ, μὲ τὸ κεφάλι σκυμμένο μπροστά στὴν μπούκα τοῦ τουφεκιοῦ μου. Φαινότανε σὰν νάλεγε· «Ἦρθε ἡ ὥρα μου, γι' αὐτὸ φάλλω τὸ τροπάρι τοῦ γάμου...» Δὲν ἦρθε ὅμως ἀκόμα ἡ ὥρα του. Ξαναγύρισε πάλι καὶ μὲ κύτταξε.

— Ἔτσι κι' ἔτσι δὲν θὰ χτυπήσωμε τίποτε σήμερα, εἶπε χαμογελῶντας μου, γιὰ νὰ δικαιολογηθῇ πού ἔψαλλε στὸ κυνήγι.

Αὐτὴν τὴν στιγμή ἀκόμα τὸ χαμόγελό του ἦτανε ὁρατὸ· θάλεγε κανένας πὼς ἔκλαιγαν τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του· τὰ χεῖλια του τρέμανε, μολονότι ἡ ὑπε-

φάνειά του τοῦδινε τὴν δύναμι νὰ χαμιγελᾷ στὴν ἐπίσημην αὐτὴν ὥραν.

Δὲν εἶμαι γυναικούλα. Τὰ τσαλίμια του αὐτὰ δὲν μὲ συγκινήσανε καθόλου. Ἐκεῖνος ἀνυπομονοῦσα, ἔγινε χλωμός, γύριζε τριγύρω μου μὲ βιαστικὰ βήματα, πότε δεξιὰ μου καὶ πότε ἀριστερά μου. Ἐπὶ τέλους—θὰ ἦταν πέντε ἢ ὥρα—ἄκουσα μιὰ τουφεκιά καὶ μιὰ σφαῖρα σφύριξε στὸ ἀριστερό μου αὐτί. Ὁ Γκλάν στέκεται μπροστά μου, λίγα βήματα μακριὰ μου μὲ τὴν καραμπίνα του ποὺ καπνίζει ἀκόμα στὰ χέρια. Ἦθελε νὰ μὲ σκοτώσῃ; Τοῦ λέγω.

— Δὲν πέτυχες, σημαδεύεις ἄσχημα ἐδῶ καὶ λίγο καιρό.

Ἐξ ἐναντίας σημάδευε πολὺ καλὰ καὶ δὲν τοῦφευγε τουφεκιά. Ἦθελε μόνον νὰ μ' ἐρεθίσῃ. Ἀντὶ ἀλλῆς ἀπαντήσεως σὲ ὅσα τοῦ εἶπα, οὐρλιαζε.

— Βγάλε τὸ ἄχτι σου λοιπόν, στὸ Θεό σου.

— Ὅταν μοῦ καπνίσῃ.

Τοῦ εἶπα καὶ δάγκασα τὰ χεῖλια μου.

Τὰ βλέμματά μας σταυρώθηκαν. Ἐξαφνα ὁ Γκλάν σηκώνει τοὺς ὤμους καὶ μοῦ φωνάζει.

— Ψοφήμι . . .

Γιατὶ μ' ἔδρισε ψοφήμι;

Σηκώνω τὸ τουφέκι μου, τὸν σημαδεύω κατάμουτρα καὶ τραβῶ τὸ σκανδάλι.

Ὅπως στρώσῃ κανένας θὰ κοιμηθῇ.

Ἡ οἰκογένεια τοῦ Γκλάν μπορεῖ νὰ παύσῃ νὰ γυρεύῃ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο· μὲ πιάνουν τὰ νεῦρά μου νὰ διαβάζω ὁλοένα στίς ἐφημερίδες μιὰν ἀνόητη γνωστοποίησι μὲ ὑποσχέσεις ἀμοιβῶν σὲ ὅποιον δώσῃ πληροφορίες γιὰ ἕναν πεθαμένον ἄνθρωπο. Ἕνα κυνηγετικὸ δυστύχημα στίς Ἰνδίες τοῦ πῆρε τὴν ζωή. Ἡ δικαιοσύνη πῆρε σημείωσι τὸνομά τοῦ καὶ τὸν θάνατό του. Ἡ ἔκθεσις, γράφει, σὰς λέω, πῶς πέθανε καὶ πέθανε ἀπὸ ἕνα τυχαῖο δυστύχημα.

LIBRARY OF THE

UNIVERSITY OF CHICAGO

1000 S. EAST

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΖΗΚΑΚΗ

ΝΕΩΤΕΡΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ ΗΛ.	Ἱστορία τῆς Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας	Δρ. 50.—
»	» Κ. Παλαμᾶς. Κριτικὴ μελέτη	2.50
»	» Μάριος. Μυθιστόρημα	5.—
»	» Ὅταν ἀγαποῦμε. Μυθιστόρημα	15.—
ΓΚΡΕΒΙΑ ΕΡ.	Ὁ Δρόμος τῆς Δαμασκοῦ. Αἰσθηματικὸν μυθιστόρημα	10.—
ΓΟΡΚΥ ΜΑΞ.	Οἱ Σύντροφοι	10.—
ΖΟΛΑ ΑΙΜ.	Πιστὴ Καρδιά	12.—
»	» Ζερμινάλ (2 τόμοι)	30.—
ΚΟΚΚΙΝΟΥ Δ.	Τὸ Θέατρο τῆς Ζωῆς	8.—
ΛΟΤΙ ΠΙΕΡ	Ναυτόπουλο. Μυθιστόρημα	7.—
ΜΥΣΕ ΑΛΦΡΕΔ	Ἐρωτες ἐνὸς νέου. Μυθιστόρημα	10.—
ΜΩΡΑΪΤΙΝΗ ΤΙΜ.	Ὀλόκληρη ζωὴ. Ἀθηναϊκὸν μυθιστόρημα	20.—
ΝΙΡΒΑΝΑ ΠΑΥΛΟΥ	Γύρω ἀπὸ τὸν Ἐρωτα. (Ἐκδοσις Β΄)	15.—
»	» Ἡ Εὐθυμὴ ζωὴ.	12.—
»	» Ἡ Ζωὴ τοῦ δρόμου (Β΄ ἔκδοσις)	12.—
ΟΒΙΔΙΟΥ	Ἐρωτικῆς Ἐπιστολῆς (Ἡρωίδες)	7.—
ΟΥΑΪΛΔ ΟΣΚΑΡ	Τὸ πορτραῖτο τοῦ Δόριαν Γκρέν	15.—
ΠΟΕ ΕΔΓ.	Μορέλλα καὶ ἄλλα διηγήματα	10.—
ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΥ ΣΠ.	Ὁ Φάρος. Μυθιστόρημα	10.—
ΣΚΟΚΟΥ ΚΩΝ.	Νεοελλην. Ἀνθολογία. Τόμοι δύο. Ἐκαστος τόμος δεμένος	40.—
ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ Δ.	Θέμης Βρσνὰς	10.—
» ΠΑΝΟΥ	Λουλούδια - Ἐρωτες - Ταξίδια	6.—
ΤΟΛΣΤΟΗ Α.	Ἀφέντης καὶ δοῦλος καὶ Ἐπιδρομὴ στὸν Καύκασο	5.—
ΤΟΥΡΓΚΕΝΙΕΦ Ι.	Οἱ δύο φίλοι	8.—
ΤΡΙΑΝΤΑ ΔΥΟ	Ξένα διηγήματα ὅλων τῶν ἐθνῶν	15.—
ΤΥΜΦΡΗΣΤΟΥ	Ἡ Μικρούλα. Ρωμάντζο.	5.—
ΧΑΪΝΕ	Τραγούδια (μετάφρ. Ἀγγ. Δόξα)	6.—
ΧΑΜΣΟΥΝ ΚΝΟΥΤ	Ὁ Πάν (μετάφρ. Π. Νιρβάνα)	12.—

Τιμᾶται ἄδειτον Δρ. 12

» δεμένον » 17